

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo financija i trezora

**PREGLED
AKTIVNOSTI
DONATORA
2011-2012**

Skraćenice	3
Sažetak	6
Pregled izdvajanja službene pomoći za razvitak (ODA) u Bosni i Hercegovini	7
Sektori	10
Sektor obrazovanja.....	11
Sektor zdravstva	19
Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje	30
Sektor prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti.....	46
Sektor zaštite okoliša	58
Sektor infrastrukture.....	65
Sektor ekonomskog razvitka i socijalne zaštite	79
Sektor lokalne uprave	93
Sektor poljoprivrede i šumarstva.....	99
Međusobno povezani sektori.....	106
Profili donatora	115
Austrija/Austrijska agencija za razvitak i suradnju (ADC)	116
Republika Češka.....	118
Francuska	121
Njemačka	123
Mađarska	126
Italija/Talijanska kooperacija za razvitak (IC)	128
Japan/Japanska međunarodna agencija za suradnju (JICA)	131
Ambasada Kraljevine Nizozemske	133
Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške.....	136
Španjolska/Španjolska agencija za međunarodnu razvojnu suradnju (AECID)	139
Švedska/Švedska međunarodna agencija za razvojnu suradnju (Sida)	141
Švicarska/Švicarska agencija za razvitak i suradnju (SDC)	
/Državno tajništvo za ekonomske poslove (SECO)	144
Ujedinjeno Kraljevstvo/Odjel za međunarodni razvitak (UK/DFID)	148
Sjedinjene Američke Države/Američka agencija za međunarodni razvitak (SAD/USAID)	151
Europska banka za obnovu i razvitak (EBRD)	154
Europska komisija (EC)	157
Europska investicijska banka (EIB)	161
Fond Ujedinjenih naroda za djecu (UNICEF)	163
Razvojni program Ujedinjenih naroda (UNDP)	167
Svjetska banka	172
Zaključci	176
Ograničenja u Izvješću	177
Bibliografija	178

ACE	Projekt koordinacije i učinkovitosti pomoći
ACIPS	Asocijacija Alumni Centra za interdisciplinarne postdiplomske studije
ADA	Austrijska razvojna agencija
ADC	Austrijska agencija za razvitak i suradnju
AECID	Španska agencija za međunarodnu razvojnu saradnju
AP	Akcijski plan
APOSO	Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje
BATA	Institut za akreditiranje Bosne i Hercegovine
BCA	Dvogodišnji sporazum o suradnji
BHMAC	Centar za uklanjanje mina u BiH
BiH	Bosna i Hercegovina
BIRN	Balkanska regionalna istraživačka mreža
BHDCA	Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH
BMZ	Njemačko Savezno ministarstvo za ekonomsku suradnju i razvitak
CAPP	Program partnerskog građanskog zastupanja
CARDS	Pomoć Zajednice za obnovu, razvitak i stabilizaciju
CCI	Centri civilnih inicijativa
CCM	Državni mehanizam koordinacije
CCSP	Centar za promociju civilnog društva
CCYI	Povjerenstvo za koordinaciju pitanja mladih
CDM	Mehanizam čistog razvitka
CDS	Strategija razvitka BiH
CEB	Razvojna banka Vijeća Europe
CEDAW	Odbor za uklanjanje diskriminacije protiv žena
CEE	Srednja i Istočna Europa
CEEN	Mreže agencija za osiguranje kvalitete u visokom obrazovanju u Srednjoj i Istočnoj Europi
CEFTA	Srednjoeuropski ugovor o slobodnoj trgovini
CFS	Škole po mjeri djeteta
CHJ	Centralna harmonizacijska jedinica
CIP	Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja
CIPS	Sistem za identifikaciju i zaštitu podataka građana
CMS	Automatizirani sustav upravljanja predmetima
CoE	Vijeće Europe
CoEM	Konferencija ministara obrazovanja
CoM	Vijeće ministara
CPAP	Akcijski plan programa za državu
CRA	Regulatorna agencija za komunikacije
CREDO	Konkurentski regionalni ekonomski razvitak
CRC	Konvencija o pravima djeteta
CRS	Catholic Relief Services - Katolička pomoć
CS	Civilno društvo
CSOs	Organizacije civilnog društva
DAC	Povjerenstvo za razvojnu pomoć

DAW	Odjel za unapređenje položaja žena
DCA	Odjel za razvojne kredite
DCF	Forum za koordinaciju donatora
DED	Deutscher Entwicklungsdienst
DEI	Direkcija za europske integracije
DEMA	Danska agencija za upravljanje vanrednim situacijama
DEP	Direkcija za ekonomsko planiranje
DFID	Odjel Vlade Ujedinjenog Kraljevstva za međunarodni razvoj
DIA	Agencija za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine
DNA	Ovlašteno tijelo za provedbu projekata mehanizma čistog razvitka
DRG	Dijagnostički povezane skupine
EBRD	Europska banka za obnovu i razvitak
EC	Europska komisija
ECAA	Europski zajednički zračni prostor
ECD	Razvitak u ranom djetinjstvu
ECRI	Europsko povjerenstvo protiv rasizma i netolerancije
ECSEE	Energetska zajednica Jugoistočne Europe
EEC	Europska energetska zajednica
EFSE	Europski fond za Jugoistočnu Europu
EIB	Europska investicijska banka
EIDHR	Europski instrument za demokraciju i ljudska prava
ENQA	Europska mreža za osiguranje kvalitete u visokom obrazovanju
e-SEE	Inicijativa 'Elektronska Jugoistočna Europa'
EOD	Uklanjanje eksplozivnih sredstava
EP	Europsko partnerstvo
EQF	Europski kvalifikacijski okvir za cjeloživotno učenje
ERDF	Europski fond za regionalni razvitak
ETF	Europska fondacija za obuku
EU	Europska unija
EU/EC	Europska unija/Europska komisija
EUCORIN	Potpore EU provedbi programa prekogranične suradnje u sklopu IPA instrumenta
EUFOR	Snage Europske unije
EUPM	Policijska misija Europske unije
EUROSTAT	Ured za statistiku Europske unije
FARMA	Projekt razvoja tržišne poljoprivrede
FIRMA	Poboljšanje intervencija za brzi napredak na tržištu
FAO	Organizacija Ujedinjenih naroda za poljoprivredu i hranu
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FDIs	Izravna strana ulaganja
FIAS	Savjetodavna služba za strana ulaganja
FIGAP	Fond za implementaciju Gender akcijskog plana BiH

FLEG	Provedba zakona i upravljanje u oblasti šumarstva
FPA	Udruženje za finansijsko planiranje
GAVI	Globalni savez za cjepiva i imunizaciju
GDP	Bruto domaći proizvod
GEF	Globalni fond za okoliš
GFATM	Globalni fond za borbu protiv side, tuberkuloze i malarije
GIS	Geografski informacijski sustav
GIZ	Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit
GNI	Bruto domaći prihod
HEA	Agencija za razvitak visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete
HJPC	Visoko sudsko i tužiteljsko vijeće BiH
HPAI	Avijarna influenza/ptičja gripa
HR	Ljudska prava
HRBA	Pristup zasnovan na ljudskim pravima
IBM	Integrirano upravljanje granicom
IBRD	Međunarodna banka za obnovu i razvitak
IC	Talijanska kooperacija
ICMP	Međunarodna komisija za nestale osobe
ICT	Informacijska i komunikacijska tehnologija
IDA	Međunarodna asocijacija za razvitak
IDD	Jod deficitarni poremećaj
ICTY	Međunarodni kazneni sud za bivšu Jugoslaviju
IECD	Centri za rani rast i razvitak
IFC	Međunarodna finansijska korporacija
IFIs	Međunarodne finansijske institucije
ILO	Međunarodna organizacija rada
IMAP	Program integriranog protuminskog djelovanja
MMF	Međunarodni monetarni fond
INQAAHE	Međunarodna mreža agencija za osiguranje kvalitete u visokom obrazovanju
INSTRAW	Međunarodni institut za istraživanje i obuku u oblasti unapređenja položaja žena
INTERPOL	Međunarodna kriminalističko-policijska organizacija
IOM	Međunarodna organizacija za migracije
IPA	Instrument za predpristupnu pomoć
IPAP	Individualni akcijski plan partnerstva
IPARD	Instrument pretpristupne pomoći Europske unije za ruralni razvitak
IPF	Fond za infrastrukturne projekte
IPF-MW	Fond za infrastrukturne projekte-općinski sektor
IPR	Pravo intelektualnog vlasništva
ISC	Međunarodni upravni odbor
IT	Informacijska tehnologija
ITF	Međunarodni fond za razminiranje i pomoć žrtvama mina
JICA	Japanska agencija za međunarodnu suradnju

JJ	Maloljetnička pravda
JSRS	Strategija reforme sektora pravde
KfW	Kreditanstalt für Wiederaufbau
KM	Konvertibilna Marka
KtK	Fondacija Kvinna till Kvinna
LEAP	Lokalni akcijski plan zaštite okoliša
LJR	Zakonodavna i reforma pravosuđa
MAP	Aksijski plan za članstvo u NATO-u
MDGs	Milenijski razvojni ciljevi
MIC	Općinska međunarodna suradnja
MICS	Istraživanje višestrukih pokazatelja
MIPD	Višegodišnji indikativni planski dokument
MLF	Multilateralni fond za provedbu protokola iz Montreala
MoCA	Ministarstvo civilnih poslova
MoCT	Ministarstvo komunikacija i prometa
MoD	Ministarstvo obrane
MoFT	Ministarstvo financija i trezora
MoFTER	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
MHRR	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice
MoJ	Ministarstvo pravde
MoS	Ministarstvo sigurnosti
MoU	Memorandum o razumijevanju
MSME	Mikro, mala i srednja poduzeća
MTS	Sustav obuke za jedinice lokalne samouprave
NAC	Sjevernoatlantsko vijeće
NATO	Sjevernoatlantski savez
NDC	Nansen dijalog centar
NEAP	Državni akcijski plan za okoliš
NERDA	Regionalna razvojna agencija za sjeveroistočnu BiH
NGOs	Nevladine organizacije
NHQSa	Sjevernoatlantski savez, Stožer Sarajevo
NOK	Norveška kruna
NLB	Nova Ljubljanska banka
NVO	Nevladina organizacija
ODA	Službena pomoć za razvitak
OECD	Organizacija za ekonomsku suradnju i razvitak
OHR	Ured visokog predstavnika i posebnog predstavnika EU
OIA	Omladinska informativna agencija Bosne i Hercegovine
ORF	Otvoreni regionalni fond
OSA	Sigurnosno-obavještajna agencija
OSCE	Organizacija za europsku sigurnost i suradnju
PAR	Reforma javne uprave
PARCO	Ured koordinatora za reformu javne uprave
PFM	Upravljanje javnim financijama
PfP	Partnerstvo za mir
PIFC	Strategija javne unutrašnje finansijske kontrole

PIMIS	Informatički sustavi za upravljanje javnim investicijama
PJI	Program javnih investicija
RBB	Regulatorni odbor željeznica
REDAH	Regionalna razvojna agencija za Hercegovinu
REZ	Regionalne razvojne agencije za regiju Središnja BiH
RHDC	Regionalni zdravstveni razvojni centar
RS	Republika Srpska
SAA	Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju
SAD	Sjedinjene Američke Države
SALW	Malokalibarsko oružje i lako naoružanje
SAP	Proces stabilizacije i pridruživanja
SCIA	Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći
SCRDP	Povjerenstvo za izbjeglice i raseljene osobe BiH
SDC	Švicarska agencija za razvitak i suradnju
SECO	Državno tajništvo za ekonomske poslove Švicarske
SEE	Jugoistočna Europa
SEEHN	Zdravstvena mreža Jugoistočne Europe
SEENET	Mreža za suradnju između Italije i Jugoistočne Europe
SEETO	Transportna opservatorija za Jugoistočnu Europu
SERC	Državna regulatorna komisija za električnu energiju
SHC	Švedski helsinški odbor
Sida	Švedska međunarodna agencija za razvojnu suradnju
SIFEM	Švicarski investicijski fond namijenjen tržištima u razvitku
SIPA	Državna agencija za istrage i zaštitu
SIPPO	Švicarski program namijenjen promicnju izvoza
SIS	Strategija socijalne uključenosti
SIVA	Korporacija za industrijski razvitak Norveške
SMEs	Mala i srednja poduzeća
SPPD	Strateško planiranje i razvitak javnih politika
SSPACEI	Sektor za strateška planiranja, koordinaciju pomoći i europske integracije
TB	Tuberkuloza
TIR	Međunarodni tranzitni sustav za prijevoz robe u cestovnom prometu
UK	Ujedinjeno Kraljevstvo
UN	Ujedinjeni narodi
UNDAF	Okvir Ujedinjenih naroda za pomoć u razvitku
UNDP	Razvojni program Ujedinjenih naroda
UNEP	Program Ujedinjenih naroda za okoliš
UNESCO	Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu
UNFCCC	Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime
UNFPA	Populacijski fond Ujedinjenih naroda

UNICEF	Fond Ujedinjenih naroda za djecu
UNIDO	Organizacija Ujedinjenih naroda za industrijski razvitak
UNIFEM	Razvojni fond Ujedinjenih naroda za pitanja žena
UNIFEM CEE	Ured Razvojnog fonda Ujedinjenih naroda za pitanja žena za Središnju i Istočnu Europu
UNSCR	Rezolucija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda
UNV	Volonteri Ujedinjenih naroda
UWWT	Tretman otpadnih voda u urbanim područjima
USAID	Američka agencija za međunarodni razvitak
USD	Američki dolar
VET	Srednje strukovno obrazovanje i obuka
WB	Svjetska banka
WBIF	Investicijski okvir za Zapadni Balkan
WHO	Svjetska zdravstvena organizacija
WTO	Svjetska trgovinska organizacija
WUS	Svjetski sveučilišni servis
WWTP	Postrojenje za tretman otpadnih voda

Izvešće *Pregled aktivnosti donatora 2011-2012* pripremio je Ministarstvo financija i trezora/Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći, u suradnji sa predstavnicima institucija Bosne i Hercegovine i donatorima u BiH, članicama Foruma za koordinaciju donatora (DCF).

Pregled aktivnosti donatora pruža sveobuhvatne informacije i analizu tekuće donatorske pomoći, koju su DCF članice usmjerile u Bosnu i Hercegovinu, kao i njihove buduće aktivnosti. Informacije i statistički podaci, predstavljeni u *Izvešću*, temelje se na financijskim podacima o projektima/programima, koje su članice Foruma za koordinaciju donatora unijele u DCF bazu podataka, istraživačkom radu, kao i odgovorima na upitnike, dostavljenim od strane institucija Bosne i Hercegovine i donatora u BiH.

Pregled aktivnosti donatora odražava interes Bosne i Hercegovine i međunarodne zajednice da razmjene znanja i pronađu načine na koje će udružiti aktivnosti na promociji društveno-ekonomskog razvitka u BiH, i predstavlja instrument za unapređenje suradnje i razvitak partnerskih odnosa između institucija BiH i donatora u BiH.

Ministarstvo financija i trezora je prethodnih godina pripremalo *Pregled aktivnosti donatora* uz financijsku potporu donatora (DFID i Sida), dok je *Pregled aktivnosti donatora 2011-2012* Ministarstvo samostalno pripremio, što predstavlja dobar primjer održive izgradnje kapaciteta u Institucijama BiH.

Izvešće *Pregled aktivnosti donatora 2011 - 2012* daje sveobuhvatan pregled projekata i programa, financiranih od strane DCF članica, kao i pregled stanja u sklopu deset sektora u BiH i **obuhvaća razdoblje siječanj 2011. - 31. srpanj 2012. godine.**

DCF članice su u **2011. godini** izdvojile **€541,36 milijuna** za Bosnu i Hercegovinu, od čega **€171,26 milijuna u obliku grantova, a €370,10 milijuna u obliku zajmova**. Izdvajanja Službene pomoći za razvitak (ODA) u 2011. godini pokazuju veliki pad u odnosu na prethodno razdoblje. Najveći udio ODA u 2011. godini usmjeren je u Sektor infrastrukture, Sektor ekonomskog razvitka i socijalne zaštite i Sektor zdravstva.

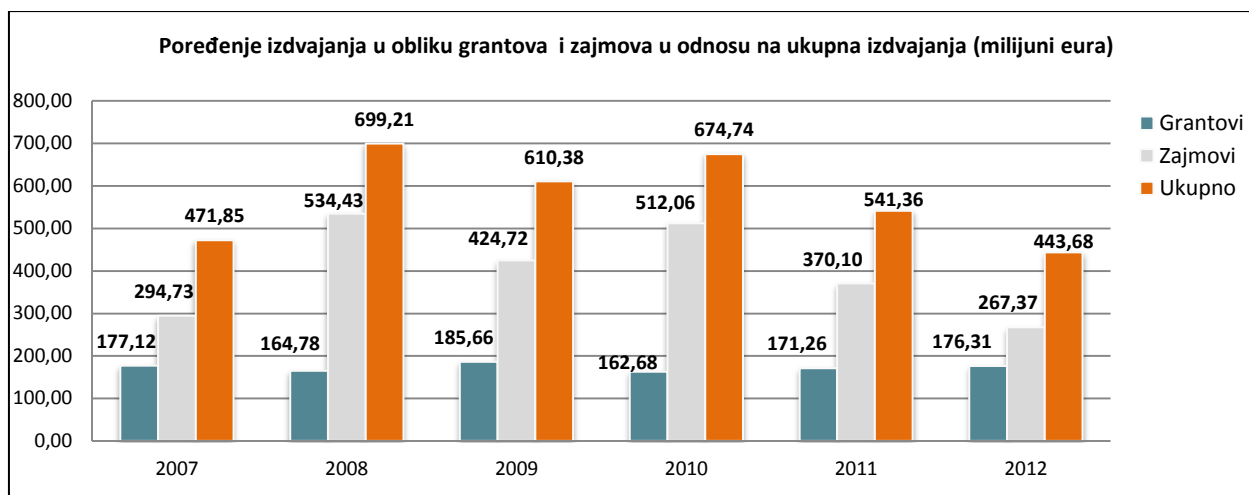
DCF članice su **do 31. srpnja 2012. godine** izdvojile **€443,68 milijuna** za Bosnu i Hercegovinu, od čega **€176,31 milijun u obliku grantova, a €267,37 milijuna u obliku zajmova**. Struktura ulaganja po sektorima u prvih sedam mjeseci 2012. godine je veoma slična strukturi iz 2011. godine.

U izvještajnom razdoblju, *zajmove* su osigurale tri najveće međunarodne financijske institucije, EIB, EBRD i Svjetska banka, kao i bilateralni donator, Njemačka. Istodobno, kod bilateralnih donatora primjetan je trend postupnog smanjivanja izravne bilateralne potpore i njeno usmjeravanje kroz pomoć Europske unije. Španjolska/ AECID, UK/DFID i Nizozemska okončale su svoje aktivnosti i zatvorile urede u BiH u 2011. godini, dok će Austrija/ ADC do kraja 2013. godine postupno okončati izravnu bilateralnu tehničku pomoć. Forumu za koordinaciju donatora se tijekom 2012. godine pridružila Republika Slovenija.

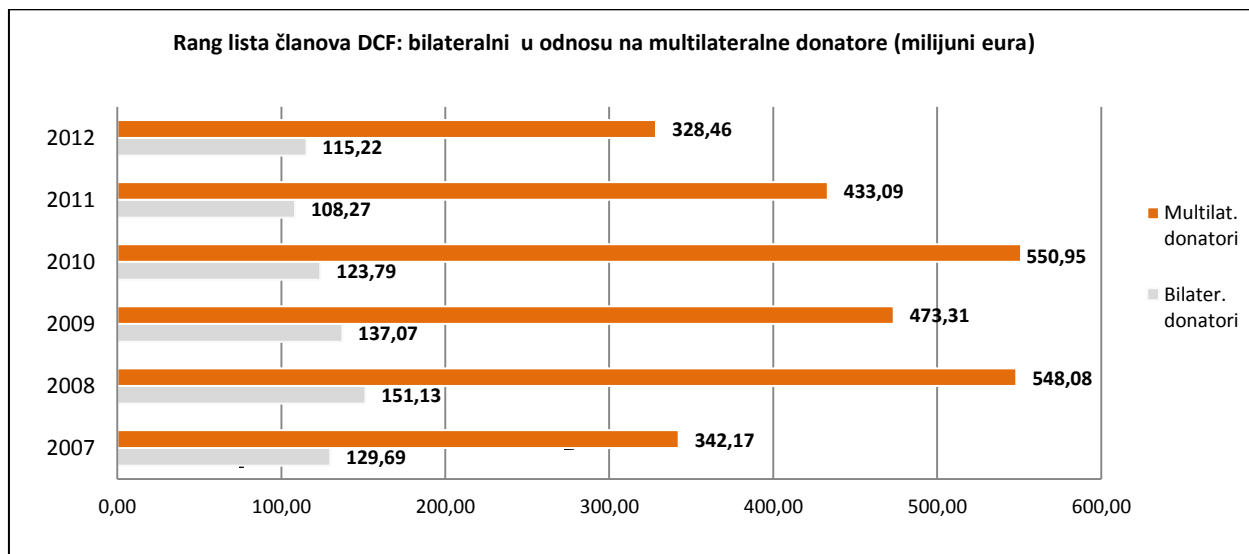
Na kraju, Ministarstvo financija i trezora zahvaljuje se predstavnicima institucija Bosne i Hercegovine i DCF članicama na aktivnom sudjelovanju u pripremi Izvešća *Pregled aktivnosti donatora 2011 – 2012*.

Članice Foruma za koordinaciju donatora (DCF) u **2011. godini** izdvojile su za Bosnu i Hercegovinu **€541,36 milijuna**, od čega €171,26 milijuna u obliku grantova, a €370,10 milijuna u obliku zajmova. Izdvajanja ODA u 2011. godini pokazuju veliki pad u odnosu na prethodno razdoblje. U usporedbi sa 2010. godinom, došlo je do smanjenja u ukupnoj ODA pomoći za €133,37 milijuna, pri čemu su grantovi uvećani za €8,58 milijuna, a zajmovi smanjeni za €141,96 milijuna.

Zaključno sa **31. srpnjem 2012. godine**, ukupna izdvajanja članica DCF-a u svih deset sektora iznosila su **€443,68 milijuna**¹, od čega €176,31 milijuna u obliku grantova a €267,37 milijuna u obliku zajmova.

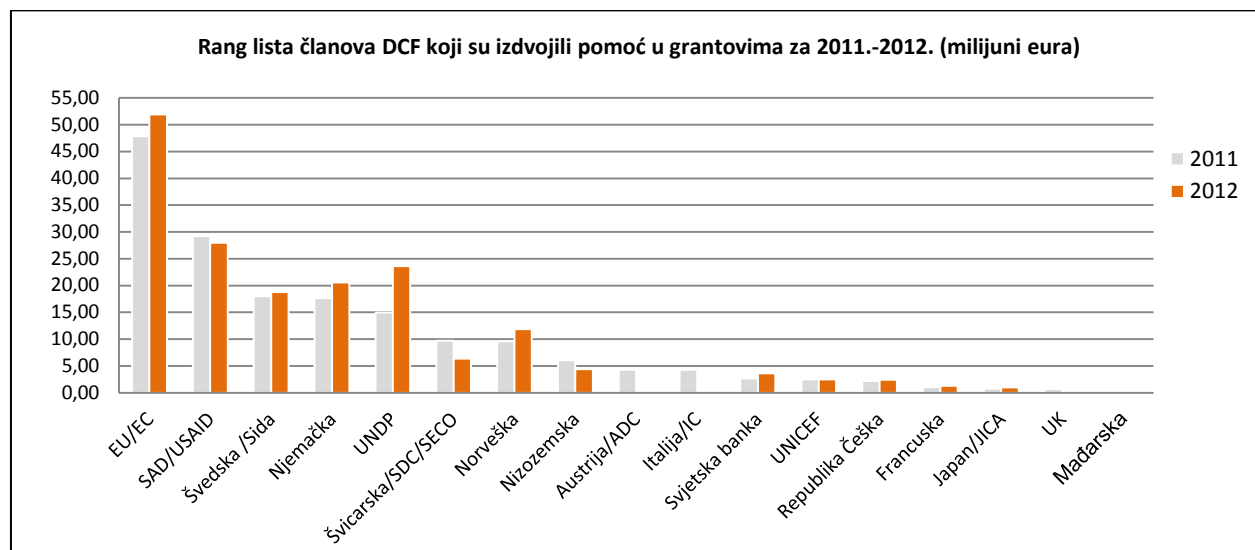

Sljedeći grafikon daje usporedni pregled ODA izdvajanja bilateralnih i multilateralnih članica DCF-a u razdoblju od 2007. do 2012. godine. Od ukupnog iznosa ODA-e za 2011. godinu, bilateralni donatori izdvojili su €108,27 milijuna (20%), a €433,09 milijuna (80%) izdvojili su multilateralni donatori, uključujući međunarodne financijske institucije. Sličan trend zabilježen je i u 2012. godini, pri čemu su €115,22 milijuna (26%) ODA-e osigurali bilateralni, a €328,46 milijuna (74%) multilateralni donatori.

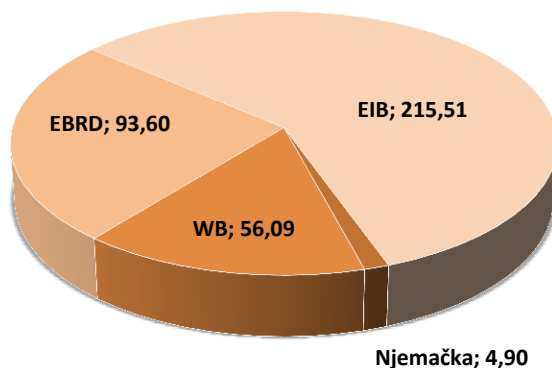
¹ Podaci za 2012. godinu ne daju punu sliku Službene pomoći za razvitak (ODA) jer izvješće obuhvaća projekte unesene do 31. srpnja 2012. godine.

Naredni grafikon daje rang listu članica DCF-a prema njihovim izdvajanjima u obliku grantova za 2011. i 2012. godinu. EU/EC, SAD/USAID, Švedska/Sida, Njemačka i UNDP su osigurali najveće iznose pomoći u obliku grantova u 2011. godini, a slijede ih Švicarska/SDC/SECO, Norveška, Nizozemska, Austrija, Italija/IC i Svjetska banka.

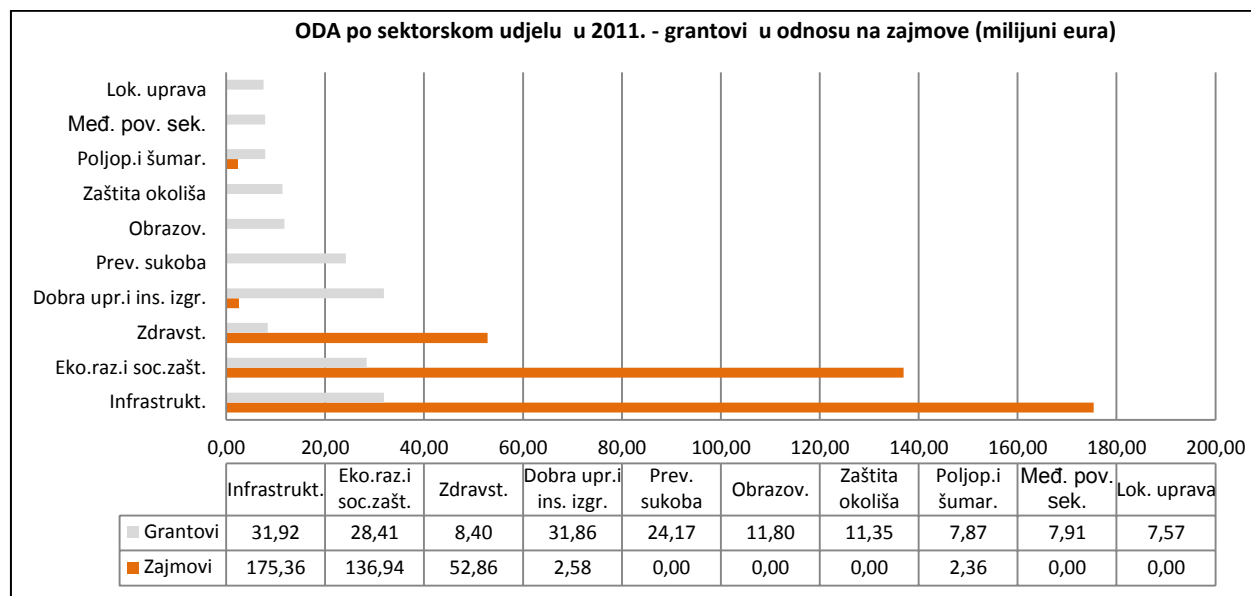
Španjolska/AECID i Austrija/ADC su u 2011. godini zatvorile svoje urede u Bosni i Hercegovini, a Austrija/ADC će postupno okončati izravnu bilateralnu tehničku pomoć do 2013. godine. UK/DFID i Nizozemska su svoje aktivnosti okončale sa krajem 2011. godine. Ova četiri donatora su u 2011. godini zajedno osigurali oko 2% od ukupnih izdvajanja u obliku grantova.

Izdvajanja DCF članova u obliku zajmova u 2011. (milijuni eura)

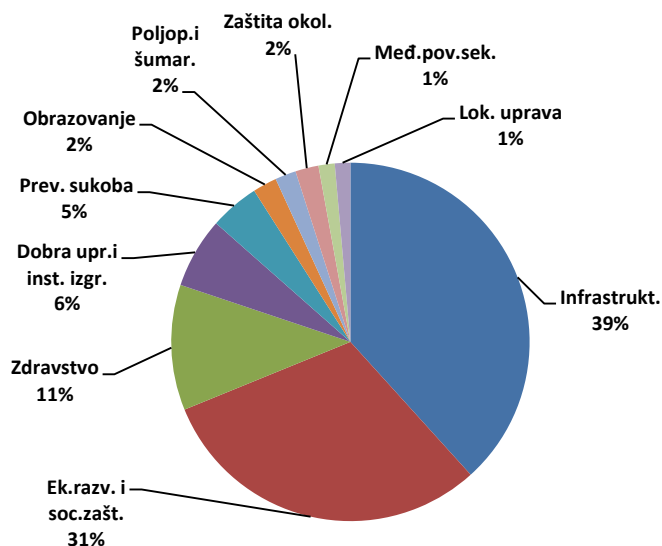
U 2011. i 2012. godini zajmove su osigurale tri najveće međunarodne finansijske institucije, EIB, EBRD i Svjetska banka, kao i bilateralni donator, Njemačka. Zajmovi EIB-a usmjereni su u sektore infrastrukture, zdravstva i ekonomskog razvitka i socijalne zaštite. Zajmovi EBRD su prvenstveno podržavali sektore ekonomskog razvitka, infrastrukture i poljoprivrede dok su zajmovi Svjetske banke bili namijenjeni sektorima ekonomskog razvitka i infrastrukture. Njemačka je usmjerila zajmove u Sektor infrastrukture – za unapređenje vodoopskrbe i zbrinjavanja otpadnih voda, područja proizvodnje i snabdijevanja energijom, te transporta i skladištenja.

Naredni grafikon, sa pregledom izdvajanja donatora/financijskih institucija po sektorima ukazuje da su u 2011. godini najviši udio međunarodne pomoći dobili sektori infrastrukture, ekonomskog razvitka i socijalne zaštite, a potom sektori zdravstva, dobre uprave i institucionalne izgradnje, prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti, obrazovanja, poljoprivrede i šumarstva, Međusobno povezani sektori i lokalna uprava.

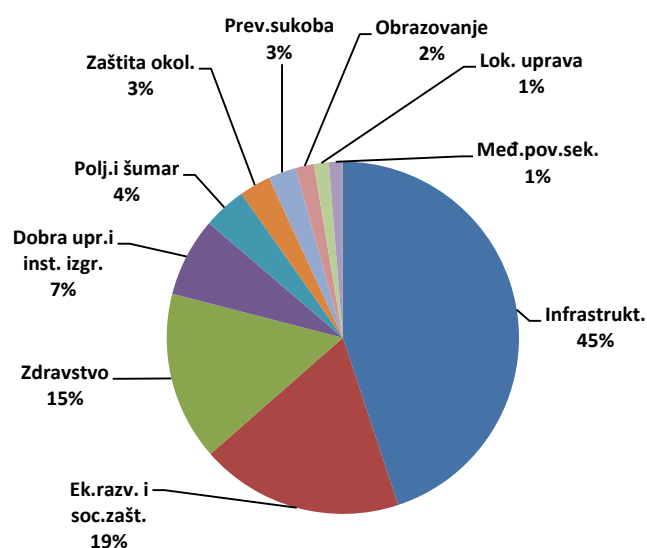

U narednim grafikonima rangiran je sektorski udjel ODA-e u 2011. i 2012. godini iskazan u postocima. Najviši postotak ODA-e u 2011. godini izdvojen je za potrebe infrastrukture (39%), potom za Sektor ekonomskog razvitka i socijalne zaštite (31%), dok je najmanje sredstava bilo izdvojeno za Sektor lokalne uprave i Međusobno povezanih sektora. Isti trend je nastavljen i u 2012. godini, kada je najveći postotak ODA-e izdvojen za infrastrukturu (45%), potom za ekonomski razvitak i socijalnu zaštitu (19%), dok je najmanje sredstava ponovo bilo izdvojeno za Sektor Lokalne uprave i Međusobno povezane sektore.

Udio ODA-e po sektorima u 2011. godini (%)

Udio ODA-e po sektorima u 2012. godini (%)

- I. Sektor obrazovanja
- II. Sektor zdravstva
- III. Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje
- IV. Sektor prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti
- V. Sektor zaštite okoliša
- VI. Sektor infrastrukture
- VII. Sektor ekonomskog razvitka i socijalne zaštite
- VIII. Sektor lokalne uprave
- IX. Sektor poljoprivrede i šumarstva
- X. Međusobno povezani sektori

Članice DCF-a aktivne u Sektoru u 2011-2012	EU/EC, SAD/USAID, Švicarska/SDC/SECO, Austrija, Norveška, UNICEF, Japan/JICA, Republika Češka, Francuska, Mađarska.
Ostale ključne međunarodne organizacije	Vijeće Europe (CoE); Organizacija za sigurnost i suradnju u Europi (OSCE); Ured visokog predstavnika i posebnog predstavnika EU (OHR); Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (UNESCO); Europska fondacija za obuku (ETF).
Ključni partneri među institucijama vlasti	Ministarstvo civilnih poslova BiH; entitetska, kantonalna ministarstva obrazovanja i Odjel za obrazovanje Vlade Brčko distrikta BiH; prosvjetno-pedagoški zavodi; Agencija za razvitak visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete; Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje; Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja; Rektorska konferencija BiH; Konferencija ministara obrazovanja u BiH; obrazovna vijeća; Institut za obrazovanje odraslih Republike Srpske, Zavod za zapošljavanje RS.
Ukupna izdvajanja DCF članica za potrebe Sektora u 2011. i 2012.	2011: €11,80 milijuna sve u obliku grantova 2012: €7,54 milijuna sve u obliku grantova
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2011-2012 godini) <i>Osnove kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje na razini BiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju u RS; RS Zakon o znanstveno-istraživačkoj djelatnosti i tehnološkom razvitku; RS Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obrazovanju odraslih; RS Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o predškolskom vaspitanju i obrazovanju; RS Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju; RS Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, obuci i zapošljavanju osoba sa invaliditetom; Zakon o visokom obrazovanju za Hercegovačko-neretvansku županiju; BiH Strategija učenja o poduzetništvu u obrazovnim sustavima u Bosni i Hercegovini 2012.-2015. sa Akcijskim planom; Akcijski plan za implementaciju Strategije kulturne politike u Bosni i Hercegovini; Strategija za izjednačavanje mogućnosti za lica sa invaliditetom u Federaciji Bosne i Hercegovine 2011.-2015.</i> Ranije usvojen zakonski okvir i sektorske strategije² <i>Okvirni zakon o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini; Zakon o izmjenama i dopunama Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini; Okvirni zakon o predškolskom obrazovanju i Okvirni zakon o osnovnom i srednjoškolskom obrazovanju u Bosni i Hercegovini; Okvirni zakon o srednjem strukovnom obrazovanju i obuci u BiH; Strateški pravci razvitka obrazovanja u BiH sa planom implementacije 2008.-2015.; Strategija za predškolsko obrazovanje u BiH; Strategija za razvitak strukovnog obrazovanja (VET) u BiH za razdoblje 2007.-2013.; Sedam ključnih strategija i smjernica za implementaciju Bolonjskog procesa; Strategija za razvitak znanosti u Bosni i Hercegovini 2010-2015 i Akcijski plan za provedbu strategije; Mapa puta i Akcijski plan za uključivanje BiH u EU programe cjeloživotnog učenja i mladi u akciji (do 2013.); Strategija za razvitak obrazovanja 2010.-2014; RS Strategija za razvoj kulture 2010.-2015.</i>
Koordinacija rada donatora	Donatori su pozivani na sastanke sektorske radne skupine koje su organizirali Konferencija ministara obrazovanja BiH i Ministarstvo civilnih poslova BiH. Agencija za razvitak visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete koordinira aktivnosti donatora u oblasti reforme visokog obrazovanja, putem sopstvenog tijela za koordinaciju. UNICEF je organizirao neformalne sastanke koordinacije međunarodnih organizacija koje su aktivne u oblasti obrazovanja. Donatori aktivni u Sektoru redovito sudjeluju na tromjesečnim sastancima Foruma za koordinaciju donatora koje organizira Ministarstvo financija i trezora / Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

² Za više informacija o strategijama posjetite:

http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=227&Itemid=389

Pregled

Sektor obrazovanja sastoji se od sljedećih oblasti: osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja, postdiplomskog obrazovanja, obrazovne politike i administrativnog upravljanja; objekata namijenjenih za edukaciju i obuke; obuke nastavnika i istraživanja u oblasti edukacije.

Obrazovanje, kao jedno od temeljnih prava čovjeka, u Bosni i Hercegovini predstavlja jedan od najvažnijih čimbenika za ostvarenje dugoročnog ekonomskog razvitka. Sukladno navedenom, dugoročne aktivnosti u Sektoru obrazovanja usmjerene su na unutarne usklađivanje obrazovnog sustava u BiH, njegovu prilagodbu EU modelu obrazovanja kao i unapređenje obrazovnog sustava da može ispuniti uvjete ekonomije i tržišta rada u Bosni i Hercegovini.

Razdoblje 2011.-2012. obilježeno je različitim razinom napretka koji je ostvaren u pojedinačnim segmentima Sektora obrazovanja: predškolskom, osnovnom, srednjem i visokom obrazovanju. Najznačajnije aktivnosti koje su se u tom kontekstu odvijale u razdoblju 2011.-2012. obuhvatile su izradu zakonodavstva i strateškog okvira u Bosni i Hercegovini, kojim su definirani BiH standardi u skladu s standardima i zahtjevima EU u oblasti obrazovanja i obuke.

Vijeće ministara BiH je u ožujku 2011. godine usvojilo *Osnove kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje na razini BiH*.³ Okvir je utemeljen na Europskom kvalifikacijskom okviru (EKO ili EQF), koji služi kao instrument za prevođenje nacionalnih kvalifikacija u skladu sa Europskim, u cilju olakšavanja mobilnosti radnika i učenika širom EU i omogućio njihovo cjeloživotno učenje.⁴ Također, *Osnove kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje na razini BiH*⁵ predstavljaju prvi dokument namijenjen za sve razine obrazovanja u BiH i preduvjet su za izradu Kvalifikacijskog okvira BiH, kojim će se definirati ujednačeno korištenje i primjena standarda u oblasti obrazovanja, znanja, kvalifikacija, nadležnosti i certificiranja pripravnika i odraslih u zvaničnim procesima učenja.

Vijeće ministara BiH je u ožujku 2012. godine usvojilo *Strategiju učenja o poduzetništvu u obrazovnim sustavima u Bosni i Hercegovini 2012.-2015. i Akcijski plan*⁶, kao strateški okvir za stjecanje poduzetničkih vještina i znanja⁷. Strategija i Akcijski plan se odnose na sve razine obrazovanja (osnovno, srednje i visoko obrazovanje), kao i na neformalno obrazovanje odraslih. Glavni cilj Strategije je stjecanje poduzetničkih vještina u sklopu obrazovnih sustava i unapređenje znanja o poduzetničkom načinu razmišljanja u BiH, jačanje ljudskih potencijala, i stvaranje konkurentne ekonomije oslonjene na mala i srednja poduzeća, koja bi trebala omogućiti održiv ekonomski rast Bosne i Hercegovine i njene EU perspektive.

Može se primijetiti da iako je postignut značajan napredak u Sektoru obrazovanja u prethodnom razdoblju, implementacija reformskog procesa u oblasti obrazovanja još uvijek ostaje kao izazov u BiH.

Aktivnosti donatora u 2011. i 2012. godini

Članice Foruma za koordinaciju donatora (DCF) aktivne u Sektoru obrazovanja u 2011.-2012. su EU/EC, SAD/USAID, Švicarska/SDC/SECO, Njemačka, Austrija/ADC, Norveška, UNICEF, Japan/JICA, Republika Češka, Francuska, Mađarska.

Vodeći donatori u Sektoru obrazovanja u 2011. godini su SAD/USAID, s izdvajanjem od €3,86 milijuna, EU/EC s izdvajanjem od €1,95 milijuna i Austrija/ADC koja je izdvojila €1,66 milijuna. Za njima slijede Švicarska/SDC/SECO, Norveška, UNICEF, Njemačka, Japan/JICA, Republika Češka i Francuska.

³Službeni glasnik BiH br. 31/11 i njihova dopuna u Službenom glasniku BiH br. 39/12

⁴Za više informacija posjetite link: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/eqf_en.htm

⁵Osnove kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje na razini BiH (dostupno na lokalnom jeziku):

http://www.mcp.gov.ba/org_jedinice/sektor_obrazovanje/dokumenti/strateski_doc/Archive.aspx?template_id=19&pageIndex=1

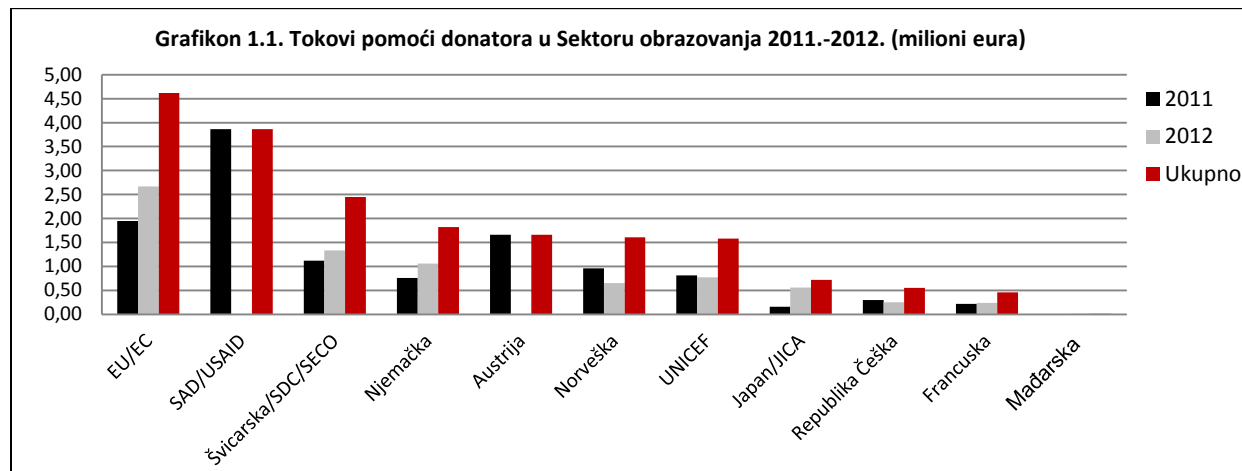
⁶Službeni glasnik BiH br. 31/12

⁷Strategija učenja o poduzetništvu u obrazovnim sustavima u Bosni i Hercegovini 2012.-2015. (dostupno na lokalnom jeziku):

http://www.mcp.gov.ba/org_jedinice/sektor_obrazovanje/dokumenti/strateski_doc/Archive.aspx?template_id=19&pageIndex=1

Vodeći donatori u Sektoru obrazovanja u prvoj polovini 2012. godine su EU/EC s izdvajanjem od €2,67 milijuna, Švicarska/SDC/SECO s izdvajanjem od €1,33 milijuna i Njemačka sa izdvajanjem od €1,06 milijuna, iza kojih slijede UNICEF, Norveška, Japan/JICA, Republika Češka, Francuska i Mađarska.

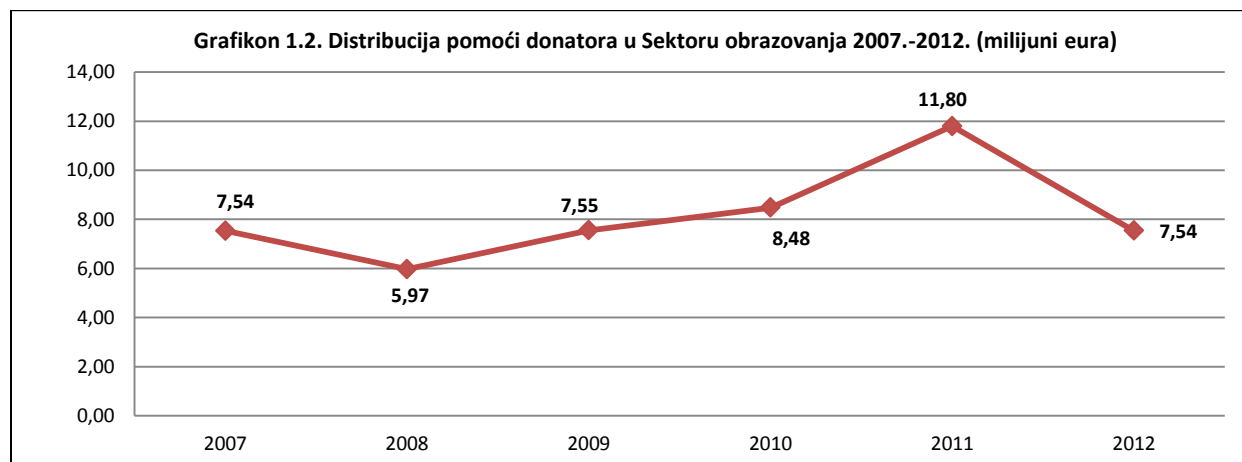
Donatori su u 2011. i 2012. godini sredstva za Sektor izdvojali isključivo u obliku grantova.

Ukupna izdvajanja članica DCF-a za Sektor obrazovanja iznosila su €11,8 milijuna eura u 2011. godini, a u prvoj polovini 2012. godine iznosila su €7,54 milijuna. Međutim, očekuje se da bi za ovaj Sektor do kraja 2012. godine mogla biti izdvojena dodatna sredstva.

Grafikon 1.2 pokazuje da su u 2011. godini evidentirani najveći iznosi koji su usmjereni u Sektor obrazovanja. Ukupna izdvajanja u 2011. godini udvostručena su u odnosu na 2008. godinu (više za €5,83 milijuna u usporedbi sa 2008. godinom, za €4,25 milijuna u usporedbi sa 2009. godinom i za €3,32 milijuna u usporedbi sa 2010. godinom). Ovaj grafikon ukazuje da Bosna i Hercegovina, uz potporu EU/EC kao vodećeg donatora, provodi aktivnosti koje bi trebale kroz unapređenje obrazovanja stvoriti uvjete za razvitak konkurentnije ekonomije sa većim stopama zapošljavanja i sukladno prioritetima definiranim u „Strategiji Europa 2020“.⁸

Za ovaj Sektor je u 2011. godini izdvojeno 2% od ukupnih ODA sredstava i do danas u 2012. godini, 2% od ukupnih ODA sredstava.

⁸ Za više informacija posjetite link: http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/priorities/index_en.htm

Potpora jačanju zakonskog i institucionalnog okvira

Potpору jačanju zakonskog i institucionalnog okvira u Sektoru obrazovanja pružale su EU/EC, SAD/USAID, Švicarska/SDC/SECO, Austrija/ADC, Norveška, UNICEF i OSCE⁹.

SAD/USAID su u 2011. godini započeli implementaciju projekta *Aktivnost partnerstvo za inovacije u BiH*, koja održava uspostavljanje održivih Biznis i inovacijskih centara (BICs) u BiH, utemeljenih na javno-privatnom partnerstvu. Biznis i inovacijski centri trebaju poboljšati učinkovitost i konkurentnost malih i srednjih poduzeća (MSP) kroz korištenje informacijsko komunikacijskih tehnologija (ICT), i pružiti prilike za zapošljavanje i samozapošljavanje mladim ljudima putem unapređenja njihovih vještina i stručnosti. Projekt koristi ICT tehnologije za unapređenje razvitka i konkurentnosti MSP-a u 6 sektora: proizvodnji alata, obrade drveta, poljoprivredi, turizmu, tekstilnoj industriji i logistici.

Pomoć **EU/EC** u Bosni i Hercegovini fokusirana je na jačanje obrazovnog sustava, kao jednog od strateških ciljeva. U skladu sa tim, potpora EU/EC je usmjerena na implementaciju Osnova kvalifikacijskog okvira za BiH i na unapređenje aktivnosti unutar tri obrazovne agencije na razini BiH¹⁰. Također, implementacijom novog projekta *Jačanje kapaciteta za razvitak ljudskih resursa u BiH*, jačaju se kadrovski kapaciteti i povećava učinkovitost tržišta rada putem institucijskog i strateškog razvitka koncepta cjeloživotnog učenja, u cilju pružanja potpore sveukupnom razvitku društva i promicanju ekonomske i društvene kohezije¹¹. Ovaj projekt također podržava planiranje politika obrazovanja utemeljenih na rezultatima putem poboljšanja sustava obrazovne statistike kako bi se ispunili međunarodni standardi i zakoni (OECD, EUROSTAT i ILO).

Austrija/ADC je već nekoliko godina uključena u stvaranje funkcionalnog i učinkovitog sustava za razvitak politike i osiguranje kvalitete u visokom obrazovanju kao i jačanje kapaciteta u istraživačkoj djelatnosti i tehnološkom razvitku Ministarstva civilnih poslova.¹² Veliki dio potpore usmjeren je na visoko i strukovno obrazovanje i obuku, koja će većim dijelom biti implementirana do kraja 2013. godine, od kada Austrija/ADC planira početi novi način pružanja potpore kroz Instrumente za predpristupnu pomoć.

UNICEF je nastavio surađivati sa BiH vlastima na unapređenju kvalitete predškolskog, osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja.

Organizacija za sigurnost i suradnju u Europi (**OSCE**) je već dugi niz godina aktivna u oblasti obrazovanja u BiH. U prethodnom razdoblju, OSCE je podržavala unapređenje zakonodavstva u oblasti obrazovanja u BiH, profesionalni razvitak inspektora obrazovanja i kontinuirana provedba načela dobrog upravljanja u pet županija u FBiH i u RS. OSCE je također predstavila i provodi *Indeks za inkluziju*, sa fokusom na unapređenje samoodrživosti i suradnje među školama uz aktivno sudjelovanje društvene zajednice, te je podržala udruženja ravnatelja škola na razini BiH za dobijanje članstva u *Europskoj asocijaciji direktora škola* (ESHA)¹³, kao i izgradnju kapaciteta uprave u školama kao i BiH Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje.¹⁴

Reforma predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja

Donatori aktivni u oblasti reforme predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja u 2011.-2012. su EU/EC, USA/USAID, Švicarska/SDC/SECO, Njemačka, Austrija/ADC, Norveška, UNICEF, Japan/JICA, Francuska i OSCE.

Napredak je zabilježen u oblastima predškolskog i osnovnog obrazovanja u BiH, u kojima su uspostavljeni standardi za predškolske institucije, ravnatelje i pedagoge. Devetogodišnji program rada se implementira u većini škola širom zemlje. UNICEF propagira veći upis djece u predškolsko obrazovanje, promiče primjenu najboljih iskustava iz prakse, pruža potporu u nastojanju da se proširi primjena predškolskog obrazovanja širom zemlje. Standardi za predškolske učitelje, pedagoge i rukovoditelje predškolskih institucija razvijeni su i distribuirani svim nadležnim

⁹ OSCE nije članica DCF-a.

¹⁰ Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete (HEA), Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje (AFE), i Centar za informiranje i priznavanje dokumenata u području visokog obrazovanja (CIP).

¹¹ Za više informacija posjetite: <http://www.hrd-bih.eu/index.php/en/>

¹² Za više informacija o ovom projektu posjetite: <http://www.ncp.ba/ba/o-nama.aspx>

¹³ Za više informacija posjetite link: <http://www.esha.org/>

¹⁴ Za više informacija posjetite link : <http://www.oscebih.org/Default.aspx?id=3&lang=EN>

institucijama na entitetskoj i kantonalnoj razini. Rezultat je povećan broj djece koja pohađaju predškolske ustanove (od 6% u 2006. do 13% u 2011.) i veća politička posvećenost/potpورا. UNICEF je podržao uključivanje Romske djece u predškolsko obrazovanje, kao i implementaciju programa za njihovu pripremu za školovanje.

U sklopu osnovnog obrazovanja, oko 20% osnovnih škola u zemlji primjenjuje neke od usvojenih standarda. Također, 15% svih osnovnih škola u BiH bilo je uključeno u projekte inkluzije i međukulturalnog obrazovanja, koji su obuhvatili oko 70,000 djece. Baze podataka o djeci upisanoj u osnovne škole uspostavljene su u 23 općine.

U sklopu srednjoškolskog obrazovanja, UNICEF je podržavao BiH Agenciju za predškolsko, osnovno i srednjoškolsko obrazovanje, u definiranju 10 ključnih kompetencija. *Life-skills* obuka uključena je u programe rada 17% srednjih škola u BiH.

U razdoblju 2011.-2012., **OSCE** je nastavio sa aktivnostima na optimiziranju školske mreže sa ciljem da se poboljša dostupnost i učinkovitost osnovnog obrazovanja u BiH kao i sa aktivnostima na reformi nastavnog plana i programa te podizanja svijesti nacionalnih manjina BiH u osnovnim školama.

Strukovno obrazovanje i obuka

Donatori aktivni u oblasti strukovnog obrazovanja i obuke (VET) u 2011.-2012. su EU/EC, Švicarska/SDC/SECO, Njemačka i Austrija/ADC.

EU/EC je u razdoblju 2011.-2012. nastavila s implementacijom projekta *Potpura strukovnom obrazovanju i obuci (VET) u BiH – 4*, koji pruža potporu institucijskoj izgradnji i izgradnji kapaciteta u Sustavu strukovnog obrazovanja i obuke u Bosni i Hercegovini. Također, EU/EC podržala je aktivnosti na uspostavljanju međusektorske radne skupine na razini BiH, koja će raditi na daljem unapređenju Osnova nacionalnog kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje u BiH. EU/EC je pozitivno ocijenila procjenu VET nastavnih planova i programa, sada u primjeni u svim školama u BiH, koje je izradio Odjel za srednje strukovno obrazovanje Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje BiH (APOSO).

Ovaj Projekt će pripremiti nacrt Mape puta i akcijski plan za sustavnu reformu Strukovog obrazovanja i obuke (VET) uključujući sveobuhvatnu implementaciju modularnog nastavnog plana i programa u strukovnim školama u BiH. Pedagoška dokumentacija će također biti revidirana i preporuke će biti osigurane za njenu prilagodbu prema modularnom nastavnom planu i programu.

Njemačka je u razdoblju 2011.-2012. podržavala segment strukovnog obrazovanja i obuke u Bosni i Hercegovini kroz GIZ-ov projekt *Potpura obrazovanju odraslih* u suradnji sa **Švicarskom/SDC/SECO**. Najvažniji rezultati projekta su uvođenje inovativnog, interaktivnog i participativnog obrazovanja odraslih i Načela cjeloživotnog učenja, kao i podizanje svijesti o navedenom putem medija u Bosni i Hercegovini.

Švicarska/SDC/SECO, putem *Projekta neformalno obrazovanje i obrazovanje odraslih* također podržava razvitak neformalnog obrazovanja za odrasle i promiče obrazovanje usklađeno sa potrebama tržišta rada i pruža obuku u odabranim ekonomskim sektorima.

Austrija/ADC je u travnju 2011. godine započela novi regionalni projekt *Građevinska akademija u JI Europi* koji ima za cilj ojačati praktično strukovno obrazovanje građevinskih profesija u BiH, Hrvatskoj i Srbiji.

Reforma visokog obrazovanja

Donatori aktivni u oblasti reforme visokog obrazovanja u razdoblju 2011.-2012. su EU/EC, Austrija/ADC, Norveška, Republika Češka i Francuska.

U ožujku 2011. godine Vijeće ministara BiH je usvojilo *Osnove nacionalnog kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje u BiH*, čime je napravljen značajan korak naprijed u implementaciji reforme visokog obrazovanja.

Kroz implementaciju projekta *Reforma financiranja visokog obrazovanja*, **EU/EC** podržava uspostavu učinkovitog i djelotvornog kvalitetnog obrazovnog sustava u Bosni i Hercegovini, sukladno europskim trendovima i standardima, preko primjene ekonomičnog planiranja raspodjele javnih sredstava za visoko obrazovanje.

Francuska podržava razmjenu studenata među sveučilištima u Francuskoj i Bosni i Hercegovini, te je za tu svrhu u 2011. godini osigurala 16 dugoročnih i u 2012. godini 3 kratkoročne stipendije.

Republika Češka pruža potporu BiH studentima sa punim stipendijama za četvorogodišnji studij, master i doktorat. U posljednje dvije školske godine, 34 studenta su dobila pune stipendije, za razoblje od dvije do pet godina, ovisno od programa studiranja na sveučilištima u Republici Češkoj.

Obrazovne ustanove i obrazovanje nastavnika (prije stupanja u službu i tijekom službe)

Donatori aktivni u oblasti obrazovnih ustanova i obrazovanja nastavnika u razdoblju 2011.-2012. su EU/EC, SAD/USAID, Austrija/ADC, Norveška, Mađarska i UNICEF.

U razdoblju 2011.-2012. **EU/EC** je počela implementaciju projekta *Razvitak standarda i kriterija za školsku infrastrukturu*. Glavni cilj projekta je unapređenje kvalitete obrazovanja i obuke u BiH, koji se primjenjuje u modernim procesima i standardima učenja preko razvitka modela "child-friendly" škole i njegove praktične primjene u BiH.

Osim toga, EU je u suradnji sa Italijom/IC nastavila financirati projekt Europskih regionalnih magistarskih studija iz demokracije i ljudskih prava u Jugoistočnoj Europi. Ovaj projekt će također biti podržan od oba partnera tijekom 2012.-2013. godine.

Mađarska je u siječnju 2012. godine počela implementirati projekt *Nove metode obrazovanja za održivi razvitak u Bosni i Hercegovini*. Cilj projekta je izrada metodologije obrazovanja u oblasti obrazovanja o zaštiti okoliša u županiji Tuzla. NVO koja implementira projekt je već pripremila osam poglavlja publikacije (od ukupno 48 poglavlja) koji će biti prevedeni i prilagođeni, a biti će izrađena još 2 poglavlja u skladu sa lokalnim potrebama. Takođe, u sklopu projekta je planirana obuka za 30 nastavnika i odgajatelja iz oblasti zaštite okoliša.

U razdoblju 2011.-2012., UNICEF je podržavao inkluziju, međukulturalno, osnovno i predškolsko obrazovanje, kao i usavršavanje životnih vještina i kompetencija.

Glavni projekti u Sektoru obrazovanja navedeni su u narednoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Unapređenje kulturnog razumijevanja u BiH (zajednički program UN-a-MDG-Fond, Španjolska)	UNDP, UNICEF	5,71
Aktivnost partnerstvo za inovacije u BiH	SAD/USAID	3,58
Program zapošljavanja i zadržavanja mladeži (zajednički program UN-a - MDG- Fond, Španjolska)	UNDP, UNICEF	3,45
Program zapošljavanja mladeži (YEP)	Švicarska/SDC/SECO	2,73
Potpota obrazovanju odraslih	Njemačka/GIZ, Švicarska /SDC/SECO	2,71
Potpota visokom obrazovanju u BiH 2005.-2007. i 2008.-2010.	Austrija/ADC	1,78
Reforma financiranja visokog obrazovanja	EU/EC	1,47
Osnovno obrazovanje	UNICEF	1,46
Reforma strukovnog obrazovanja i obuke VET IV	EU/EC	1,43
Jačanje kapaciteta u BiH za razvitak ljudskih resursa	EU/EC	1,18
Europski regionalni magistarski studij iz demokracije u Jugoistočnoj Europi	EU/EC	1,07
Osnovno obrazovanje II	UNICEF	1,04
Modernizacija informatičkih nastavnih planova i programa u BiH Faza 2	Japan/JICA	1,02

Svi projekti su dostupni u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2011.-2012. godini

Vijeće ministara BiH je u ožujku 2011. godine usvojilo *Osnove kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje na razini BiH*, kao referentnu vrijednost za sve razine obrazovanja u BiH. Kvalifikacijski okvir treba biti nadalje razrađen dok se ne postigne uspostavljanje sustava koji će BiH kompanijama omogućiti pristup kvalificiranoj radnoj snazi kao i olakšati mobilnost BiH radne snage na tržištu rada u EU, što je i konačni cilj reformskog procesa.

*Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju RS*¹⁵ i *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju u RS*¹⁶ su usvojeni u srpnju 2011. godine. Trenutačno ne postoji zakon o visokom obrazovanju u Federaciji Bosne i Hercegovine, ali je početkom 2012. godine Federalno Ministarstvo obrazovanja i znanosti započelo izradu Nacrta strateških smjernica za razvoj visokog obrazovanja u FBiH, za razdoblje 2012.-2022.

U prosincu 2011. godine¹⁷ u Republici Srpskoj su usvojena tri zakona, *Zakon o znanstveno-istraživačkoj djelatnosti i tehnološkom razvitku u RS*, *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obrazovanju odraslih*¹⁸ i *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o predškolskom vaspitanju i obrazovanju*¹⁹.

U travnju 2012. godine²⁰ u Republici Srpskoj je usvojen *Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, obuci i zapošljavanju osoba sa invaliditetom*.

U ožujku 2012. godine Hercegovačko – neretvanska županija usvojila je *Zakon o visokom obrazovanju*²¹. Županija Posavska i Bosansko-podrinjska usvojile su zakone o strukovnom obrazovanju i obuci. Međutim, Srednjobosanska županija još uvijek treba usvojiti *Zakon o visokom obrazovanju*.

Vijeće ministara BiH usvojilo je *Strategiju učenja o poduzetništvu u obrazovnim sustavima u Bosni i Hercegovini 2012.-2015. sa Akcijskom planom*, dok je Parlament Federacije BiH usvojio *Strategiju za izjednačavanje mogućnosti lica sa invaliditetom 201.1–2015*. Narodna skupština Republike Srpske je u srpnju 2012. godine usvojila *Zakon o znanstveno-istraživačkoj djelatnosti i tehnološkom razvitku*, dok Federalno Ministarstvo obrazovanja i znanosti u suradnji sa priznatim stručnjacima finalizira pripremu *Strategije o znanstveno-istraživačkoj djelatnosti i tehnološkom razvitku za FBiH za razdoblje 2012.-2022*.

Koordinacija rada donatora

Donatori su tijekom 2011. i 2012. godine nastavili aktivno sudjelovanje kako u zvaničnim, tako i u poluformalnim sastancima, u cilju razmjene informacija u Sektoru obrazovanja, Ministarstvo civilnih poslova BiH organiziralo je i vodilo sastanke sektorske radne skupine, sa vodećim lokalnim i međunarodnim interesnim akterima u Sektoru obrazovanja. Nakon dugog zastoja u radu, Konferencija ministara obrazovanja (CoEM) je od ožujka 2012. godine započela sa redovitim sastancima, koji imaju za cilj unaprijediti koordinaciju u Sektoru obrazovanja u BiH.

Donatori koji su aktivni u Sektoru obrazovanja također redovito sudjeluju na sastancima Foruma za koordinaciju donatora (DCF) koje organizira Ministarstvo financija i trezora /Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći

U organizaciji UNICEF-a, donatori u BiH, predstavnici veleposlanstava (SAD, Nizozemske, Norveške i Švedske), kao i predstavnici USAID, OSCE, Fonda otvorenog društva i NVO-a, prisustvovali su periodičnim neformalnim sastancima za razmjenu informacija, a u cilju usuglašavanja zajedničkih poruka o sveobuhvatnoj kvaliteti obrazovanja, koje su prezentirane na sastanku EU veleposlanika kao i na sastanku Vijeća za implementaciju mira za BiH.

Svi sudionici su iskazali potrebu za uspostavom bolje formalne koordinacije na razini BiH.

¹⁵ Službeni glasnik Republike Srpske br. 104/11

¹⁶ Službeni glasnik Republike Srpske br. 104/11

¹⁷ Službeni glasnik Republike Srpske br. 6/12

¹⁸ Službeni glasnik Republike Srpske br. 1/12

¹⁹ Službeni glasnik Republike Srpske br. 1/12

²⁰ Službeni glasnik Republike Srpske br 37/12

²¹ Službeni glasnik Hercegovačko-neretvanskoe županije br. 4/12

Buduće aktivnosti

Domaći i strani akteri koji su aktivno uključeni u sektorskim aktivnostima dijele slična mišljenja u pogledu potrebnih unapređenja koja trebaju da se provedu unutar sektora uključujući usklađivanje zakonodavstva; izgradnju kapaciteta obrazovnih institucija i zakonodavnih institucija na svim razinama vlasti BiH; jačanje veza između obrazovanja i rada; osnovno obrazovanje (predškolsko, osnovno, srednje obrazovanje); formalno i neformalno obrazovanje odraslih kao i priznavanje ove vrste obrazovanja na tržištu rada; stručno obrazovanje; cjeloživotno učenje; obrazovnu infrastrukturu; reformu obuke nastavnika prije stupanja u službu; unapređenje nastavnih planova i programa utemeljenih na rezultatima.

U predstojećim godinama, Bosna i Hercegovina mora unaprijediti provedbu Bolonjskog procesa i Osnove kvalifikacijskog okvira za BiH, kao fokusirati svoje napore prema poboljšanju predškolskog, osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja. U narednom razdoblju aktivnosti trebaju biti usmjerene na uvođenje sveobuhvatnog obrazovanja za svu djecu, uključujući i djecu sa invaliditetom i Romsku djecu.

Prilagodba prema zahtjevima tržišta rada od ključne je važnosti za Bosnu i Hercegovinu. Trenutačno su ostvarena neka poboljšanja u ovom polju, konkretno u oblasti strukovnog obrazovanja i poduzetničkog učenja.

Svi relevantni akteri složili su se da, iako se reformski procesi u Sektoru obrazovanja u BiH odvijaju sukladno prioritetima iz Europskog partnerstva, oni napreduju polako tako da ubuduće Bosna i Hercegovina u cilju ostvarenja dobrih rezultata mora primijeniti usklađen, učinkovit i ubrzan pristup reformi obrazovanja.

Članice DCF-a aktivne u Sektoru u 2011.-2012.	EIB, UNDP, Svjetska banka, Švicarska/SDC/SECO, EU/EC, Njemačka, UNICEF, Republika Češka, Italija/IC, Francuska.
Ostale ključne međunarodne organizacije	Svjetska zdravstvena organizacija (WHO); Populacijski fond Ujedinjenih naroda (UNFPA); Međunarodna organizacija za migracije (IOM); Globalni fond za borbu protiv AIDS-a, tuberkuloze i malarije (GFATM); Globalni savez za cjepiva i imunizaciju (GAVI).
Ključni partneri među institucijama vlasti	Ministarstvo civilnih poslova; Ministarstvo zdravstva FBiH; Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite RS; Odsjek za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH; županijska ministarstva zdravstva; fondovi zdravstvenog osiguranja; zavodi za javno zdravstvo; Državna regulatorna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost; Agencija za lijekove i medicinska sredstva u BiH.
Ukupna izdvajanja DCF članica za potrebe Sektora u 2011. i 2012.	2011: €61,27 milijuna - €8,40 u grantovima i €52,87 u zajmovima 2012: €68,70 milijuna - €17,27 u grantovima i €51,43 u zajmovima
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2011 i 2012 godini) <i>FBiH Zakon o evidencijama u oblasti zdravstva; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju u FBiH; Zakon o socijalnoj zaštiti u RS; Zakon o zdravstvenoj zaštiti u Brčko distriktu BiH; Zakon o stomatološkoj djelatnosti u FBiH; FBiH Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti osoba sa mentalnim poremećajima; Strategija za odgovor na HIV/AIDS u Bosni i Hercegovini 2011-2016; Okvirna politika unapređenja ranog rasta i razvitka djece u Bosni i Hercegovini; Strategija za prevenciju, tretman i kontrolu malignih neoplazmi 2012.-2020. u FBiH; Politika za unapređenje ranog rasta i razvitka djece u FBiH; Akcijski plan za borbu protiv zloupotrebe droge u FBiH 2012-2013; Politika za unapređenje ranog rasta i razvitka djece u Republici Srpskoj 2011.-2016.; Akcijski plan za jačanje osnovnih kapaciteta za učinkovitu provedbu međunarodnih zdravstvenih propisa u Bosni i Hercegovini 2011.-2013.</i> Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije²² <i>Zakon o zdravstvenoj zaštiti u FBiH; Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti u RS; Zakon o transplantaciji ljudskih tkiva i ćelija u RS; Strategija primarne zdravstvene zaštite 2006.; Državna strategija za nadzor nad opojnim drogama, sprečavanje i suzbijanje zloupotrebe opojnih droga u BiH; Državna strategija za prevenciju i borbu protiv HIV/AIDS-a 2004.-2009.; Strategija za održivu eliminaciju jod deficitarnih poremećaja u BiH; Politika u oblasti invalidnosti u BiH; Plan pripravnosti i kontrole pandemijske influence u BiH; Rezolucija o politici zdravlja za sve građane BiH; Politika lijekova i medicinskih sredstava u Bosni i Hercegovini; Strateški plan razvitka zdravstva u FBiH za razdoblje 2008.-2018.; Strategija za unapređenje seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava u FBiH 2010.-2019.; Strategija razvitka zdravstva Brčko distrikta BiH za razdoblje 2008.-2013.; dokument Aktivnosti za integraciju zdravstvenog Sektora Bosne i Hercegovine u EU.</i>
Koordinacija rada donatora	Konferencija ministara u Sektoru zdravstva djeluje kao stalno savjetodavno i koordinacijsko tijelo u oblasti zdravstva. Najznačajnije pod-sektorske radne skupine su Državni mehanizam koordinacije u oblasti HIV/AIDS-a i tuberkuloze u Bosni i Hercegovini, te Međuagencijski koordinacijski odbor za pitanja imunizacije. Ne postoji zvanična koordinacijska skupina za cijeli Sektor. Donatori aktivni u ovom Sektoru redovito sudjeluju na kvartalnim sastancima Forumu za koordinaciju donatora u organizaciji Ministarstva financija i trezora/Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći. Donatori također sudjeluju i na raznim neformalnim <i>ad-hoc</i> bilateralnim i multilateralnim sastancima.

²² Za više informacija o strategijama posjetite:

http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=76:donor-mapping-report&catid=37:dcf-articles

Pregled

Sektor zdravstva sastoji se iz sljedećih područja: politike zdravstva i administrativnog upravljanja; osnovne i primarne zdravstvene zaštite; infrastrukture primarne zdravstvene zaštite; osnovne prehrane; kontrole zaraznih bolesti; kontrole tuberkuloze, obrazovanja u oblasti zdravstva; obuke i istraživanja; medicinskih usluga; liječničkog obrazovanja i reproduktivnog zdravlja i kontrole seksualno prenosivih bolesti uključujući HIV/AIDS.

Odgovornost za Sektor zdravstva u Bosni i Hercegovini podijeljena je između različitih razina vlasti, tj. BiH Ministarstva civilnih poslova/ Sektora zdravstva, Ministarstva zdravstva FBiH i Ministarstva zdravstva i socijalne zaštite RS i Odjela za zdravstvo i ostale usluge u Vladi Brčko distrikta.

Ministarstvo civilnih poslova BiH/Sektor zdravstva ima koordinacijsku ulogu i odgovorno je za formiranje osnovnih načela na temelju kojih zdravstveni sustav BiH funkcionira, usklađivanje planiranja i koordiniranje aktivnosti u oblasti zdravstva na međunarodnoj razini. Oba entiteta, Federacija Bosne i Hercegovine (FBiH) i Republika Srpska (RS), kao i Brčko distrikt, odgovorni su za organiziranje, financiranje i pružanje zdravstvenih usluga. FBiH ima decentralizirani zdravstveni sustav koji se sastoji od Federalnog ministarstva zdravstva i Federalnog Zavoda zdravstvenog osiguranja i reosiguranja, te deset županijskih ministarstava zdravstva i deset županijskih zavoda zdravstvenog osiguranja. Zdravstveni sustav RS je centraliziran i organiziran preko Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite RS i Fonda zdravstvenog osiguranja RS. Zdravstveni sustav u Brčko distriktu je također centraliziran i njime upravlja Odsjek zdravstva i Fond zdravstvenog osiguranja, iako je značajni dio resursa zdravstvene zaštite financiran iz proračuna Vlade BD. Složenost ovakvog uređenja Sektora zdravstva u BiH je utjecala na učinkovitost sustava zdravstvene zaštite u Bosni i Hercegovini.

U tom smislu, reforma zdravstva koja je uz potporu donatora započela u Bosni i Hercegovini prije deset godina, ima za cilj transformiranje zdravstvenog sustava u servis orijentiran na potrebe pacijenata, koji će omogućiti jednak pristup zdravstvenim uslugama za sve njene stanovnike, pri čemu će se posebna pozornost poklanjati povratnicima, mladeži i najugroženijim socijalnim skupinama. Stoga su oba entiteta pokrenula reforme širokog obima u Sektoru zdravstva u cilju povećanja učinkovitosti Sektora, jačanja financijske održivosti i poboljšanja kvalitete zdravstvene zaštite.

Reforma Sektora zdravstva u razdoblju 2011.-2012. godine obuhvatila je paralelne reformske procese, usklađivanje reformi zdravstvenih sustava koji su u nadležnosti entiteta i Brčko distrikta kao i nastavak reforme zdravstvenog sustava u sklopu Federacije BiH i RS. Donatori aktivni u Sektoru su se u tom razdoblju posebno fokusirali na pružanje potpore reformama primarne zdravstvene zaštite, zaštite mentalnog zdravlja i prevencije/kontrole HIV/AIDS-a, TB-a i drugih prenosivih bolesti, razvitku ljudskih resursa i strateških dokumenata, kao i jačanju zakonskih i institucijskih kapaciteta. Zajednički naponi predstavnika BiH institucija i donatorske zajednice rezultirali su pripremom i usvajanjem nekoliko zakona i važnih strateških dokumenata, na svim razinama vlasti.

Ostvaren je napredak u reformi zdravstva u Bosni i Hercegovini i postignuta značajna poboljšanja u određenim segmentima Sektora na različitim razinama davatelja usluga. Međutim, opće mišljenje koje dijele i domaći i strani sudionici je da reformske aktivnosti u ovom Sektoru treba nastaviti sve dok konačni cilj ne bude postignut, a to je transformacija zdravstvenog sustava u servis orijentiran prema potrebama korisnika, i koji će svim stanovnicima omogućiti jednak pristup zdravstvenim uslugama. Pri tome, posebna pozornost u sklopu zdravstvenog sustava treba biti usmjerena na djecu, mladež, povratnike i najranjivije društvene skupine, a sustav učinkovit, održiv i usklađen sa zahtjevima EU.

U skladu sa tim, buduće aktivnosti trebale bi se fokusirati na unapređenje djelotvornosti i kvalitete pruženih zdravstvenih usluga, financijsku održivost javnog zdravstvenog sustava i ubrzanje usklađivanja zakonskog okvira u Bosni i Hercegovini sa EU legislativom (*acquis*).

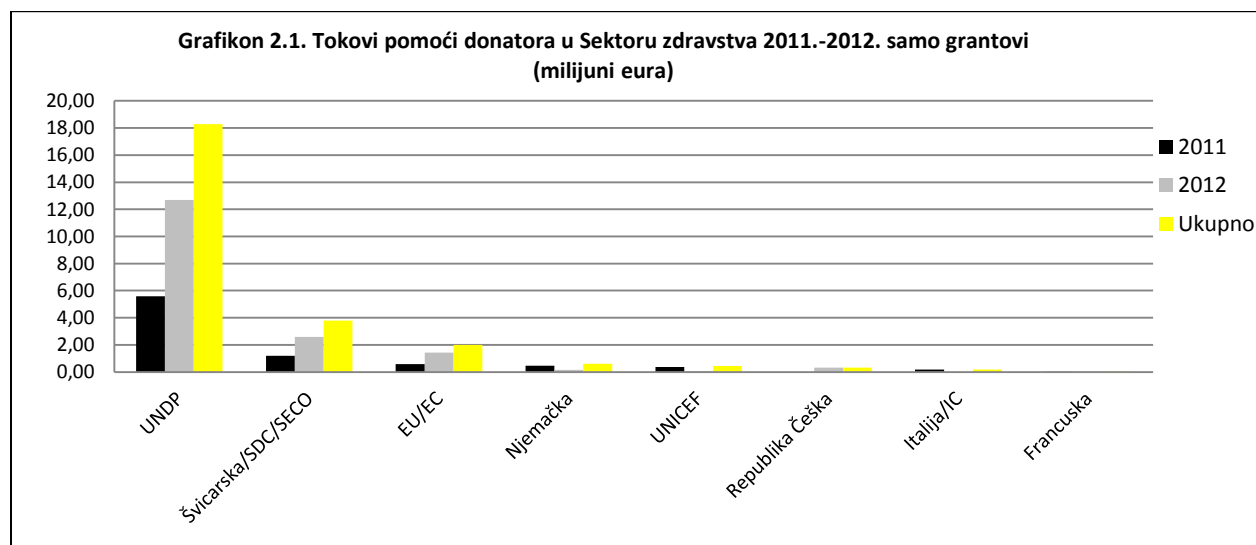
Aktivnosti donatora u 2011 i 2012 godini

Članice Foruma za koordinaciju donatora (DCF) koje su aktivni u Sektoru zdravstva u razdoblju 2011.-2012. su Europska investicijska banka (EIB), UNDP, Svjetska banka (WB), Švicarska/SDC/SECO, EU/EC, Njemačka, UNICEF, Republika Češka, Italija/IC i Francuska.

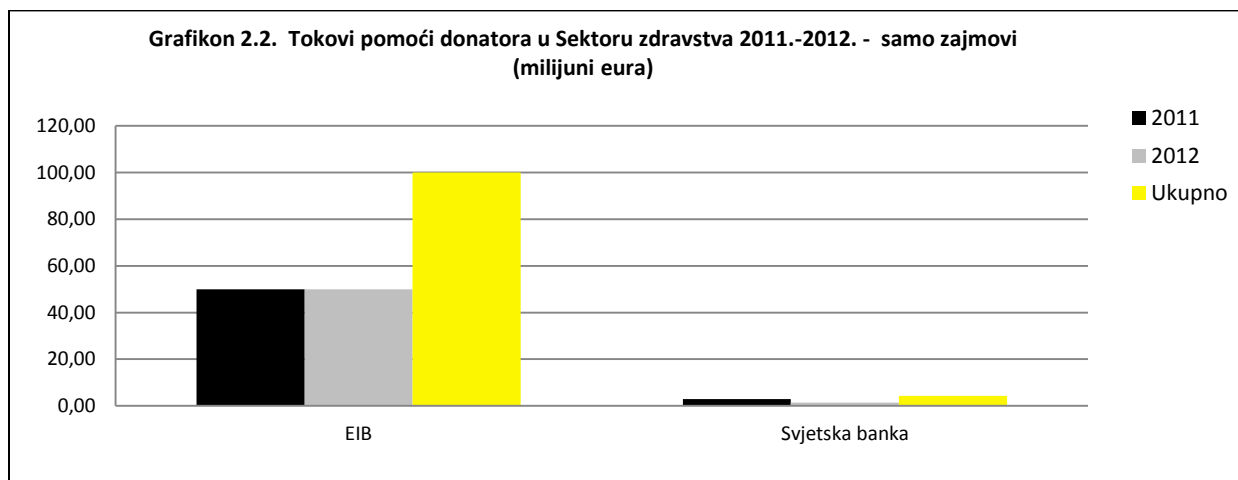
Organizacije koje nisu članice DCF-a, a aktivne u Sektoru zdravstva, su Svjetska zdravstvena organizacija (WHO), Međunarodna organizacija za migracije (IOM), Populacijski fond Ujedinjenih naroda (UNFPA), Globalni fond za borbu protiv AIDS-a, tuberkuloze i malarije (GFATM), Globalni savez za cjepiva i imunizaciju (GAVI).

Najveći donatori/IFIs u Sektoru zdravstva u 2011. godini bili su EIB, sa izdvajanjem od €50 milijuna i UNDP sa izdvajanjem od €5,58 milijuna, a slijedili su ih Svjetska banka, Švicarska/SDC/SECO, EU/EC, Njemačka, UNICEF, Italija/IC i Francuska. **U prvoj polovini 2012. godine najveći donatori/IFIs** bili su EIB, sa izdvajanjem od €50 milijuna i UNDP sa izdvajanjem od €12,7 milijuna, a slijede ih Švicarska/SDC/SECO, Svjetska banka, EU/EC, Češka Republika, Njemačka, UNICEF i Francuska.

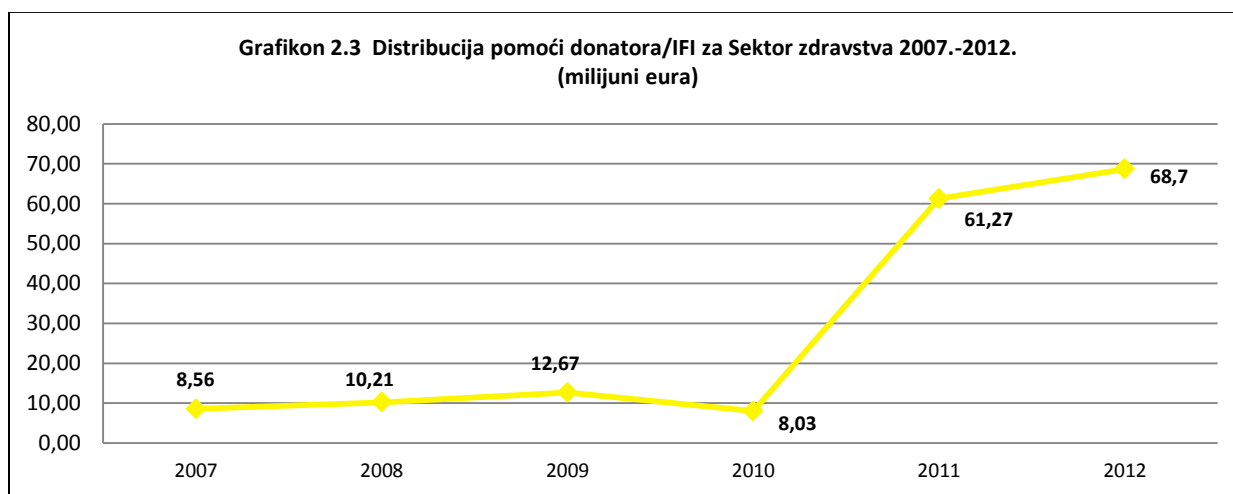
Grafikon 2.1. pokazuje usporedbu donatora koji su pružili pomoć u Sektoru zdravstva BiH u obliku grantova. U 2011. godini, najveći donatori bili su UNDP, sa izdvajanjem od €5,58 milijuna i Švicarska /SDC/SECO, sa izdvajanjem od €1,20 milijuna, a slijedili su ih EU/EC, Njemačka, UNICEF, Italija/IC i Francuska. U 2012. godini najveći donatori u Sektoru bili su ponovo UNDP, sa izdvajanjem od €12,70 milijuna i Švicarska /SDC/SECO, sa izdvajanjem od €2,59 milijuna, a slijede ih EU/EC, Češka Republika, Njemačka, UNICEF i Francuska.

Grafikon 2.2. pokazuje usporedbu međunarodnih finansijskih institucija (IFIs) koje su su pružile pomoć u Sektoru zdravstva BiH u obliku zajmova. U 2011. godini EIB je izdvojio €50 milijuna, a Svjetska banka je pružila pomoć i iznosu od €2,86 milijuna dok je u 2012. godini EIB izdvojio još €50 milijuna a Svjetska banka je pružila potporu Sektoru u iznosu od €1,43 milijuna.

Grafikon 2.3. pokazuje da su ukupna izdvajanja za Sektor zdravstva od članica DCF iznosila €61,27 milijuna u 2011. i do danas €68,70 milijuna u 2012. godini, pri čemu do kraja 2012. godine u Sektor mogu biti izdvojena dodatna sredstva. Primjetan je gotovo vertikalni skok u izdvajanjima ODA-e u razdoblju 2011.-2012., u usporedbi sa svim prethodnim godinama, temeljem EIB zajma u ukupnom iznosu od €100 milijuna, od čega je €50 milijuna izdvojeno u 2011. i €50 milijuna u 2012. godini, za financiranje Projekta *Bolnice RS* koji se odnosi na obnovu Kliničkog centra Banja Luka i izgradnju bolnice u Bijeljini.

Za ovaj Sektor je u 2011. godini izdvojeno 11,32% ukupnih sredstava ODA i do danas u 2012. godini 15,47 %.

Potporna jačanju zakonskog i institucionalnog okvira u razdoblju 2011.-2012.

U razdoblju 2011.-2012., Švicarska/SDC/SECO, EU/EC i UNICEF/WHO su usmjerili najveća ulaganja u jačanje zakonskog okvira i institucionalnih kapaciteta zdravstvenog Sektora na svim razinama vlasti u BiH.

U veljači 2012. godine, **Švicarska/SDC/SECO** je započela implementaciju projekta *Jačanje sestrinstva u BiH – početna faza*, koji za cilj ima unapređenje obučenosti medicinskih sestara, sa posebnim fokusom na 19.000 trenutno zaposlenih kao i na buduće generacije medicinskih sestara. **Svrha** projekta je poboljšanje kvalitete osnovnih zdravstvenih usluga i bolji pristup najugroženijih i marginaliziranih skupina stanovništva zdravstvenim

službama. Projektne aktivnosti su grupirane u tri oblasti: 1.) Reguliranje zdravstvene njege, uspostava komora i udruženja medicinskih sestara i njihovo kontinuirano obrazovanje; 2.) Pristup medicinskih sestara ugroženim skupinama stanovništva kroz rad sestara u zajednici i 3.) Formalno obrazovanje za medicinske sestre i planiranje radne snage. Početak prve faze implementacije projekta je planiran za lipanj 2012. godine, a projekt će se implementirati 9 godina (2012.-2021.).

EU/EC je kroz projekt *Jačanje institucijskih kapaciteta Agencije za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine*, pružila potporu Agenciji za lijekove i medicinska sredstva u nastojanju da ista postane funkcionalna institucija u skladu sa EU standardima. Temeljni cilj projekta je reguliranje pitanja vezanih za proizvodnju, prodaju i uporabu lijekova i medicinskih sredstava, njihovo usklađivanje sa EU standardima i regulativom, kao i obuka rukovodnog medicinskog osoblja za obavljanje napredne razine procjene i planiranja i obavljanje inspekcijskih poslova.

UNICEF je nastavio pružati tehničku pomoć za Integrirani razvitak u ranom djetinjstvu (ECD) kroz politike i strategije utemeljene na rezultatima. Politike za rani rast i razvitak djece na entitetskoj i na razini BiH pripremljene su i usvojene. Sve tri Politike su međusektorske i obuhvaćaju zdravstvo, obrazovanje i socijalnu zaštitu. Također, FBiH je usvojila ECD Strategiju, koja obuhvaća inter-sektorske akcijske planove i proračune. Paralelno, ECD usluge su uvedene u 13 zajednica u kojim se usluge pružaju za 2.500 obitelji sa 2.100 djece u dobi od 0-6 (35% od njih u teško dostupnim područjima).

U oblasti prehrane je osnovana Radna skupina koju čine predstavnici nadležnih ministarstava svih razina vlasti. UNICEF je podržao kreiranje Politika ishrane dojenčadi i male djece u oba entiteta, nakon čega je Politika usvojena u Republici Srpskoj, a u Federaciji BiH je u fazi javne rasprave. Također, provedena su istraživanja o anemiji u oba entiteta, koja su obuhvatila 5.000 kućanstava.

Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) nastavlja pružati potporu u provedbi aktivnosti identificiranih kao prioriteta za provedbu reforme zdravstvenog sustava u BiH. Na raini zdravstvene politike, Akcijski plan za jačanje kapaciteta za učinkovitu primjenu međunarodnih zdravstvenih propisa (2005) u Bosni i Hercegovini 2011.-2013., usvojen je od strane Vijeća ministara BiH, i organiziran je dijalog na visokoj razini o politikama u farmaceutskom Sektoru, sa ciljem pružanja potpore provedbi farmaceutske politike u Bosni i Hercegovini. Procesi razvitka strategije za kontrolu razvoja raka i metodološke smjernice za uspostavljanje registara oboljelih od raka su završeni (usvojena je Strategija za prevenciju, tretman i kontrolu malignih neoplazmi u FBiH 2012.-2020.) Usluge imunizacije u BiH dodatno su ojačane i osigurana je izgradnja kapaciteta za učinkovito upravljanje bolničkim otpadom. WHO aktivno podržava Zdravstvenu mrežu Jugoistočne Europe (SEEHN), koja je politički i institucijski Forum, kojeg je uspostavilo deset vlada u cilju promocije mira, pomirenja i zdravlja u regiji. Na trećem Forumu - Zdravlje u svim politikama u Jugoistočnoj Europi: Zajednički cilj i odgovornost (13.-14. listopada 2011., Banja Luka), deset vlada JIE opredjelilo se da proširi regionalnu suradnju i unaprijedi partnerstvo u cilju postizanja jednakosti i odgovornost u zdravstvu.

Reforma primarne zdravstvene zaštite u razdoblju 2011.-2012.

Reforma Primarne zdravstvene zaštite ima za cilj postizanje učinkovitije, kontinuirane i djelotvorne zdravstvene zaštite koja se temelji na modelu obiteljske medicine, i koja se najvećim dijelom temelji na promociji zdravog života i prevenciji oboljevanja. Svjetska banka i Švicarska /SDC/SECO su aktivno sudjelovali u pružanju potpore reformi Primarne zdravstvene zaštite u razdoblju 2011.-2012. godine.

Svjetska banka je završila prvu fazu projekta *Unapređenje Sektora zdravstva (HSEP) u Bosni i Hercegovini*, koji je implementiran u oba entiteta. Projekt je pružio potporu jačanju kapaciteta rukovodnog kadra i upravnih tijela u cilju promjene načina pružanja zdravstvenih usluga na različitim razinama zdravstvenog sustava u BiH (bolnice, klinički centri, ustanove primarne zdravstvene zaštite), i nastavila implementaciju druge faze projekta pod nazivom

– *Dodatno financiranje*²³. Cilj nastavka projekta je unapređenje rukovodnih kapaciteta u Sektoru zdravstva, u sljedećim oblastima: Profesionalni razvitak ravnatelja bolnica i zdravstvenih centara, Treninzi za timove obiteljske medicine, Akademska obuka za nastavno osoblje iz oblasti zdravstvene uprave i Obuka za osoblje zaposleno u fondovima zdravstvenog osiguranja. Očekuje se da će do kraja 2014. godine, nakon implementacije projekta, 70% BiH populacije imati pristup primarnoj zdravstvenoj zaštiti visoke kvalitete kao rezultat implementacije ovog projekta.

U svibnju 2012. godine, **Švicarska/SDC/SECO** je započela novi projekt *Monitoring i izvještavanje u primarnoj zdravstvenoj zaštiti – početna faza*. Cilj projekta je uspostavljanje sustava za funkcionalno praćenje i izvještavanje u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, i potpora korištenju podataka o uspješnosti u cilju unapređenja kvalitete pružanja usluga. Očekuje se da će se na ovaj način povećati dostupnost pravovremenih, pouzdanih i relevantnih informacija i bolja razmjena informacija, što će olakšati upravljanje i nadzor nad sustavom primarne zdravstvene zaštite. U cilju pripreme ovog projekta, u početnoj fazi planirano je uspostavljanje polaznih osnova rada i detaljan plan aktivnosti.

Reforma sekundarne zdravstvene zaštite

Projekt *Reforma financiranja sekundarne zdravstvene zaštite*, financiran od **EU/EC** iz sredstava IPA fonda za 2008. godinu, nalazi se u fazi implementacije i obilježava početak reforme sekundarne zdravstvene zaštite u Bosni i Hercegovini, koja za cilj ima bolju kontrolu troškova pružanja zdravstvene zaštite i unapređenje učinkovitosti sustava za pružanje zdravstvenih usluga u BiH. Projekt će kroz pružanje potpore BiH vlastima u oblasti zdravstva, pomoći uspostavljanje sustava za prikupljanje podataka i analize *Dijagnostički povezanih skupina* (DRG), kao i razvoj DRG cjenovnika i ugovaranja utemeljenih na bolničkim aktivnostima, što će omogućiti smanjenje troškova i unaprijeđenje pružanja usluga. Ovakav sustav je već u primjeni u mnogim zemljama, uključujući i EU članice, jer osigurava podatke o uspjehu tretmana i realno vrednovanje tretmana za svaku pojedinu vrstu bolesti.

Reforma javnog zdravstva

Donatori aktivno uključeni u reformu javnog zdravstva tokom razdoblja 2011.-2012. su EU/EC i UNICEF.

EU/EC je u studenom 2011. godine započela sa implementacijom projekta *Reforma javnog zdravstva II*. Primarni cilj projekta je da se pruži potpora reformi zdravstvenog Sektora u BiH putem usklađivanja relevantnog zakonodavstva javnog zdravstva sa propisima EU, kako bi se poboljšalo planiranje zdravstvenog sustava utemeljeno na činjenicama. Konkretno, Projekt će se baviti 1) Izgradnjom institucijskog kapaciteta i izgradnjom kapaciteta sustava javnog zdravstva u Bosni i Hercegovini radi povećanja njene pripravnosti da odgovori na prijetnje javnom zdravlju (pandemija, bioterorizam, elementarne nepogode, itd.) 2) Unapređenje i poboljšanje procjene globalnog zdravlja BiH populacije i sustava izvještavanja o prenosivim bolestima, i 3) Poboljšanje nacionalnog financijskog sustava izvještavanja. Projekt pruža potporu BiH u njenoj pripremi za članstvo u Mrežama javnog zdravstva i odgovarajućem izvještavanju prema međunarodnim organizacijama (EUROSTAT, WHO, ILO).

UNICEF je nastavio pružati potporu u oblastima ranog rasta i razvitka djece (ECD), prehrane i cijepljenja. Uz postojećih 13 Integriranih ECD centara, napravljeni su napor da se ECD usluge usmjere putem zdravstvenog Sektora. Posebna pozornost posvećena je ranom otkrivanju kašnjenja u razvitku i invaliditeta, te odgovarajućim intervencijama. UNICEF je također radio sa institutima za javno zdravstvo i ministarstvima zdravstva u procjeni nutritivnog statusa djece i žena, radi davanja preporuka za politike prehrane i razvoja programa. UNICEF je u suradnji sa WHO, BiH vlastima pružio potporu u jačanju programa imunizacije. Obje entitetske Vlade preuzele su

²³ Za više informacija, posjetite:

http://www.wds.worldbank.org/external/default/WDSPContentServer/WDSP/ECA/2012/04/24/385F431D94F77521852579EA0072FAA7/1_0/Rendered/PDF/ISR0Disclosabl024201201335300952584.pdf

nabavu svih cjepiva za djecu, uključujući *Haemophilus influenzae* tipa b (Hib). U tijeku Europskog tjedna imunizacije, ministarstva zdravstva i Ministarstvo civilnih poslova izdali su zajedničku izjavu o važnosti cijepljenja.

Reforma sustava mentalnog zdravlja

Reforma sustava mentalnog zdravlja u Bosni i Hercegovini započela je neposredno nakon rata, i još uvijek je u tijeku. Cilj reforme je da izmjesti usluge iz bolnica u centre za mentalno zdravlje u zajednicama i da pruži liječenje i rehabilitaciju pacijentima sa ozbiljnim mentalnim oboljenjima. Ovaj proces također uključuje i reformu zakonodavstva javnog zdravstva sukladno EU standardima.²⁴

Donatori aktivni u polju reforme mentalnog zdravlja u 2011.-2012. su Švicarska/SDC/SECO i Italija/IC.

Tijekom razdoblja 2011-2012, **Švicarska /SDC/SECO** je nastavila sa implementacijom *Projekta mentalnog zdravlja u Bosni i Hercegovini, Faza I*, kao rezultat kontinuirane suradnje između oba entitetska ministarstva zdravstva u pogledu reforme sustava mentalnog zdravlja u BiH. Sveukupni cilj Projekta je poboljšanje kapaciteta donositelja odluka i nadležnih institucijskih kapaciteta, za dostizanje EU standarda u polju mentalnog zdravlja u BiH, uključujući intervencije u svim segmentima zaštite mentalnog zdravlja putem holističkog pristupa i veza sa drugim relevantnim sektorima. Ovaj sveobuhvatni pristup će poboljšati sposobnost donositelja odluka i relevantnih institucija da primjenjuju europske standarde u polju mentalnog zdravlja u BiH i omogućiti pristup poboljšanim i kvalitetnijim uslugama mentalnog zdravlja u zajednici za sve građane BiH.

WHO pruža potporu Regionalnom zdravstvenom razvojnom centru za mentalno zdravlje sa sjedištem u BiH, koja je osnovan u sklopu Zdravstvene mreže za Jugoistočnu Europu (SEEHN).

U 2011. godini, Italija/IC je dovršila projekt *Potpore zaštiti i promociji mentalnog zdravlja u Republici Srpskoj*, koji se fokusirao na generalnu reformu zdravstvenih usluga RS, putem reforme primarnog mentalnog zdravlja, koji ima za cilj promicanje mentalnog zdravlja preko učinkovitih i djelotvornih usluga za ljude sa mentalnim oboljenjima i njihove obitelji. Očekivani rezultat je poboljšan pristup uslugama za 80% populacije putem otvaranja novih centara za mentalno zdravlje i strukturna transformacija postojećih centara; ojačano Ministarstvo zdravstva; medicinsko i pomoćno medicinsko osoblje obučeno u modernim tehnologijama; i bolja suradnja između različitih sektora lokalne zajednice.

U kolovozu 2011. godine, Italija/IC je završila projekt *Potpore zaštiti i promociji mentalnog zdravlja u Republici Srpskoj*, koji je, putem učinkovitog i djelotvornog pružanja usluga za psihički bolesne osobe i njihovih obitelji, doprinio provedbi reformskog procesa na razini primarnog mentalnog zdravlja i sveukupnom unapređenju mentalnog zdravlja.

Prevenција i liječenje prenosivih bolesti

Donatori /IFIs koji su aktivno uključeni u prevenciju i liječenje prenosivih bolesti bili su UNDP, Svjetska banka i Njemačka.

Potpore donatora u prevenciji i liječenju prenosivih bolesti, prvenstveno HIV/AIDS i tuberkuloze u 2011. i 2012. godini bila je fokusirana na održavanje procenta ispod 1% za obje bolesti, unapređenje uvjeta života i povećanje postotka preživljavanja HIV pozitivnih ljudi i potiskivanje stigme i diskriminacije HIV pozitivnih ljudi.

²⁴ Regionalna suradnja u obnovi usluga mentalnog zdravlja u Bosni i Hercegovini, <http://psychservices.psychiatryonline.org/cgi/content/full/56/11/1455>

U razdoblju 2011.-2012., UNDP je nastavio sa implementacijom dva projekta prethodno objavljena u DMR 2010-2011²⁵, koji su fokusirani na prevenciju i liječenje prenosivih bolesti, HIV/AIDS i tuberkuloze (TB). Oba projekta je finansirao Globalni fond za borbu protiv side, tuberkuloze i malarije (GFATM).

U razdoblju 2011.-2012., Njemačka je nastavila sa implementacijom Projekta *Javno-privatno-partnerstvo između Bayer HealthCare i GIZ-a za unapređenje svijesti o seksualnom zdravlju i seksualnim pravima mladeži*. Cilj Projekta je da se podigne svijest o seksualnom zdravlju i seksualnim pravima među mladeži u uzrastu od 14 do 26 godina, u odabranim općinama. U promatranom razdoblju, GIZ je također dovršio implementaciju projekta *Potpora seksualnom i reproduktivnom zdravlju i prevencija HIV-a među mladeži*. Projekt je ostvario sljedeće rezultate: dragovoljci iz omladinskih centara su educirani u polju vršnjačke edukacije o zdravlju mladih ljudi; uspostavljeni su info-punktovi u omladinskim centrima; u školama i omladinskim centrima su uvedene inovativne, interaktivne i participativne edukacijske metode *Pridružite se krugu ("Join in Circuit – JIC")* i edukacijske seminare za zdravstvene radnike u domovima zdravlja tamo gdje su isti organizirani

U razdoblju 2011.-2012. godine, WHO je podržavao provedbu Akcijskog plana za jačanje kapaciteta za učinkovitu provedbu međunarodnih zdravstvenih propisa (2005) u Bosni i Hercegovini 2011.-2013. Simulacijska vježba za Jugoistočnu europsku regiju (POSE vježbe), o izbijanju polio epidemije, organizirana je u Sarajevu. WHO je također pružio tehničku pomoć za jačanje praćenja i kontrole zaraznih bolesti i cijeplivom spriječivih bolesti i pomogao zdravstvene institucije da razviju sustav praćenja antimikrobne rezistencije u BiH.

Medicinske ustanove i profesionalna obuka (prije stupanja u službu i tijekom službe) u 2011.-2012.

U 2011.-2012. godini, donatori/IFIs koji su bili u ovom polju su EIB, Švicarska/SDC/SECO, Republika Češka i Francuska. Donatori su nastavili pružati pomoć u oblasti profesionalne obuke i sveukupnom unapređenju medicinskih ustanova.

Kao što je pomenuto, **EIB** je osigurao zajam za obnovu Kliničkog centra Banja Luka i izgradnju bolnice u Bijeljini. Projekt ima za cilj zamijeniti ili unaprijediti postojeće zastarjele ustanove, poboljšati kapacitete obje bolnice i poboljšati kvalitetu pružene njege.

Švicarska/SDC/SECO je pružila potporu Ministarstvu zdravlja i socijalne zaštite RS u daljem unapređenju obiteljske medicine, preko obuke sestara, u sklopu novog projekta *Dodatna obuka u obiteljskoj medicini za sestre u RS*. Rezultati projekta trebali bi obuhvatati jačanje vještina i sposobnosti za dodatnih 300 sestara u RS da budu bolje pripremljene da rade sa obiteljima, vrše savjetovanje o zdravim životnim stilovima i rodnim zdravstvenim problemima i omoguće otkrivanje i prevenciju ovisničkih bolesti.

U svibnju 2012. godine, **Republika Češka** započela je novi projekt *Izgradnja kapaciteta vaskularne kirurgije u odabranim medicinskim centrima u BiH*. Konkretni cilj projekta je da ojača kapacitet specijalista vaskularne kirurgije i da unaprijedi kvalitetu zdravstvenih usluga u Kliničkom centru Sveučilišta u Sarajevu, Klinici za vaskularnu kirurgiju Kliničkog centra Banja Luka i Kliničkog centra Foča, kao i da osigura medicinsku opremu, instrumente za vaskularnu kirurgiju i vaskularne implantate za korisnike.

Francuska je nastavila njene aktivnosti na organiziranju redovite razmjene između specijalizanata i studenata, koja traje od 2008. godine. Francuska je također pružila potporu u moderniziranju odjela za reanimaciju u bolnicama u Sarajevu i Banjoj Luci, kako bi im pomogla da ispune EU kriterije kvalitete i učinkovitosti.

U 2012. godini, **Italija/IC** je završila projekt Razvoj rane dijagnoze, informiranja žena i priprema kvalificirane stručne pomoći za oboljele od raka dojke, gdje je poseban naglasak stavljen na podizanje svijesti o važnosti za žene da budu informirane, kako bi se postigla bolja kvaliteta života i veća šansa za oporavak. Istodobno, realizirana su četiri

²⁵ Za više informacija posjetite: http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=227&Itemid=389

teorijsko praktična formacijska seminar sa multidisciplinarnim pristupom, koji su obuhvatili mono-specijalizacije za zdravstvene radnike. Prva dva seminar bila su fokusirana na snimanje situacije i prevenciju, dok je drugi krug obuke bio posvećen rekonstruktivnoj kirurgiji i tehnikama kirurgije. Dio obuka je organiziran u centrima za specijalizirane operacije i dijagnoze u Italiji. Druga bitna komponenta odnosi se na osiguranje protetskog materijala, što je omogućilo kirurzima Kliničkog centra u Sarajevu, da na kraju programa obuke pokrenu aktivnosti rekonstruktivne kirurgije. Može se zaključiti da je Projekt omogućio usvajanje i primjenu zdravstvene politike usklađene sa međunarodnim standardima za zaštitu i unapređenje ženskog zdravlja.

Glavni projekti u Sektoru zdravstva su navedeni u sljedećoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Bolnice RS	EIB	100,00
Potpora unapređenju zdravstvenog Sektora	Svjetska banka	21,07
Povećanje univerzalnog pristupa za najrizičnije populacije u BiH	UNDP	11,43
Koordinirani nacionalni odgovor na HIV/AIDS i tuberkulozu u ratom narušenom i izuzetno stigmatiziranom okruženju	UNDP	11,11
Jačanje strategije izravnog praćenja kratkotrajnog terapijskog tretmana (DOTS) i unapređenje nacionalnog programa borbe protiv tuberkuloze, uključujući multi rezistentnu tuberkulozu i kontrolu infekcije u BiH	UNDP	6,96
Dalje jačanje DOTS strategije u BiH	UNDP	5,86
Projekt pripremljenosti na ptičju gripu	Svjetska banka	3,53
Projekt mentalnog zdravlja u BiH, Faza 1	Švicarska/SDC/SECO	2,85
Projekt implementacije obiteljske medicine u BiH, IV Faza	Švicarska/SDC/SECO	2,23
Reforma javnog zdravstva II	EU/EC	1,20
Potpora seksualnom i reproduktivnom zdravlju i prevenciji HIV-a među mladeži	Njemačka	1,00
Reforma financiranja sekundarne zdravstvene zaštite	EU/EC	0,94
Potpora zaštiti i promociji mentalnog zdravlja u Republici Srpskoj	Italija/IC	0,83

Svi projekti su dostupni u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2011.-2012. godini

U svibnju 2012. godine, usvojen je *Zakon o evidencijama u oblasti zdravstva u Federaciji BiH*, koji definira prikupljanje kvalitativnih i kvantitativnih informacija potrebnih za unapređenje zdravstvenih politika kao i standardizirano izvještavanje. Također, usvojen je i *Zakon o stomatološkoj djelatnosti u FBiH*²⁶ kojim se definira organiziranje i provedba stomatološke djelatnosti, kao dijela od posebnog interesa za Federaciju BiH. Stomatološka djelatnost se obavlja na svim razinama zdravstvene zaštite i podrazumijeva sistem društvenih, skupnih i individualnih mjera, usluga i aktivnosti za očuvanje i unapređenje oralnog zdravlja, sprečavanje oboljenja, rano otkrivanje oboljenja, liječenje, te zdravstvenu njegu i rehabilitaciju, kao i primjenu zdravstvenih tehnologija u oblasti stomatologije.

U prosincu 2011. godine, Parlament FBiH usvojio je *Nacrt zakona o liječništvu*, kojim se uređuje pojam, organizacija i uslovi za obavljanje liječničkog zvanja, djelovanje liječnika kao temeljnog, samostalnog i odgovornog nositelja djelatnosti od posebnog interesa za Federaciju BiH, kao i *Nacrt zakona o sestринstvu*, kojim se uređuje djelatnost medicinskih sestara i akušerki, način obavljanja i organiziranja djelatnosti, standard obrazovanja i uvjeti

²⁶ Službene novine FBiH br. 37/12

za obavljanje djelatnosti, u skladu sa Strateškim planom razvitka zdravstva u FBiH u razdoblju 2008.-2018. Oba nacrt zakona su poslana u javnu raspravu²⁷.

U kolovozu 2011. godine, FBiH usvojila je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju*²⁸, kao i *Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o zaštiti lica sa mentalnim poremećajima*²⁹.

U travnju 2012. godine, Narodna skupština RS je usvojila *Zakon o socijalnoj zaštiti*³⁰. Zakon definira sustav, nositelje i korisnike usluga, financiranje i druga bitna pitanja u vezi prava socijalne zaštite u Republici Srpskoj.

U ožujku 2012. godine, Vijeće ministara BiH usvojilo je *Okvirnu politiku unapređenja ranog rasta i razvitka djece u Bosni i Hercegovini*, koja je prethodno usvojena u RS u ožujku 2011. godine i u FBiH u svibnju 2011. Cilj Politike je jačanje integriranog pristupa ranom rastu i razvitku djeteta, te podizanje svijesti stručnjaka, roditelja i društva o važnosti ranog razvitka djece.

U razdoblju 2011.-2012. godine pripremljen je *Nacrt politika seksualnog i reproduktivnog zdravlja u Bosni i Hercegovini*, i Analiza situacije za pripremu *Politika brige za stare osobe*, koja ima za cilj unapređenje kvalitete života tog segmenta BiH populacije, u skladu sa Akcijskim planom Programa za BiH 2010.-2014., koji je Vijeće ministara BiH potpisao sa UNDP.³¹

U rujnu 2011. godine, Vijeće ministara BiH usvojilo je Akcijski plan za jačanje kapaciteta za učinkovitu provedbu međunarodnih zdravstvenih propisa (2005.) u Bosni i Hercegovini 2011.-2013., čiji je cilj razvitak i jačanje temeljnih kapaciteta u BiH, ključnih za nadzor i reagiranje na hitne slučajeve epidemija, kako je definirano Međunarodnim zdravstvenim propisima (2005.) i Međunarodnim pravno - obvezujućim okvirom, koji je stupio na snagu u 2007. godini.

U rujnu 2011. godine, Vijeće ministara BiH je usvojilo *Strategiju za odgovor na HIV/AIDS u Bosni i Hercegovini 2011.-2016.*, a njena provedba odvijati će se prema Operativnom planu. Strategijom se želi osigurati postupno smanjenje broja novoinficiranih osoba virusom HIV-a u Bosni i Hercegovini, te stvoriti ambijent koji će svim zaraženim osobama omogućiti dug, kvalitetan i normalan život.

*Strategija za prevenciju, tretman i kontrolu malignih neoplazmi u Federaciji BiH 2012.-2020.*³² usvojena je **u ožujku 2012. godine**, i predstavlja jednu od strategija zdravstvenoga Sektora koja je usmjerena ka unapređenju zdravlja stanovništva, prvenstveno ka promociji zdravlja i prevenciji oboljevanja od malignih oboljenja za cjelokupno stanovništvo. Strategija je temeljni dokument za ostvarivanje ciljeva kako bi što manje ljudi u FBiH oboljelo od malignih neoplazmi, da se smanji smrtnost od malignih neoplazmi, da se ublaže tegobe već oboljelih, da se poboljša kvaliteta života već oboljelih, koristeći raspoložive resurse na najbolji način.

Koordinacija rada donatora

Konferencija u oblasti Sektora zdravstva u Bosni i Hercegovini djeluje kao stalno savjetodavno i koordinacijsko tijelo, uspostavljeno da se ostvari bolji uvid u aktivnosti koje se vode u Sektoru zdravstva i da se minimizira preklapanje i dupliciranje aktivnosti. Članovi Konferencije su predstavnici iz Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine, Federalnog ministarstva zdravstva, Ministarstva zdravstva i socijalne zaštite RS i šef Odjela za

²⁷ Za više informacija, posjetite: <http://www.fmoh.gov.ba/index.php/zakoni-i-strategije/zakoni-u-proceduri>

²⁸ Službene novine FBiH br. 48/11

²⁹ Službene novine FBiH br. 52/11

³⁰ Službeni glasnik RS br. 37/12

³¹ Za više informacija, posjetite: <http://www.undp.ba/Upload/SC/CPAP%202010%20-%202014%20BiH.pdf>

³² Za više informacija, posjetite: <http://www.fmoh.gov.ba/index.php/zakoni-i-strategije/strategije-i-politike/172-strategija-za-prevenciju-tretman-i-kontrolu-malignih-neoplazmi-u-fbih-2012-2020>

zdravstvo Brčko distrikta. Različite donatorske agencije se pozivaju na sastanke Konferencije, ovisno o temi diskusije.

Donatori koji su aktivni u Sektoru zdravstva redovito sudjeluju na sastancima Foruma za koordinaciju donatora (DCF), koje organizira Ministarstvo financija i trezora /Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

Buduće aktivnosti

Sa stajališta domaćih vlasti, srednjoročni prioriteti uključuju dalji nastavak reformi Sektora zdravstva, posebice u oblasti javnog zdravstva, sa fokusom na istraživanja o zdravstvenoj statistici i preventivnim programima. Potrebna je obnova i modernizacija infrastrukture (oprema za hitne ambulantne usluge i laboratorije), te bi bila cijenjena dalja potpora donatora u ovoj oblasti. Posebna potpora treba biti posvećena regulaciji zbrinjavanja medicinskog otpada, kao jedne od još nereguliranih oblasti u BiH i njenog usklađivanja sa zakonodavstvom EU.

Sa druge strane, donatori su kao srednjoročne prioritete definirali izgradnju kapaciteta institucija na svim razinama vlasti u BiH za strateško planiranje i planiranje politika, pripremu Strategije za reformu Sektora sa Akcijskim planom, prilagodbu postojećeg zakonodavstva prema EU zakonodavstvu (*acquis*) i pripremu zakona na razini BiH u oblasti javnog zdravstva, implementaciju Propisa međunarodnog zdravstva (WHO) i usvajanje mjera za borbu protiv korupcije. Dalje jačanje primarne zdravstvene zaštite u BiH, preko uspostave moderne i učinkovite hitne njege, kao i reforma sustava mentalnog zdravlja ostaju prioriteti za naredno razdoblje.

Članice DCF-a aktivne u Sektoru u 2011.-2012.	EU/EC, SAD/USAID, Švedska/SIDA, Njemačka, Norveška, Švicarska/SDC/SECO, Svjetska banka, UNDP, Nizozemska, Austrija, UNICEF, Italija/IC, UK/DFID, Republika Češka, Francuska, Japan/JICA.
Ostale ključne međunarodne organizacije	Organizacija za europsku sigurnost i suradnju u Europi (OSCE); Ured visokog predstavnika i posebnog predstavnika EU (OHR); Vijeće Europe (CoE).
Ključni partneri među institucijama vlasti	Za zakonodavnu i reformu pravosuđa: Ministarstvo pravde; Ministarstvo pravde RS; Ministarstvo pravde FBiH; Tužiteljstvo BiH; Visoko sudsko i tužiteljsko vijeće; Sud BiH. Za reformu javne uprave: Ured koordinatora za reformu javne uprave u BiH; Vijeće ministara BiH. Za civilno društvo: Ministarstvo pravde /Sektor za civilno društvo; Odbor za civilno društvo. Za ljudska prava: Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice; Ministarstvo civilnih poslova; Ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica FBiH; Ministarstvo za izbjeglice i raseljene osobe RS; Ministarstvo rada i socijalne politike FBiH; Ministarstvo zdravstva i socijalne zaštite RS; Ministarstvo zdravstva FBiH; Ministarstvo obrazovanja FBiH; Ministarstvo obrazovanja RS ; institucije ombudsmena.
Ukupna izdvajanja DCF članica za potrebe Sektora u 2011. i 2012. godini	2011: €34,43 milijuna- €31,86 milijuna u grantovima i €2,58 milijuna u zajmovima 2012: €32,16 milijuna- €30,27 milijuna u grantovima i €1,90 milijuna u zajmovima
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2011 i 2012 godini) <i>Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjoj reviziji institucija BiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju institucija BiH; Zakon o sustavu državne pomoći u BiH; Zakon i popisu stanovništva, kućanstava i stanova u BiH 2013.; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj službi u institucijama BiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o plaćama i naknadama u institucijama BiH; Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku u Brčko distriktu BiH, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj službi u FBiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima u FBiH; Zakon o izmjenama Zakona o izvršnom postupku u FBiH; Zakon o definiranju i podmirenju preostalih dugova nastalih na osnovama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti obitelji sa djecom; Zakon o krivičnom postupku RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršnom postupku; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju krivičnih sankcija RS; Zakon o izmjenama i dopunama krivičnog zakona RS; Zakon o sudovima u RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima u RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javnoj upravi u RS; Zakon o premjeru i katastru RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o raseljenim licima, povratnicima i izbjeglicama; Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u Brčko distriktu BiH; Revidirani Akcijski plan 1 (AP1) za provedbu Strategije reforme javne uprave; Akcijski plan za djecu BiH 2011.-2014.</i> Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije³³ <i>Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku u RS, Strategija za reformu Sektora pravde u BiH; Strategija reforme javne uprave u BiH i Akcijski plan 1; Državna strategija za rad na predmetima ratnih zločina.</i>
Koordinacija rada donatora	Zakonodavna i reforma pravosuđa: tromjesečni koordinacijski sastanci u organizaciji Ministarstva pravde BiH/Sektora za strateško planiranje, koordinaciju pomoći i europske integracije. Reforma javne uprave: redoviti sastanci sudionika Fonda za reformu javne uprave u organizaciji Ureda koordinatora za reformu javne uprave. Civilno društvo: neformalna <i>ad-hoc</i> koordinacija. Ljudska prava: bilateralni sastanci vezani za projekte. Donatori aktivni u ovom Sektoru redovito sudjeluju na tromjesečnim sastancima Foruma za koordinaciju donatora u organizaciji Ministarstva financija i trezora / Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

³³ Za više informacija o strategijama posjetite:

http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=76:donor-mapping-report&catid=37:dcf-articles

Pregled

Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje čine sljedeća četiri podsektora: zakonodavna i pravosudna reforma, reforma javne uprave, civilno društvo i ljudska prava.

U razdoblju 2011.-2012., ostvaren je ograničen napredak u oblasti zakonodavne i pravosudne reforme.

Predstavnici vlasti Bosne i Hercegovine i predstavnici pravosudnih institucija na različitim razinama uključili su se u Strukturalni dijalog o pravosuđu sa EU. Dijalog je pokrenut u lipnju 2011. radi revizije usklađenosti zakonodavstva i funkcioniranja entitetskih i institucija na razini BiH sa standardima EU, u cilju osiguranja neovisnog, učinkovitog, nepristranog i odgovornog pravosudnog sustava. Provedba *Strategije za reformu Sektora pravde (SRSP)* u razdoblju 2009.-2013. bila je usporena, kako zbog nedovoljnih ljudskih i financijskih resursa, tako i zbog slabe koordinacije između nadležnih institucija u sklopu pravosudnog sustava BiH. U pogledu učinkovitosti rada ostvaren je umjeren napredak u rješavanju zaostalih predmeta. Uspostavljen je sustav kvota za sudove kao rezultat dopunjenog Pravilnika o sudovima. Osnivanjem posebne jedinice za učinkovitost pravosuđa, Visoko sudske i tužilačke vijeće nastavilo je pružati potporu sudovima širom zemlje. Također, nastavljene su aktivnosti na daljem unapređenju informacijskih tehnologija na sudovima i tužiteljstvima, dok je web portal pravosuđa u potpunosti postao dostupan javnosti. Pravni akteri imaju *online* pristup relevantnom materijalu sudskih predmeta. Usvojene su *izmjene i dopune Zakona o sudovima u Federaciji BiH* koje omogućavaju ponovno formiranje pojedinih općinskih sudova koji su prethodno bili zatvoreni. Ostvaren je ograničeni napredak u oblasti procesuiranja maloljetnih počinitelja krivičnih djela, dok je provedba odgovarajuće strategije na razini BiH iz te oblasti i dalje neujednačena, a bit će potrebno usvojiti revidiranu strategiju na razini BiH za razdoblje 2011.-2014. U Republici Srpskoj je u siječnju 2011. stupio na snagu revidirani *Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku* a *Zakon o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u Brčko distriktu BiH* usvojen je u Brčko distriktu u studenom 2011. *Zakon o maloljetničkoj delinkvenciji* u Federaciji BiH je u proceduri usvajanja.

Aktivnosti donatora u podsektoru zakonodavne i pravosudne reforme u 2011.-2012. bile su usmjerene na pružanje potpore domaćim institucijama da preuzmu nadležnost u izradi politika i strategija kao i koordiniranje aktivnosti. Iako posljednje Izvješće koje su objavile organizacije civilnog društva u vezi sa provedbom Reforme Sektora pravosuđa BiH, ističe da su postignuti značajni rezultati u nekim definiranim ciljevima, još uvijek postoje određena područja u kojima je postignut minimalan napredak.³⁴ Zakonodavna i reforma pravosuđa dobila je potporu za pripremu institucijskih strateških planova za institucije na svim razinama uprave, ali još uvijek treba biti uspostavljen planirani fond financiran od više donatora za financiranje aktivnosti.

Reforma javne uprave u Bosni i Hercegovini neophodna je radi stvaranja učinkovite, odgovorne i troškovno efikasne državne službe, što je i preduvjet za integraciju u EU, koja upravne kapacitete sposobne za provedbu pravne stečevine Unije (*acquis communautaire*) drži jednim od najvažnijih kriterija za članstvo. Osim što bi reformirana javna uprava trebala služiti najboljem interesu građana, trebala bi biti i pokretač kontinuiranog i održivog društveno-ekonomskog razvitka. Podsektor *Reforma javne uprave* definiran je kroz *Strategiju reforme javne uprave*, koju je Vijeće ministara BiH usvojilo u 2006. godini. U 2007. godini, četiri donatorske agencije su formirale PAR fond za financiranje konkretnih mjera i aktivnosti predviđenih Akcijskim planom 1 (AP1), a mandat za provedbu i nadzor nad projektima povjeren je Uredu koordinatora za reformu javne uprave (PARCO). U lipnju 2011. godine, Vijeće ministara BiH usvojilo je Revidirani Akcijski plan 1 (AP1) za svih šest reformskih oblasti PAR Strategije,³⁵ za razdoblje 2011.-2014. Trenutačno, PARCO, EU/EC i odgovorne BiH institucije, angažirane su u pripremi AP2, koji će biti fokusiran na vertikalne probleme i jačanje sektorskih kapaciteta.

³⁴ <http://www.mpr.gov.ba/userfiles/file/Strate%C5%A1ko%20planiranje/05%20202%204%20Izvršni%20sazetak%20izvještaja%20OCD%20o%20provođenju%20SRSP%20u%20BiH%20u%202010%20godini%20-%20EJ.pdf>

³⁵ Šest reformskih područja PAR Strategije su: Donošenje politika i koordinacija kapaciteta; Javne financije; Upravljanje ljudskim resursima; Administrativni postupak; Institucijska komunikacija; Informacijske tehnologije.

U promatranom razdoblju postignut je ograničen napredak u oblasti javne uprave, obzirom da se *Strategija reforme javne uprave* provodila sporije od očekivanog. Jedan od razloga je nedovoljno razvijena koordinacijska struktura na svim razinama vlasti u BiH kao i rascjepkanost i neujednačenost državne službe. Strukture javne uprave su i dalje glomazne, sa nejasnom podjelom nadležnosti na različitim razinama vlasti u BiH, te ih je potrebno ojačati kako bi bile u mogućnosti da učinkovito odgovore na zahtjeve procesa pristupanja EU. Usklađivanje bosanskohercegovačkog zakonodavstva sa europskim standardima je bitan i obiman zadatak, no jednako važna i zahtjevna je i provedba takvog zakonodavstva, koja je moguće samo posredstvom osnažene, profesionalne i učinkovite javne uprave. Iz tog razloga, potrebno je buduće aktivnosti usmjeriti ka uspostavljanju profesionalne, odgovorne, transparentne i učinkovite državne službe utemeljene na zaslugama i stručnosti.

Uloga podsektora Civilnog društva u Bosni i Hercegovini promijenila se od bavljenja humanitarnim potrebama i često služenja kao nadomjestak države tijekom ratnog i postratnog perioda, u ulogu nadopunjavanja vlasti i podržavanja razvitka danas socijalno kohezivnog i demokratskog društva. Sektor civilnog društva doprinosi koheziji i demokraciji putem pružanja vitalnih društvenih usluga i davanja prostora pojedincima i organizacijama da rade zajedno i iznađu rješenja za društvene, ekonomske, političke i izazove u oblasti zaštite okoliša sa kojima se suočavaju pojedinci i zajednice u Bosni i Hercegovini. Dobro razvijeno civilno društvo povećava građanske slobode, promiče vladavinu prava, smanjuje korupciju i uspostavlja veću djelotvornost vlasti.

U razdoblju 2011.-2012. godine, donatorske aktivnosti u podsektoru Civilnog društva bile su fokusirane na promociju komunikacije i partnerstva među organizacijama civilnog društva i lokalnih vlasti kao i osiguranje sredstava za lokalne i regionalne nevladine organizacije (NVO) koje su aktivne u oblasti demokratizacije. Na osnovu Sporazuma o suradnji između Vijeća ministara BiH i nevladinih organizacija (NVO), potpisanog u svibnju 2007. godine, u siječnju 2011. godine uspostavljena je Mreža civilnog društva u Sektora pravde, koja se sastoji od 52 NVO organizacije. Rad mreže i drugih profesionalnih organizacija trebao bi rezultirati u tome da akteri civilnog društva budu u mogućnosti podignuti javnu savijest u svezi pravosudnih procesa, pitanja pravne reforme i reforme politike, i građanskih prava kao i odgovornosti u pridržavanju vladavine prava.

Postignut je ograničen napredak u rješavanju prioriteta iz Europskog partnerstva, što podrazumijeva organiziranje funkcionalnijih i održivijih institucijskih struktura, te bolje poštivanje ljudskih prava i temeljnih sloboda, uključujući i usklađivanje Ustava sa Europskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda. U siječnju 2012. godine, Parlamentarna skupština BiH usvojila je *Zakon o sustavu državne pomoći u BiH* kao i *Zakon i popisu stanovništva, kućanstava i stanova u BiH 2013.*

U Bosni i Hercegovini uspostavljen je pravni i institucijski okvir za poštivanje **ljudskih prava**. U pogledu međunarodnih instrumenata o ljudskim pravima, Bosna i Hercegovina je ratificirala sve važnije UN-ove i međunarodne konvencije iz te oblasti. Ograničen napredak ostvaren je u svezi sa unapređenjem i provedbom ljudskih prava. U pogledu sprečavanja mučenja i zlostavljanja i borbe protiv nekažnjavanja, pravni okvir je uspostavljen i uglavnom se poštiva. Ograničeni napredak je postignut u pogledu zatvorskog sustava, u oblasti pristupa pravdi u građanskim i upravnim suđenjima, slobodi izražavanja. Međutim, postignut je mali napredak u poboljšanju primjene međunarodnog zakonodavstva o ljudskim pravima. Ostvaren je određeni napredak u poboljšanju zatvorskih uvjeta, ali nije otpočela sveobuhvatna reforma zatvorskog sustava. Pristup pravdi i ravnopravnost pred zakonom su i dalje otežani usljed rascjepkanog institucijskog okvira u zemlji. Mali napredak je ostvaren u pogledu slobode izražavanja, slobode okupljanja, udruživanja i slobode religije. Međutim, potrebno je uložiti daljnje napore u cilju potpore razvitku i financiranju Sektora civilnog društva. Ograničen napredak je ostvaren u jačanju socijalne zaštite i sustava inkluzije na svim razinama vlasti u BiH.

U razdoblju 2011.-2012., projekti podsektora Ljudskih prava bili su fokusirani na aktivnosti koje sadrže važne komponente ljudskih prava kao što su potpora mjerama u korist djece i mladeži, zaštita djece u riziku i djece u kontaktu sa pravosudnim sustavom, dragovoljni povratak ilegalnih migranata koji su bez sredstava u Bosni i

Hercegovini, jačanje lokalnih kapaciteta za sprečavanje trgovine ljudima, te potpora ugroženim romskim skupinama. Pored toga, kroz provedbu FIGAP³⁶ aktivnosti, osigurana je potpora u oblasti ravnopravnosti spolova.

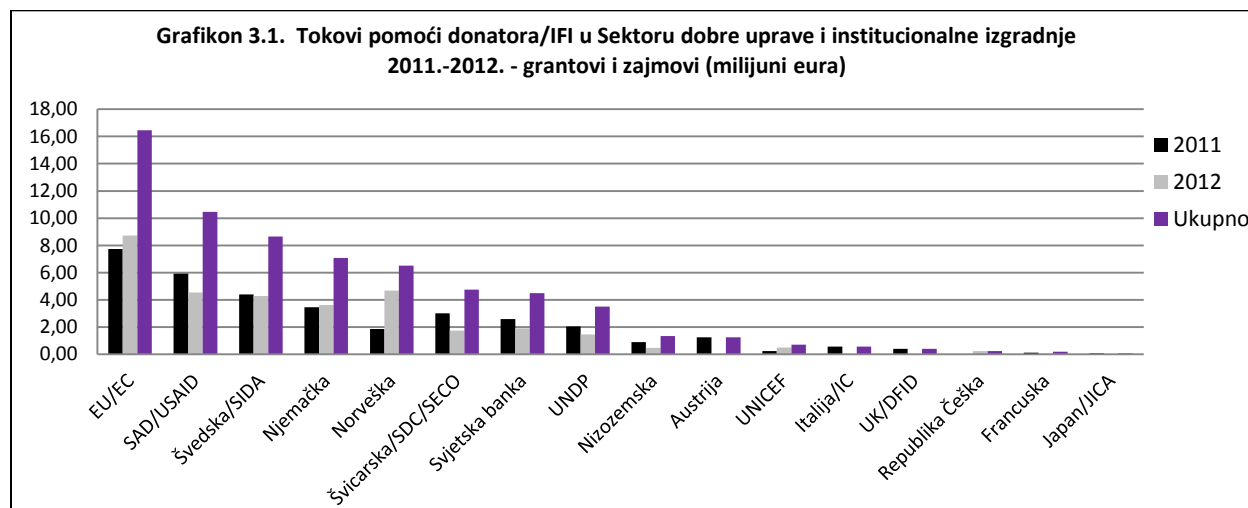
Aktivnosti donatora u 2011. i 2012. godini

Članice DCF aktivne u Sektoru dobre uprave i institucionalne izgradnje u 2011.-2012. su EU/EC, SAD/USAID, Švedska/SIDA, Njemačka, Norveška, Švicarska/SDC/SECO, Svjetska banka, UNDP, Nizozemska, Austrija/ADC, UNICEF, Italija/IC, UK/DFID, Republika Češka, Francuska i Japan/JICA.

Grafikon 3.1 pokazuje da su vodeći donatori u Sektoru dobre uprave i institucionalne izgradnje u **2011. godini** bili EU/EC sa izdvajanjem od €7,73 milijuna, SAD/USAID sa izdvajanjem od €5,92 milijuna, a slijede ih Švedska/SIDA, Njemačka, Švicarska/SDC/SECO, Svjetska banka, UNDP, Norveška, Austrija/ADC, Nizozemska, Italija/IC, UK/DFID, UNICEF, Francuska i Japan/JICA.

U 2012. godini, vodeći donatori u Sektoru su EU/EC sa izdvajanjem od €8,72 milijuna i Norveška sa izdvajanjem od €4,68 milijuna, a slijede ih SAD/USAID, Švedska/SIDA, Njemačka, Svjetska banka, Švicarska/SDC/SECO, UNICEF, Nizozemska, Republika Češka i Francuska.

Najveći dio pomoći je osiguran u obliku grantova, dok je pomoć Svjetske banke u 2011.-2012. godini bila u obliku zajmova.

Grafikon 3.2 pokazuje da je za **podsektor Zakonodavne i reforme pravosuđa u 2011. godini** izdvojeno **€22,95 milijuna**, odnosno **66,64% od ukupnih izdvajanja** za Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje. Do danas, u **2012. godini**, za podsektor zakonodavne i reforme pravosuđa izdvojeno je **€18,79 milijuna** ili **58,43%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

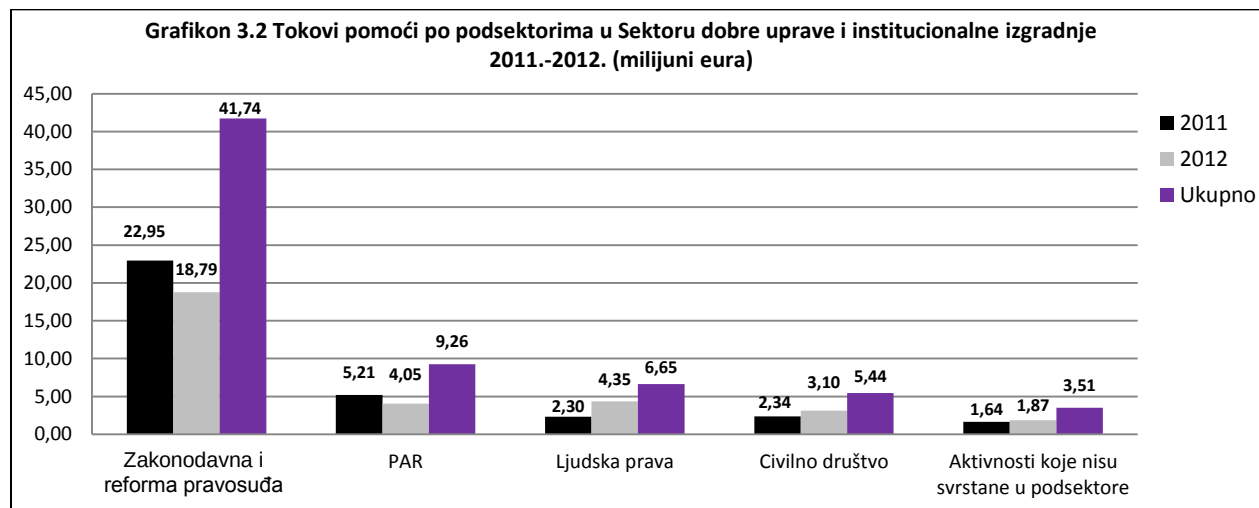
Za **podsektor Reforme javne uprave u 2011. godini**, izdvojeno je **€5,21 milijuna**, odnosno **15,13% od ukupnih izdvajanja** za Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje. Do danas, u **2012. godini**, za podsektor PAR izdvojeno je **€4,05 milijuna** ili **12,59%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Za **podsektor Ljudskih prava u 2011. godini**, izdvojeno je **€2,30 milijuna**, odnosno **6,68% od ukupnih izdvajanja** za Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje. Do danas, u **2012. godini**, za podsektor ljudskih prava izdvojeno je **€4,35 milijuna** ili **13,53%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

³⁶ FIGAP- Mehanizam financiranja za implementaciju Gender Akcijskog plana.

Za **podsektor Civilnog društva u 2011. godini**, izdvojeno je **€2,34 milijuna**, odnosno **6,79% od ukupnih izdvajanja** za Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje. Do danas, u **2012. godini**, za podsektor **civilnog društva** izdvojeno je **€3,10 milijuna** ili **9,64%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

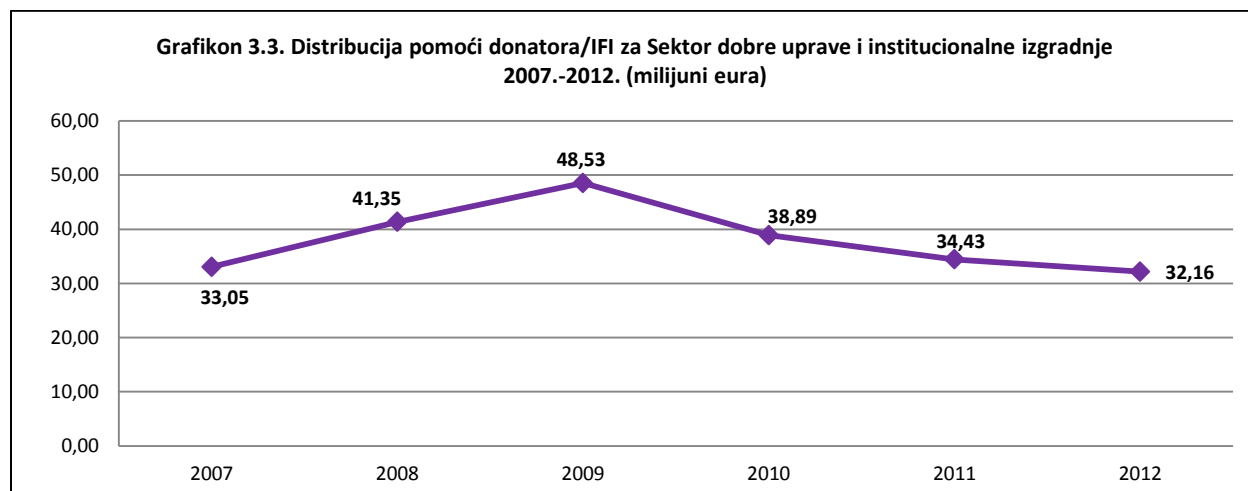
Za aktivnosti/projekte **koji nisu svrstani u postojeće podsektore u 2011. godini**, izdvojeno je €1,64 milijuna, što je **4,76% od ukupnih izdvajanja** za Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje. Do danas, u **2012. godini**, za ove aktivnosti izdvojeno je **€1,87 milijuna** ili **5,81%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Grafikon 3.3 prikazuje da su ukupna izdvajanja članova DCF za Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje u 2011. godini iznosila €34,43 milijuna (uključujući zajmove Svjetske banke u iznosu od €2,58 milijuna) **a do sada u 2012. godini €32,16 milijuna** (uključujući zajmove Svjetske banke u iznosu od €1,90 milijuna). **Ipak, za ovaj Sektor, bi do kraja 2012. godine mogla biti izdvojena dodatna sredstva.**

Grafikon 3.3 također ukazuje na stalno povećanje izdvajanja donatora od 2007. do 2009. godine te smanjenje ovih izdvajanja od 2009. do 2012. Razlog za ovaj silazni trend bi se mogao objasniti postupnim okončanjem izravne bilateralne potpore od strane pet donatora (Austrija/ADC, Italija/IC, Nizozemska, Španjolska/AECID i UK/DFID).

Za Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje izdvojeno je 6% od ukupnih ODA sredstava u 2011. godini i do sada u 2012. godini 7,24% ODA sredstava.

Zakonodavna i pravosudna reforma³⁷

Podsektor zakonodavne i pravosudne reforme čine: ustavni razvitak, izrada zakona, institucijsko jačanje pravnih i pravosudnih sustava, pravna obuka i edukacija, pravni savjeti i prevencija kriminala.

Za podsektor zakonodavne i pravosudne reforme u 2011. godini, izdvojeno je €22,95 milijuna, odnosno **66,64% od ukupnih izdvajanja** za Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje, dok je do danas, u 2012. godini, za podsektor izdvojeno €18,79 milijuna ili 58,43% od ukupnih izdvajanja u Sektor.

Donatori/IFIs aktivni u podsektoru Zakonodavne i pravosudne reforme u razdoblju 2011.-2012. bili su SAD/USAID, EU/EC, Švedska/SIDA, Norveška, Svjetska banka, UNDP, Njemačka, Švicarska/SDC/SECO, Austrija/ADC, Italija/IC, Francuska, UNICEF, Nizozemska, Japan/JICA i Republika Češka.

U listopadu 2011. godine, **SAD/USAID** je započela sa provedbom novog projekta *Program potpore političkim procesima u BiH*, kao dodatak tekućim projektima usmjerenim na izgradnju vjerodostojnih i učinkovitih institucija unutar pravosudnog sustava u BiH. Ciljevi Projekta su da se poboljša odgovornost i zastupljenost političkih partija, ojačaju veze između političkih partija, lokalnih zajednica i civilnog društva, te poveća kvaliteta zastupljenosti partija putem povećanja sudjelovanja žena u političkim procesima.

U 2011. godini, **EU/EC** je započela sa provedbom dva nova projekta u podsektoru zakonodavne i pravosudne reforme, *Potpora implementaciji integriranog upravljanja granicom (IBM)* i *Nacrt projekta tehničke pomoći za Centre za edukaciju sudaca i tužitelja u BiH, i vezana potpora za prateće sudsko osoblje*. Projekt *Potpora implementaciji integriranog upravljanja granicom (IBM)*, pruža potporu institucijama BiH koje se bave integriranim upravljanjem granicom, da izrade nacrt i usvoje učinkovitije i djelotvorne prakse kako bi stvorile sustav upravljanja granicom koji je usklađen sa standardima EU i "Smjernicama za integrirano upravljanje granicom na Zapadnom Balkanu". Projekt *tehničke pomoći za Centre za edukaciju sudaca i tužitelja u BiH, i vezana potpora za prateće sudsko osoblje*, radi na jačanju tehničkih i profesionalnih kapaciteta pravosuđa Bosne i Hercegovine, sa krajnjim ciljem da doprinese učinkovitijem, djelotvornijem i transparentnijem omogućavanju pravde građanima BiH. Paralelno sa tim, EU/EC je također financirala značajan iznos za opremu Informacijsko komunikacijskih tehnologija (ICT) *hardware* i *software* za sudove, urede tužitelja, VSTV i entitetske centre za edukaciju sudaca i tužitelja, kao i za vozila sudskih službenika na razini entiteta.

Osim toga, prvi ugovor o grantu sa VSTV o učinkovitosti sudstva koji je završen u lipnju 2012. godine, bit će podržan dodatnim ugovorom planiranim za jesen 2012. godine, a koji predviđa potporu za daljnje smanjenje zaostataka u civilnim, krivičnim, policijskim i komunalnim predmetima u cijeloj BiH i učenje na daljinu za suce i tužitelje. Nastavljena je realizacija Projekta za uspostavu Međunarodnog registra za procesuiranje zločina i organiziranog kriminala, koji se završava u prosincu 2012. godine.

U razdoblju 2011.-2012., **Švedska/SIDA** nastavila je pružati potporu Sudu BiH i Tužiteljstvu BiH u rješavanju ratnih zločina, organiziranog kriminala, ekonomskog kriminala i korupcije, kao i razvitka profesionalnih i kompetentnih lokalnih vlasti BiH koje na učinkovit način mogu upravljati razvojnim procesima i pružati kvalitetne usluge svojim građanima, putem druge faze projekta *Sustav obuke za jedinice lokalne samouprave- MTS II faza*.

Norveška je osigurala dalju potporu za učinkovitost sudova u BiH, preko dva nova projekta čija je implementacija započela u 2011. godini. Projekt *Potpora pravosuđu u BiH* usmjerena je na unapređenje učinkovitosti rješavanja civilnih slučajeva u prvostupanjskim sudovima u zemlji, upravljanje ljudskim resursima u BiH pravosuđu, bazu podataka ratnih zločina kao i nove prostorije za VSTV i administrativnu potporu VSTV, dok projekt *Jačanje kapaciteta Odjela za prava djece*, ima za cilj jačanje kapaciteta u Odjelu za prava djeteta u uredu Ombudsmana za ljudska prava za izradu zakonodavstva, nadzor njegove provedbe, uspostavljanje narušenih prava i promociju prava djeteta.

³⁷Zbog velikog broja projekata u podsektoru zakonodavne i pravosudne reforme, samo neki projekti su spomenuti u ovom izvješću. Svi projekti klasificirani u podsektoru zakonodavne i pravosudne reforme su dostupni u bazi podataka DCF (www.donormapping.ba).

Svjetska banka je nastavila sa provedbom *Projekta zemljišnih knjiga*, koji pruža potporu katastru i reformi zemljišnih knjiga u zemlji, te omogućava učinkovit razvitak i transparentnost tržišta zemljištem, putem registriranja prava na nekretnine i komplementarnih politika koje omogućavaju da se transakcije odvijaju na siguran i djelotvoran način.

U 2011. godini, **Njemačka** je inicirala novi projekt *Financiranje komore za ratne zločine, Registrara*, sa ciljem daljnjeg jačanja domaćih kapaciteta za progon organiziranog zločina, putem uvođenja međunarodne profesionalne podrške u funkcijama menadžmenta i parničenja Suda i Tužiteljstva Bosne i Hercegovine. U 2012. godini, Njemačka je započela sa projektom *Uspostavljanje centra za nadležnost u BiH*, koji podržava upravljanje i funkcioniranje Regionalnog centra za nadležnost za javno pravo. Projekt uključuje aktivnosti usmjerene na kontinuiranu analizu i odgovaranje na komplicirana pitanja ustavnog prava kao i određivanje pitanja za ustavne amandmane.

Švicarska/SDC/SECO je nastavila pružati potporu Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH (VSTV) da upravlja i provodi projekt pravosudne reforme u Bosni i Hercegovini, sa ciljem da pruži potporu tužiteljskoj službi, sa posebnim fokusom na sustav krivičnog pravosuđa. Švicarska/SDC/SECO, zajedno sa Švedskom/Sida i UNICEF-om također je nastavila pružati potporu Reformi sustava maloljetničkog pravosuđa i jačanju pravde za djecu u BiH, u skladu sa međunarodnim standardima.

UNICEF, Švicarska / SDC/SECO i Švedska/ Sida pružile su potporu BiH vlastima u jačanju sustava pravde za djecu. Obuka za suce i tužitelje je institucionalizirana u RS kroz segment programa Pravda za djecu. Partnerstvo je pokrenuto sa Visokim i sudskim tužiteljskim vijećem kako bi se osiguralo uključivanje 'pravde za djecu' u ukupnu reformu pravosuđa i jačanje mehanizama i sustava za prikupljanje i analizu podataka, koji se odnose na prava maloljetnika. Pravda za maloljetnike je također uključena u strukturalni dijalog EU o reformi pravosuđa. Na lokalnoj razini, devet općina su izradile općinske akcijske planove za djecu, u skladu sa međunarodnim standardima.

U siječnju 2011. godine, **Austrija/ADC** je započela sa novim projektom *Promocija regionalne suradnje u JIE putem umrežavanja unutar vlasti odgovornih za Sektore zaštite okoliša i pravosuđa (Themis mreža)*. Projekt ima za cilj jačanje regionalne suradnje u zemljama Jugoistočne Europe (Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija, Srbija, Kosovo) putem unapređenja mehanizama za primjenu zakona koji su usmjereni na Sektore zaštite okoliša i pravosuđa. Svrha ovoga projekta je da se povećaju administrativni kapaciteti unutar relevantnih državnih vlasti u vezi zakonodavstva EU za zaštitu okoliša, suzbijanje kriminala u oblasti okoliša i da se poboljša regionalna suradnja i dijalog putem umrežavanja (Themis mreža).

Glavni projekti u podsektoru zakonodavne i pravosudne reforme su navedeni u sljedećoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Potpota Sudu BiH /Uredu Registrara	SAD/USAID	35,65
Projekt registracije zemljišta	Svjetska banka	10,58
(CAPP II) Program partnerskog građanskog zastupanja II	SAD/USAID	5,83
Otvoreni regionalni fond (ORF) za JI Europu – reforma pravosuđa ³⁸	Njemačka	4,34
(JSDP II) Projekt razvitka Sektora pravosuđa II	SAD/USAID	3,26
Zajedničko financiranje Suda BiH	Švedska/SIDA	3,06
Potpota Sudu BiH i Tužiteljstvu BiH	EU/EC	3,00
Projekt registracije zemljišta	Njemačka	2,90
Program potpore političkim procesima u BiH	SAD/USAID	2,65
Pristup pravdi: suočavanje s prošlošću i izgradnja povjerenja za budućnost	UNDP	2,04
Izgradnja državnog zatvora	Švedska/SIDA	2,00
Projekt jačanja parlamenata u BiH	SAD/USAID	1,87
Projekt zemljišnih knjiga (LAP), faza III	Austrija/ADC	1,80
MTS - faza II	Švedska/SIDA	1,74
Projekt upravljanja zemljištem	Švedska/SIDA	1,71
SEENET II: Mreža za suradnju između Italije i JIE	Italija/IC	1,60
Potpota za FIGAP – Fond za implementaciju Gender akcijskog plana BiH	Švedska/SIDA	1,50
Projekt- Podrška pravosuđu BiH	EU/EC	1,47
Međunarodni centar Olof Palme (OPC)	Švedska/SIDA	1,43
Potpota za implementaciju nacionalne IBM strategije	EU/EC	1,42
Potpota pravosuđu u BiH – Jačanje tužiteljskih kapaciteta u sustavu krivičnog pravosuđa	Švicarska/SDC/SECO	1,42
Zaštita djece izložene riziku i djece u kontaktu sa pravosudnim sustavom u Bosni i Hercegovini	Švedska/SIDA, Švicarska/SDC/SECO, UNICEF	1,34
Odjel za ratne zločine i organizirani kriminal Suda BiH i Ured državnog tužitelja	Švedska/SIDA	1,33
Nabavka ICT opreme za pravosudne institucije u BiH	EU/EC	1,33
Potpota Sudu BiH / Registru za ratne zločine	Norveška	1,31
Jačanje pravosuđa u BiH	Norveška	1,00

Svi projekti su dostupni u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Reforma javne uprave

Podsektor reforme javne uprave (PAR) podrazumijeva sljedeće: reformu institucija vlasti (Parlament, lokalne vlasti, državna služba, upravne zgrade) i financijsko upravljanje u javnom Sektoru.

Za podsektor reforme javne uprave je u 2011. godini, izdvojeno je €5,21 milijuna, odnosno **15,13% od ukupnih izdvajanja za Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje,** dok je do sada **u 2012. godini** za podsektor izdvojeno **€4,05 milijuna** ili **12,59%** ukupnih izdvajanja a ovaj Sektor.

Donatori aktivni u podsektoru reforme javne uprave u razdoblju 2011.-2012. su EU/EC, Švedska/SIDA, Švicarska/SDC/SECO, Njemačka, Norveška, Nizozemska i UNDP.

³⁸ Gore spomenuti projekti su implementirani kroz pod-projekte, u kojima je BiH zemlja partner.

Vlasti na svim razinama BiH zajedno sa **UK/DFID**, **Švedskom/SIDA**, **Europskom komisijom** i **Nizozemskom** su osigurale finansijsku potporu za PARCO putem PAR Fonda. Fond je uspostavljen kako bi se omogućio usklađen pristup u potpori provedbe projekata širom Bosne i Hercegovine koji potpadaju u okvir definiran PAR strategijom. Trenutačno se očekuju nova izdvajanja sredstava od Švedske/SIDA i Norveške.

U studenom 2011. godine, **EU/EC** je započela novi projekt *Nabava opreme za tri istraživačka i inovacijska centra u BiH -LOT 6*, sa svrhom da se osigura oprema za tri istraživačka i inovacijska centra u Banjoj Luci, Zenici i Mostaru. Također, sa novim projektom *Potpore državnim i entitetskim zavodima za statistiku, faza V*, koji je započeo u rujnu 2011. godine, EU/EC ima za cilj jačanje statističkog sustava u BiH, poboljšanje izrade usklađenih statističkih podataka za državnu razinu i jačanje međuinstitucijske suradnje, i tako poboljšani *Statistički poslovni registar* može se koristiti u svakodnevnom statističkim aktivnostima.

U veljači 2012. godine, **Švedska/SIDA** je započela sa implementacijom novog projekta u podsektoru reforme javne uprave (PAR), *Statistika u BiH 3*, u cilju nastavka prethodne potpore u stvaranju održivog statističkog sustava u BiH. Opći cilj prethodnih faza Projekta bio je pružanje potpore statističkim agencijama BiH u izgradnji općeg kapaciteta, metodologije istraživanja i generalnog istraživačkog rada, dok je u ovoj fazi fokus stavljen na tržište rada, statistiku koja se odnosi na zaštitu okoliša i poboljšano upravljanje ljudskim resursima.

Švicarska/SDC/SECO nastavlja da pruža potporu lokalnim vlastima i kapacitetima civilnog društva u 17 općina u sjeveroistočnoj Bosni da bolje upravljaju problemima zaštite okoliša vezanim za vode i kanalizaciju, putem provedbe projekta *Projekt dobre uprave u oblasti voda i zaštite okoliša (GOV-WADE)*.

U razdoblju 2011. – 2012., **Njemačka** je nastavila implementaciju programa Jačanje javnih institucija (faza I). Opći cilj Programa je jačanje kapaciteta u odabranim javnim institucijama u BiH, uključujući i Agenciju za statistiku, Centralnu banku, Agenciju za javne nabavke i Agenciju za razvitak visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete, kako bi se postigla veća kvaliteta rada, transparentnost i orijentacija usmjerena ka korisniku. Program također podržava aktivnosti Ureda za reformu javne uprave, direktnog partnera u BiH, u dijelu koji se odnosi strateško upravljanje i nadzor reformskih mjera.

Glavni projekti u podsektoru reforme javne uprave navedeni su u sljedećoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
(GOV-WADE) Projekt dobre uprave u oblasti voda i zaštite okoliša	Švicarska/SDC/SECO	5,92
Program jačanja javnih institucija (I faza)	Njemačka	5,70
Projekt jačanja upravljanja javnom potrošnjom III	UK/DFID	3,21
Statistika u BiH	Švedska/SIDA	2,04
Jačanje kapaciteta BiH za strateško planiranje i razvitak politika djelovanja (SPPD)	EU/EC , Norveška, Nizozemska, UNDP	1,84
Statistika u BiH 3	Švedska/SIDA	1,60
Potpore državnim i entitetskim statističkim zavodima, faza V	EU/EC	1,30
Izrada i provedba integralne PIFC strategije za prostor cijele BIH	EU/EC	1,12

Svi projekti su dostupni u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Civilno društvo

Civilno društvo podrazumijeva sudjelovanje i razvitak zajednice, kooperativnih, ciljno orijentiranih (*grass-roots*) organizacija, te razvitak ostalih procedura i institucija u oblasti participatornog planiranja i donošenja odluka.

Za podsektor civilnog društva u 2011. godini izdvojeno je **€2,34 milijuna**, odnosno **6,79% od ukupnih izdvajanja** za Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje u 2011. godini i do sada **u 2012. godini**, u podsektor izdvojeno je **€3,10 milijuna** ili **9,64%** od ukupnih izdvajanja u ovaj Sektor.

Donatori aktivni u podsektoru Civilnog društva u 2011.-2012. bili su EU/EC, SAD/USAID, Nizozemska, Švicarska/SDC/SECO, Norveška, UNDP i Republika Češka.

U razdoblju siječanj - veljača 2011. godine, **EU/EC** je započela tri nova projekta *Ocjena sustava nacionalnog integriteta*, *Potpora NVO organizacijama aktivnima u borbi protiv korupcije* i *Tehnička pomoć uspješnim NVO organizacijama iz grant programa 2009.*, koji pružaju potporu NVO organizacijama koje su uključene u borbu protiv korupcije. U lipnju 2011. godine, EU/EC je započela novi projekt *Potpora mrežama NVO organizacija koje se bave specifičnom problematikom (poziv za podnošenje ponuda) - 8 dodijeljenih ugovora*, koji je osmišljen kao opsežan set aktivnosti za izgradnju kapaciteta i podizanje svijesti i unapređenje građanskog sudjelovanja u procesu donošenja politika i odluka. Projekt će biti proveden putem kombiniranih mjera potpore koje su pružene lokalnim NVO organizacijama i lokalnim vlastima.

U studenom 2011. godine, **EU/EC** je započela sa provedbom novog projekta *Potpora EU za koordinaciju i implementaciju Nacionalne omladinske politike BiH*. Projekt se bavi pitanjima Nacionalne omladinske politike, pružanjem potpore svim razinama vlasti BiH koje su uključene u provedbu politike.

U siječnju 2012. godine, **Nizozemska** je započela novi projekt *PKP ODA aktivnosti u 2012.*, sa ciljem da pruži finansijsku potporu malim projektima od kojih će izravno imati korist siromašniji skupine ljudi u društvu. Program je namijenjen kao poticaj za NVO i neprofitne organizacije da implementiraju svoje razvojne aktivnosti u zajednici koje su fokusirane na ublažavanje siromaštva i unapređenje životnih uvjeta.

Švicarska/SDC/SECO je pružala potporu novom projektu - *Studija: Dijaspore Bosne i Hercegovine u Švicarskoj, doprinos razvitku BiH i integraciji u Švicarskoj*, utemeljenom na projektnom prijedlogu podnesenom od Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine. Studija će služiti kao prvi korak u realizaciji inicijative Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, koja ima za cilj poboljšati doprinos dijaspore sveukupnom razvitku BiH kao i izradi socio-demografskog profila BiH migranata i povezivanje sa različitim organizacijama i mrežama dijaspore, u cilju promocije Bosne i Hercegovine u Švicarskoj.

U ožujku 2012. godine, **Republika Češka** je započela novi projekt *Studentska skupština za BiH – preko dijaloga ka međusobnom razumijevanju i većoj građanskoj uključenosti mladeži*. Cilj Projekta je da se doprinese otvorenijem, tolerantnom i angažiranom društvu u Bosni i Hercegovini, putem uvođenja interaktivnih metoda učenja u školama.

Glavni projekti u podsektoru civilnog društva su navedeni u narednoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Edukacija u oblasti demokracije i ljudskih prava	SAD/USAID	5,35
Komisija za demokraciju	SAD/USAID	3,48
Potpore mrežama NVO organizacija koje se bave specifičnom problematikom (pozivi za podnošenje ponuda) – dodijeljeno je 8 ugovora	EU/EC	2,00
Jačanje lokalne demokracije II (LOD II): institucionaliziranje suradnje između općina i organizacija civilnog društva sa ciljem pružanja kvalitetnijih usluga	UNDP	1,65
Civilno društvo i građani BiH	Nizozemska	1,00
Potpore EU info centrima Sarajevo, Banja Luka, Mostar i Brčko	EU/EC	0,49
Potpore EU za koordinaciju i implementaciju Nacionalne omladinske politike BiH	EU/EC	0,49
Potpore NVO aktivnim u borbi protiv korupcije	EU/EC	0,48
Jačanje institucijskih kapaciteta za prevenciju i borbu protiv korupcije	EU/EC	0,46

Svi projekti su dostupni u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Podsektor ljudskih prava

Podsektor ljudskih prava (HR) sastoji se od monitoringa poštivanja ljudskih prava, potpore državnim i regionalnim tijelima za zaštitu ljudskih prava i zaštita etničkih, vjerskih i kulturnih manjina.

U 2011. godini, za podsektor ljudskih prava izdvojeno je **€2,30 milijuna**, odnosno **6,68% od ukupnih izdvajanja** za Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje, dok je do sada **u 2012. godini** za podsektor ljudskih prava izdvojeno **€4,35 milijuna** ili **13,53%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Donatori aktivni u podsektoru Ljudskih prava u 2011.-2012. su EU/EC, Švedska/SIDA, Nizozemska, Švicarska/SDC/SECO, UNICEF i Republika Češka.

U razdoblju 2011.-2012. godina, **EU/EC** je započela novi projekt *Potpore Odsjeku forenzičkih znanosti Međunarodne komisije za nestala lica (ICMP)*. Svrha projekta je da se omogući Međunarodnoj komisiji za nestala lica da izvršava DNA identifikacije lica nestalih tijekom oružanih sukoba u BiH i da se pruži potpora Odsjeku forenzičkih znanosti. Također, provedbom *Projekta Općina namijenjenih potrebama mladeži u partnerstvu između mladeži i lokalnih vlasti*, u suradnji sa Omladinskim vijećem RS, EU/EC je nastavila pružati potporu Institutu za razvitak mladeži. Projekt će mladim ljudima iz 12 lokalnih zajednica pružiti mogućnosti da steknu znanje i vještine nužne za provedbu *Zakona o mladima FBiH* i *Zakona o omladinskom organiziranju RS*. Pored gore navedenog, Projekt će doprinijeti unapređenju aktivnosti mladeži u poljima ljudskih prava, jednakih mogućnosti i demokratskih načela.

Sa svojim novim projektom *Povećanje pristupa slobodi i pravdi u BiH 2012.-2015.*, **Švedska/SIDA** pruža potporu borcima za zaštitu građanskih prava u područjima zakona i politike ljudskih prava. Ciljevi projekta su jačanje prava građana da potražuju poštivanje ljudska prava, te da se pomogne državi da preuzme odgovornost za ostvarenje ljudskih prava svojih građana kao i da se ojačaju lokalni borci za ljudska prava.

U rujnu 2011. godine, **Švicarska/SDC/SECO** je započela sa implementacijom novog projekta *Uspostavljanje funkcionalnog i održivog sustava implementacije sporazuma o readmisiji*, sa sveukupnim ciljem da se doprinese

jačanju kapaciteta Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH i drugih relevantnih institucija, omogućavajući im učinkovito i koordinirano upravljanje održivog procesa povratka i reintegracije ili sporazuma o readmisiji.

UNICEF BiH je također podržavao mrežu od 20 NVO organizacija koje su imale zadatak pripremiti domaća izvješća o nadzoru implementacije Konvencije o pravima djeteta (CRC) i Zajedničko izvješće o CRC. Ovo je doprinjelo izradi Izvješća o Konvenciji o pravima djeteta (CRC) na razini BiH i alternativnog Izvješća NVO organizacija.

Uz potporu UNICEF-a, sedam linijskih ministarstava na entitetskoj i na razini BiH su promicali sudjelovanje Organizacija civilnog društva (CSOs), djece i zajednica, prema Projektu socijalne zaštite i inkluzije. U 23 općine uspostavljene su participatorne istraživačke skupine koje provode aktivnosti koje omogućavaju sudjelovanje djece, adolescenata i mladih osoba. *Zid dječijih želja i zahtjeva* koji je osmišljen u Programu socijalne zaštite i inkluzije, putem društvenih medija je dosegao do preko 13,000 djece.

U ožujku 2012. godine, **Republika Češka** je započela novi projekt *Preko strateškog parničenja do potpore ljudskim pravima*, koji ima za cilj unapređenje provedbe odredbi Zakona protiv diskriminacije koristeći iskustvo iz Republike Češke.

Glavni projekti i podsektoru ljudskih prava navedeni su u narednoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Povećanje pristupa slobodi i pravdi u BiH 2012-2015	Švedska/SIDA	3,10
Branitelji građanskih prava	Švedska/SIDA	3,03
Potpora Odsjeku forenzičkih znanosti Međunarodne komisije za nestala lica (ICMP)	EU/EC	2,00
Projekti iz oblasti demokracije i ljudskih prava 2009.	EU/EC	1,14
MATRA	Nizozemska	0,91
Sprečavanje mučenja i sveobuhvatna rehabilitacija žrtava mučenja u sjeveroistočnoj BiH	EU/EC	0,70
Potpora najugroženijim skupinama Roma u BiH	Švicarska /SDC/SECO	0,55
Dragovoljni povratak neregularnih migranata koji su ostali bez sredstava u BiH (AVR projekt)	Švicarska /SDC/SECO	0,40
Zaštita djece od nasilja u Jugoistočnoj Evropi	UNICEF	0,34
Uspostavljanje funkcionalnog i održivog sustava implementacije sporazuma o readmisiji	Švicarska /SDC/SECO	0,17

Svi projekti su dostupni u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Aktivnosti koje nisu svrstane u postojeće podsektore

Za aktivnosti/projekte koji **nisu svrstani u postojeće podsektore u 2011. godini**, izdvojeno je **€1,64 milijuna**, odnosno **4,76% od ukupnih izdvajanja** za Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje. Do sada **u 2012. godini** u podsektor za ove projekte izdvojeno je **€1,87 milijuna** ili **5,81%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Donatori koji su aktivni u aktivnostima koje nisu svrstane u postojeće podsektore u 2011.-2012. su EU/EC, Nizozemska, Švicarska/SDC/SECO, Norveška, UNDP, UNICEF, Njemačka i Republika Češka.

U travnju 2011. godine, **EU/EC** je započela nekoliko novih projekata u prekograničnoj suradnji sa BiH i susjednim zemljama. EU/EC je također podržala sudjelovanje BiH na 7. Okvirnom programu EC³⁹, putem dva nova projekta: *Doprinos EU za sufinanciranje članarine FP7 za 2011. godinu – 1. tranša* i *Doprinos EU za sudjelovanje Bosne i Hercegovine u Programu EU- „Sedmi okvirni program EC“ prema IPA komponenti za 2010. – tranzicijska pomoć i institucionalna izgradnja*.

Švicarska/SDC/SECO je putem novog projekta *Potpore sustavu za upravljanje imigracijom u BiH* dala doprinos jačanju kapaciteta BiH institucija odgovornih za unapređenje i provedbu sustava migracije i azila u skladu sa europskim standardima.

U sklopu projekta *Potpore za primjenu načela slobodne trgovine i jačanje sigurnosti hrane koja se unosi na tržišta u BiH*, **Republika Češka** će nastaviti sa daljim tehničkim i organizacijskim unapređenjem odabranih laboratorija u 2012. i u 2013. godini. Također, Republika Češka započela je sa provedbom projekta *Uspostava Odsjeka za razvojnu politiku grada Sarajeva*, koji ima za cilj uspostaviti odsjek koji će biti u potpunosti kompetentan da identificira, koncipira i podnosi projektne prijedloge za financiranje iz IPA ili drugih sredstava EU kao i da implementira ove projekte.

Projekt *Unapređenje kulturnog razumijevanja u Bosni i Hercegovini (MDG-F zajednički Program UN-a i Španjolski fond)* bio je formuliran kao partnerstvo između **UNDP**, **UNICEF** i **UNESCO** uz blisku suradnju sa Ministarstvom za civilne poslove BiH, entitetskim ministarstvima kulture i obrazovanja, kao i drugih institucija odgovornih za edukaciju i kulturu. Projekt je osmišljen da unaprijedi međukulturalno razumijevanje u Bosni i Hercegovini i da promiče jedinstveni multikulturalni identitet zemlje.

Glavni projekti u aktivnostima/projektima koji nisu svrstani u postojeće podsektore su navedeni u narednoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Kultura za razvitak- unapređenje kulturnog razumijevanja u BiH (MDG-F zajednički Program UN-a, Španjolski fond)	Španjolska/UNDP, UNICEF/UNESCO	5,71
Doprinos EU za sufinanciranje članarine FP7 za 2011. – 1. tranša	EU/EC	0,85
Doprinos EU za sudjelovanje Bosne i Hercegovine u Programu EU“Sedmi okvirni program EC“ prema IPA komponenti u 2010. – tranzicijska pomoć i institucionalna izgradnja	EU/EC	0,85
Pomoć političkim strankama, Program za izbore 2010. godine	SAD/USAID	0,63
Mape za nacionalni razvitak i EU integracije	Norveška	0,45
Sredstva potpore konstituenice u 2010. godini	Nizozemska	0,42
Potpore sustavu upravljanja imigracijom u BiH	Švicarska/SDC/SECO	0,13
Potpore za primjenu načela slobodne trgovine i jačanje sigurnosti hrane koja se unosi na tržišta u BiH	Republika Češka	0,12

Svi projekti su dostupni u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2011.-2012. godini

U cilju stvaranja učinkovite, moderne i djelotvorne javne administracije i kao da se odgovori na trenutna financijska previranja, BiH vlasti na svim razinama započele su sa usvajanjem adekvatnog zakonodavnog okvira.

³⁹ Za više informacija posjetite: http://cordis.europa.eu/fp7/home_en.html

U veljači 2012. godine, Parlamentarna skupština BiH usvojila je *Zakon o sustavu državne pomoći u BiH*⁴⁰, koji definira obuhvat, svrhu, uvjete i Sektore u BiH, na koje se ovaj zakon primjenjuje. Istovremeno, Parlamentarna skupština BiH usvojila je *Zakon i popisu stanovništva, kućanstava i stanova u BiH 2013.*⁴¹, koji je važan za praćenje društvenog i socijalnog razvitka zemlje.

U travnju 2012. godine, Parlamentarna skupština BiH usvojila je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjoj reviziji institucija BiH*⁴² kako bi se definirali kriteriji za uspostavljanje Jedinica za reviziju unutar svih BiH institucija.

U svibnju 2012. godine, Parlamentarna skupština BiH usvojila je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju institucija BiH*⁴³, koji je uveo izraz *Financijsko upravljanje i kontrola i upravljanje rizikom za sve BiH institucije*. Ovaj zakon je ojačao ulogu Centralne harmonizacijske jedinice (CHJ) i doprinosi mogućnosti BiH institucija da osiguraju svoju imovinu i da koriste svoja sredstva na ekonomičan i učinkovit način. Istodobno, kako bi se odgovorilo na financijsko previranje prouzrokovano od vlasti BiH na nižoj razini i da se smanji potrošnja vlade, Parlamentarna skupština BiH usvojila je dva *Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o plaćama i naknadama u BiH institucijama*⁴⁴.

U prosincu 2011. godine, Parlamentarna skupština BiH usvojila je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj službi u instituciji BiH*⁴⁵. **U veljači 2012. godine**⁴⁶, u Republici Srpskoj usvojen *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javnoj upravi*, a *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona državnim službenicima*⁴⁷ usvojen je **u travnju 2012. godine**.

U razdoblju 2011.-2012., oblasti zakonodavstva i pravosuđa u BiH kao i podsektor ljudskih prava, pristupili su provedbi zakonodavnih izmjena na svim razinama izvršne vlasti u BiH.

U studenom 2011. godine, Skupština distrikta Brčko BiH usvojila je *Zakon o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku*⁴⁸.

U rujnu 2010. godine, Parlament Federacije BiH usvojio je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima u FBiH*⁴⁹, koji omogućava ponovnu uspostavu prethodno ukinutih općinskih sudova u Lukavcu, Banovićima, Jajcu i Čitluku.

U siječnju 2011. godine, stupio je na snagu *Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku*⁵⁰ u RS. **U listopadu 2011. godine,** Narodna skupština RS usvojila je *Zakon o premjeru i katastru*⁵¹, **u studenom 2011. godine,** *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju krivičnih sankcija*⁵², dok je **u prosincu 2011. godine,** usvojila *Zakon o izmjenama i dopunama krivičnog zakona*⁵³ i *Zakon o sudovima*⁵⁴.

⁴⁰ Službeni glasnik BiH br. 10/12

⁴¹ Službeni glasnik BiH br. 10/12

⁴² Službeni glasnik BiH br. 32/12.

⁴³ Službeni glasnik BiH br. 42/12

⁴⁴ Službeni glasnik BiH br. 42/12 i 50/12

⁴⁵ Službeni glasnik BiH br. 4/12

⁴⁶ Službeni glasnik RS br. 24/12

⁴⁷ Službeni glasnik RS br. 37/12

⁴⁸ Službeni glasnik distrikta Brčko BiH br. 44/11

⁴⁹ Službene novine FBiH br. 63/10

⁵⁰ Službeni glasnik RS br. 13/10

⁵¹ Službeni glasnik RS br. 6/12

⁵² Službeni glasnik RS br. 117/11

⁵³ Službeni glasnik RS br. 1/12

⁵⁴ Službeni glasnik RS br. 37/12

U ožujku 2012. godine, Parlament Federacije BiH usvojio je *Zakon o definiranju i podmirenju preostalih dugova nastalih na osnovama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti obitelji sa djecom*⁵⁵, dok je **u travnju 2012. godine,** usvojio *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršnom postupku*⁵⁶.

U svibnju 2012. godine, Narodna skupština RS usvojila je *Zakon o krivičnom postupku*⁵⁷, kao i *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o raseljenim licima, povratnicima i izbjeglicama RS*⁵⁸, dok je **u lipnju 2012. godine,** usvojen *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršnom postupku*⁵⁹.

U srpnju 2011. godine, Vijeće ministara BiH usvojilo je *Akcijski plan za djecu BiH 2011.-2014.*

Koordinacija rada donatora

Ministarstvo pravde BiH/Sektor za strateško planiranje i koordinaciju pomoći i europske integracije (MoJ/SSPACEI) redovito organizira kvartalne sastanke za monitoring i usklađivanje aktivnosti donatora u podsektoru Zakonodavne i pravosudne reforme. Ministarstvo pravde BiH održava bazu podataka donatorske pomoći za Sektor. Polugodišnje Konferencije se organiziraju za ministre pravosuđa i Visoko sudske i tužilačko vijeće (VSTV), te donatori također sudjeluju na ovim konferencijama. Ured Registrara je domaćin redovitih sastanaka sa donatorima.

Donatori PAR fonda se redovito sastaju sa predstavnicima BiH, FBiH, RS i Distrikta Brčko da koordiniraju aktivnosti donatora i diskutiraju o napretku u implementaciji u Sektoru. PARCO, kao i donatori koji su aktivni u Sektoru dobre uprave i institucionalne izgradnje sudjeluju na sastancima Foruma za koordinaciju donatora (DCF) koje organizira Ministarstvo financija i trezora /Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

U podsektoru civilnog društva postoji neformalna koordinacija između organizacija civilnog društva na *ad-hoc* osnovi da se izbjegne preklapanje aktivnosti. Ministarstvo pravde BiH uspostavilo je Sektor za civilno društvo da osigura preduvjete za usvajanje zakonodavstva i strategija koji su više pogodni za razvitak civilnog društva.

Sastanci koordinacije u podsektoru ljudskih prava se održavaju na *ad-hoc* osnovi, utemeljeni na projektima i većinom bilateralne prirode.

Buduće aktivnosti

Tijekom 2011.-2012., zakonodavni i pravosudni podsektor u BiH se suočio sa mnogim izmjenama i pokušajima da ojača svoju poziciju. U tom smislu, *Prijedlog memoranduma o razumijevanju za uspostavljanje fonda za implementaciju Reforme strategije Sektora pravde BiH* usvojen je od Vijeća ministara BiH i poslan u Predsjedništvo BiH. Fond je trebao osigurati dodatno financiranje za implementaciju Reforme Sektora pravde BiH i njenog Akcijskog plana. Bilo je planirano da bude potpisan između Vijeća ministara BiH, Švedske/SIDA, Veleposlanstva UK u BiH i Španjolske/AECID. Međutim, zbog duge procedure usvajanja, svi donatori su odustali od ovog aranžmana. U međuvremenu, Ministarstvo pravde BiH započelo je pregovore sa Švicarskom/SDC/SECO u svezi sa tehničkom i finansijskom pomoći za novi nacrt Reforme Sektora pravde BiH 2013.-2018. Veliki naponi bili su usmjereni na pitanja od ključne važnosti za pristupanje EU, posebno na Strukturalni dijalog između Sektora pravde BiH i delegacije EU/EC, pri čemu je postignut ograničeni napredak. Buduće aktivnosti trebaju biti usmjerene na razvitak nepristranog, neovisnog, učinkovitog i dobro koordiniranog i odgovornog Sektora pravde u BiH, s jasno definiranim i pratećim proračunom.

⁵⁵ Službene novine FBiH br. 27/12

⁵⁶ Službene novine FBiH br. 35/12

⁵⁷ Službeni glasnik RS br. 53/12

⁵⁸ Službeni glasnik RS br. 52/12

⁵⁹ Službeni glasnik RS br. 57/12

U podsektoru Reforme javne uprave (PAR) reforme su provođene u skladu sa revidiranim Akcijskim planom 1 (2011.-2014.), ali sporim tempom. Kako donatori tako i domaći partneri ocijenili su suradnju u ovoj oblasti zadovoljavajućom, ali smatraju da sljedeća pitanja trebaju biti unapređena: kako procesi i financijska održivost Reforme javne uprave ne bi bili ugroženi potrebno je osigurati nastavak financiranja iz proračuna Institucija BiH i donatorskih sredstava za PAR fond i PARCO, uspostaviti bolji PARCO status u sklopu domaćih institucija, unaprijediti kapacitete i vještine implementatora Reforme javne uprave, pružiti potporu u izradi nacrtu Akcijskog plana 2 za jačanje sektorskih kapaciteta, kako bi se skratile postojeće procedure za odobrenje projekata. Dobre novosti su da će u razdoblju od 2012. do 2014. Švedska/SIDA i Norveška investirati po €3 milijuna sredstava u PAR fond, koji će pružati potporu implementaciji Revidiranog AP1 Strategije PAR.

U oblasti Civilnog društva, važno je napomeniti da ovaj podsektor bilježi stalan stabilni rast alocirane donatorske pomoći (oko 3% godišnje) od 2010. godine do danas. Važno je istaći da raste potpora jačanju civilnog društva u BiH, ali da su i dalje slabi institucijski mehanizmi za suradnju BiH vlasti sa NVO organizacijama i razvitak Civilnog društva kao i koordinacija i suradnja između samih organizacija Civilnog društva. Stoga, preporuke za dalji napredak u ovom podsektoru trebaju obuhvatiti sljedeće aktivnosti: da se ojačaju kapaciteti organizacija civilnog društva (CSO), da se ojača suradnja i koordinacija samih organizacija civilnog društva i vlasti u BiH i da se unaprijedi okruženje (izmjene u društvenim stavovima i pravnom sustavu)⁶⁰. U tom smislu, potrebni su daljnji naponi kako bi se podržao razvitak i financiranje podsektora Civilnog društva.

U podsektoru Ljudskih prava, postignut je ograničeni napredak. Iako postoji zakonski i institucionalni okvir za praćenje ljudskih prava, BiH je napravila ograničen napredak u poboljšanju uvođenja međunarodnog zakonodavstva koje regulira ljudska prava, kao i u sferi civilnih i političkih prava, ekonomskih i socijalnih prava i prava manjina. Opći zaključak je da su potrebni dodatni naponi i angažman kako domaćih tako i međunarodnih sudionika za nastavak procesa reforme u ovom podsektoru.

⁶⁰ Za više informacija posjetite: <http://www.unv.ba/Civil-Society-in-Bosnia-and-Herzegovina%E2%80%93Seeking-the-Way-Forward-Report>

Članice DCF-a aktivne u Sektoru u 2011.–2012.	SAD/USAID, Norveška, Nizozemska, EU/EC, UNDP, Švedska/Sida, Švajcarska/SDC/SECO, Francuska, Njemačka, Austrija/ADC i Republika Češka.
Ostale ključne međunarodne organizacije	Policijska misija Europske unije (EUPM); Međunarodni fond za razminiranje i pomoć žrtvama mina (ITF); Ured visokog predstavnika i posebnog predstavnika Europske unije (OHR); Snage Europske unije (EUFOR); Stožer Sjevernoatlantskog saveza u Sarajevu (NHQSa); Agencija Kraljevine Danske za upravljanje u vanrednim situacijama (DEMA); Organizacija za europsku sigurnost i suradnju (OSCE); Međunarodna komisija za nestala lica (ICMP), Handicap International, Fondacija „Svijet bez mina“ (WOM).
Ključni partneri među institucijama vlasti	Ministarstvo sigurnosti, Ministarstvo civilnih poslova, Ministarstvo obrane; Ministarstvo vanjskih poslova; Obavještajno sigurnosna agencija BiH, Državna agencija za istrage i zaštitu, Federalno ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo unutarnjih poslova RS.
Ukupna izdvajanja DCF članica za potrebe Sektora u 2011. i 2012.	2011: €24,17 milijuna –u grantovima 2012: €11,33 milijuna- u grantovima
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2011.-2012. godini) <i>Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o službi u oružanim snagama BiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o policijskim službenicima Bosne i Hercegovine; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu; Zakon o unutarnjim poslovima RS; Zakon o agencijama za osiguranje lica i imovine i privatnoj detektivskoj djelatnosti u RS; RS Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prijevozu opasnih materija; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o policijskim službenicima FBiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o policijskim službenicima FBiH; Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera u Brčko distriktu BiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o oružju i municiji u Brčko distriktu BiH; Zakon o izmjenama i dopunama zakona o policiji u Brčko distriktu BiH; Strategija o migraciji i azilu i Akcijski plan 2012.-2015.; Strategija uspostave CERT-a u Bosni i Hercegovini; Revidirana Strategija – Analiza situacije i potreba- Dodatak Strategiji za integrirano upravljanje granicom u Bosni i Hercegovini i Akcijski plan.</i> Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije⁶¹ <i>Zakon o parlamentarnom vojnom povjereniku; Okvirni zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća u BiH; Zakon o prijevozu opasnih materija BiH; Zakon o kontroli kretanja oružja i vojne opreme BiH; Zakon o sprečavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti; Zakon o razminiranju; BiH Zakon o kretanju i boravku stranaca i azilu; Zakon o zaštiti tajnih podataka BiH; FBiH Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom FBiH; Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o pravima boraca i njihovih obitelji u FBiH; Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća u FBiH; RS Zakon o policijskim zvaničnicima; Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o civilnoj zaštiti u RS; RS Zakon o oružju i municiji; Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju lica sa invaliditetom RS; Bijela knjiga obrane Bosne i Hercegovine; Strategija za rad policije u zajednici u Bosni i Hercegovini; Strategija integriranog upravljanja granicom u Bosni i Hercegovini; Strategija i Akcijski plan u oblasti imigracije i azila 2008-2011; Državna strategija nadzora nad opojnim drogama, sprečavanja i suzbijanja zloupotrebe opojnih droga u Bosni i Hercegovini 2009.-2013.; Ažurirana Strategija i Akcijski plan kontrole malog oružja i lakog naoružanja (SALW) za BiH 2008.-2012.; Strategija protuminskog djelovanja u Bosni i Hercegovini 2009.-2019.; Strategija za sprečavanje pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti u BiH 2009.-2013. i Akcijski plan;</i> <i>Strategija BiH za borbu protiv organiziranog kriminala 2009.-2012. i Akcijski plan ; BiH Strategija za borbu protiv korupcije 2009. -2014. sa Akcijskim planom; BiH Strategija za prevenciju i borbu protiv terorizma 2010.-2013.</i>

⁶¹Više informacija o strategijama dostupno je na: http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=76:donor-mapping-report&catid=37:dcf-articles

Koordinacija rada donatora	Reforma Sektora sigurnosti i civilnog upravljanja izgradnjom mira: Donatori sudjeluju na neformalnim sastancima namijenjenim razmjeni informacija. Reintegracija vojnika i kontrola nad malokalibarskim oružjem i lakim naoružanjem i municijom: Koordinacijski odbor za kontrolu malokalibarskog oružja i lakog naoružanja planira, osigurava smjernice i vrši praćenje aktivnosti po pitanju kontrole malokalibarskog oružja i lakog naoružanja. Razminiranje: Međunarodni zakladni fond za razminiranje i pomoć žrtvama mina funkcionira kao koordinacijsko tijelo brojnih donatora na polju protuminskog djelovanja. Donatori aktivni u ovom Sektoru redovito sudjeluju na tromjesečnim sastancima Foruma za koordinaciju donatora u organizaciji Ministarstva financija i trezora /Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.
-----------------------------------	--

Pregled

Sektor prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti čine: podsektor reforme Sektora sigurnosti i civilnog upravljanja izgradnjom mira; reintegracija vojnika i kontrola nad malim oružjem i lakim naoružanjem (SALW); kao i podsektor razminiranja.

Podsektor **reforme Sektora sigurnosti i civilnog upravljanja izgradnjom mira**, koji obuhvaća reformu obrane i policije, civilnu zaštitu i reagiranje na katastrofe i civilno upravljanje izgradnjom mira, postigao je neujednačen napredak u razdoblju 2011.-2012. godina.

Politički dogovor postignut u BiH o vojnoj imovini, pozitivno su ocijenili predstavnici NATO-a na Samitu u Chichagu održanom u svibnju 2012. godine, kao jedan od preduvjeta za pridruživanje programu Akcijskog plana za članstvo (MAP) na putu ka formalnom članstvu u NATO-u⁶². Bosna i Hercegovina je također nastavila suradnju sa NATO-om kroz implementaciju *Partnerstva za mir BiH (PfP)* i programa *Individualnog Akcijskog plana partnerstva (IPAP)*. Nakon uspješne realizacije prvog IPAP ciklusa, vlasti na razini BiH izradile su novi *Individualni Akcijski plan partnerstva (IPAP)* za razdoblje 2011.-2013., koji je usvojen od Sjevernoatlantskog vijeća u veljači 2011. godine⁶³. IPAP je usvojen od strane Vijeća ministara BiH 2011.-2013. u svibnju 2011. godine.

Napredak je postignut u oblasti **vizne politike, upravljanja granicom, azila i migracije**. Nakon ukidanja viznih uvjeta za građane BiH koji posjeduju biometrijske putovnice, uspostavljen je mehanizam za monitoring nakon liberalizacije viza. Uspostavljen je elektronički sustav razmjene podataka za policiju i tužitelje, a sve agencije za provedbu zakona nalaze u fazi uspostavljanja elektroničkih evidencija. Također, ostvaren je napredak u **upravljanju granicom**. Većina zakonodavstva koja se odnosi na integrirano upravljanje granicom (IBM), uključujući i *Zakon o graničnoj kontroli*, usklađena je sa *acquis-om*. Dodatno, Vijeće ministara BiH odobrilo je proračunske alokacije za unapređenje infrastrukture IBM, u predstojećem trogodišnjem razdoblju. Napredak je postignut u oblasti **azila**. Odjel za azil u Ministarstvu sigurnosti skoro u potpunosti je popunjen osobljem koje je adekvatno obučeno. U potpunosti se koristi modul Informacijskog sustava za migracije i za azilante. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice povezano je sa Informacijskim sustavom za migracije čija se primjena proširuje. Kako je prethodno spomenuto, nova strategija za migraciju i azil i prateći akcijski plan, usvojeni su u lipnju 2012. godine. Dobar napredak ostvaren je u **pitanjima migracije**. Centar za privremeno zadržavanje iregularnih imigranata je stavljen u funkciju. Međutim, ostaje potreba za daljim unapređenjima infrastrukture graničnih prijelaza i upravljanja granicom, kao i za više financijskih i ljudskih resursa kako bi se unaprijedio međunarodni sustav zaštite i azila u Bosni i Hercegovini.

Podsektor reintegracije demobiliziranih vojnika i kontrole malokalibarskog oružja i lakog naoružanja (SALW) i municije, postigao je ograničen i neujednačen napredak u razdoblju 2011.-2012. Kako bi se pružila potpora reintegraciji demobiliziranih vojnika u Bosni i Hercegovini, Ministarstvo obrane BiH, izradilo je *Program NATO-Perspektive* (bivši *NATO Trust Fund II*). Strateški ciljevi Programa su pomoć u reintegriranju u civilni život osoblja otpuštenog iz obrambenih institucija i unapređenje provedbe Reforme obrane i oružanih snaga u Bosni i Hercegovini⁶⁴. Sadašnji indikatori pokazuju izvanredne rezultate postignute u sklopu ovog Programa⁶⁵. Od ukupnog broja demobiliziranog osoblja 91,58% je registrirano u *Programu NATO-Perspektive*, kako bi započeli ili unaprijedili vlastitu poljoprivrednu proizvodnju ili se prekvalificirali i započeli sa inicijativom samozapošljavanja. Dodatne aktivnosti su poduzete na produženju *Programa NATO-Perspektive* do 2013. godine, budući da će proces tranzicije za vojno osoblje trajati do kraja 2017. Jedan od najtrajnijih i najopasnijih problema u BiH je velika rasprostranjenost **malokalibarskog oružja i lakog naoružanja (SALW) i municije**. Tijekom razdoblja 2011.-2012., uz

⁶² Za više informacija, posjetite: http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_49127.htm

⁶³ Prema *Brošuri Ministarstva obrane i oružanih snaga Bosne i Hercegovine*, travanj 2011.: http://www.mod.gov.ba/files/file/maj_2011/bosura%20eng%20mail.pdf

⁶⁴ *Brošura Ministarstva obrane i Oružanih snaga Bosne i Hercegovine*, travanj 2011., brošura je dostupna na: http://www.mod.gov.ba/files/file/maj_2011/bosura%20eng%20mail.pdf

⁶⁵ *Bilten Ministarstva obrane i oružanih snaga br. 8*, rujan 2012: <http://www.mod.gov.ba/files/file/broj8.pdf>

potporu više donatora, uništena je značajna količina municije, korištenjem metoda kojima se vodi računa o okolišu, kroz implementaciju *Projekta kontrole i redukcije malokalibarskog i lakog naoružanja u BiH (SACBiH)*. Međutim, nakon završetka ovog projekta, nove aktivnosti u SALW podsektoru nisu zabilježene, pa buduće financiranje zahtjeva zajedničku opredjeljenost svih aktera iz ovog podsektora.

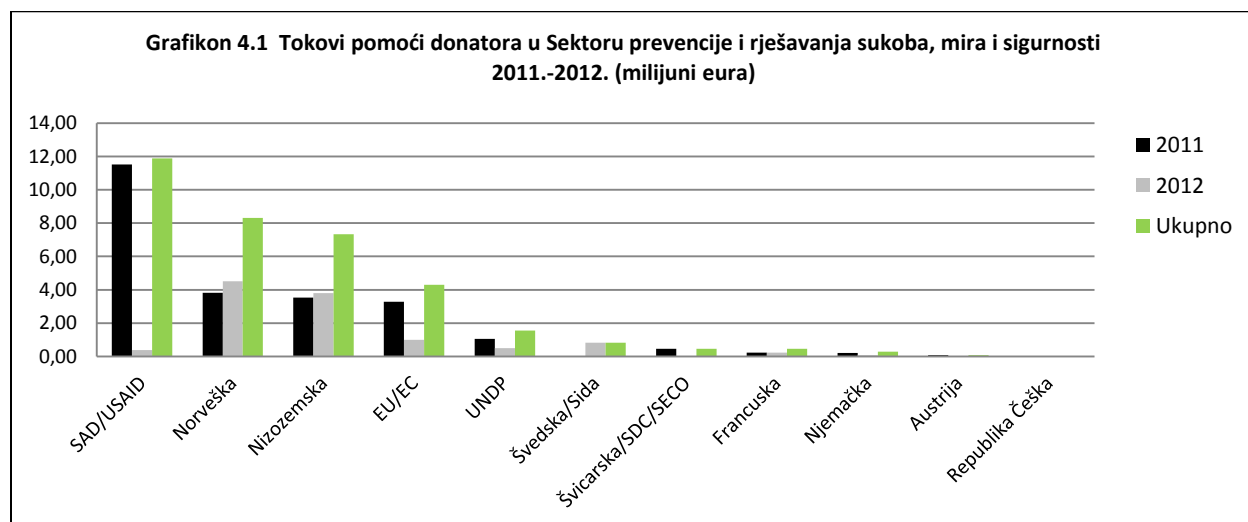
Podsektor deminiranja koji obuhvaća aktivnosti na rješavanju problema sa miniranim područjima u Bosni i Hercegovini, ostvario je ograničeni napredak u razdoblju 2011.-2012. Prema procjeni Centra za uklanjanje mina u BiH (BHMACH), 2,81% od ukupne površine Bosne i Hercegovine je pokrivena minama⁶⁶. *Strategija protuminskog djelovanja BiH za razdoblje 2009.-2019.* ima za cilj da smanji opasnost od mina, ali će njena provedba ovisiti od dostupnosti finansijskih sredstava, obzirom da Međunarodni fond za razminiranje i pomoć žrtvama mina (ITF)⁶⁷ nije u mogućnosti osigurati potrebnu potporu za sve planirane projekte razminiranja. Bosna i Hercegovina je još uvijek jedna od minama najzagađenijih zemalja, što predstavlja glavnu prepreku povratku izbjeglica i interno raseljenih lica kao i sveukupnom ekonomskom oporavku zemlje, iz kog razloga ovaj podsektor mora ostati prioritet u planiranju budućih donatorskih aktivnosti.

Aktivnosti donatora u 2011. i 2012. godini

Članice DCF aktivne u Sektoru prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti u 2011.-2012. su SAD/USAID, Norveška, Nizozemska, EU/EC, UNDP, Švedska/Sida, Švicarska/SDC/SECO, Francuska, Njemačka, Austrija/ADC i Republika Češka.

Grafikon 4.1 pokazuje da su vodeći donatori aktivni u Sektoru prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti u **2011. godini** bili SAD/USAID sa izdvajanjem od €11,51 milijuna i Norveška sa izdvajanjem od €3,81 milijuna, a slijede ih Nizozemska, EU/EC, Njemačka, Švedska/Sida, Švicarska/SDC/SECO, Austrija/ADC, UNICEF, i Francuska. **U 2012. godini**, vodeći donatori bili su Norveška sa izdvajanjima od €4,51 milijuna i Nizozemska sa izdvajanjima od €3,80 milijuna a slijede ih EU/EC, Švedska/Sida, UNDP, SAD/USAID, Francuska, Njemačka i Republika Češka.

Ukupna sredstva službene pomoći za razvitak ODA izdvojena su u ovaj Sektor u formi grantova.

⁶⁶ <http://www.bhmac.org/en/stream.daenet?kat=18>

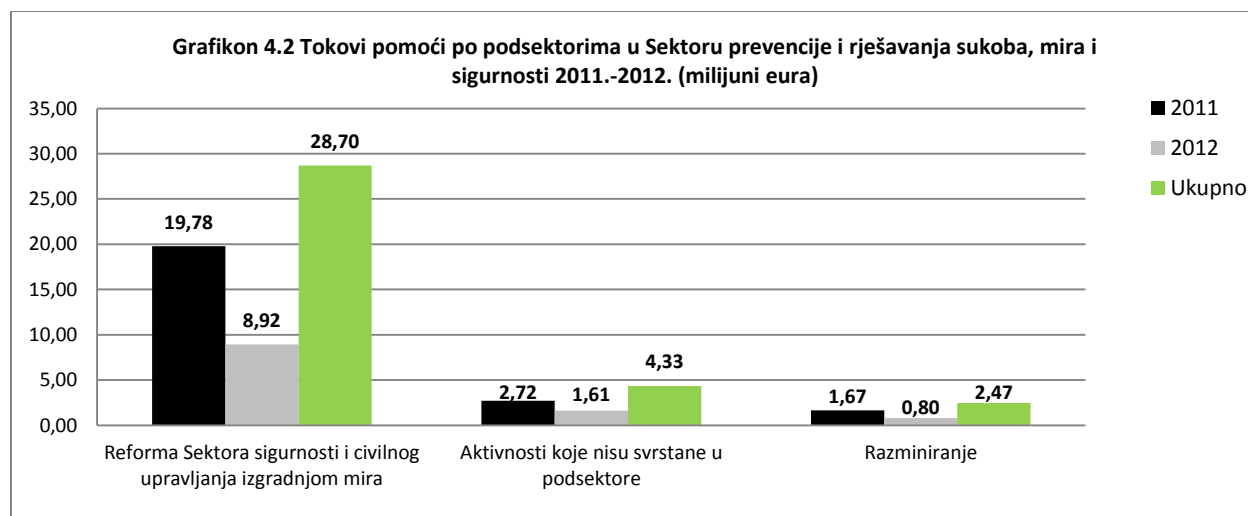
⁶⁷ Međunarodni fond za razminiranje i pomoć žrtvama mina (ITF) uspostavljen je od Vlade Republike Slovenije u ožujku 1998. sa ciljem da se pomogne Bosni i Hercegovini u njenim aktivnostima razminiranja i pomoći žrtvama mina. Od njegovog osnutka, ITF je proširio svoje aktivnosti u cijeloj regiji Jugoistočne Europe zbog uspješnosti njegovih operacija u Bosni i Hercegovini. Centar za uklanjanje mina u BiH je glavni partner ITF za razminiranje u BiH.

Grafikon 4.2 pokazuje da je za **podsektor reforme Sektora sigurnosti i civilnog upravljanja izgradnjom mira u 2011. godini** izdvojeno je **€19,78 milijuna**, odnosno **81,84% od ukupnih izdvajanja** u Sektor prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti, a do sada **u 2012. godini**, za podsektor reforma Sektora sigurnosti i civilno upravljanje izgradnjom mira izdvojeno je **€8,92 milijuna** ili **78,73% od ukupnih izdvajanja** u Sektor.

Za aktivnosti/projekte koji nisu svrstani u postojeće podsektore u 2011. godini izdvojeno je **€2,72 milijuna**, odnosno **11,25% od ukupnih izdvajanja** za Sektor prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti. Za ove aktivnosti, do sada u 2012. godini izdvojeno je **€1,61 milijuna**, odnosno **14,21% od ukupnih izdvajanja** u ovaj Sektor.

Za podsektor **razminiranja** u 2011. godini izdvojeno je **€1,67 milijuna**, odnosno **6,91% od ukupnih izdvajanja** za Sektor prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti. Do sada u 2012. godini, za podsektor razminiranja izdvojeno je **€0,80 milijuna** ili **7,06% od ukupnih izdvajanja** u ovaj Sektor.

Pomoć nije izdvojena za podsektor reintegracija vojnika i kontrola malokalibarskog oružja i lakog naoružanja i municije u razdoblju 2011.-2012. godina.

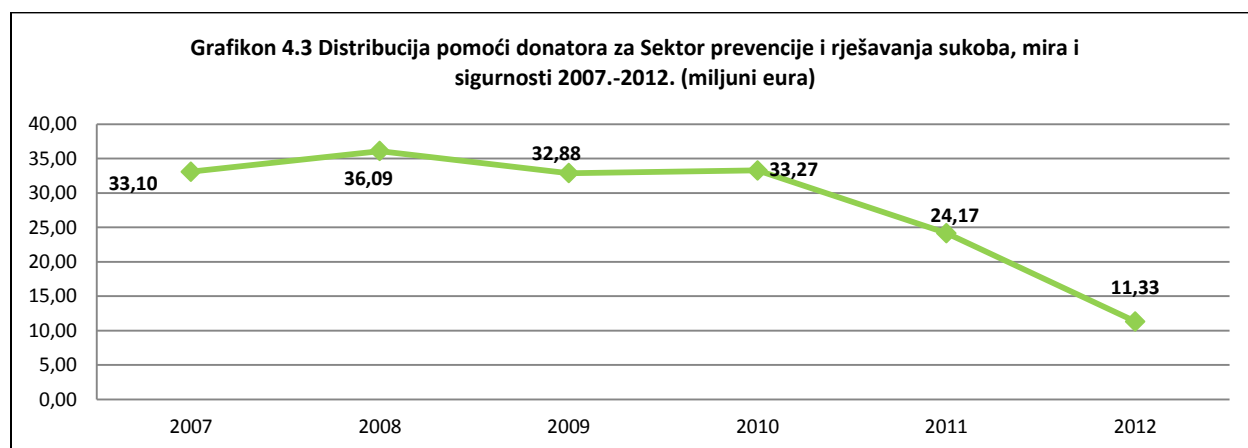

Grafikon 4.3 pokazuje da su ukupna izdvajanja članica DCF za Sektor prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti bila €24,17 milijuna u 2011. i do sada u 2012. godini €11,33 milijuna. Međutim, dodatna sredstva mogu biti izdvojena u Sektor do kraja 2012. godine.

Grafikon 4.3 također pokazuje da su ukupna izdvajanja za ovaj Sektor u razdoblju 2007. – 2010. bila ujednačena i skoro na istoj razini, ali poslije 2010. godine evidentno je opadanje ODA sredstava u ovom Sektoru.

Razlog za pad izdvajanja, dijelom je vezan za postupno okončanje izravne bilateralne potpore Nizozemske, Španjolske/AECID, Austrije/ADC i Talijanske kooperacije/IC, kao i činjenice da je u prethodnom razdoblju, uz donatorsku potporu, ostvaren značajan napredak u reformi obrane, upravljanju granicom, viznom politikom, azilom i politikom međunarodne zaštite i pitanja migracija.

Za ovaj Sektor u 2011. godini izdvojeno je 5% od ukupnih ODA izdvajanja a do danas u 2012. godini 3%.

Reforma Sektora sigurnosti i civilnog upravljanja izgradnjom mira

Podsektor Reforme Sektora sigurnosti i civilnog upravljanja izgradnjom mira sastoji se iz oblasti: reforme obrane i policije, civilne zaštite i reagiranja na izvanredne situacije.

Članice DCF aktivne u podsektoru Reforme Sektora sigurnosti i civilnog upravljanja izgradnjom mira u 2011.-2012. godini su SAD/USAID, Norveška, Nizozemska, UNDP, EU/EC, Švedska/Sida, Švicarska/SDC/SECO, Njemačka i Francuska.

Za podsektor reforme Sektora sigurnosti i civilnog upravljanja izgradnjom mira u 2011. godini, izdvojeno je €19,78 milijuna, odnosno 81,84% od ukupnih izdvajanja u Sektor, dok je do danas u 2012. godini u ovaj podsektor izdvojeno €8,92 milijuna ili 78,73% od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Reforma obrane

SAD/USAID su nastavile pružati pomoć u oblasti reforme obrane kroz financiranje rada savjetnika u Ministarstvu obrane i obuku BiH Tima za uklanjanje eksplozivnih sredstava. SAD/USAID financira također i vojnu opremu za jedinice koje imaju potencijala da sudjeluju u koalicijskim operacijama. Dodatno, SAD/USAID pruža potporu razvitku osoblja Ministarstva obrane BiH, kako bi se ispunili zahtjevi iz NATO partnerstva za mir.

U 2011.-2012., **Norveška** je započela novi projekt *Potpore izgradnji kapaciteta u Ministarstvu obrane*, koji je usmjeren na programe reforme Sektora obrane i sigurnosti, sa posebnom pažnjom posvećenom upravljanju ljudskim resursima u Ministarstvu obrane BiH.

Reforma policije

Sa svojim novim projektom *Koordinacija i izgradnja kompetentnosti u Sektoru sigurnosti u BiH*, **Norveška** je u suradnji sa Ministarstvom obrane i Ministarstvom sigurnosti započela podržavati procese koordinacije i izgradnje kompetentnosti unutar Sektora sigurnosti na razini Bosne i Hercegovine.

EU pruža potporu za uspostavljanje sustava elektroničke razmjene za policiju i registre tužitelja, unutar novog projekta Sustav elektroničke razmjene podataka.

Švicarska/SDC/SECO kroz projekt *Rad policije u zajednici u BiH*, podržava prevenciju kriminala i drugih opasnosti, unapređenje upravljačkih sposobnosti policije, suradnju sa zajednicom kao i poboljšano međusobno povjerenje između građana i policije.

Francuska je nastavila financirati obuku i studijske posjete policijskih zvaničnika sa ciljem postizanja europskih standarda u oblastima rada Interpola, strateške analize, sprečavanja otmica, suradnje u borbi protiv terorizma, borbe protiv droga kao i zbrinjavanja ilegalnih imigranata. Također, Francuska osigurava i obuku namijenjenu vatrogascima u Bosni i Hercegovini.

Civilno upravljanje izgradnjom mira

Članice DCF aktivne u podsektoru civilnog upravljanja izgradnjom mira u 2011.-2012. godini su Nizozemska, Švedska/Sida, Norveška, SAD/USAID, EU/EC i Njemačka.

U 2011.-2012. godini, **Nizozemska** je nastavila treću fazu *Programa oporavka regije Srebrenica*. Cilj ovog Projekta je da kreira okruženje povoljno za ekonomski razvitak, što će doprinijeti smanjenju siromaštva. Projekt je usmjeren na razvitak lokalnih mogućnosti, institucijsko jačanje, razvitak usluga građanima i privatnog sektora.

U veljači 2012. godine, **Švedska/Sida** započela je novi projekt *Strategija okončanja programa ICMP na Zapadnom Balkanu*, sa ciljem postizanja sljedećih rezultata: da BiH vlasti preuzmu odgovornost za pitanje nestalih lica, da se osnaži civilno društvo i da se nastavi kontinuitet u identifikaciji žrtava.

Sa svojim novim projektom *BHZ-Međunarodna komisija za nestala lica (ICMP)*, **Norveška** pruža pomoć u rješavanju pitanja lica nestalih kao rezultat oružanih sukoba u BiH. Ovo uključuje forenzičku tehničku pomoć, izgradnju kapaciteta i pomoć u oblasti pravde. Nadalje, Norveška je nastavila pružati potporu u suđenjima za ratne zločine u BiH kao i projektu institucijske izgradnje koji je vezan za Centar za obuku i potporu mirovnim operacijama (PSOTC) u Sarajevu, sa ciljem da se izgradi regionalni i lokalni kapacitet u kontekstu Podrške mirovnim operacijama.

U lipnju 2011. godine, **SAD/USAID** je pokrenula novi projekt, *Rehabilitacija i socijalna reintegracija lica sa invaliditetom putem vodenih sportova*, kako bi se pomoglo u rehabilitaciji lica sa invaliditetom da se reintegriraju u društvo. Vidovi rehabilitacije uključuju vodene sportove kao što su ronjenje, splavarenje i upravljanje brodom, edukacijske lekcije i druge inovativne i učinkovite programe, koji se provode u cijeloj BiH.

U rujnu 2011. godine, SAD/USAID je započela sa projektom *Omladinske snage u eko-rukovođenju (YELC)*. Djelovanjem putem NVO organizacija u četiri zajednice—Srebrenica, Tuzla, Brčko, i Bijeljina—timovi za eko-akciju od po 30 mladih ljudi trebali bi steći tehničke vještine za život u zelenom sektoru i izgraditi ekološka dobra kao što su parkovi, vrtovi, pošumljeno javno zemljište, kuće otporne na hladno vrijeme, staze za šetnju, igrališta, solarne svjetiljke, nadogradnju vodovoda i kontrolu korozije u 28 okolnih zajednica. Timovi za eko-akciju fokusirati će se na 4 tipa projekata u zajednici: 1.) energetska djelotvornost preko izgradnje kuća otpornih na hladno vrijeme; 2.) upravljanje u oblasti zaštite okoliša u cilju zaštite sredstava 3.) očuvanje vode; i 4.) obnovljiva energija, uključujući izgradnju solarnih svjetiljki u ruralne domove.

U razdoblju 2011.-2012., završena je implementacija projekta *Potporna Međunarodnoj komisiji za nestala lica (ICMP)*, koji su zajednički financirale EU/EC, Norveška, Španjolska/AECID, Švedska/Sida, Nizozemsk i SAD/USAID.

U ožujku 2012. godine, **Njemačka** je započela projekt *Pomoć ženama BiH*. Projekt je usmjeren na jačanje lokalne demokracije putem edukacije žena u različitim praktičnim vještinama i znanju koji će im biti korisni na tržištu poslova kao i na osiguranje liječničkog i pravnog savjetovanja ženama.

Glavni projekti u podsektoru reforme sigurnosti i civilnog upravljanja izgradnjom mira navedeni su u narednoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Potpota Međunarodnoj komisiji za nestala lica (ICMP)	EK, Norveška, Španjolska/AECID, Švedska/Sida, Nizozemska, SAD/USAID	21,39
(ICITAP) Pomoć agencijama za provedbu zakona	SAD/USAID	17,77
Pomoć SAD u reformi obrane	SAD/USAID	16,66
Program oporavka regije Srebrenica III	Nizozemska	8,44
Socijalno - stambeno zbrinjavanje u Bosni i Hercegovini	Nizozemska	2,60
(EXBS) Kontrola izvoza i sigurnost granice	SAD/USAID	2,18
Rad policije u zajednici u Bosni i Hercegovini	Švicarska/SDC/SECO	1,76
Pomoć u borbi protiv terorizma	SAD/USAID	1,73
Strategija okončanja programa ICMP na Zapadnom Balkanu	Švedska/Sida	1,70
Aplikacija za preseljenje BiH	Norveška	0,90
Omladinske snage u eko-rukovođenju (YELC)	SAD/USAID	0,71
BHZ. Međunarodna komisija za nestala lica (ICMP)	Norveška	0,64

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Reintegracija vojnika i kontrola malokalibarskog oružja i lakog naoružanja i municije

Podsektor reintegracije vojnika i kontrola malokalibarskog oružja i lakog naoružanja i municije odnosi se na reintegraciju demobiliziranog vojnog osoblja u privredne tokove, reorganizaciju proizvodnih postrojenja kako bi umjesto vojnim, mogla služiti civilnim namjenama i ostvarenje tehničke suradnje u cilju kontrole, prevencije i/ili smanjenja širenja malokalibarskog oružja i lakog naoružanja.

U 2011.-2012. godini, članice DCF nisu zabilježili nikakvu aktivnost u podsektoru SALW, osim što je završen Projekt kontrola i redukcija malokalibarskog i lakog naoružanja i municije u BiH (SACBiH), koji su zajednički financirali UNDP, EU/EC, Španjolska/AECID i Nizozemska. Kao rezultat projekta, uništeno je 1,500 tona municije, uključujući kazetnu municiju i bombe, 3,000 komada oružja iz policijskih zaliha i pružena potpora izgradnji Foruma za sigurnost u 5 općina. Nadalje, ojačani su kapaciteti za kontrolu kretanja oružja i vojne opreme preko uspostave Središnjeg registra oružja i putem nabave opreme za Zajednički centar za analizu rizika.

Sumarni pregled temeljnih rezultata koji su ostvareni unutar SACBiH:

- Uklanjanje 151 komada Orkan kazetnih raketa; 321 kazetnih bombi BL 755, 58 komada raketa iz raketnih bacača; 29,580 protuoklopnih komada; 42,251 komada kazetne municije tipa KB 1; oko 2500 tona artiljerijske municije; oko 100,000 komada ručnih bombi i 45 tona raketnog goriva;
- Implementacija obveza Ministarstva obrane BiH koji proizlaze iz Konvencije o zabrani kazetne municije, što pozicionira BiH kao vodeću zemlju u regiji po ovom pitanju;
- Poboļjšani kapaciteti Ministarstva obrane za inspekciju i identifikaciju municije;
- Unapređeni kapaciteti Ministarstva obrane u demilitarizaciji artiljerijske municije;
- Uklanjanje 33,000 komada malokalibarskog i lakog naoružanja;
- Ojačana razmjena informacija, koordinacija i suradnja između institucijskih članova koordinacijskog Odbora za malokalibarsko i lako naoružanje

Razminiranje

Podsektor razminiranja odnosi se na uklanjanje eksplozivnih mina i za potrebe procesa razvitka.

Članice DCF aktivne u podsektoru razminiranja u 2011.-2012. godini su Norveška, EU/EC, Republika Češka, Italija/IC i Francuska.

Za podsektor Razminiranja u 2011. godini izdvojeno je **€1,67 milijuna**, odnosno **6,91% od ukupnih izdvajanja** za Sektor, **a do sada u 2012. godini** u podsektor je izdvojeno **€0,80 milijuna** ili **7,06%** od ukupnih izdvajanja u Sektor.

U 2011.-2012. godini, **EU/EC** nastavila je sa aktivnostima koje se odnose na smanjenje minski sumnjivih područja u BiH. Cilj ovih aktivnosti je da se omogući povratak stanovništva u razminirana područja, da se unaprijedi zaštita građana od preostalih mina, kao i da se stvore preduvjeti za održiv socioekonomski razvitak razminiranih područja. EU/EC je također osigurala opremu za Centar za uklanjanje mina u BiH (BHMACH).

U siječnju 2011. godine, **Norveška** je nastavila pružati potporu uklanjanju mina, kroz provedbu *Programa za uklanjanje mina BiH 2011.-2015.* Osnovni cilj Programa je eliminacija rizika i pretvaranje miniranih područja u područja za sigurnu i produktivnu upotrebu, kao i izgradnja kapaciteta BiH institucija nadležnih za razminiranje.

U 2012. godini, **Italija** je završila *Projekt humanitarnog razminiranja - Faza V*, sa ciljem povećanja sigurnosti stanovnika Bosne i Hercegovine koji su izloženi riziku od mina, smanjenju broja nesreća i povećanju svijesti o razini rizika od mina.

Republika Češka nastavila pružati potporu ITF na lokacijama u općini Lopare u sklopu *Projekta tehničkog izviđanja za razminiranje općine Lopare*.

Francuska je nastavila pružati potporu regionalno-orijentiranom razminiranju i potporu školi za uništavanje eksplozivnih sredstava (EOD), koja provodi obuku tehničara kvalificiranih da provode procedure za uništenje svih vrsta eksplozivnih sredstava. Direkcija za suradnju u oblasti sigurnosti i obrane (DCSD) i vojna misija francuskog veleposlanstva nadležni su za provedbu navedene potpore.

Glavni projekti u podsektoru razminiranja navedeni su u sljedećoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
NPA Program uklanjanja mina u BiH 2011.-2015.	Norveška	2,02
Razminiranje i potpora školi za uništenje eksplozivnih sredstava (EOD)	Francuska	0,71
Čišćenje mina i tehničko izviđanje	EU/EC	0,70
Potpora razminiranju u BiH	EU/EC	0,70
Nabava materijala za potporu aktivnostima razminiranja	EU/EC	0,40
Projekt humanitarnog razminiranja– faza V	Italija/IC	0,27
Edukacija o riziku od mina	EU/EC	0,21
Edukacija o riziku od mina	EU/EC	0,21
Tehničko izviđanje za razminiranje u općini Lopare	Republika Češka	0,09

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forum za koordinaciju donatora– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Aktivnosti koje nisu svrstane u postojeće sektore

Za aktivnosti/projekte koji nisu svrstani u postojeće podsektore u 2011. godini, izdvojeno je **€2,72 milijuna**, odnosno **11,25% od ukupnih izdvajanja** u Sektor sigurnosti i civilno upravljanje izgradnjom mira. Do sada u 2012. godini, za ove aktivnosti izdvojeno je **€1,61 milijuna** ili **14,21%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

EU/EC osigurala je tehničku pomoć Ministarstvu sigurnosti BiH, Ministarstvu vanjskih poslova BiH, Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH u učinkovitom upravljanju migracijom i drugim aktivnostima koje se odnose na krijumčarenje migranata i trgovinu ljudima. EU/EC također podržava aktivnosti Odjela za forenzičke znanosti Komisije za nestala lica (ICMP) kako bi se utvrdila istina o nestalim licima u BiH.

U listopadu 2011. godine, **SAD/USAID** je započela sa novim projektom *Ustavna reforma u BiH: angažiranje civilnog društva*, sa ciljem da se promiče ustavni reformski proces u BiH vođen od civilnog društva. Kao rezultat toga, civilno društvo će se djelotvornije angažirati sa političkim vođama i preuzeti aktivniju ulogu u dijalogu o ustavnoj reformi.

Višesektorski projekt, *Unapređenje kulturnog razumijevanja u BiH*, financiran od MDG - španjolskog fonda kojeg realiziraju **UNDP** i **UNICEF**, ima za cilj jačanje međukulturalnog razumijevanja u Bosni i Hercegovini i promociju njenog jedinstvenog multikulturalnog identiteta.

U travnju 2012. godine, **Nizozemska** je započela novi projekt *Nestale osobe Srebrenice*, sa glavnim ciljem da doprinese pomirenju i oporavku regije Srebrenice. Projekt pokušava odrediti maksimalan broj identificiranih nestalih lica i pohraniti podatke o nestalim licima u arhivi (elektronička arhiva).

Austrija/ADC nastavlja sa provedbom projekta *Integrativni vrtić Sunčani Most u Mostaru*, koji doprinosi inkluziji djece sa invaliditetom u društvo i služi kao model za integraciju drugih institucija te vrste u regiji. Vrtić također doprinosi smanjenju predrasuda i napetosti između različitih etničkih skupina u Mostaru.

Glavni projekti iz aktivnosti koje nisu svrstane u postojeće sektore nalaze se u sljedećoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Unapređenje kulturnog razumijevanja BiH (zajednički program UN-a program, MDG-Fond, Španjolska)	UNICEF, UNDP	5,71
Nestale osobe Srebrenice	Nizozemska	3,22
Potpura za ICMP	EU/EC	1,20
Mladi grade budućnost u distriktu Brčko (YBFB)	SAD/USAID	0,64
(SUSTAIN) Održive intervencije za borbu protiv trgovine osobama u BiH	SAD/USAID	0,58
Ustavna reforma u BiH: angažiranje civilnog društva	SAD/USAID	0,56
RECOM	Nizozemska	0,19

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2011.-2012. godini

U listopadu 2011. godine, Parlamentarna skupština BiH, usvojila je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o policijskim službenicima Bosne i Hercegovine*⁶⁸, a u svibnju 2012. godine, o izmjenama i dopunama Zakona o

⁶⁸ Službeni glasnik BiH br: 7/12

Državnoj agenciji za istrage i zaštitu (SIPA)⁶⁹ kao i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o službi u oružanim snagama BiH⁷⁰.

BiH Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu, kao i izmjene i dopune Zakona o protuminskom djelovanju u BiH poslale su u proceduru Parlament u BiH. Usvajanjem Izmjena i dopuna Zakona o protuminskom djelovanju u BiH, potrebne reforme će imati pravni okvir za njihovu provedbu. Pored toga, izrađen je nacrt Zakona o zaštiti svjedoka BiH, koji je također poslat u proceduru za usvajanje.

U studenom 2011. godine, Narodna skupština RS usvojila je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prijevozu opasnih materija⁷¹, dok su Zakon o unutarnjim poslovima⁷² i Zakon o agencijama za osiguranje lica i imovine i privatnoj detektivskoj djelatnosti⁷³ usvojeni u **prosincu 2011. godine.**

U lipnju 2011. godine, Parlament Federacije BiH usvojio je Zakon o izmjenama i dopunama zakona o policijskim službenicima⁷⁴. Skupština Distrikta Brčko usvojila je Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, pritvoru i drugim mjerama u distriktu Brčko BiH.

U listopadu 2011. godine, Skupština distrikta Brčko usvojila je Zakon o oružju i municiji u distriktu Brčko BiH, a u **veljači 2012. godine** Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o oružju i municiji u distriktu Brčko BiH. **U listopadu 2011. godine,** usvojen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o policiji u distriktu Brčko BiH.

U srpnju 2011. godine, Vijeće ministara BiH usvojilo je Strategiju za uspostavljanje CERT⁷⁵ u Bosni i Hercegovini, kao i Revidiranu strategiju – analiza situacije i potreba – dodatak Strategiji za integrirano upravljanje granicom u Bosni i Hercegovina i Akcijski plan. **U lipnju 2012. godine,** Vijeće ministara BiH usvojilo je Strategiju o migraciji i azilu i Akcijski plan 2012.-2015.

Koordinacija rada donatora

Na razini BiH ne postoji formalni mehanizam koordinacije u Sektoru prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti. Na razini podsektora postoji cijeli niz mehanizama za koordinaciju rada donatora.

Koordinacijski odbor za kontrolu malokalibarskog oružja i lakog naoružanja (SALW) u BiH planira, upravlja i prati aktivnosti institucija Bosne i Hercegovine po pitanju kontrole SALW-a.⁷⁶

Međunarodni fond za razminiranje i pomoć žrtvama mina (ITF) djeluje kao tijelo koje koordinira rad više donatora na oblasti razminiranja, dok Komisija za razminiranje BiH unutar Ministarstva civilnih poslova predstavlja domaći mehanizam koordinacije.

Nakon usvajanja *Strategije o migraciji i azilu i Akcijskog plana za razdoblje 2012.-2015.*, trebalo bi biti uspostavljeno BiH tijelo za koordinaciju pitanja migracija.

Donatori koji su aktivni u Sektoru prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti redovito sudjeluju na sastancima Foruma za koordinaciju donatora (DCF) koje organizira Ministarstvo financija i trezora /Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

⁶⁹Službeni glasnik BiH br:40/12

⁷⁰Službeni glasnik BiH br: 42/12

⁷¹Službeni glasnik RS br: 117/11

⁷²Službeni glasnik RS br: 4/12

⁷³Službeni glasnik RS br: 4/12

⁷⁴Službene novine FBiH br:44/11

⁷⁵CERT- Tim za odgovor za kompjuterske incidente i Strategija može se naći na lokalnom jeziku na

<http://www.msb.gov.ba/dokumenti/strateski/?id=6248>

⁷⁶Vijeće ministara BiH je u srpnju 2005. imenovalo Koordinacijski odbor za SALW kontrolu kao privremeno tijelo. Odbor se sastoji od predstavnika Ministarstva vanjskih poslova BiH, Ministarstva obrane BiH, Ministarstva sigurnosti BiH, Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Uprave za neizravno oporezivanje Bosne i Hercegovine, Federalnog Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva unutarnjih poslova RS, Granične policije BiH i Državne agencije za istrage i zaštitu.

Donatori aktivni u oblasti prevencije sukoba takođe uključuju organizacije koje nisu članice DCF-a, prije svega Ured visokog predstavnika i posebnog predstavnika Europske unije (OHR), Snage Europske unije (EUFOR), Stožer Sjevernoatlantskog saveza u Sarajevu (NHQSa), Policijsku misiju Europske unije (EUPM), Organizaciju za europsku sigurnost i suradnju (OSCE), Međunarodnu komisiju za nestala lica (ICMP). Ove organizacije su također aktivno uključene u koordinaciju aktivnosti u Sektoru prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti u Bosni i Hercegovini.

Buduće aktivnosti

Po mišljenju svih relevantnih aktera uključenih u sektorske aktivnosti, Sektor prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti mora povratiti prioritetnu poziciju u planiranju buduće razvojne suradnje u BiH, zbog činjenice da se tijekom posljednjih nekoliko godina donatorska potpora u ovom Sektoru smanjuje.

U sklopu podsektora reforme Sektora sigurnosti i civilnog upravljanja izgradnjom mira, ostvaren je napredak u pristupu pravdi, u provedbi reformskih procesa obrane i policije kao i u reformama u oblasti integriranog upravljanja granicom i pitanjima migracija. Ipak, još uvijek je potrebna dalja potpora u izgradnji ljudskih kapaciteta (većinom specijalizirane obuke i edukacija) i opremi, gdje pomanjkanje finansijskih sredstava i strateškog planiranja u ovoj fazi postaje akutni problem.

BiH vlasti istakle su potrebu za dodatnom edukacijom i jačanje institucijskih kapaciteta uključenih u provedbu *Strategije o migraciji i azilu i Akcijskog plana 2012.-2015.*, kao i potrebu za specijaliziranim obukama i dodatnom materijalno-tehničkom opremanju u oblasti IT-sigurnosti, i potporom za uspostavu mehanizama za Smanjenje rizika od katastrofa. Unatoč očitim poboljšanjima u koordinaciji i upravljanju aktivnostima prilikom hitnih intervencija, kako bi se odgovorilo na elementarne nepogode, BiH još uvijek nedostaju potrebni kapaciteti da učinkovito koordinira upravljanje katastrofama i smanjenjem rizika od prirodnih nesreća.

U procesima policijske reforme, svi relevantni akteri složili su se da institucijski razvitak agencija za policijsku reformu polako napreduje ali je potrebno dalje jačanje novouspostavljenih agencija.

U podsektoru reintegracija vojnika i kontrola malokalibarskog i lakog naoružanja i municije, UNDP je završio provedbu *Projekta kontrola i redukcija malokalibarskog naoružanja u BiH* uz potporu EU/EC, Španjolske/AECID i Nizozemske. U ovom podsektoru je potrebno unaprijediti poračunsko i strateško planiranje, posebice iz razloga što članice DCF u njega nisu alocirale nijedan projekt u 2012. godini.

U podsektoru razminiranja, svi uključeni akteri složili su se da je ostvaren određen napredak. Međutim, potrebno je usvojiti *Izmjene i dopune zakona o protuminskom djelovanju u BiH*, koje su trenutno u parlamentarnoj proceduri. Također, treba riješiti stalni manjak finansijskih sredstava kako bi se osiguralo smanjenje minski sumnjivih i rizičnih područja i omogućile specijalizirane obuke i opremanje institucijskih kapaciteta uključenih u aktivnosti razminiranja.

Članice DCF-a aktivne u Sektoru 2011.-2012.	EU/EC, UNDP, Svjetska banka, Njemačka, Italija/IC, Republika Češka, Norveška, Nizozemska.
Ostale ključne međunarodne organizacije	Program Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP); Organizacija Ujedinjenih naroda za poljoprivredu i hranu (FAO); Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (UNESCO); Volonteri Ujedinjenih naroda (UNV); OSCE.
Ključni partneri među institucijama vlasti	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH; Ministarstvo okoliša i turizma FBiH; Ministarstvo prostornog uređenja FBiH; Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva FBiH; Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju RS; Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS; Brčko distrikt.
Ukupna izdvajanja DCF članica za potrebe Sektora u 2011. i 2012. godini	2011.: €11,35 milijuna – u grantovima 2012.: €12,79 milijuna – u grantovima
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2011 i 2012 godini) <i>Zakon o Fondu i financiranju životne sredine RS; Zakon o zaštiti zraka RS; Zakon o zaštiti okoliša RS; Strategija i Akcijski plan za zaštitu pejzažne i biološke raznolikosti u BiH 2008.-2015; Strategija zaštite prirode Republike Srpske; Strategija zaštite zraka RS; Strategija za upravljanje vodama Federacije Bosne i Hercegovine 2010.-2022.; Odluka o osnivanju Ovlaštenog organa za provedbu projekata Mehanizma čistog razvitka Kyoto protokola Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime u Bosni i Hercegovini.</i> Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije⁷⁷ <i>Strategija upravljanja čvrstim otpadom u BiH; Nacionalna strategija za zaštitu ozonskog omotača; Strategija zaštite okoliša Federacije BiH 2008.-2018. i Akcijski plan; Strategija za upravljanje otpadom u RS; Strategija zaštite prirode u RS; Strategija zaštite zraka u RS</i>
Koordinacija rada donatora	Ne postoji formaliziran mehanizam koordinacije rada donatora u Sektoru zaštite okoliša. Donatori aktivni u ovom Sektoru redovito sudjeluju na tromjesečnim sastancima Foruma za koordinaciju donatora u organizaciji Ministarstva financija i trezora/Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

⁷⁷ Za više informacija o strategijama posjetite:

http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=76:donor-mapping-report&catid=37:dcf-articles

Pregled

Održivost okoliša postepno je prepoznata kao bitno pitanje razvitka u Bosni i Hercegovini, kako od strane BiH vlasti tako i od donatora. U razdoblju 2011.-2012., BiH vlasti su započele sa prioritizacijom i usklađivanjem pitanja u oblasti zaštite okoliša, dok su donatori aktivni u BiH također povećali njihovu prisutnost i ulaganja u ovaj Sektor.

U razdoblju 2011.-2012., ostvaren je neujednačen napredak reformskih procesa u oblastima zaštite okoliša, kvalitete zraka, kvalitete voda, kao i upravljanja otpadom na različitim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini.

Ostvaren je mali napredak u **područjima zaštite okoliša i klime**. Uspostavljanje usklađenog pravnog okvira za zaštitu okoliša, adekvatan institucijski kapacitet i funkcioniranje sustava praćenja okoliša ostaju prioriteti za buduće aktivnosti.

Napredak je ostvaren u Republici Srpskoj u području **zaštite okoliša**, usvajanjem *Zakona o zaštiti životne sredine i Zakona o Fondu i financiranju zaštite životne sredine*. Napredak je postignut u **pitanjima klime**, putem unapređenja administrativnih kapaciteta kako bi se rješavala pitanja klimatskih promjena. Vijeće ministara BiH donijelo je Odluku o osnivanju ovlaštenog organa za provedbu projekata Mehanizma čistog razvitka Kyoto protokola Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime u Bosni i Hercegovini.

U pogledu **kvalitete zraka**, evidentiran je napredak u oba entiteta. Republika Srpska usvojila je novi *Zakon o zaštiti zraka*, dok je Federacija BiH usvojila nekoliko Pravilnika o metodama praćenja kvalitete zraka, definiranju tipova zagađivača i standarda kvalitete zraka.

Federacija BiH ostvarila je napredak u području **kvalitete vode**, usvajanjem Strategije za upravljanje vodama u FBiH i Pravilnika o uvjetima za ispuštanje otpadnih voda u prirodne recipijente i sustave javne kanalizacije, kako bi se na taj način unaprijedilo usklađivanje sa Direktivom o tretmanu gradskih otpadnih voda.

Klimatska pitanja su u velikoj mjeri integrirana u politike koje se bave energijom, ali su potrebni dalji naponi kako bi se klimatske promjene u potpunosti integrirale u sektorske politike i strategije.

Prepoznavši da je odgovarajuće i ekološki pouzdano upravljanje prirodnim resursima važno za održivi razvitak Bosne i Hercegovine, donatori su u razdoblju 2011.-2012. najvećim dijelom financirali aktivnosti usmjerene na jačanje kapaciteta BiH institucija zaduženih za pripremu zakonodavstva i procedura.

Aktivnosti donatora u 2011. i 2012. godini

Članice DCF-a aktivne u Sektoru zaštite okoliša u 2011.-2012. godini su EU/EC, UNDP, Svjetska banka, Njemačka, Italija/IC, Republika Češka, Norveška i Nizozemska.

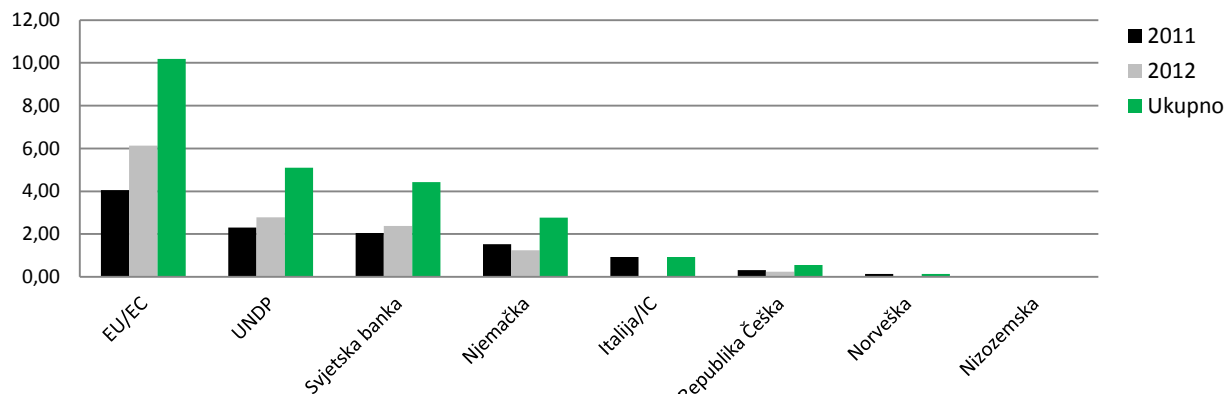
Programi na polju zaštite okoliša preklapaju se sa aktivnostima koje se odvijaju u nekoliko sektora, kao što su sektori infrastrukture, poljoprivrede i šumarstva, povratka i reintegracije izbjeglih i raseljenih lica, lokalne uprave i ravnopravnosti spolova. Zbog toga je broj donatora koji djeluju u ovom Sektoru veći od broja pomenutog u ovom poglavlju izvješća. Neki donatori, poput Svjetske banke i UNDP-a, udružili su aktivnosti sa Globalnim fondom za okoliš (GEF).

U 2011. godini vodeći donatori u Sektoru zaštite okoliša su EU/EC sa izdvajanjem od €4,05 milijuna, UNDP sa izdvajanjem od €2,31 milijuna, nakon kojih slijede Svjetska banka, Njemačka, Italija/IC, Republika Češka, Norveška i Nizozemska.

U 2012. godini vodeći donatori su EU/EC sa izdvajanjima od €6,13 milijuna, UNDP sa izdvajanjima od €2,79 milijuna i Svjetska banka sa izdvajanjima od €2,38 milijuna, iza kojih slijede Njemačka i Republika Češka (**Grafikon 5.1**).

Ukupna sredstva ODA-e izdvojena za ovaj Sektor bila su u obliku grantova.

Grafikon 5.1. Tokovi pomoći donatora/IFI za Sektor zaštite okoli 2011.-2012. (milijuni eura)

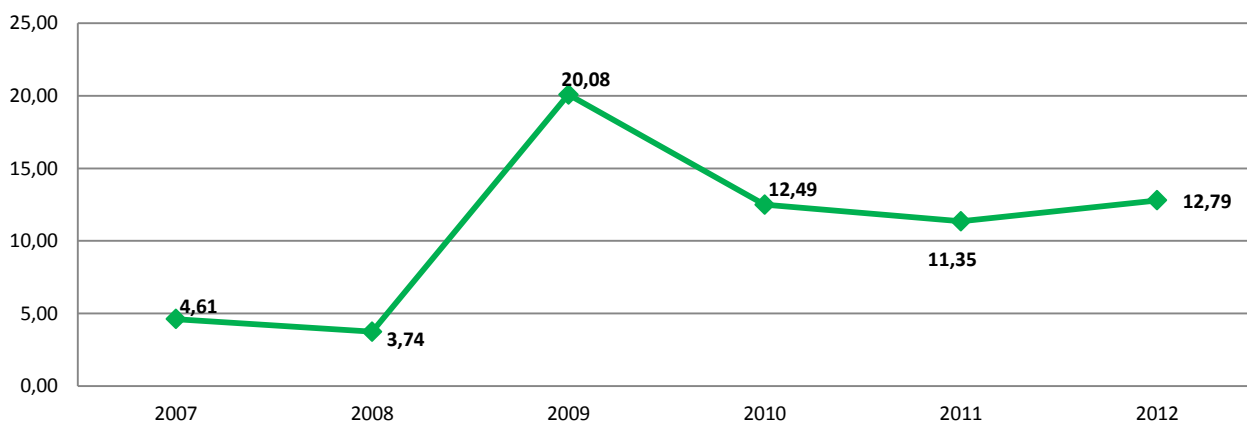
Ukupna izdvajanja članica DCF za Sektor zaštite okoliša iznosila su €11,35 milijuna u 2011. godini, a do sada u 2012. godini €12,79 milijuna. Međutim, za ovaj Sektor bi do kraja 2011. godine mogla biti izdvojena dodatna sredstva.

Grafikon 5.2 pokazuje veliki pad ODA sredstava u 2011. godini u odnosu na 2009. godinu, kada je izdvojeno najviše sredstava, odnosno izdvajanja su manja za €8,73 milijuna. Ipak u 2012. godini u odnosu na 2011. godinu, zabilježen je blagi porast u iznosu od €1,44 milijuna, pri čemu je važno napomenuti da se iznos ODA sredstava odnosi na prvo polugodište 2012. godine, uz mogućnost izdvajanja dodatnih sredstava do kraja godine.

Treba napomenuti kako su neki projekti koji se odnose na unapređenje infrastrukture okoliša opisani u Sektoru infrastrukture i obratno.

Za Sektor zaštite okoliša u 2011. godini izdvojeno je 2% ukupnih ODA sredstava i do sada u 2012. godini 3%.

Grafikon 5.2. Distribucija pomoći donatora/IFI za Sektor zaštite okoliša 2007-2012 (milijuni eura)

U kolovozu 2011. godine, **EU/EC** započela je novi projekt *Potpora Sektoru upravljanja čvrstim otpadom u BiH*. Projekt je podijeljen u dvije podkomponente: 1.) izgradnja postrojenja za recikliranje na regionalnom sanitarnom odlagalištu "Uborak" Mostar i 2.) proširenje regionalnog odlagališta "Ramići" Banja Luka. Prva podkomponenta trebala bi uključivati aktivnosti izgradnje industrijske hale u kojoj će biti smještena oprema za reciklažu, kao i nabavka i testiranje cjelokupne opreme za recikliranje. Druga podkomponenta uključivati će obnovu starog dijela odlagališta, premještanje starog otpada i stabiliziranje otpada, izgradnju sanitarnih ćelija za primanje i tretman otpada i izgradnju operativnih cesta za transport do lokacije odlagališta.

U listopadu 2011. godine, EU/EC započela je novi projekt *Jačanje institucija za zaštitu okoliša Bosne i Hercegovine i priprema za predpristupna sredstva*. Svrha projekta je da se ojačaju tehnički, administrativni i programski kapaciteti institucija koji su usuglašeni sa IPA-om uključene u upravljanje zaštitom okoliša u BiH i da se osigura provedba mjera u oblasti infrastrukture kako bi se postigli standardi EU u oblasti zaštite okoliša, sa sveukupnim ciljem da se doprinese okolišno održivom ekonomskom razvitku u BiH. Ovo bi trebalo biti ostvareno preko jačanja administrativnih struktura i omogućavanja usklađivanja sa uvjetima iz *acquis-a*.

Pored toga, u 2011.-2012. godini, EU/EC nastavila je pružati potporu u vodoopskrbi i prikupljanju kanalizacije u Banjoj Luci, izgradnji sustava vodoopskrbe i kanalizacijske mreže u općini Bijeljina kao i potporu NVO organizacijama koje se bave zaštitom okoliša.

Svjetska banka nastavila je financirati projekte u Sektoru zaštite okoliša. Projekt *Globalni fond za okoliš (GEF)- Zaštićena šumska i planinska područja* usmjeren je na jačanje institucijskih i tehničkih kapaciteta za ostvarenje održivosti zaštićenih područja, kao i da ce proširi mreža zaštićenih šumskih i gorskih područja Bosne i Hercegovine. Projekt će uspostaviti mehanizme za djelotvornu i pravednu distribuciju među korisnicima sliva rijeka Neretve i Trebišnjice na prekograničnoj razini. Drugi cilj Projekta je unapređenje ekosustava i bioraznolikosti slivova, kroz bolje upravljanje vodnim resursima.

U 2011.-2012. godini, **Italija/IC** nastavila je sa provedbom projekta *Sustav upravljanja industrijskim otpadom koji je izjednačen sa otpadom gradskih zona*, kao i implementaciju projekta *Potpora kreiranju i promociji zaštite okoliša i održivih turističkih itinerara u Bosni i Hercegovini*.

U 2011.-2012., **Republika Češka** nastavila je sa unapređenjem sustava upravljanja otpadom u Doboju i Maglaju. Projekt predviđa edukacijske obuke za mladež i širu javnost, mapiranje divljih odlagališta i pripremu radova za regionalno sanitarno odlagalište.

Glavni projekti u Sektoru zaštite okoliša navedeni su u tablici koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/ financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuna eura)
Globalni fond za okoliš (GEF) – zaštita kvalitete vode	Svjetska banka	6,32
Potpota Sektoru čvrstog otpada u BiH	EU/EC	5,50
Jačanje upravljanja okolišem: povezivanje mjesnih i državnih aktivnosti u BiH (MDG – F Zajednički UN Program, Španjolski fond)	UNDP	4,26
Globalni fond za okoliš (GEF)-Neretva i Trebišnjica	Svjetska banka	4,24
Izgradnja sustava vodoopskrbe i kanalizacijske mreže u općini Bijeljina	EU/EC	3,50
Osiguranje pristupa vodi kroz institucijski razvitak (MDG – F, Zajednički UN Program, Španjolski fond)	UNDP	3,05
Otvoreni regionalni fond (ORF) za energetska učinkovitost Jugoistočne Europe (I faza) ⁷⁸	Njemačka	2,62
Globalni fond za okoliš (GEF) – šumska i planinska zaštićena područja	Svjetska banka	2,40
Energetska učinkovitost- savjetovanje u Bosni i Hercegovini (I faza)	Njemačka	2,00
Jačanje institucija za zaštitu okoliša u Bosni i Hercegovini i priprema za predpristupne fondove	EU/EC	1,92
Potpota kreiranju i promociji planova na polju zaštite okoliša i održivog turizma u Bosni i Hercegovini	Italija/IC	1,65
Projekt vodoopskrbe i kolektora otpadnih voda u Banjoj Luci	EU/EC	1,00
Sustav upravljanja industrijskim otpadom koji je izjednačen sa otpadom gradskih zona	Italija/IC	0,81

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2011.-2012. godini

U studenom 2011. godine, Narodna skupština RS je usvojila *Zakon o Fondu i financiranju životne sredine*⁷⁹, kao i *Zakon o zaštiti zraka*⁸⁰. U srpnju 2012. godine, *Zakon o zaštiti okoliša*⁸¹.

Tijekom 2011.-2012. godine, zakonodavna tijela Republike Srpske⁸² i Federacije BiH⁸³ usvojila su različite podzakonske akte u vezi sa provedbom zakona i strategija o zaštiti okoliša i upravljanju otpadom, koji su većinom usklađeni sa regulativom EU.

U srpnju 2011. godine, Vijeće ministara BiH usvojilo je *Strategiju i Akcijski plan za zaštitu pejzažne i biološke raznolikosti BiH 2008.-2015.* Strategija će značajno doprinijeti promociji prirodnih i tradicionalnih vrijednosti u Bosni i Hercegovini, kao i promociji prirodnih ljepota zemlje na međunarodnoj razini.

U rujnu 2011. godine, ratificirani su Pekinški amandmani na Montrealski protokol o supstancijama koje oštećuju ozonski omotač⁸⁴.

⁷⁸ Gore spomenuti projekti su implementirani kroz pod-projekte, u kojima je BiH zemlja partner

⁷⁹ Službeni glasnik RS, br.117/11

⁸⁰ Službeni glasnik RS, br.124/11

⁸¹ Službeni glasnik RS, br. 71/12

⁸² Za više informacija, posjetite:

http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mgr/PAO/Pages/Podzakonski_akti_-_otpad.aspx

⁸³ Za više informacija, posjetite: <http://www.fmoit.gov.ba/ba/page/40/zakonodavni-okvir-za-opasni-i-neopasni-otpad>

⁸⁴ Službeni glasnik BiH, br. 6/11

Tijekom 2011.-2012., prvo Nacionalno izvješće o provedbi Aarhus konvencije podneseno je Ekonomskoj komisiji UN-a za Europu (UNECE)⁸⁵.

U prosincu 2011. godine, Federacija BiH je usvojila *Strategiju za upravljanje vodama FBiH 2010.-2022.* Ova Strategija je dio sveobuhvatne *Strategije za zaštitu okoliša FBiH 2008.-2018. i Akcijskog plana* koji su usvojeni 2009. godine. Na temelju ove Strategije, **u siječnju 2012. godine,** usvojena je Uredba o uvjetima ispuštanja otpadnih voda u prirodne recipijente i sustave javne kanalizacije⁸⁶. Uredba uređuje prikupljanje, prečišćavanje i ispuštanje gradskih i industrijskih otpadnih voda u prirodne recipijente ili sustave javne kanalizacije.

U prosincu 2011. godine, Federacija BiH je predstavila *Plan za upravljanje otpadom 2012.-2017*⁸⁷.

U listopadu 2010. godine, Vijeće ministara BiH donijelo je Odluku o osnivanju Ovlaštenog organa za provedbu projekata Mehanizma čistog razvoja Kyoto protokola Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime u Bosni i Hercegovini. Ovlašteni organ održao je prvu sjednicu u **rujnu 2011. godine,** i usvojio Poslovnik o radu⁸⁸, uspostavio strukturu i započeo sa redovitim radom.⁸⁹

Koordinacija rada donatora

Trenutačno ne postoji formaliziran mehanizam koordinacije rada donatora ili razmjene informacija u Sektoru zaštite okoliša.

U oblasti zaštite okoliša Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa (MVTEO) surađuje sa entitetskim ministarstvima za zaštitu okoliša, poljoprivrede i upravljanja vodama kao i relevantnim agencijama za vode i BD, dok sve spomenute institucije imaju svoje sastanke koordinacije sa donatorima.

Donatori koji su aktivni u Sektoru zaštite okoliša redovito sudjeluju na sastancima Foruma za koordinaciju donatora (DCF) koje organizira Ministarstvo financija i trezora /Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

Svi sudionici ovog Sektora podržavaju uspostavljanje formalnog mehanizma koordinacije na razini BiH, na čelu sa Ministarstvom vanjske trgovine i ekonomskih odnosa i uz potporu Ministarstva financija i trezora /Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći, u cilju boljeg usklađivanja i koordinacije donatorskih inicijativa. Međutim, svi relevantni akteri naglasili su da MVTEO, u trenutačnoj fazi, nema dovoljno kapaciteta za provedbu ovog procesa.

Buduće aktivnosti

Bosna i Hercegovina, kao potencijalni kandidat za članstvo u Europskoj uniji i kao potpisnica raznih međunarodnih multilateralnih sporazuma u oblasti zaštite okoliša, mora na pravilan način riješiti određen broj pitanja u oblasti zaštite okoliša. Proces usklađivanja je otpočeo, ali je veoma složen i potrebno je uložiti dodatni trud.

Svi relevantni sudionici ovoga Sektora složili su se kako je potrebna dalja donatorska potpora u oblasti jačanja institucija i izgradnje kapaciteta u Sektoru.

⁸⁵ Za više informacija, posjetite: http://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/pp/reporting/NIRs%202011/BiH_NIR_2011_e.pdf

⁸⁶ Službene novine FBiH, br. 4/12

⁸⁷ Dokument je dostupan na lokalnom jeziku na:

<http://www.fmoit.gov.ba/userfiles/Federalni%20plan%20upravljanja%20otpadom%202012-2017%281%29.pdf>

⁸⁸ Za više informacija posjetite: <http://www.undp.ba/index.aspx?PID=7&RID=703>

⁸⁹ Za više informacija posjetite: http://www.fmoit.gov.ba/ba/news_cat/6/dna

Iako je Bosna i Hercegovina postigla napredak u Sektoru zaštite okoliša, i dalje postoji potreba za donošenjem zakona o zaštiti okoliša na razini BiH, kako bi se osigurao usuglašen pristup zaštiti okoliša u cijeloj zemlji. Pored toga, nastavak financiranja Sektora je od izuzetnog značaja za dalje unapređenja zaštite okoliša u Bosni i Hercegovini.

Članice DCF – aktivne u Sektoru u 2011.-2012.	EIB, EBRD, EU/EC, Svjetska banka, Njemačka/KfW, Švedska/Sida, SAD/USAID, Švicarska/SDC/SECO, Republika Češka, UNDP i Norveška
Druge ključne međunarodne organizacije	Ured visokog predstavnika i posebnog predstavnika EU (OHR); Energetska zajednica Jugoistočne Europe (ECSEE); Europska energetska zajednica (EEC); Transportni opservatorij Jugoistočne Europe (SEETO); Stalno tajništvo Koridora Vc.
Ključni partneri među institucijama vlasti	Ministarstvo komunikacija i prometa; Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa /Sektor za prirodne resurse, energiju i zaštitu okoliša; Ministarstvo financija i trezora, Ministarstvo prometa i komunikacija FBiH; Direkcija za civilno zrakoplovstvo FBiH; Federalna direkcija za izgradnju, upravljanje i održavanje autoputeva; Ministarstvo energije, rudarstva i industrije FBiH; Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva FBiH; Ministarstvo privrede, energetike i razvika RS; Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS.
Ukupna izdvajanja DCF članica u Sektoru u 2011. i 2012. godini	2011: €207,28 milijuna - €31,92 milijuna u grantovima i €175,36 milijuna u zajmovima 2012: €199,24 milijuna - €40,70 milijuna u grantovima i €158,54 milijuna u zajmovima
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2011 i 2012 godini) <i>Zakon o sigurnosti prometa na putevima RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjoj plovidbi RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o željeznicama RS; Zakon o cjevovodnom transportu gasovitih i tečnih ugljikovodika i distribuciji gasovitih ugljikovodika RS; Zakon o tarifama i korištenju prirodnih resursa u svrhe proizvodnje električne energije RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama FBiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o električnoj energiji FBiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o željeznicama u FBiH; Strategija upravljanja vodama FBiH 2010.-2022.; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o reguliranju i korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije u FBiH; Strategija razvika energetike RS do 2030.</i> Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije⁹⁰ <i>BiH Zakon o elektroničkom potpisu; BiH Zakon o elektroničkom pravnom i poslovnom prometu; Zakon o elektronskom poslovanju u RS; Zakon o vodama FBiH; Zakon o vodama RS; Strategija informacijskog društva u BiH; Strategija razvoja e-Vlade u RS 2009.-2012.; Strateški plan i program razvika energetskog sektora FBiH do 2022.; Odluka o Politici sektora telekomunikacija BiH 2008.-2012.; Plan zaštite voda BiH –Strateški plan za provedbu Direktive EU o prečišćavanju gradskih otpadnih voda (UWWT); Odluka o Politici sektora emitiranja u BiH; Pravilnik o modelu tarifnog rebalansa glasovnih telefonskih usluga u BiH za razdoblje 2010.-2012.; Pravilo o prenosivosti telefonskih brojeva u BiH.</i>
Koordinacija rada donatora	Transport i skladištenje: Redoviti bilateralni sastanci koje organizira Ministarstvo komunikacija i prometa. Proizvodnja i distribucija energije: Periodični sastanci koje organizira Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa /Sektor za prirodne resurse, energiju i zaštitu okoliša. U podsektorima komunikacija kao i vodoopskrbe i sanitacije donatori sudjeluju na neformalnim sastancima čiji je cilj razmjena informacija. Donatori aktivni u ovom Sektoru redovito sudjeluju na tromjesečnim sastancima Foruma za koordinaciju donatora u organizaciji Ministarstva financija i trezora/Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

⁹⁰ Za više informacija o strategijama posjetite: http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=76:donor-mapping-report&catid=37:dcf-articles

Pregled

Sektor infrastrukture sastoji se od sljedećih podsektora: transport i skladištenje, komunikacije, proizvodnja i distribucija energije kao i vodoopskrbe i sanitacija.

Sektor infrastrukture zauzima veoma značajnu ulogu u ekonomskom razvitku zemlje. U tom smislu, glavni prioriteti rastuće ekonomije i društvenog razvitka Bosne i Hercegovine trebaju uključivati dalju obnovu transportne infrastrukture i izgradnju nove infrastrukture kao i usklađivanje njenog zakonodavnog okvira sa EU *acquis*-om.

U razdoblju 2011.-2012. godine, evidentan je značajan pad donatorske pomoći u usporedbi sa 2008. godinom, kada su ulaganja u ovom Sektoru bila na vrhuncu. Globalna finansijska i ekonomska kriza odrazila se na ekonomiju BiH i negativno je utjecala na ulaganja u infrastrukturu. Pored toga, trend postupnog okončanja bilateralne donatorske pomoći, dodatno je utjecao na smanjenje ODA pomoći osigurane za ovaj Sektor. Važno je navesti da su se donatori/financijske institucije, u izvještajnom razdoblju, fokusirali na realizaciju neophodnih ekonomskih i strukturalnih reformi u Bosni i Hercegovini, koje su definirane u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju (SSP).

U skladu sa tim, ostvaren je određen napredak u podsektoru **transport i skladištenje**. Transport ima značajnu ulogu u ekonomskom razvitku svake zemlje, obzirom da je vezan sa drugim sektorima na koje utječe na pozitivan ili negativan način. Iz tog razloga, unapređenje stanja u ovom podsektoru nalazi se u fokusu pozornosti kako BiH vlasti tako i donatora/međunarodnih finansijskih institucija. U oblasti putne mreže, nastavljene su aktivnosti na poboljšanju putne sigurnosti u Bosni i Hercegovini. U srpnju 2011. godine, usvojen je *Zakon o sigurnosti prometa na putevima u RS*⁹¹ a u rujnu 2011. godine, *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjoj plovidbi RS*⁹². U veljači 2012. godine, oba entiteta usvojila su *Zakone o izmjenama i dopunama Zakona o željeznicama*. Ipak, u BiH je potrebno staviti veći naglasak na ovaj vid transporta kao i na dalji razvoj željezničke mreže, kako bi željezničke kompanije postale tržišno konkurentnije, te stoga i profitabilne. Trenutačno je najveći napredak zabilježen u uspostavljanju koordinacije aktivnosti, koju su ostvarili Ministarstvo komunikacija i prometa i entitetska ministarstva, u cilju realizacije ovih ciljeva.

U oblasti transportne mreže vodenim putem, prioritet i dalje ostaje razminiranje i obnova plovnog puta rijeke Save⁹³. Ovaj cilj je dodatno podržan potrebom ispunjenja direktiva EU koje nalažu da se svaki opasan teret mora prevoziti riječnim putem, u cilju rasterećenja i veće sigurnosti u sklopu cestovnog i željezničkog prometa.

Direkcija za civilnu avijaciju BiH (BHDCA), unutar Ministarstva komunikacija i prometa BiH, odgovorna je za regulatorna pitanja u području zračnog transporta. U razdoblju 2011.-2012., Direkcija je uskladila i transponirala najveći dio zakonodavstva EU u domaće zakonodavstvo i uspješno ispunila sve zahtjeve propisane od Europske agencije za sigurnost zrakoplovstva (EASA) u vezi sa izdavanjem dozvola zrakoplovnoj letačkoj posadi.

U podsektoru **komunikacija** postignut je neujednačen napredak u pojedinim oblastima. Prema navodima Regulatorne agencije za komunikacije (CRA) nedostatak usklađenih strategija za telekomunikacije i javnog emitiranja utjecalo je na zastoj i kašnjenja u realizaciji planiranih aktivnosti. Prelazak sa analognog na digitalni servis je odgođen. Harmonizacija zakonskog okvira u ovoj oblasti sa zakonskim okvirom EU još uvijek je u fazi pripreme. Ipak, CRA je nastavila implementaciju aktivnosti na zaštiti konkurentnosti u cilju prevencije zloupotreba tržišne moći pojedinih operatera. Također, u primjeni je Pravilnik o prenosivosti telefonskih brojeva u BiH.

U razdoblju 2011.-2012. godina, postignut je određen napredak u podsektoru **proizvodnja i distribucija energije**, mada su reformski procesi u ovom podsektoru bili neujednačeni. Izrada opsežne energetske strategije, uključujući promociju energetske učinkovitosti i promociju izvora obnovljive energije ostaju i dalje od ključne važnosti za dalji razvitak ovog podsektora. Planirane aktivnosti vezane za unapređenje ekonomskog razvitka u BiH obuhvaćaju izgradnju novih kapaciteta u podsektoru proizvodnje i distribucije **energije**, koji je označen kao novi pokretač ekonomskog rasta kroz povećan izvoz, budući da je Bosna i Hercegovina jedini izvoznik električne energije u regiji.

⁹¹Službeni glasnik RS br. 63/11

⁹²Službene glasnik RS br. 100/11

⁹³BiH, Hrvatska, Slovenija i Srbija su potpisnice Okvirnog sporazuma o plovnom putu rijeke Save i osnivači Komisije za rijeku Savu, koja ima za cilj da regulira i poboljša plovidbu riječnih brodova na rijeci Savi, upotrebu vode i turizam.

Također, sigurna, odgovarajuća i visoko kvalitetna **vodoopskrba i sustav sanitacije** kao i njihovo pravilno upravljanje, potrebni su za očuvanje okoliša i ekonomski razvitak svake zemlje. Unapređenje u pružanju usluga, konkretno u podsektoru vodoopskrbe, prepoznato je kao jedno od prioritarnih područja u razvojnim strategijama u BiH. U podsektoru vodoopskrbe i sanitacije bit će potrebno uložiti dodatne napore u cilju uspostave regulatornog sustava, kako bi se kroz provedbu aktivnosti vezanih za unapređenje tretmana otpadnih voda ujedno ispunjavali i standardi EU. Napredak je ostvaren u FBiH kroz usvajanje Strategije upravljanja vodama FBiH 2010.-2022. i Pravilnika o uvjetima za ispuštanje otpadnih voda u prirodne prijemnike i javni kanalizacijski sustav, ali je preostalo još mnogo aktivnosti koje će trebati poduzeti kako bi se unaprijedilo stanje u ovom podsektoru.

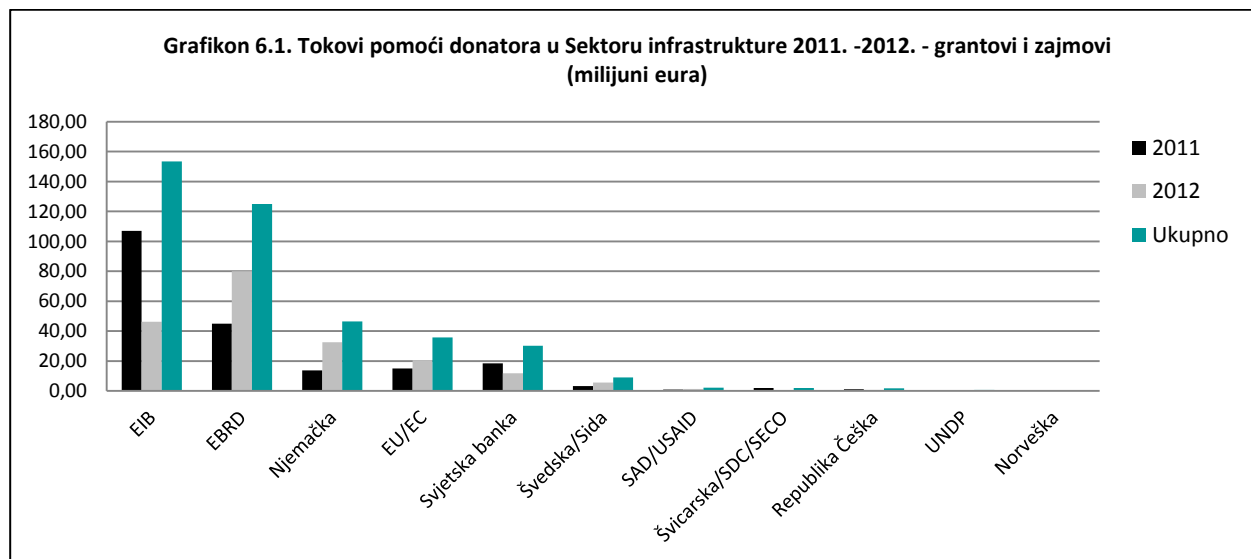
Aktivnosti donatora u 2011. i 2012. godini

Članice Foruma za koordinaciju donatora (DCF) aktivne u Sektoru infrastrukture u 2011.-2012. su EIB, EBRD, EU/EC, Svjetska banka, Njemačka/KfW, Švedska/Sida, SAD/USAID, Švicarska/SDC/SECO, Republika Češka, UNDP i Norveška.

Druge organizacije koje nisu članice DCF-a, aktivne u Sektoru infrastrukture su Energetska zajednica Jugoistočne Europe (ECSEE) i Europska energetska zajednica (EEC)⁹⁴.

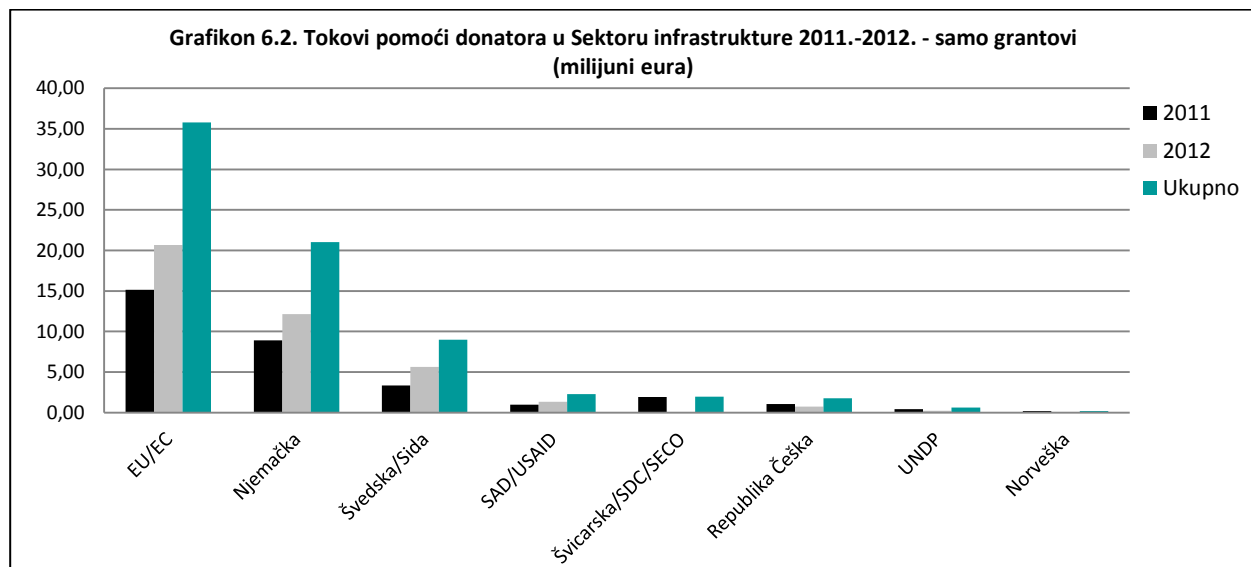
U 2011.-2012. godini, najveći dio pomoći osiguran je u obliku zajmova. EIB, EBRD i Svjetska banka osigurale su pomoć Sektoru u obliku zajmova. Njemačka je u ovom Sektoru u 2011. i 2012. godini osigurala pomoć u obliku grantova i zajmova.

Grafikon 6.1. pokazuje usporedbu ukupne pomoći donatora/međunarodnih financijskih institucija osigurane za Sektor infrastrukture, u formi grantova i zajmova. **U 2011. godini**, vodeći donatori/IFIs bili su EIB sa izdvajanjem od €107,01 milijuna i EBRD sa izdvajanjem od €45,00 milijuna, nakon kojih slijede Svjetska banka, EU/EC, Njemačka/KfW, Švedska/Sida, Švicarska /SDC/SECO, Češka Republika, SAD/USAID, UNDP i Norveška, dok su **u 2012. godini** vodeći donatori /IFIs u ovom Sektoru bili EBRD sa izdvajanjem od €80,00 milijuna, EIB sa izdvajanjem od €46,31 milijuna i Njemačka/KfW sa izdvajanjem od €32,63 milijuna, nakon kojih slijede EU/EC, Svjetska Banka, Švedska/Sida, SAD/USAID, Češka Republika, UNDP i Švicarska i SDC/SECO.

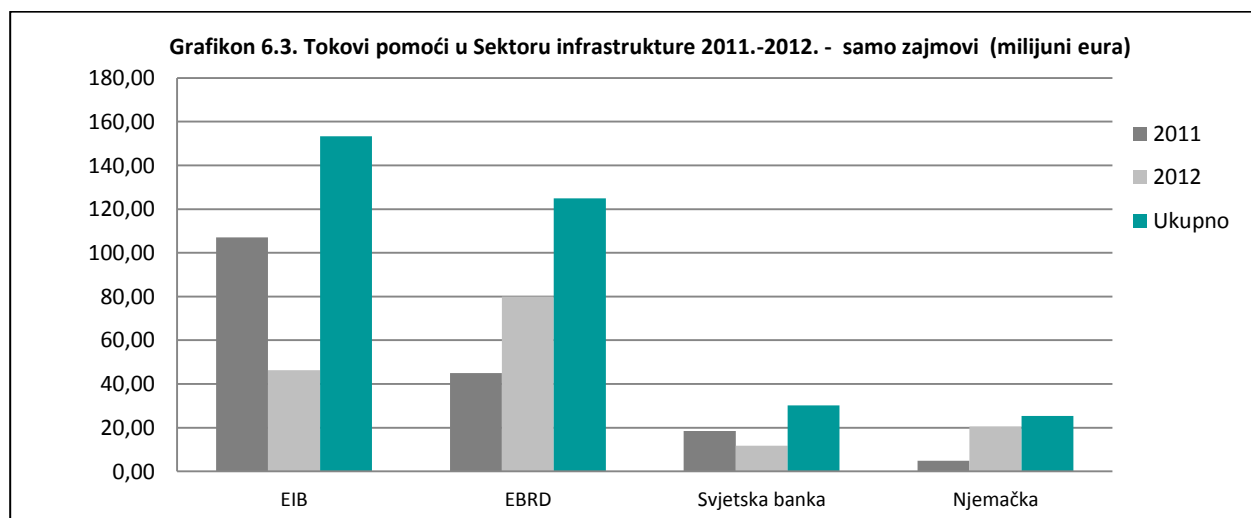

⁹⁴ Energetska zajednica (e.g. Energetska zajednica Jugoistočne Europe i Europska energetska zajednica) je zajednica uspostavljena između Europske unije i jednog broja zemalja u razvoju kako bi se proširila unutarnja EU tržišta električne energije na Jugoistočnu Europu i šire. Ugovor kojim se uspostavila Energetska zajednica potpisan je u Ateni, Grčka, dana 25. listopada 2005. i stupio na snagu 1. srpnja 2006. Energetska zajednica uspostavlja zajednički regulatorni okvir za energetska tržišta proširujući EU *acquis communautaire* na teritorije zemalja sudionica.

Grafikon 6.2 pokazuje usporedbu donatora koji su osigurali pomoć za Sektor infrastrukture BiH u obliku grantova. **U 2011. godini**, vodeći donatori bili su EU/EC, sa izdvajanjem od €15,13 milijuna i Njemačka/KfW sa izdvajanjem od €8,90 milijuna, a slijede ih Švedska/Sida, Švicarska /SDC/SECO, Republika Češka, SAD/USAID, UNDP i Norveška, dok su **u 2012. godini**, vodeći donatori u Sektoru ponovo EU/EC, sa izdvajanjem od €20,67 milijuna i Njemačka/KfW sa izdvajanjem od €12,13 milijuna, a slijede ih Švedska/Sida, SAD/USAID, Republika Češka, UNDP i Švicarska/SDC/SECO.

Grafikon 6.3 pokazuje usporedbu IFIs koje su osigurale pomoć za Sektor infrastrukture BiH u obliku zajmova. **U 2011. godini**, EIB je izdvojio €107,01 milijuna, EBRD €45,01 milijuna, Svjetska banka €18,45 milijuna, te Njemačka/KfW koja je izdvojila iznos od €4,90 milijuna. **U 2012. godini**, EBRD je izdvojio €80,00 milijuna, EIB je €46,31 milijuna, dok je Svjetska banka u ovaj Sektor izdvojila €11,74 milijuna. U usporedbi sa prethodnom godinom, Njemačka/KfW je značajno povećala ovaj oblik ulaganja u Sektor sa izdvajanjima od €20,50 milijuna.

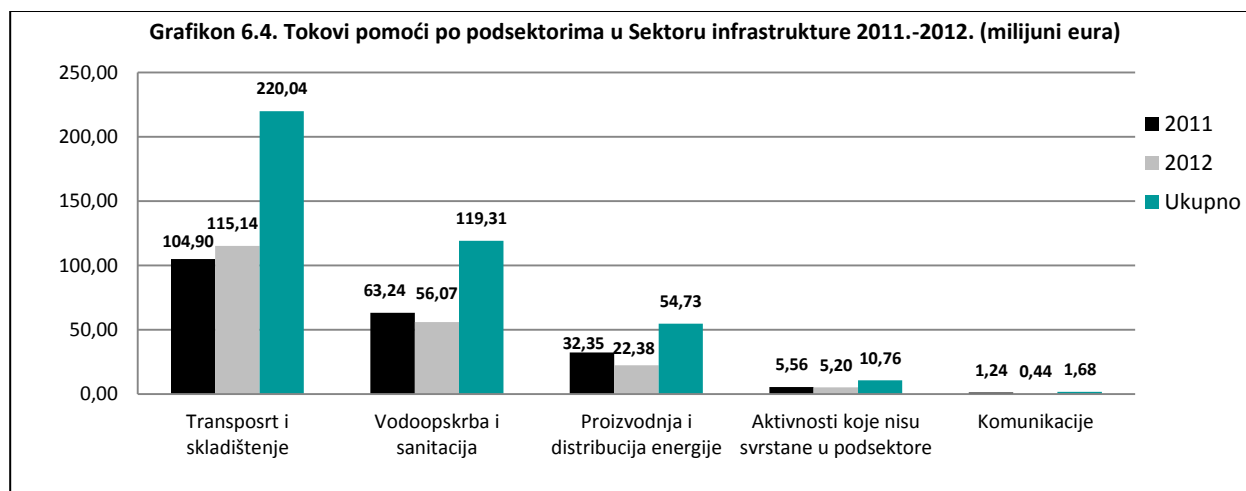
Grafikon 6.4 pokazuje da je za **podsektor transporta i skladištenja u 2011. godini** izdvojeno **€104,90 milijuna**, odnosno **50,61% od ukupnih izdvajanja** u Sektor infrastrukture. Do sada **u 2012. godini**, za podsektor transporta i skladištenja izdvojeno **€115,14 milijuna** ili **57,79%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Za podsektor **vodoopskrbe i sanitacije u 2011. godini** izdvojeno je **€63,24 milijuna**, odnosno **30,51% od ukupnih izdvajanja** u Sektor infrastrukture. Do sada **u 2012. godini**, za podsektor vodoopskrbe i sanitacije izdvojeno je **€56,07 milijuna** ili **28,14%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Za podsektor **proizvodnje i distribucije energije u 2011. godini**, izdvojeno je **€32,35 milijuna**, odnosno **15,61% od ukupnih izdvajanja** u Sektor infrastrukture. Do sada **u 2012. godini**, za podsektor proizvodnje i distribucije energije izdvojeno je **€22,38 milijuna** ili **11,23%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Za aktivnosti/projekte koji nisu svrstani u postojeće podsektore u **2011. godini**, izdvojeno je **€5,56 milijuna**, odnosno **2,68% od ukupnih izdvajanja** u Sektor infrastrukture. Do sada **u 2012. godini**, za ove aktivnosti izdvojeno je **€5,20 milijuna** ili **2,61%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Za **podsektor komunikacija u 2011. godini** izdvojeno je **€1,24 milijuna**, odnosno **0,60% od ukupnih izdvajanja** u Sektor infrastrukture. Do sada **u 2012. godini**, za podsektor komunikacija izdvojeno je **€0,44 milijuna** ili **0,22%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

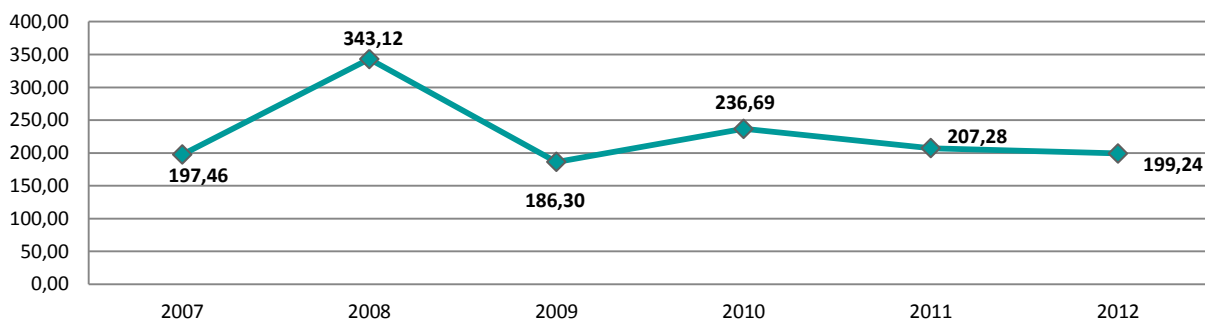

Grafikon 6.5. pokazuje da su **ukupna alocirana sredstva članica DCF-a u Sektor infrastrukture bila €207,28 milijuna u 2011.** (€31,92 milijuna u obliku grantova i €175,36 milijuna u obliku zajmova) **a do sada u 2012 €199,24 milijuna** (€40,70 milijuna u obliku grantova i €158,54 milijuna u obliku zajmova). Međutim, za ovaj Sektor bi, do kraja 2012. godine, mogla biti izdvojena dodatna finansijska sredstva.

Grafikon 6.5 također pokazuje značajan pad donatorske pomoći u razdoblju 2011. i 2012. u usporedbi sa 2008. godinom, kada su ulaganja u ovom Sektoru bila na vrhuncu. Treba napomenuti da je u 2008. godini BiH potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) pa su energetske politike i strategije bile stavljene u fokus interesa, kao jedan od glavnih razvojnih čimbenika Bosne i Hercegovine. Međutim, globalna i finansijska kriza koja je počela 2009. godine odrazila se na ekonomiju BiH i utjecala na smanjenje ulaganja u ovaj Sektor, trend koji se nastavio do danas.

Za ovaj Sektor je u 2011. godini izdvojeno 38% od ukupnih sredstva ODA i do sada u 2012. godini 45%.

Grafikon 6.5. Distribucija pomoći donatora/IFI za Sektor infrastrukture 2007.-2012.
(milijuni eura)

Podsektor transporta i skladištenja

Podsektor transporta i skladištenja odnosi se na skladištenje, transportnu politiku i rukovođenje, te cestovni, željeznički, vodni i zračni promet.

Za podsektor transporta i skladištenja u 2011. godini, izdvojeno je **€104,90 milijuna**, odnosno **50,61% od ukupnih izdvajanja** u Sektor infrastrukture, dok je do sada u **2012. godini** za podsektor izdvojeno **€115,14 milijuna** ili **57,79%** od ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Cestovna mreža

Članice DCF koje aktivne financiraju projekte u oblasti cestovne mreže u 2011.-2012. godini, bili su EIB, EBRD, Svjetska banka i EU/EC.

U listopadu 2011. godine, **EBRD** je kroz novi projekt *Obilaznica Brčko* osigurao zajam za izgradnju dvije prometne trake u dužini od 18.7 km, obilaznice oko grada Brčkog. Istodobno, EBRD je započeo *Projekt izgradnje gradskih prometnica u Sarajevu* koji je osigurao zajam u korist kantona Sarajevo kako bi se osiguralo sufinanciranje radova na izgradnji cestovne infrastrukture u gradu Sarajevu.

U travnju 2012. godine, EBRD je osigurao zajam za novi projekt *Autocesta Banja Luka- Doboj* za izgradnju 37,8 kilometara duge dionice autoceste Prnjavor – Doboj, od ukupnih 76 kilometara autoceste Banja Luka- Doboj. Ovo je ključna regionalna poveznica u RS koja ide paralelno sa Koridorom X u Hrvatskoj, a istočna dionica u Doboju sa Koridorom Vc, koji predstavlja strateški koridor Bosne i Hercegovine koji se proteže u pravcu sjever-jug.

U pripremi je potpisivanje dva kreditna sporazuma sa EBRD-om do kraja 2012. godine.

Glavni projekti u polju cestovnog prometa su navedeni u tablici koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Autocesta Banja Luka - Doboj	EBRD	75,00
BiH Putovi	EIB	60,00
Obnova cesta u Federaciji BiH	EIB	50,00
Obnova cesta u Republici Srpskoj	EIB	40,00
Obilaznica Brčko	EBRD	28,50
Projekt u polju cestovne infrastrukture i sigurnosti	Svjetska banka	17,66
Projekt izgradnje gradskih prometnica u Sarajevu	EBRD	16,50
Petlja Mahovljani	EU/EC	5,00

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forum za koordinaciju donatora– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Željeznička mreža

Članice DCF-a koje su aktivno financirale željezničku mrežu u razdoblju 2011.-2012. su EIB, EU/EC i Republika Češka.

EIB je nastavio implementaciju projekta *BiH željeznice II* kojim je predviđeno ulaganje u više dionica željezničke pruge u Bosni i Hercegovini duž ruta sjever-jug i istok-zapad.

EU/EC je nastavila implementaciju projekta *Unapređenje osnovne mreže regionalne transportne infrastrukture u Bosni i Hercegovini – Željeznice*, financirane kroz IPA 2009 komponentu II. Projekt obuhvaća obnovu sigurnosnih i signalnih sustava na dionici Jovaška–Kostajnica na željezničkoj liniji Doboj-Banja Luka⁹⁵ i remont željezničke dionice Čelebići - Raška Gora linije Konjic-Mostar⁹⁶.

Republika Češka je dovršila projekt koji ima za cilj pružiti potporu generalnoj popravci i modernizaciji tramvaja u Sarajevu.

Glavni projekti u polju željezničke mreže navedeni su u tablici koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
BiH željeznice II (kredit)	EIB	86,00
Unapređenje osnovne mreže regionalne transportne infrastrukture u Bosni i	EU/EC	9,00
Generalni popravak i modernizacija tramvaja u Sarajevu	Republika Češka	1,26

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Prometna mreža vodnih puteva

Članice DCF-a koje su aktivno financirale prometnu mrežu vodnih puteva u razdoblju 2011.-2012. su Švedska/Sida, EIB i EU/EC.

U svibnju 2012. godine, **Švedska/Sida** i **EIB** započeli su sa sufinanciranjem *Projekta infrastrukture zaštite okoliša*, koji ima za cilj izgradnju kapaciteta općinskih komunalnih poduzeća kako bi se osposobili za unaprijeđeno upravljanje vodama i otpadnim vodama i pružanje komunalnih usluga.

U prosincu 2011. godine, **EU/EC** započela je *Projekt obnove plovnog puta rijeke Save*. Projekt je proveden u partnerstvu sa Svjetskom bankom i dio je veće regionalne inicijative, koja omogućava preduvjete za ponovno otvaranje riječne plovidbe duž rijeke Save. U ovu regionalnu inicijativu su uključene i Hrvatska i Srbija.

Glavni projekti u polju prometne mreže vodnih puteva navedeni su u tablici koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Projekt infrastrukture zaštite okoliša	Švedska/Sida, EIB	13,00
Projekt obnove plovnog puta rijeke Save	EU/EC	5,60

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zračni promet

Putem projekta *Pomoć u institucijskoj izgradnji tijela nadležnih za civilno zrakoplovstvo BiH po pitanju europskog zajedničkog zračnog prostora (ECAA)*, **EU/EC** radi na integriranju sektora civilnog zrakoplovstva u Bosni i Hercegovini u funkcionalne strukture civilnog zrakoplovstva EU.

⁹⁵ Ukupna vrijednost projekta je €3,2 milijuna, IPA doprinosi sa €2,5 milijuna za sigurnosni sustav.

⁹⁶ Ukupna vrijednost projekta je €30 milijuna, IPA doprinosi sa €6,5 milijuna.

Podsektor komunikacija

Podsektor komunikacija podrazumijeva politiku komunikacija, administrativno upravljanje, telekomunikacije, radio, televiziju, tiskane medije, informacijsku i komunikacijsku tehnologiju.

Članice DCF-a aktivne u financiranju podsektora komunikacija u razdoblju 2011.-2012. su EU/EC i SAD/USAID.

Za podsektor komunikacija u 2011. godini izdvojeno je **€1,24 milijuna**, odnosno **0,60% od ukupnih izdvajanja** za Sektor infrastrukture, dok je do sada **u 2012. godini** za podsektor izdvojeno **€0,44 milijuna** ili **0,22%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

EU/EC nastavila je pružati potporu jačanju i unapređenju postojećih komunikacijskih mogućnosti i kapaciteta Direkcije za europske integracije (DEI), posebice Skupine za promociju, unutar Sektora za promociju europskih integracija DEI.

U prosincu 2012. godine, EU/EC započela je sa provedbom projekta *Digitalna televizija u Jugoistočnoj Europi* "SEE Digi. TV" / *sudjelovanje u ERDF SEES i MED programima*. Sveukupni cilj Projekta je provesti integrirani i koordinirani teritorijalni razvitak, povezan sa A/D prijelaznim procesom, i spriječiti negativne društvene, ekonomske i tehničke implikacije u slučaju neuspjeha procesa na razini BiH i regionalnoj razini.

SAD/USAID su završili implementaciju projekta *Srebrenica-Bratunac Inicijativa za digitalne gradove* koji je za cilj imao osigurati platforme za sve tipove e-vlade, sa snažnom mrežom koja će dopirati u ruralna područja u okolini Srebrenice i Bratunca.

Glavni projekti u podsektoru komunikacija navedeni su u tablici koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
EUA II	EU/EC	1,25
Srebrenica – Bratunac Inicijativa za digitalne gradove	SAD/USAID	0,30
e-portal	EU/EC	0,20
e-learning	EU/EC	0,12
Digitalna televizija u Jugoistočnoj Europi- "SEE Digi.TV"	EU/EC	0,09

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Podsektor proizvodnje i distribucije energije

Podsektor proizvodnje i distribucije energije odnosi se na energetska politiku i administrativno upravljanje, proizvodnju energije i (ne)obnovljive resurse, prijenos i distribuciju električne energije, distribuciju gasa kao i edukaciju, obuku i istraživanje u oblasti energetike.

Članice DCF-a aktivne u podsektoru proizvodnje i distribucije energije u razdoblju 2011.-2012. su EIB, Njemačka, EU/EC, Švicarska/SDC/SECO, SAD/USAID i Republika Češka.

U 2011. godini, za podsektor proizvodnje i distribucije energije izdvojeno je **€32,35 milijuna**, odnosno **15,61% od ukupnih izdvajanja** u Sektor infrastrukture, a do sada **u 2012. godini**, za podsektor proizvodnje i distribucije energije izdvojeno je **€22,38 milijuna** ili **11,23%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Pored tekućih projekata *Hidroelektrana Rama* i *Obnova Hidroelektrane Trebinje faza 2*, u rujnu 2011. godine, **Njemačka/KfW** je osigurala zajam za projekt *Hidroelektrana Cijevna 3*. Projekt promiče ekonomski rast, zaštitu klime i zaštitu od poplava u području Doboja, izgradnjom Hidroelektrane Cijevna 3, kapaciteta 13,8 MW, koja proizvodi ekološki prihvatljivu energiju.

U listopadu 2011. godine, Njemačka/KfW je započela sa kombiniranim financiranjem novog projekta *Sustav za nadzor distribucije i prikupljanje podataka (SCADA)* sa svim lokalnim kompanijama za proizvodnju električne energije, sa ciljem optimizacije protoka električne energije na razini distribucije, dok se u travnju 2012. godine, u suradnji sa Elektroprivredom RS, započeli sa jednogodišnjim mjerenjem potencijala vjetra na odabranim lokacijama, putem implementacije novog projekta *Vjetropark RS, program mjerenja vjetra- izrada studije*.

Njemačka/KfW je također inicirala izvođenje studije izvodljivosti za moguću izgradnju hidroelektrane Janjići. Projekt bi trebao doprinijeti proizvodnji električne energije iz obnovljivih izvora.

U ožujku 2011. godine, **EU/EC** inicirala je provedbu programa *Poljoprivredna biomasa - prekogranični energetska razvitak u Posavini (ABCDE Posavina) / prekogranična suradnja- Komponenta II*, sa ciljem da se kreiraju prekogranične mreže i partnerstva, kao i da se unaprijede zajedničke prekogranične aktivnosti sa ciljem revitaliziranja ekonomije, zaštite prirode i okoliša.

Od 2009. godine, EIB, EU/EC i Njemačka/KfW pružaju potporu *Fondu za energetska učinkovitost Zapadnog Balkana*. Fond je namijenjen za financiranje malih projekata u oblasti energetske učinkovitosti i obnovljive energije za Zapadni Balkan i Tursku.⁹⁷

Švicarska/SDC/SECO je završila tehničku pomoć za obnovu sektora električne energije u Bosni i Hercegovini kroz omogućavanje održivog i optimalnog funkcioniranja hidroelektrane Jablanica.

U listopadu 2011. godine, **Republika Češka** je započela sa izgradnjom kotla za biomasu i uvođenjem sustava centralnog grijanja u selu Nemila, dok je u travnju 2012. godine pružila pomoć ležištu uglja Ugljevik – Istok, kroz novi projekt *Potpora razvitku energetike– Projekt optimalnog korištenja ležišta Ugljevik - Istok*.

Glavni projekti u podsektoru proizvodnje i distribucije energije navedeni su u tablici koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Rekonstrukcija električne energije II	EIB	103,00
Vjetropark Mesihovina	Njemačka/KfW	72,00
Hidroelektrana Cijevna 3	Njemačka/KfW	50,00
SCADA sistem	Njemačka/KfW	17,00
Hidroelektrana (HPP) Rama	Njemačka/KfW	17,00
Izgradnja male hidroelektrane- Cijevna III	EU/EC	5,5
Obnova hidroelektrane Trebinje, faza 2	Njemačka/KfW	5,1
Tehnička potpora u svrhu zadovoljavanja uvjeta Sporazuma o energetske zajednici i Jugoistočnoj Europi, sa posebnim fokusom na energetska učinkovitost i obnovljivu energiju	EU/EC	2,43
Ekonomija energetske učinkovitosti	SAD/USAID	1,96
Obnova hidroelektrane Jablanica, faza III	Švicarska/SDC/SECO	1,41
Korištenje obnovljivih izvora energije za sustav centralnog grijanja u Nemili, općina Zenica	Republika Češka	1,08
Hidroelektrana Janjići- Izrada studije izvodljivosti	Njemačka/KfW	0,64
Vjetropark RS program mjerenja vjetra- izrada studije	Njemačka/KfW	0,60

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forum za koordinaciju donatora– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

⁹⁷ Za više informacija posjetite: <http://www.eib.org/projects/pipeline/2009/20090047.htm>

Podsektor vodoopskrbe i sanitacije

Podsektor vodoopskrbe i sanitacije se odnosi na politiku vodoopskrbe i upravljanja administracijom, zaštitu vodnih resursa, velikih sustava vodoopskrbe i sanitacije, temeljno snabdijevanje pitkom vodom i temeljne komunalne usluge, razvitak rijeka kao i upravljanje otpadom i odlaganje otpada.

Članice DCF-a aktivne u podsektoru vodoopskrbe i sanitacije u razdoblju 2011.-2012. su EIB, Svjetska banka, Njemačka, EU/EC, EBRD, Švedska/Sida, Švicarska/SDC/SECO i Republika Češka.

Za podsektor vodoopskrbe i sanitacije u 2011. godini, izdvojeno je **€63,24 milijuna**, odnosno **30,51% od ukupnih izdvajanja** u Sektor infrastrukture, dok je do sada **u 2012. godini**, u podsektor vodoopskrbe i sanitacije izdvojeno **€56,07 milijuna** ili **28,14%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

U listopadu 2011. godine, **EIB** je započeo sa provedbom *Projekta hitne pomoći i zaštite od poplava*, koji ima za cilj obnovu objekata za zaštitu od poplava duž rijeke Save i pritoka, sukladno uvjetima Direktive EU/EC o poplavama.

Svjetska banka je u razdoblju 2011.-2012. nastavila implementaciju *Projekta za upravljanje otpadnim vodama Sarajeva*. Cilj Projekta je unaprijediti životne uvjete stanovništva u područjima koje pokriva KJKP Vodovod i kanalizacija Sarajevo, kao i u zajednicama koje se nalaze nizvodno u priobalnom pojasu rijeka Miljacke i Bosne, u cilju smanjenja izloženosti stanovništva zagađenim vodama, kao i da se poboljša učinkovitost mreže prikupljanja otpadnih voda u kantonu Sarajevo.

U prosincu 2011. godine, **Njemačka/KfW** je započela sa *Programom vodoopskrbe i otpadnih voda u BiH II – studija izvodljivosti*, koji ima za cilj unapređenje mjera za obnovu i proširenje sustava vodoopskrbe kao i sustava za prikupljanje otpadnih voda, prečišćavanje i odlaganje otpadnih voda za Tuzlu, Zenicu i Travnik.

U travnju 2012. godine počeli su građevinski radovi na projektu *Gradski sustav vodoopskrbe i odvođenja otpadnih voda u Banjoj Luci*, koji je financiran od strane Njemačke/ KfW. Cilj Projekta je rehabilitacija i izgradnja sustava za vodoopskrbu (pumpe, rezervoari, primarne mreže), kao i rehabilitacija i izgradnja sustava otpadnih voda (izgradnja glavnih kolektora na lijevoj i desnoj strani rijeke Vrbas, pumpnih stanica, novih poveznica).

U sklopu projekta *Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u Bihaću*, Njemačka/ KfW je planirala potpisati Sporazum do kraja 2012. godine. Radovi na izgradnji bi prema planu trebali početi na proljeće 2013. godine. Ovaj Projekt obuhvaća izgradnju nove stanice za prečišćavanje otpadnih voda u skladu sa EU standardima, kao i rehabilitaciju postojeće i izgradnju nove mreže.

U siječnju 2011. godine, **EU/EC** inicirala je Studiju izvodljivosti za odabir regionalnih sanitarnih odlagališta u BiH, dok je u rujnu **2011. godine**, **EU/EC** započela dva nova projekta: *Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda na području Živinica*, u suradnji sa Svjetskom bankom, kao i *Vodoopskrba i sanitacija u RS*.

Pored toga, u studenom 2011. godine, **EU/EC zajedno sa Svjetskom bankom**, počela je projekt *Izgradnja kanalizacijskog sustava u općini Ljubuški*, dok je u prosincu 2011. godine započela Prve faze obnove postrojenja, koji će uključivati obnovu postojećeg postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i izgradnje nedostajućih objekata za predtretman, postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda, u sklopu *Projekta obnove i izgradnje postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda "Butila" u Sarajevu*.

U siječnju 2012. godine, **EBRD** je započeo sa novim *Projektom vodoopskrbe Čapljine*, kako bi se osiguralo financiranje i proširenje vodovodne mreže u općini Čapljina, kao i poboljšanje postojećeg sustava vodoopskrbe.

U prosincu 2011. godine, **Švicarska/SDC/SECO**, je zajedno sa **Njemačkom/KfW**, započela *Projekt vodoopskrbe Zenice - Travnika – Tuzle – Studija izvodljivosti* sa ciljem da se poboljšaju sustavi za vodoopskrbu i sustavi za odlaganje kanalizacije kako bi se povećala operativna učinkovitost i financijska održivost lokalnih sustava za vodoopskrbu i kanalizaciju u navedenim općinama.

U prosincu 2011. godine, **Švicarska/SDC/SECO** je okončala Projekt vodoposkrbe Prijedora, koji je značajno unaprijedio kvalitetu i opskrbu vodom općine Prijedor, putem izgradnje novih izvora vode, rehabilitaciju, proširenje i unapređenje operativne učinkovitosti, kao i financijsku održivost općinskih mreža vodoposkrbe i institucijsku izgradnju općinskih komunalnih usluga.

U rujnu 2011. godine, **Republika Češka** započela je novi projekt kako bi se osigurao bolji izvor pitke vode u Lukavcu dok je u travnju 2012. godine, započela sa uklanjanjem ekoloških i sanitarnih problema u selu Svrake, u općini Vogošća, kako bi se putem isporuke modernih tehnologija spriječilo daljnje zagađenje rijeke Bosne i podzemnih voda.

Glavni projekti u podsektoru vodoposkrbe i sanitacije navedeni su u tablici koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Projekt hitne pomoći i zaštite od poplava	EIB	55,00
Vodoposkrba i sanitacija u RS	EIB	50,00
Tretman otpadnih voda Sarajevo	Svjetska banka	24,62
Prečišćavanje otpadnih voda Bihać	Njemačka/KfW	17,50
Obnova urbanih sustava vodoopskrbe i kanalizacije u BiH	Njemačka/KfW	14,00
Projekt vodoopskrbe i kanalizacije u Banjoj Luci	Njemačka/KfW	14,00
Vodoopskrba i sanitacija u RS	EU/EC	10,00
Projekt vodoopskrbe u Prijedoru	Švicarska/SDC/SECO	8,23
Obnova i izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda "Butila" u Sarajevu	EU/EC	8,00
Projekt vodoopskrbe Čapljine	EBRD	5,00

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Aktivnosti koje nisu svrstane u postojeće podsektore

Postoji nekoliko drugih projekata relevantnih za Sektor infrastrukture koji nisu svrstani u postojeće podsektore.

Za aktivnosti/projekte koji nisu svrstani u postojeće podsektore u 2011. godini, izdvojeno je **€5,56 milijuna**, odnosno **2,68% od ukupnih izdvajanja** za Sektor infrastrukture. Do sada **u 2012. godini**, za ove aktivnosti izdvojeno je **€5,20 milijuna** ili **2,61% od ukupnih izdvajanja** za ovaj Sektor.

Svjetska banka je, kroz implementaciju *Projekta za upravljanje čvrstim otpadom - Faza II*, nastavila raditi na poboljšanju dostupnosti kvalitete zaštite okoliša i financijske održivosti službi za upravljanje čvrstim otpadom na razini BiH. Projektom se planira potpora izgradnji 6-8 novih regionalnih sanitarnih deponija do kraja 2014. godine.

Švedska/Sida nastavila je sa provedbom *Programa upravljanja čvrstim otpadom u općinama*. Cilj Programa je da se postigne veće i poboljšano smanjenje, ponovna upotreba, transport i odlaganje otpada u otprilike 30 općina.

U srpnju 2011. godine, EU/EC započela je sa konzervacijom i obnovom kulturnog naslijeđa u Stocu, kroz projekt *ARCH-Stolac: Rekonstrukcija arhitektonskog naslijeđa u Stocu*, sa sveukupnim ciljem da doprinese pomirenju između različitih zajednica u Bosni i Hercegovini putem kulturne, društvene i ekonomske obnove stolačke zajednice. Pored ovoga, u prosincu 2011. godine, EU/EC je započela projekt *Nadzor i radovi na obnovi Vijećnice u Sarajevu i Vijećnice u Novom Gradu*.

Njemačka/GIZ je nastavila sa provedbom aktivnosti *Otvorenog regionalnog fonda (ORF) za Jugoistočnu Europu – modernizacija općinskih službi*⁹⁸. Na komunalnoj razini, općine često nemaju dovoljno kapaciteta i instrumenata potrebnih za provedbu zahtjevnih standarda EU, koji nalažu da poboljšaju kvalitetu općinskih službi. Kako bi se odgovorilo na ove izazove, Otvoreni regionalni fond – Modernizacija općinskih službi (ORF-MMS) blisko surađuje sa regionalnim mrežama kao što je Mreža asocijacija lokalnih vlasti u Jugoistočnoj Europi (NALAS) i Regionalno

⁹⁸ Gore spomenuti projekat je implementiran putem regionalnih pod-projekata u kojima je BiH zemlja partner.

partnerstvo vodnih asocijacija, kao i sa pojedinim građanima, općinama i drugim partnerima u zajedničkoj provedbi regionalnih projekata, koji su fokusirani na vodoposkrbu i odlaganje i upravljanje otpadom, unapređenje usluga koje nude općine i izgradnju kapaciteta za strukture općinskog rukovodstva.

Tijekom svibnja 2011. godine, **Švicarska/SDC/SECO** započela je i završila izgradnju 15 stanova za obitelji Roma u Mostaru.

Glavni projekti koji nisu svrstani u postojeće podsektore navedeni su u tablici koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Drugi projekt za upravljanje čvrstim otpadom	Svjetska banka	28,14
Program upravljanja čvrstim otpadom u općinama	Švedska/Sida	10,00
Otvoreni regionalni fond (ORF) za JIE – modernizacija općinskih službi	Njemačka/ GIZ	2,29
Razvoj infrastrukture sustava meteorologije u BiH	EU/EC	1,34
Prostorne informacijske usluge za BiH faza II- digitalne ortografske mape	EU/EC	1,28
Prostorne informacijske usluge za BiH faza I- uspostava Mreže referentnih GPS stanica	EU/EC	1,00

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2011.-2012.

Transport

U srpnju 2011. godine, Narodna skupština RS usvojila je *Zakon o sigurnosti prometa na putevima*⁹⁹, a **u rujnu 2011. godine** *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjoj plovidbi*¹⁰⁰.

U veljači 2012. godine, oba entiteta usvojila su *Zakone o izmjenama i dopunama Zakona o željeznicama*.

Komunikacije

U srpnju 2011. godine, Parlament FBiH usvojio je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama u FBiH*¹⁰¹.

Energetika

Budući da ne postoji strategija u oblasti energetike u BiH, Sporazum Energetske zajednice Jugoistočne Europe (ECSEE) i Europske energetske zajednice (EEC), te Protokol iz Kyota, koriste se kao smjernice za reguliranje sektora energetike i energetskog tržišta.

U ožujku i prosincu 2011. godine, FBiH usvojila je *Izmjene i dopune Regulative o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije*¹⁰². Cilj Regulative i njenih izmjena je da povećaju proizvodnju i potrošnju električne energije iz obnovljivih izvora. *Zakon o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije* usvojen je u prosincu 2011. godine od Parlamenta FBiH u formi nacrtu i poslan u javnu raspravu. Pored toga, Parlament FBiH usvojio je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o električnoj energiji*¹⁰³.

⁹⁹Službeni glasnik RS br.63/11

¹⁰⁰Službeni glasnik RS br. 100/11

¹⁰¹Službene novine FBiH br. 48/11

¹⁰²Službene novine FBiH br. 11/11 i 88/11

¹⁰³Službene novine FBiH br. 83/11

U srpnju 2011. godine, Narodna skupština RS usvojila je *Zakon o tarifama i korištenju prirodnih resursa u svrhe proizvodnje električne energije*¹⁰⁴, dok je u svibnju 2012. godine usvojen *Zakon o cjevovodnom transportu gasovitih i tečnih ugljikovodika i distribuciji gasovitih ugljikovodika*¹⁰⁵. Pored toga, *Strategija razvitka energetike Republike Srpske do 2030.*, usvojena je u ožujku 2012¹⁰⁶.

Vode

U prosincu 2011. godine, Parlament FBiH usvojio je *Strategiju upravljanja vodama FBiH 2010.-2022.* Strategija detaljno opisuje stanje u oblasti voda i upravljanja vodama, sa predloženim mjerama, ciljevima i planovima vezanim za očuvanje i zaštitu vodnih resursa i njihovog učinkovitijeg korištenja.

Koordinacija rada donatora

U Sektoru infrastrukture postoji neformalna i *ad-hoc* koordinacija među donatorskim organizacijama i financijskim institucijama u čijem radu povremeno sudjeluje Ministarstvo komunikacija i prometa BiH. Ministarstvo komunikacija i prometa i EU/EC zajednički pokušavaju da putem implementacije projekta financiranog od EU - *Pomoć Ministarstvu komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine u vezi sa provedbom projekata prema Instrumentu za predpristupnu pomoć (IPA)*, prevaziđu ograničenost kapaciteta.

Koordinacija aktivnosti domaćih sudionika i donatora u **podsektoru proizvodnje i opskrbe energijom** ostvaruje se kroz održavanje periodičnih sastanaka u organizaciji Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa /Odjela za prirodne resurse, energetiku i zaštitu okoliša. Ovaj Odjel nadležan je za koordinaciju i ispunjenje obveza definiranih u *Ugovoru o osnivanju energetske zajednice između zemalja Jugoistočne Europe i Europske zajednice*.

Koordinacija aktivnosti u **podsektoru transporta i skladištenja** procjenjuje se kao dobra ali još uvijek treba dalja poboljšanja. Druga međunarodna tijela kao što je Komisija za rijeku Savu¹⁰⁷ i SEETO koordiniraju aktivnosti u podsektoru transporta.

Koordinacijski sastanci u **podsektoru komunikacije** održavaju se kvartalno na inicijativu EU/EC u BiH.

Koordinacija među domaćim akterima i donatorima u podsektoru **proizvodnje i distribucije energije** formalizirana je na razini FBiH, uspostavom Skupine za razvitak unutar sektora za energiju Federalnog Ministarstva energije, rudarstva i industrije. Međutim iz perspektive donatora, koordinacija među pojedinim akterima ovom podsektoru prilično je ograničena.

U odsustvu formalnih mehanizama koordinacije u podsektoru **vodoposkrbe i sanitacije**, koordinacija među relevantnim donatorima odvija se na *ad-hoc* osnovi i na neformalnoj osnovi.

Donatori aktivni u Sektoru infrastrukture redovito sudjeluju na sastancima Foruma za koordinaciju donatora (DCF) u organizaciji Ministarstva financija i trezora /Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

Buduće aktivnosti

Dalje jačanje i razvoj Sektora infrastrukture je jedan od glavnih preduvjeta za rast i razvitak Bosne i Hercegovine i njeno približavanje Europskoj uniji. Prema domaćim i stranim akterima aktivno uključenima u rad Sektora, buduće aktivnosti trebale bi se fokusirati na dalje jačanje svih oblasti u sklopu Sektora infrastrukture uz nastavak provedbe započetih reformskih procesa.

¹⁰⁴Službeni glasnik RS br. 78/11

¹⁰⁵Službeni glasnik RS br. 52/12

¹⁰⁶Za više informacija posjetite: [http://www.vladars.net/sr-SP-](http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mper/std/Pages/Strategija_razvoja_energetike_RS_do_2030_godine.aspx)

[Cyril/Vlada/Ministarstva/mper/std/Pages/Strategija_razvoja_energetike_RS_do_2030_godine.aspx](http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mper/std/Pages/Strategija_razvoja_energetike_RS_do_2030_godine.aspx)

¹⁰⁷BiH, Hrvatska, Slovenija i Srbija su osnivači Komisije za rijeku Savu (ožujak 2008.), koja ima za cilj da regulira i poboljša plovidbu riječnih brodova na rijeci Savi, uporabu vode i turizam: <http://www.savacommission.org/>

Nastavak izgradnje nove, kao i unapređenje postojeće transportne infrastrukture, u skladu sa Sveobuhvatnom mrežom prometa JIE, i stvaranje funkcionalnog regulatornog okvira za sve podsektore transporta, ostaje prioritet u planiranju budućih aktivnosti, a u cilju potpore ekonomskom i društvenom razvitku Bosne i Hercegovine.

Za realizaciju neophodne rekonstrukcije i obnovu vodoposkrbe, infrastrukture vodoposkrbe kao i za upravljanje čvrstim otpadom biti će potrebno osigurati dodatnu potporu od strane donatora /međunarodnih finansijskih institucija.

Predstavnici domaćih institucija su naglasili potrebu za većom potporom u podsektoru **komunikacija**, kako u oblastima telekomunikacija tako i oblasti javnog emitiranja, dok su u podsektoru **proizvodnje i distribucije energije** izrazili potrebu za donošenjem strategije energetike na razini BiH, rješavanje pitanja vezanih za reguliranje naftnih derivata kao i zakonodavstva u oblasti gasa na razini BiH.

Donatori su se u prethodnom razdoblju uglavnom koncentrirali na potrebe stanovništva BiH i uspostavljanje normalne infrastrukture, koja može zadovoljiti rastuće potrebe u sklopu svih podsektora infrastrukture.

Donatori/finansijske institucije su skoro jednoglasno podržali ideju za uspostavu bolje koordinacije na svim razinama vlasti u BiH. Dalje usklađivanje regulative ostaje prioritet u narednom razdoblju. Imajući u vidu da se većina aktivnosti u ovom Sektoru financira iz kreditnih sredstava, reforme u Sektoru treba provoditi na brži i učinkovitiji način.

Članice DCF-a aktivne u Sektoru u 2011.-2012.	EIB, EBRD, Svjetska banka, EU/EC, SAD/USAID, UNDP, Švedska/Sida, Njemačka, Švicarska/SDC/SECO, Italija/IC, Norveška, Nizozemska, UNICEF, Austrija/ADC, Španjolska/AECID
Ostale ključne međunarodne organizacije	Međunarodni monetarni fond (MMF); Međunarodna organizacija rada (ILO); Europski sud za ljudska prava; Ured visokog predstavnika i posebnog predstavnika EU (OHR).
Ključni partneri među institucijama vlasti	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa; Ministarstvo financija i trezora; Ministarstvo civilnih poslova; Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice; Ministarstvo rada i socijalne politike FBiH; Ministarstvo razvitka, poduzetništva i obrta FBiH; Ministarstvo rada i boračko-invalidske zaštite RS; Agencija za promicanje izvoza; Agencija za osiguranje depozita BiH; Centralna banka BiH; Agencija za statistiku; Direkcija za ekonomsko planiranje BiH; Direkcija za europske integracije BiH.
Ukupna izdvajanja DCF članica za potrebe Sektora u 2011. i 2012.	2011: €165,34 milijuna - €28,41 milijuna u grantovima i €136,94 milijuna u zajmovima 2012: €82,65 milijuna - €31,87 milijuna in grantovima i €50,78 milijuna u zajmovima
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2011 i 2012 godini) <i>Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osobnom porezu na dohodak FBiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o uspostavljanju metode podmirenja unutarnjih obveza FBiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obrtima i pratećim aktivnostima FBiH; Zakon o izmjenama Zakona o obligacijama FBiH; Zakon o izmjenama Zakona o zateznim kamatama zaračunatim na neizmirena dugovanja FBiH; Zakon o robnim rezervama RS; Zakon o korporativnom porezu na dohodak RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji državnog kapitala u poduzećima RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stranim investicijama RS; Zakon o turizmu RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poduzećima RS; Zakon o zanatsko-poduzetničkim djelatnostima RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji poslovnih zgrada, poslovnih prostora i garaža RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mikrokreditnim organizacijama RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o bankama u RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu vrijednosnica RS; Zakon unutarnjem platnom prometu RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trgovini RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javno–privatnom partnerstvu RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova RS; Zakon o zaštiti potrošača u RS; Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom RS; Zakon o socijalnoj zaštiti RS; Strategija razvoja turizma RS 2011-2020; Strategija zapošljavanja RS 2011.-2015.;</i> Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije¹⁰⁸ <i>Strategija zapošljavanja u Bosni i Hercegovini 2010.-2014.; Razvojna strategija FBiH 2010.-2020.; Strategija za reformu mirovinskog sustava RS; Socijalni akcijski plan za Bosnu i Hercegovinu; Amandmani na Razvojni program RS 2010.-2012.</i>
Koordinacija rada donatora	Ne postoji mehanizam koordinacije rada donatora koji se odnosi na cjelokupan Sektor, iako donatori sudjeluju na <i>ad-hoc</i> sastancima koji se organiziraju u svrhu razmjene informacija. Donatori aktivni u ovome Sektoru redovito sudjeluju na tromjesečnim sastancima Foruma za koordinaciju donatora u organizaciji Ministarstva financija i trezora /Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

¹⁰⁸ Više informacija o strategijama dostupno je na: http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=76:donor-mapping-report&catid=37:dcf-articles

Pregled

Sektor ekonomskog razvitka i socijalne zaštite obuhvaća sljedeće podsektore: potpora makroekonomskoj politici, potpora malim i srednjim poduzećima i unapređenje poslovnog okruženja, potpora u vidu direktnih ulaganja – financijski podsektor i podsektor socijalna zaštita.

BiH ekonomija je u 2010. godini zabilježila blagi porast, međutim, novi val financijske krize u Europi, arapsko proljeće i sirijski prevrat, kao i globalni rast cijena, negativno su se odrazili na ekonomski rast Bosne i Hercegovine u razdoblju 2011.-2012.

U podsektoru **potpore makroekonomskoj politici** fokus aktivnosti bio je jačanje upravljanja javnim financijama, izgradnja institucijskih kapaciteta i razvitak privatnog sektora u BiH. **Iako je financijska i monetarna stabilnost BiH održana u izvještajnom razdoblju, kvaliteta javnih financija zahtjeva dodatne napore na daljem unapređenju.**

U 2011.-2012., donatori aktivni u podsektoru **potpora malim i srednjim poduzećima i unapređenje poslovnog okruženja** najveći dio svojih aktivnosti usmjerili su na razvoj MSP-a u industrijskom i agro sektoru, jačanje konkurentnosti, lakši pristup financijskim sredstvima, kao i zaštiti potrošača, institucijsko jačanje, unapređenje poslovnog okruženja i korporativno upravljanje. Uspostava Foruma za razvitak i promociju poduzetništva i MSP-a kao koordinacijskog tijela na razini BiH, trenutačni rad na novoj strategiji MSP-a 2012.-2014. i sve veća svijest o EU Zakonodavstvu o podsticanju male privrede i Agende EU 2020., **moгу biti obilježeni kao pozitivna dostignuća u ovom području.** *Prijedlog Zakona o promociji MSP-a i poduzetništva u Bosni i Hercegovini* nalazi se u proceduri usvajanja. U oblasti turizma zabilježen je određen napredak u područjima zakonodavstva i bolje koordinacije, i uspostavljena je **Koordinacijska radna skupina za turizam unutar Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa.**

U potpori u vidu direktnih ulaganja-financijski podsektor donatori su uglavnom bili fokusirani na davanje zajmova mikro i MSP zajmoprimcima i pružanje potpore institucijskom i administrativnom kapacitetu Uprave za neizravno oporezivanje (UNO). Samo u Republici Srpskoj je ostvaren određen napredak u oblastima zakonodavstva kapitalnih tržišta, mikrokreditnih organizacija i banaka.

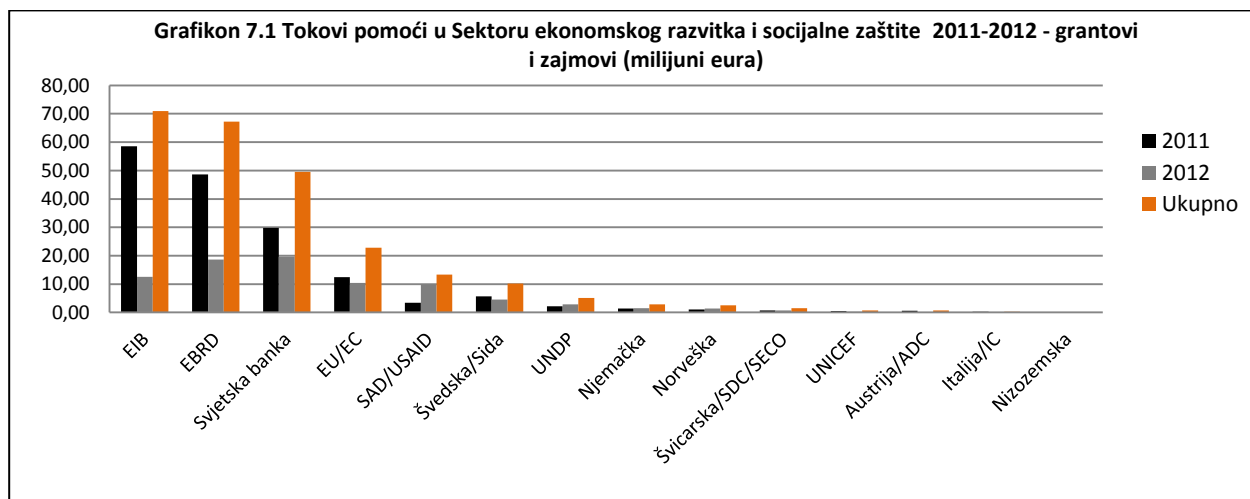
Donatori aktivni u **podsektoru socijalne zaštite**, u 2011. i 2012., usmjerili su pomoć u oblasti zapošljavanja i uloge mladeži, jačanja institucija povezanih sa tržištem rada BiH i u oblasti socijalne zaštite i inkluzije. Ograničen napredak je ostvaren na entitetskim razinama i strateškom okviru za politike zapošljavanja, dok je značajan napredak ostvaren samo u području socijalne zaštite i inkluzije.

Aktivnosti donatora u 2011. i 2012. godini

Članice DCF-a aktivne u Sektoru ekonomskog razvitka i socijalne zaštite u 2011.-2012. su EIB, EBRD, Svjetska banka, EU/EC, SAD/USAID, Švedska/Sida, UNDP, Njemačka, Norveška, Švicarska/SDC/SECO, UNICEF, Austrija/ADC, Italija/IC i Nizozemska.

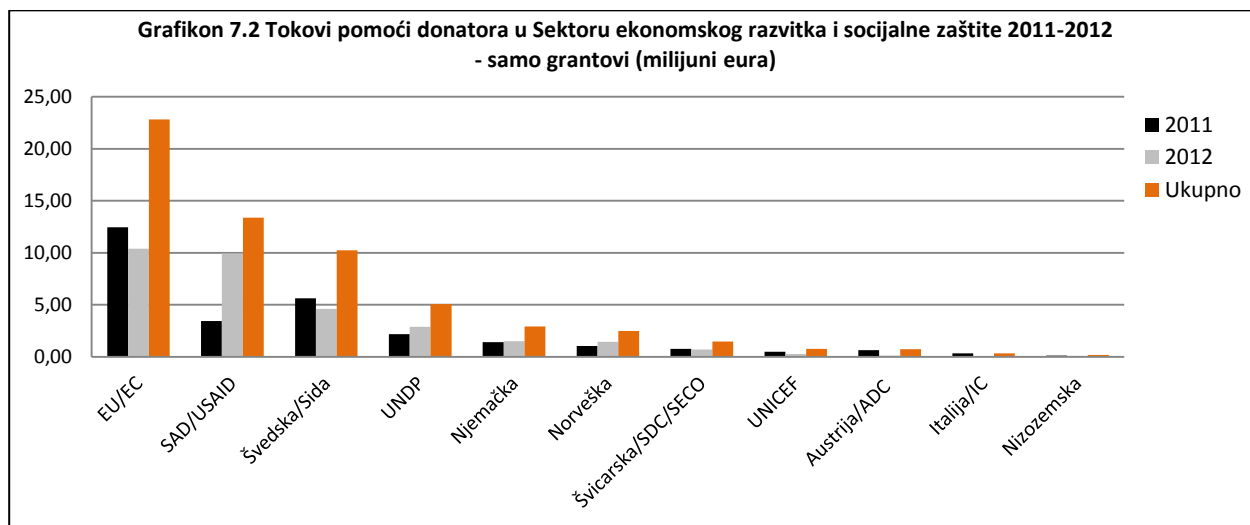
Grafikon 7.1. pokazuje usporedbu ukupne pomoći donatora/međunarodnih financijskih institucija osigurane za Sektor ekonomskog razvitka i socijalne zaštite. U 2011. godini, vodeći donatori/IFIs bili su EIB s izdvajanjem od €58,50 milijuna i EBRD sa izdvajanjem od €48,60 milijuna, nakon kojih slijede Svjetska banka, EU/EC, Švedska/Sida, SAD/USAID, UNDP, Njemačka, Norveška, Švicarska /SDC/SECO, Austrija/ADC, UNICEF, Italija/IC i Nizozemska, dok su u **2012. godini** vodeći donatori /IFIs u ovom Sektoru bili Svjetska banka sa izdvajanjem od €19,68 milijuna i EBRD sa izdvajanjem od €18,60 milijuna, nakon kojih slijede EIB, EU/EC, SAD/USAID, Švedska/Sida, UNDP, Njemačka, Norveška, UNICEF, Austrija/ADC i Nizozemska.

U 2011.-2012. godini najveći dio pomoći osiguran je u obliku zajma. EIB, EBRD i Svjetska banka bili su najveći zajmodavci.

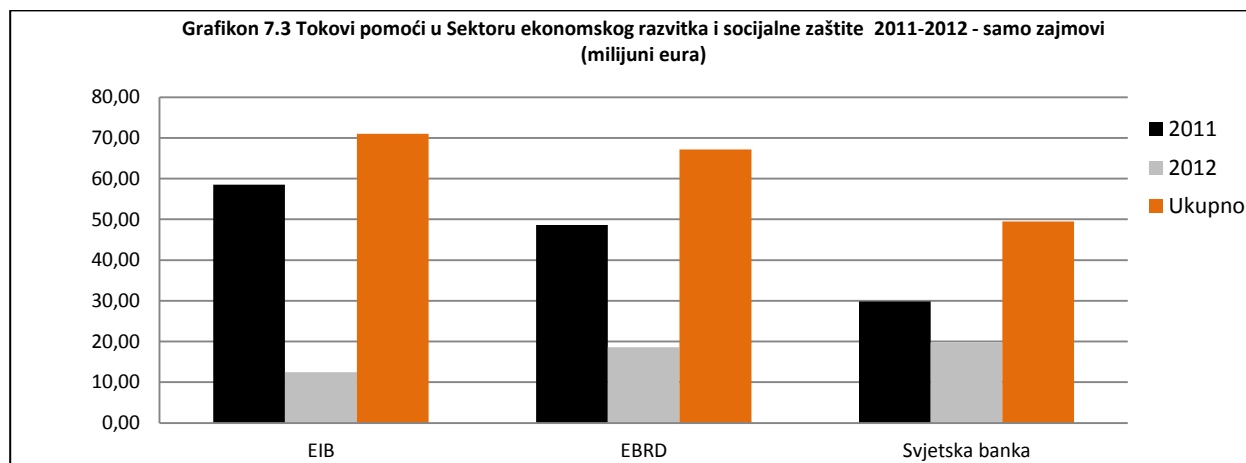

Grafikon 7.2. pokazuje usporedbu donatora koji su osigurali pomoć za Sektor ekonomskog razvitka i socijalne zaštite u obliku grantova. U 2011. godini vodeći donatori bili su EU/EC, sa izdvajanjem od €12,45 milijuna i Švedska/Sida, sa izdvajanjem od €5,63 milijuna, nakon kojih slijede SAD/USAID, UNDP, Njemačka, Norveška, Švicarska/SDC/SECO, Austrija/ADC, UNICEF, Italija/IC i Nizozemska.

U 2012. godini, vodeći donatori u Sektoru ekonomskog razvitka i socijalne zaštite bili su ponovo EU/EC, sa izdvajanjem od €10,38 milijuna i SAD/USAID, sa izdvajanjem od €9,92 milijuna, nakon kojih slijede Švedska/Sida, UNDP, Njemačka, Norveška, Švicarska/SDC/SECO, UNICEF, Austrija/ADC i Nizozemska.

Grafikon 7.3. pokazuje usporedbu međunarodnih finansijskih institucija koje su osigurale pomoć za Sektor ekonomskog razvitka i socijalne zaštite u obliku zajmova. U 2011. godini, EIB je izdvojio €58,50 milijuna, EBRD €48,60 milijuna i Svjetska banka €29,84 milijuna, dok je u 2012. godini Svjetska banka pružila potporu Sektoru sa izdvajanjima od €19,68 milijuna, EBRD €18,60 milijuna i EIB €12,50 milijuna.

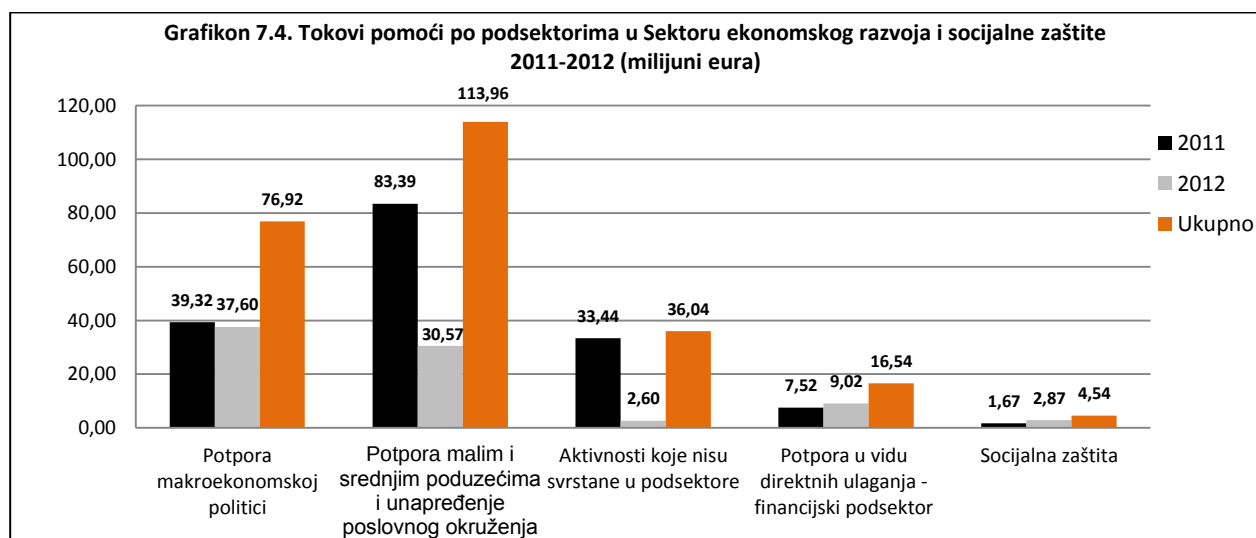
Grafikon 7.4. pokazuje da je u **2011. godini** za Podsektor **potpora makroekonomskoj politici** izdvojeno **€39,32 milijuna**, odnosno **23,78% od ukupnih izdvajanja** za Sektor ekonomskog razvitka i socijalne zaštite. Do sada u **2012. godini**, za podsektor potpora makroekonomskoj politici izdvojeno je **€37,60 milijuna** ili **45,49%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Za podsektor **potpora malim i srednjim poduzećima i unapređenje poslovnog okruženja** izdvojeno je **€83,39 milijuna** u **2011. godini**, odnosno **50,44% od ukupnih izdvajanja**. Do sada u **2012. godini**, za podsektor potpora malim i srednjim poduzećima i promicanje poslovnog okruženja izdvojeno je **€30,57 milijuna** ili **36,98%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Za **aktivnosti/projekte koji nisu svrstani u postojeće podsektore** u **2011. godini** je izdvojeno je **€33,44 milijuna** u **2011. godini**, odnosno **20,22% od ukupnih izdvajanja** za Sektor ekonomskog razvitka i socijalne zaštite. Do sada u **2012. godini**, za ove aktivnosti izdvojeno je **€2,60 milijuna** ili **3,15%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Za **potporu u vidu direktnih ulaganja-financijski podsektor** u **2011. godini** je izdvojeno **€7,52 milijuna**, odnosno **4,55% od ukupnih izdvajanja** za Sektor ekonomskog razvitka i socijalne zaštite. Do sada u **2012. godini** za direktna ulaganja-financijski podsektor izdvojeno je **€9,02 milijuna** ili **10,91%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

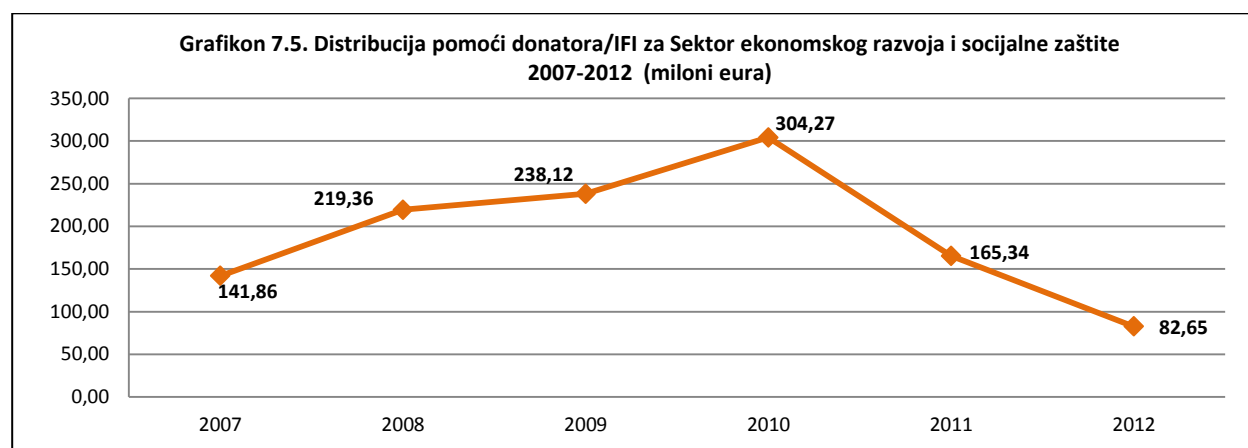
Za **podsektor socijalne zaštite** u **2011. godini** izdvojeno je **€1,67 milijuna**, odnosno **1,01% od ukupnih izdvajanja** za Sektor ekonomskog razvitka i socijalne zaštite. Do sada u **2012. godini** za podsektor socijalne zaštite izdvojeno je **€2,87 milijuna** ili **3,47%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Grafikon 7.5. pokazuje da su ukupna izdvajanja članica DCF-a za Sektor ekonomskog razvitka i socijalne zaštite u 2011. godini iznosila €165,34 milijuna (€28,41 milijuna u obliku grantova i €136,94 milijuna u obliku zajma) i do sada u 2012. godini €82,65 milijuna (€31,87 milijuna u obliku grantova i €50,78 milijuna u obliku zajma). Međutim, za ovaj Sektor bi, do kraja 2012. godine, mogla biti izdvojena dodatna finansijska sredstva.

Grafikon 6.5. također ukazuje i na stalni porast u ukupnim izdvajanjima za Sektor ekonomskog razvitka i socijalne zaštite od 2007. do 2010. godine i oštar pad poslije 2010. Ovo djelomice može biti objašnjeno postupnim povlačenjem pojedinih bilateralnih donatora iz BiH, kao i činjenicom da su neke zemlje, donatori, suočile sa vlastitim problemima u vidu povećane nezaposlenosti, recesije i krize zaduživanja, što se dodatno odrazilo na smanjenje ulaganja u BiH.

Za ovaj Sektor je u 2011. godini izdvojeno 30,54% ukupnih sredstava ODA-e i do danas u 2012. godini 18,63%.

Potpore makroekonomskoj politici

Podsektor potpore makroekonomskoj politici obuhvaća aktivnosti koje imaju za cilj pružiti pomoć u izradi i planiranju makroekonomske, fiskalne i monetarne politike, kao i u izradi ekonomskih i socijalnih analiza i predviđanja. Nenamjenski doprinosi proračunima za provedbu makroekonomskih reformi i opću programsku pomoć, također ulaze u ovu kategoriju.

Za **podsektor potpore makroekonomskoj politici u 2011. godini** izdvojeno je **€39,32 milijuna**, odnosno **23,78% od ukupnih izdvajanja** za Sektor ekonomskog razvitka i socijalne zaštite, dok je do sada **u 2012. godini**, za ovaj podsektor izdvojeno **€37,60 milijuna** ili **45,49%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Članice DCF-a aktivne u podsektoru potpore makroekonomskoj politici su UNDP, Svjetska banka, SAD/USAID Njemačka, EU/EC, Švicarska/SDC/SECO, Norveška, EBRD i Austrija /ADC.

U siječnju 2011. godine, **UNDP** je započeo novi projekta *Program lokalnog razvitka LIFE – Lokalno investiranje za zapošljavanje*. Projekt ima za cilj pomoći unapređenju razvitka kapaciteta u BiH putem realizacije najhitnijih izazova lokalnog razvitka, kapaciteta i politika na entitetskoj razini, u cilju unapređenja procesa pristupanja zemlje u EU članstvo.

Pored toga, UNDP je završio projekt *Rastuća inkluzivna tržišta* koji je dio šire globalne inicijative¹⁰⁹, čiji sveobuhvatni cilj omogućiti povećanje angažiranosti privatnog sektora u smanjenju siromaštva i održivog razvitka BiH. Projekt je bio fokusiran na pružanje potpore Razvitku privatnog sektora (PSD) i osigurao je platformu za poduzeća da se angažiraju u poslovnim aktivnostima koje idu u prilog siromašnima u zemljama u razvitku.

¹⁰⁹ Za više informacija, posjetite: <http://www.growinginclusivemarkets.org/>

U razdoblju 2011.-2012., **Svjetska banka** nastavila je implementaciju projekta *Potpore uspostavljanju mreže socijalne sigurnosti i zapošljavanja*, kao dio cjelokupne reforme socijalnih naknada u BiH. Projekt je nastavio pružati pomoć entitetskim vladama, kako bi se unaprijedilo cjelokupno upravljanje socijalnim naknadama. Istodobno, Projekt je nastavio sa financiranjem širokog dijapazona programa aktivnog tržišta rada, za osjetljive kategorije među onima koji aktivno traže posao.

U srpnju 2011. godine, **SAD/USAID** su inicirali projekt *Solarna energija kao budući održivi razvitak* u suradnji sa Partner MKO. Cilj Projekta je povećati domaću proizvodnju solarnih kolektora putem izgradnje kapaciteta 20 lokalnih mikro poduzeća.

Pored toga, SAD/USAID su nastavili implementaciju *Partnerstva za unapređenje ekonomskih reformi (PARE)*. Zajedno sa BiH partnerima, Projekt je razvio jedinstvenu strategiju i regulatorni okvir za reformu kapitala banaka u BiH, utemeljen na standardima direktiva Bazel II i EU. Strategija je usvojena od strane obe entitetske agencije za nadzor banaka. PARE je pružao potporu Agenciji za osiguranje depozita BiH u ažuriranju njene politike i smjernica investiranja, te pomogao u uspostavljanju Komisije za investiranje Agencije za osiguranje depozita, i na taj način ojačao upravljanje investicijama i unaprijedio sposobnost donošenja odluka agencije. PARE je također uspostavio metodologiju samoprocjene *Međunarodnog udruženja supervizora osiguranja (IAIS)* za agencije nadležne za superviziju osiguranja u BiH¹¹⁰.

Posredstvom projekta *Zaštita prava intelektualnog vlasništva (IPR) u BiH*, SAD/USAID su nastavili aktivnosti usmjerene na ekonomski rast BiH kroz stimuliranje razvitka privatnog sektora i unapređenje i jačanje zaštite prava intelektualnog vlasništva u skladu sa standardima EU.

U 2011.-2012. godini, **Njemačka** je nastavila projekte *Otvorenog regionalnog fonda (ORF) Potpora za vanjsku i lokalnu i regionalnu trgovinu – faza I*¹¹¹. Projekti potpore za vanjsku trgovinu *Otvorenog regionalnog fonda (ORF)* pružaju pomoć na jačanju konkurentnosti kroz suradnju više poduzeća i institucija iz različitog broja država u regiji, te se promiče Jugoistočna Europa kao ekonomska zona na međunarodnoj sceni. Spomenuti projekti se fokusiraju primarno na tekstilnu industriju, s naglaskom na modni dizajn, automobilsku industriju, sektor informacijske tehnologije (IT), turizam, poljoprivredu i razvitak regionalnog konzultantskog tržišta.

U rujnu 2011. godine, **EU/EC** započela je projekt *Tehnička pomoć za potporu izgradnji kapaciteta za kontrolu prve razine (FLC) u Bosni i Hercegovini za implementaciju IPA CBC transnacionalnih i MS programa*. Projekt ima za cilj povećati učinkovitost BiH sustava za upravljanje i kontrolu implementacije IPACBC Adriatic programa, prostora Jugoistočne Europe (SEES) i Mediteranskog transnacionalnog programa (MED) koji se provode prema modalitetu implementacije "zajedničko-upravljanje", kroz izgradnju kapaciteta CFCU jedinice unutar Ministarstva financija i trezora.

Pored toga, EU/EC nastavila je podržavati dalje jačanje temeljnog kapitala Agencije za osiguranje depozita BiH, kako bi imala odgovarajuću likvidnost da djeluje brzo i isplatiti osigurane depozite.

U 2011.-2012., EU/EC je nastavila implementaciju projekta *Prekogranična suradnja Hrvatske i BiH 2008.*, sa sveobuhvatnim ciljem da podstakne stvaranje prekograničnih mreža i partnerstava, kao i da se revitalizira ekonomija, zaštiti priroda i okoliš i poboljša socijalna kohezija programskog područja.

U siječnju 2012. godine, **Švicarska/SDC/SECO**, u suradnji sa **Svjetskom bankom**, započela je novi projekt *Jačanje odgovornosti i fiducijarno okruženje (SAFE) – Ocjena javne potrošnje i financijske odgovornosti (PEFA)*. Projekt ima za cilj povećati kapacitete vlasti BiH da planiraju, nadziru i ocjene reforme u oblasti upravljanja javnim financijama putem izvršavanja Ocjene javne potrošnje i financijske odgovornosti (PEFA) na svim razinama u BiH. Projekt će kroz konzultantske usluge i obuku pružiti potporu svim relevantnim institucijama.

Pored toga, **Švicarska/SDC/SECO** i **MMF**, su nastavili pružati pomoć vlastima Albanije, Bosne i Hercegovine, FYR Makedonije, Kosova i Srbije u reformiranju i moderniziranju njihovih poreskih uprava. Cilj projekta je da se poboljšaju kapaciteti nadležnih vlasti za prikupljanje i poboljšanje prihoda kako iste mogle djelovati u skladu sa standardima EU.

¹¹⁰ Za više informacija, posjetite: <http://www.usaidpare.ba/>

¹¹¹ Projekt je implementiran putem regionalnih pod-projekata u kojima je BiH zemlja partner.

U siječnju 2011. godine, **Norveška** je započela projekt *BiH Centar za promociju agro izvoza*, koji ima za cilj ojačati konkurentnost agro poslovanja BiH na međunarodnim i lokalnim tržištima. Projekt surađuje sa lokalnim poduzetnicima, kako bi se uspostavio održiv BiH Centar za promociju agro izvoza (AERS), pod nazivom Agro Link, promiče izvoz i druge usluge koje jačaju konkurentnost agribiznisa BiH, što bi trebalo rezultirati povećanim izvozom.

U 2011. godini, **Austrija/ADC** je završila dva projekta. Putem projekta *Uspostavljanje aranžmana implementacije i mehanizma evaluacije i monitoringa Strategije Razvitka/Strategije socijalne uključenosti BiH (CDS/ SIS)*, Austrija/ADC je pružila potporu Direkciji za ekonomsko planiranje za nastavak i unapređenje procesa strateškog planiranja u Bosni i Hercegovini. Austrija/ADC također je podržala Ministarstvo financija i trezora putem projekta *Nastavak unapređenja PIP-a u učinkovit instrument za razvojno planiranje i implementaciju strategije razvitka*, u cilju usklađivanja procesa planiranja investicija s procesom strateškog planiranja na razini BiH, Republike Srpske, Federacije BiH i županija.

Najvažniji projekti u podsektoru potpora makroekonomskoj politici nalaze se u sljedećoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Program lokalnog razvitka - LIFE - Lokalno investiranje za zapošljavanje	UNDP	37,14
Projekt potpore uspostave mreže socijalne sigurnosti i zapošljavanja	Svjetska banka	10,55
(TARA) Projekt poreske reforme	SAD/USAID	7,39
(PARE) Partnerstvo za unapređenje ekonomskih reformi	SAD/ USAID	5,13
Otvoreni regionalni fond (ORF) za Jugoistočnu Europu – Promocija vanjske trgovine (faza I)	Njemačka	4,60
(EI) Izvrsnost u inovaciji	SAD/USAID	3,01
Program savjetnika Ministarstva financija SAD	SAD/USAID	2,52
Zaštita prava intelektualnog vlasništva (IPR) u BiH	SAD/USAID	2,16
Potpore jačanju temeljnog kapitala Agencije za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine	EU/EC	1,00
Solarna energija kao budući održivi razvitak	SAD/USAID	0,73
Reforma i modernizacija poreske uprave	Švicarska /SDC/SECO,	0,72

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Potpore malim i srednjim poduzećima i unapređenje poslovnog okruženja

Podsektor potpore malim i srednjim poduzećima i unapređenja poslovnog okruženja obuhvaća izravnu pomoć donatora razvoju MSP-a u industrijskom sektoru, uključujući računovodstvene, revizorske i savjetodavne usluge, kao i politiku na polju turizma i upravljanje administracijom.

Za podsektor potpore malim i srednjim poduzećima i unapređenja poslovnog okruženja u 2011. godini izdvojeno je **€83,39 milijuna**, odnosno **50,44%** ukupnih izdvajanja za Sektor ekonomskog razvitka i socijalne zaštite, dok je do sada **u 2012. godini**, za podsektor je izdvojeno **€30,57 milijuna** ili **36,98%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Članice DCF-a koje aktivno sudjeluju u ovom podsektoru su Svjetska banka, EIB, EBRD, Švedska/Sida, EU/EC, Njemačka, Švicarska/SDC/SECO, Italija/IC, Norveška i Nizozemska.

Tijekom 2011.-2012., **Svjetska banka** nastavila je *projekt Povećanje pristupa malih i srednjih poduzeća financijskim sredstvima*. Cilj Projekta je povećati pristup MSP-a financijskim sredstvima u kontekstu globalne financijske krize, što je prepoznato kao jedna od najvećih prepreka za rast sektora poduzetništva u BiH. U tu svrhu, Projekt će osigurati US\$190 milijuna (prvobitni zajam US\$ 70 milijuna koji je efektivan od kolovoza 2010. godine, plus dodatno financiranje od US\$ 120 milijuna odobreno u svibnju 2012. godine) za srednjoročno i dugoročno financiranje radnog kapitala i investicijskih projekata MSP-a.

U kolovozu 2011. godine, **EIB** je osigurao zajam za financiranje malih i projekata srednje veličine, u sklopu novog projekta *RSN Zajam za MSP i prioritetne projekte*. Pored toga, putem različitih kreditnih linija za domaće banke (Hypo Alpe-Adria, Intesa, UPI, Volksbank) EIB je pružao potporu za razvitak MSP-a, razvitak ekonomije, s ciljem stvaranja novih radnih mjesta i smanjenje siromaštva.

Kroz projekt *Kreditna linija Razvojne banke Republike Srpske*, EIB je osigurao kreditnu liniju za financiranje projekata ograničene veličine, malih i srednjih poduzeća i projekata lokalnih vlasti u oblasti lokalne infrastrukture u RS.

U rujnu 2011. godine, **EBRD** je osigurao zajam BiH, kojim je podržan razvitak lokalnog poslovanja u BiH. Sredstva će biti dostupna preko Sparkasse banke BiH za financiranje investicija koje zadovoljavaju standarde EU u oblastima kao što je zaštita okoliša, profesionalno zdravlje i kvaliteta proizvoda.

U siječnju 2012. godine, EBRD je osigurao zajamove za dva nova projekta, Europski fond za Jugoistočnu Europu (EFSE) – Regionalni fond i Unapređenje energetske učinkovitosti u maloprodajnom sektoru- BINGO u Bosni i Hercegovini. Prvi Projekt je dio veće regionalne inicijative, fokusiran na razvitak mikro i malih poduzeća i kućanstava sa ograničenim pristupom finansijskim uslugama u regiji JI Europe. Drugi Projekt odnosi se na mjere za unapređenje uštede energije u jednom od vodećih maloprodajnih lanaca u zemlji– Bingo.

U lipnju 2012. godine, EBRD je osigurao zajam za Jami d.o.o. u cilju pružanja potpore širenju skladišta i kupovini više sirovina za poizvodnju. Dio zajma je usmjeren u nove, učinkovitije sustave hlađenja koje bi trebale kompaniju uskladiti sa EU standardima.

U srpnju 2011. godine, **Švedska/Sida**, u suradnji sa Svjetskom bankom, započela je provedbu *Projekta investicijske klime i institucijskog jačanja - ICIS*, koji ima za cilj poboljšati investicijske uvjete i smanjiti troškove i rizike vođenja poslovanja u BiH, kroz unapređenje inspeksijskih usluga i putem podržavanja IT sustava.

U studenom 2011., Švedska/Sida, u partnerstvu sa IFC, inicirala je *Program za investicijsku klimu IFC (ISSRA)*. Cilj Programa je da poveća konkurentnost BiH tako što pruža pomoć svim razinama vlasti u realiziranju reforme investicijske klime. Ovo podrazumijeva pomoć u smanjenju administrativnog opterećenja za poslovne subjekte, privlačenje više izravnih stranih investicija u BiH, kao i povećanje izvoza u najvažnijim izvoznim sektorima BiH i poboljšanje sveukupne konkurentnosti jednog ili više lanaca vrijednosti u agri-poslovanju.

Osim toga, Švedska/Sida, **zajedno sa SAD/USAID**, nastavila je implementaciju projekta *Razvojne intervencije za brzo napredovanje na tržištu (FIRMA)*. Projekt pruža potporu za konkurentnost poduzetništva u odabranim lancima u sektoru turizma, drvnom i sektoru lake proizvodnje u BiH, kako bi se podržala mogućnost zemlje da ispuni Kopenhagenske ekonomske kriterije za pristupanje u EU. BiH poduzeća iz tri prethodno pomenuta sektora podržana su u pristupu finansijskim sredstvima, unapređenju radne snage i primjene standarda EU.¹¹²

U razdoblju 2011.-2012., **EU/EC** je inicirala implementaciju Programa prekogranične suradnje. U veljači 2011. godine, EU/EC inicirala je projekt iz grant-scheme *VIOR –Vinkovci i Orašje: Projekt turističke baštine / Prekogranična suradnja– Programi komponente II*, koji ima za cilj da podstakne stvaranje prekograničnih mreža i partnerstava, kao i unapređenje zajedničkih prekograničnih aktivnosti sa namjerom da se revitalizira ekonomija, zaštiti priroda i okoliš. Kao i projekt pod nazivom *STONE / prekogranična suradnja- programi komponente II*, Program koji uključuje suradnju između BiH i Hrvatske.

U ožujku 2011. godine, EU/EC započela *Projekt potpore razvitka ruralnih turističkih destinacija planina Rajac i Vranica*, razvitak prekogranične suradnje između BiH i Srbije, *Rijeka Una – jedinstven resurs za održivu prekograničnu suradnju– programi komponente II*, Projekt prekogranične suradnje između BiH i Hrvatske, *Izrada turističkog putnog vodiča za prekograničnu regiju između BiH i MNE*, između BiH i Crne Gore, i novi projekt *UNA-IZVOR ŽIVOTA*, koji obuhvaća prekograničnu suradnju između općine Bihać i regije Zadar.

U srpnju 2011. godine, EU/EC inicirala je *Potporu Institutu za standardizaciju Bosne i Hercegovine*, kako bi se unaprijedila transparentnost i pristup informacijama u pripremi standarda na razini BiH, europskoj i međunarodnoj razini, kao i da se poboljša informacijski sustav za standardizaciju, kako bi isti bio kompatibilan u cilju harmonizacije sa međunarodnim i europskim standardima.

¹¹² Za više informacija, posjetite: <http://www.firmaproject.ba/en/>

U siječnju 2012. godine, **Švicarska/SDC/SECO**, je inicirala *Švicarski program promocije izvoza (SIPPO)* sa ciljem da se unaprijedi ekonomska učinkovitost MSP-a u BiH putem unapređenja njihovih izvoznih kompetencija i uspostavljanja poslovnih odnosa sa uvoznicima iz EU i Švicarske.

U travnju 2011. godine, **Švicarska /SDC/SECO**, u partnerstvu sa Svjetskom bankom, započela je *Inicijativu za jačanje finansijskog sektora- jačanje zaštite korisnika u sektorima bankarstva i mikrofinancija BiH (FIRST)*, koji ima za cilj unaprijediti finansijsku zaštitu korisnika bankarskih usluga, kroz jačanje pravnog, regulatornog i institucijskog okvira.

Pored toga, u travnju 2012. godine, **Švicarska/SDC/SECO**, u suradnji sa IFC, inicirala je *Program korporativnog upravljanja, faza III ECA*, kao dio širih IFC projekata korporativnog upravljanja koji su realizirani u Istočnoj Europi, Središnjoj Aziji i Zapadnom Balkanu. Cilj projekta je unaprijediti korporativno upravljanje preko daljeg jačanja kapaciteta kompanija i prijenosa znanja na lokalne institucije.

Glavni projekti u podsektoru podrška malim i srednjim poduzećima i unapređenje poslovnog okruženja nalaze se u sljedećoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Povećanje pristupa malih i srednjih poduzeća finansijskim sredstvima	Svjetska banka	149,38
HAA Group BiH GL	EIB	75,00
Kreditna linija Razvojne banke Republike Srpske	EIB	50,00
INTESA Kredit za MSP-a i prioritetne projekte	EIB	50,00
UPI BANKA GL	EIB	25,00
VOLKSBANK BH DD GLOBALNI KREDIT	EIB	20,00
RSN ZAJAM ZA MSP I PRIORITETNE PROJEKTE	EIB	15,00
Projekt 3B	EBRD	12,50
(FIRMA) Razvojne intervencije za brzo napredovanje na tržištu	Švedska/Sida, SAD/USAID	12,04
Unapređenje energetske učinkovitosti u maloprodajnoj industriji u Bosni i Hercegovini – BINGO	EBRD	5,40
Mikro zajmovi za potporu malim i srednjim poduzećima u Bosni i Hercegovini – PRIZMA	EBRD	5,00
Sparkasse kreditna linija za MSP - tranša I i tranša II	EBRD	5,00
Potpora EU za regionalni ekonomski razvitak u BiH - Call VI	EU/EC	3,82
Lokalni i regionalni ekonomski razvitak – faza I i faza II	Njemačka	3,80
Program za unapređenje investicijske klime (ISSRA)	Švedska/Sida, IFC	2,00

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Potpora u vidu direktnih ulaganja – finansijski podsektor

Potpora u vidu direktnih ulaganja-financijski podsektor obuhvaća politiku, planiranje i programiranje finansijskog sektora, izgradnju kapaciteta institucija i savjetovanje, finansijska tržišta i sustave, sve formalne finansijske posrednike unutar sektora, kreditne linije, *leasing*, poduzetnički kapital kao i mikro kreditne, štedne i kreditne zadruge.

Za potporu u vidu direktnih ulaganja-financijski podsektor u 2011. godini izdvojeno je **€7,52 milijuna**, odnosno **4,55% ukupnih izdvajanja** za Sektor ekonomskog razvitka i socijalne zaštite. Do sada, **u 2012. godini**, u podsektor je izdvojeno je **€9,02 milijuna** ili **10,91%** ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Članice DCF-a koje aktivno učestvuju u ovom podsektoru su EIB, EBRD i EU/EC.

U lipnju 2012. godine, **EBRD** je osigurao zajam Mikro kreditnoj fondaciji Partner, za širenje njene aktivnosti, kako bi se povećalo financiranje za mikro zajmoprimce i zajmoprimce iz MSP.

U 2011.-2012., **EU/EC** nastavila je implementaciju projekta *Potporna Upravi za neizravno oporezivanje BiH u daljem usklađivanju EU acquis-a*. Ovaj trogodišnji Projekt je fokusiran na jačanje institucijskih i administrativnih kapaciteta Uprave za neizravno oporezivanje, u cilju daljeg usklađivanja EU *acquis-a*.

Glavni projekti u podsektoru navedeni su u sljedećoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Investiranje A tranše starijeg duga (A)- EFSE	EIB	11,99
Zajam za Mikro kreditnu organizaciju Partner	EBRD	8,00
Potporna Upravi za neizravno oporezivanje BiH u daljem usklađivanju EU <i>acquis-a</i> .	EU/EC	2,38
Program Tehničke pomoći Centralnoj banci Bosne i Hercegovine	EU/EC	1,00

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora— <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Podsektor socijalne zaštite

Podsektor socijalne zaštite obuhvaća socijalne zakone i upravu, izgradnju kapaciteta institucija i savjetodavne usluge, socijalnu sigurnost i ostale socijalne sheme, posebne programe za starije osobe, siročad, lica s invaliditetom, djecu koja žive na ulici, socijalne dimenzije strukturalnih prilagodbi kao i druge aktivnosti u oblasti socijalne infrastrukture i zaštite potrošača.

Za podsektor socijalne zaštite u 2011. godini izdvojeno je **€1,67 milijuna**, odnosno **1,01% od ukupnih izdvajanja** za Sektor ekonomskog razvitka i socijalne zaštite, dok je do sada **u 2012. godini**, za podsektor izdvojeno **€2,87 milijuna** ili **3,47%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Članice DCF-a koje aktivno sudjeluju u podsektoru socijalne zaštite su EU/EC, UNICEF, UNDP, Italija/IC i Nizozemska.

U veljači 2011. godine, **EU/EC** započela je projekt *Bolje mogućnosti za zapošljavanje mladeži*. Sveobuhvatni cilj Projekta je unapređenje socio-ekonomske situacije u prekograničnoj regiji BiH i Crne Gore, što bi trebalo doprinijeti smanjenju nezaposlenosti mladih osoba putem promoviranja pristupa aktivnog traženja posla i samozapošljavanja i izgradnje kapaciteta mladih ljudi i njihovu pripremu za tržište rada.

U travnju 2011. godine, EU/EC inicirala je *Projekt izgradnje kapaciteta i institucijskog razvitka u sektoru zapošljavanja u BiH*, sa ciljem jačanja kapaciteta ljudskih resursa i unapređenja učinkovitosti tržišta rada.

U studenom 2011. godine, EU/EC i UNICEF zajednički su započeli provedbu projekta *Poboljšanje sustava socijalne zaštite i inkluzije za ugrožene skupine, faza III*. Projekt ima za cilj izgraditi fiskalno održive i učinkovito društveno sigurnosne mreže kako bi se uspostavio usklađen, dobro usmjeren, učinkovit i održiv sustav socijalne zaštite.

U studenom 2012. godine, **UNICEF i UNDP** dovršili su projekt *Demokratsko ekonomsko upravljanje — osiguranje pristupa vodnim resursima putem institucijskog razvitka i razvitka infrastrukture*. Projekt se bavio pitanjima nedovoljnog ekonomskog upravljanja i slabom infrastrukturom u sektoru voda u Bosni i Hercegovini, kao i odsustvom kvalitetnog sudjelovanja građana u procesima donošenja odluka za sektor voda, što je uvelike utjecalo na lokalne zajednice i lokalni razvitak.

U 2011.-2012., **Italija/IC** je nastavila financirati radove na obnovi Gradske banje u Mostaru.

U studenom 2011. godine, **Nizozemska** je započela implementaciju projekta *Potporna ugroženim skupinama u regiji Srebrenice*. Zajedno sa NVO *Snaga žene*, Nizozemska ima za cilj osigurati psiho-socijalnu, liječničku i ekonomsku potporu najugroženijim skupinama žena u regiji Srebrenice.

Glavni projekti u podsektoru socijalne zaštite su navedeni u sljedećoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Projekt izgradnje kapaciteta i institucijskog razvitka u sektoru zapošljavanja u BiH	EU/EC	2,38
Poboljšanje sustava socijalne zaštite i inkluzije za ugrožene skupine, faza III	EU/EC	1,40
Demokratsko ekonomsko upravljanje – osiguranje pristupa vodnim resursima putem institucijskog razvitka i infrastrukture	UNICEF, UNDP	0,95
Potpore nacionalnom akcijskom planu u oblasti uključenosti Roma	EU/EC	0,50
Radovi na obnovi Gradske banje u Mostaru	Italija/IC	0,27
Potpore ugroženim skupinama u regiji Srebrenice	Nizozemska	0,23

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Aktivnosti koje nisu svrstane u postojeće podsektore

Za aktivnosti/projekte koji nisu svrstani u postojeće podsektore u 2011. godini je izdvojeno **€33,44 milijuna**, odnosno **20,22% od ukupnih izdvajanja** za Sektor ekonomskog razvitka i socijalne zaštite. Do sada **u 2012. godini**, za ove aktivnosti je izdvojeno **€2,60 milijuna** ili **3,15%** od ukupnih izdvajanja za ovaj Sektor.

Članice DCF-a koje aktivno sudjeluju u aktivnostima/projektima koji nisu svrstani u postojeće podsektore su EBRD, UNDP, EU/EC i SAD/USAID.

Tijekom promatranog razdoblja, završili su se svi projekti financirani zajmovma **EBRD-a. U 2011. godini**, EBRD je izdvojio **€11 milijuna** kreditnih sredstava za trajne potrebe radnog kapitala Natron Hayat, u cilju povećanja proizvodnje, prodaje i izvoza papirnih i kartonskih proizvoda.

Osim toga, EBRD je restrukturirao zajmove odobrene u 2007. i 2008. godini za Sunrise, i osigurao zajam Novoj Ljubljanskoj Banci (NLB) za financiranje njenih filijala u regiji, u cilju dalje potpore sektora malih i srednjih poduzeća u određenim državama.

U 2011.-2012., **UNDP** je nastavio promovirati socio-ekonomski oporavak multietničkih zajednica kroz jačanje struktura lokalnih vlada, putem implementacije treće faze projekta *Program oporavka regije Srebrenice III*. U ovoj fazi, Projekt će osigurati tehničku pomoć i prijenos znanja, putem progresivnog prijenosa odgovornosti na općine, civilno društvo i građane, te podržati lokalne partnere u stvaranju okruženja povoljnog za lokalni ekonomski razvitak.

U siječnju 2011. godine, **EU/EC** inicirala je novi projekt *Mediterranski eko industrijski razvitak (MEID)*, koji ima za cilj podržati sudjelovanje zemalja kandidata/potencijalnih kandidata u zajedničkim transnacionalnim aktivnostima suradnje sa partnerima iz zemalja članica EU i upoznati ih sa programima teritorijalne suradnje u sklopu strukturnih fondova EU.

U siječnju 2011. godine, EU/EC započela je novi *Projekt potpore implementaciji nacionalne Strategije integriranog upravljanja granicom* (IBM), koji je planiran kao *twinning* pomoć za institucije BiH uključene u IBM, tako da se osposobe da kroz učinkovitiju i djelotvorniju praksu omoguće uspostavu sustava granične kontrole koji je usuglašen sa planiranim aktivnostima "Smjernica za integrirano upravljanje granicom na zapadnom Balkanu".

U ožujku 2011. godine, EU/EC inicirala je dva dodatna projekta u sklopu sustava granične kontrole: *Inovativno umrežavanje i ekonomska suradnja regija Tuzle i Vukovara (InECO) / prekogranična suradnja – program komponente II i Razvitak tipičnih proizvoda sjeveroistočne Bosne i okruga Zlatibor u Srbiji / prekogranična suradnja 2008. BiH i Srbija*.

U srpnju 2011. godine, EU/EC inicirala je novi projekt *Razvitak novih shema akreditiranja*. Cilj projekta je da se poboljša integracija BiH sa tržištima EU putem daljnjeg unapređenja kvalitete infrastrukture i kreira okruženje povoljno za industrije i proizvođače iz BiH, omogućavajući im da poboljšaju svoje trgovinske i industrijske odnose sa tržištima EU i međunarodnim tržištima. Projekt će izraditi sheme za akreditaciju tijela za ocjenu usklađenosti u

područjima akreditacije medicinskih laboratorija, certifikacije proizvoda, sustava upravljanja kvalitetom i zaštitom okoliša, certifikacije i obuke osoblja za njihovu realizaciju.

U 2011.-2012. godini, **SAD/USAID** su nastavili implementaciju projekta *Uspostavljanje mreže žena u biznisu (WBN) u BiH*. Glavni cilj Projekta je podržavanje žena u njihovim naporima da upravljaju svojim poduzećima i farmama, da poboljšaju svoje sposobnosti da se suoče sa poslovnim rizicima (marketinške vještine i vještine planiranja) i poboljšaju svoje sposobnosti upravljanja novcem. Projekt, također ima za cilj podržati poslovne subjekte koje vode žene u gradskim (40%) i ruralnim (60%) područjima, kroz pružanje odgovarajuće obuke i potpore za klijente u skladu sa prilikama u područjima gdje se nalaze.

Glavni projekti koji nisu svrstani u postojeće podsektore navedeni su u sljedećoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Natron Hayat II	EBRD	11,00
Nova Ljubljanska banka	EBRD	10,00
Program oporavka regije Srebrenice III	UNDP	8,10
LEF: BINGO	EBRD	6,00
Restrukturiranje zajma Sunrise I	EBRD	4,00
Restrukturiranje zajma Sunrise II	EBRD	3,00
LEF: BHB kablovska TV	EBRD	2,10
Tehnička pomoć-Potpore trgovinskoj politici i institucijskoj izgradnji u BiH	EU/EC	2,00
Potpore implementaciji nacionalne IBM strategije	EU/EC	1,42
Uspostava Mreže žena u biznisu (WBN) u BiH	SAD/USAID	1,11

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2011.-2012 godini

Potpore makroekonomskoj politici

U lipnju 2011. godine, Parlament FBiH usvojio je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osobnom porezu na dohodak*¹¹³; kao i *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o uspostavljanju metode podmirenja unutarnjih obveza FBiH*¹¹⁴.

U listopadu 2011. godine, Narodna skupština RS usvojila je *Zakon o robnim rezervama*¹¹⁵, dok je *Zakon o korporativnom porezu na dohodak*¹¹⁶ usvojen je **u lipnju 2012.**

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, u suradnji sa Izvoznim vijećem BiH, donatorima i Agencijom za promociju izvoza, pripremiolo je *Nacrt strategije za rast izvoza BiH 2012.-2015.*, kao i pet sektorskih strategija sa pratećim akcijskim planovima za njihovu realizaciju, koji trebaju biti upućeni Vijeću ministara BiH na usvajanje tijekom 2012. godine.

Potpore malim i srednjim poduzećima i unapređenje poslovnog okruženja

U travnju 2011. godine, Narodna skupština RS usvojila *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji državnog kapitala u poduzećima*¹¹⁷, kao i *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stranim investicijama*¹¹⁸.

¹¹³ Službene novine FBiH br. 44/11

¹¹⁴ Službene novine FBiH br. 42/11

¹¹⁵ Službeni glasnik RS br.109/11

¹¹⁶ Službeni glasnik RS br. 57/12

¹¹⁷ Službeni glasnik RS br. 79/11

¹¹⁸ Službeni glasnik RS br. 52/11

U lipnju 2011. godine, Narodna skupština RS je usvojila *Zakon o turizmu*¹¹⁹, dok je Parlament FBiH usvojio *Zakon o izmjenama Zakona o zanatima i pratećim aktivnostima*¹²⁰.

U rujnu 2011. godine, Narodna skupština RS usvojila je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poduzećima*¹²¹.

U studenom 2011. godine, Narodna skupština RS usvojila je *Zakon o zanatsko-poduzetničkim djelatnostima*¹²², dok je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji poslovnih zgrada, poslovnih prostora i garaža*¹²³ usvojen **u ožujku 2012.**

U lipnju 2011. godine, Vlada RS usvojila je *Strategiju razvitka turizma RS 2011.-2020.*

U prosincu 2011. godine, Vlada FBiH usvojila je *Nacrt Zakona o turističkim zajednicama i promociji turizma u FBiH*, ali je Parlament FBiH odgodio njegovo usvajanje, dok ne budu uključene sve preporuke i prijedlozi.

Zakon o promociji MSP-a i poduzetništva u BiH trenutačno se nalazi u proceduri usvajanja. Zakon je potrebno usvojiti radi stjecanja preduvjeta za korištenje IPA sredstava kao i drugih stranih sredstava, kako bi se podržao razvoj MSP-a.

Potpora u vidu direktnih ulaganja-financijski podsektor

U lipnju 2011. godine, Parlament FBiH usvojio je *Zakon o izmjenama Zakona o obligacijama*¹²⁴, dok je *Zakon o izmjenama Zakona o zateznim kamatama zaračunatim na neizmirena dugovanja*¹²⁵ usvojen **u srpnju 2011.**

U studenom 2011. godine, Narodna skupština RS usvojila je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mikrokreditnim organizacijama*¹²⁶ i *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o bankama*¹²⁷.

U ožujku 2012., Narodna skupština RS je usvojila *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu vrijednosnica*¹²⁸, dok je **u svibnju 2012.** usvojen *Zakon unutaranjem platnom prometu*¹²⁹.

Socijalna zaštita

U travnju 2011. godine, Narodna skupština RS usvojila je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trgovini*¹³⁰, dok je **u lipnju 2011.** usvojen *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javno-privatnom partnerstvu*¹³¹, kao i *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova*¹³².

U prosincu 2011. godine, Narodna skupština RS je usvojila *Zakon o zaštiti potrošača*¹³³, dok su **u travnju 2012.** usvojeni *Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, i zapošljavanju lica sa invaliditetom*¹³⁴ i *Zakon o socijalnoj zaštiti*¹³⁵.

U ožujku 2011. godine, Narodna skupština RS je usvojila *Strategiju zapošljavanja RS 2011.-2015.* Strategija bi trebala osigurati povećanje stope zaposlenosti za 8%, aktivno sudjelovanje mladeži na tržištu rada i zapošljavanje marginaliziranih skupina u Republici Srpskoj.

¹¹⁹Službeni glasnik RS br. 70/11

¹²⁰Službene novine FBiH br. 42/11

¹²¹Službeni glasnik RS br. 100/11

¹²²Službeni glasnik RS br. 117/11

¹²³Službeni glasnik RS br. 30/12

¹²⁴Službene novine FBiH br. 42/11

¹²⁵Službene novine FBiH br. 48/11

¹²⁶Službeni glasnik RS br. 116/11

¹²⁷Službeni glasnik RS br. 116/11

¹²⁸Službeni glasnik RS br. 30/12

¹²⁹Službeni glasnik RS br. 52/12

¹³⁰Službeni glasnik RS br. 52/11

¹³¹Službeni glasnik RS br. 63/11

¹³²Službeni glasnik RS br. 100/11

¹³³Službeni glasnik RS br. 6/12

¹³⁴Službeni glasnik RS br. 37/12

¹³⁵Službeni glasnik RS br. 37/12

Koordinacija rada donatora

Ne postoji formalni mehanizam koordinacije rada donatora u Sektoru ekonomskog razvitka i socijalne zaštite. Međutim, još uvijek postoji relativno djelotvorna podjela rada i usklađen pristup među sudionicima u ovom Sektoru.

Neki od donatora sugeriraju kako bi uspostavljanje formalnog koordinacijskog tijela unutar Sektora poboljšalo protok informacija i razinu koordinacije aktivnosti, te omogućilo bolju uporabu postojećih resursa.

Kako bi se odgovorilo na rastuću potrebu za unapređenjem koordinacije, domaće institucije su formirale različita i fragmentirana koordinacijska tijela.

U tom smislu, **Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH** formiralo je radnu skupinu za koordinaciju aktivnosti u podsektoru turizma. Ova radna skupina sastaje se svaka dva mjeseca.

Uspostavljen je **Forum za razvitak i promociju poduzetništva i MSP-a**, i održao prvi sastanak u rujnu 2011.

Ministarstvo civilnih poslova formiralo je Odbor za koordinaciju za nadzor implementacije *Strategije zapošljavanja u BiH 2010.-2014.*, koji se sastaje jednom godišnje.

Centralna banka BiH koordinira i organizira redovite sastanke o bankarskoj superviziji, dok je istovremeno formirana Komisija za financijsku stabilnost kako bi se odgovorilo na utjecaje globalne financijske krize na BiH.

Donatori koji su aktivni u Sektoru ekonomskog razvitka i socijalne zaštite redovito sudjeluju na sastancima Forumu za koordinaciju donatora (DCF) koje organizira Ministarstvo financija i trezora/Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

Buduće aktivnosti

Sektor ekonomskog razvitka i socijalne zaštite je od ključnog značaja za postizanje napretka na ekonomskom, političkom i polju socijalnog razvitka u Bosni i Hercegovini.

Svi sudionici aktivni u ovom Sektoru naglasili su potrebu za što skorije usvajanje *Strategije za rast izvoza BiH 2012.-2015.* i pet sektorskih strategija sa pratećim akcijskim planovima za njihovu realizaciju. Očekuje se da će sa implementacijom ovih dokumenata biti povećan broj izvozno orijentiranih proizvođača kao i vrijednost izvoza, koji bi u široj perspektivi trebao voditi ka smanjenju deficita i povećanju zaposlenosti u zemlji.

Nova strategija za MSP u BiH 2012.-2014. označena je od svih sudionika u ovom kao ključna za dalji razvitak ovog Sektora. Iako je dobar znak da se u Bosni i Hercegovini podiže svijest o EU Zakonu o podsticanju male privrede, dokumentu EU o razvitku MSP i Agende EU 2020., postoji mnogo drugih dodatnih aktivnosti koje trebaju biti poduzete, kako bi se definirali jasni prioriteti zemlje, koordinacija na svim razinama i unapređenje poslovnog i investicijskog okruženja.

Treba naglasiti da je unutar podsektora socijalne zaštite, ostvaren značajan napredak u području socijalne inkluzije na svim razinama vlasti u BiH (međusektorska suradnja i mehanizmi koordinacije funkcioniraju prema programu SPIS, poboljšan je okvir politike utemeljen na rezultatima i u proračunima su povećana sredstva za socijalnu zaštitu i inkluziju). Ipak, još uvijek slabi kapaciteti apsorpcije domaćih relevantnih aktera kao i nedostatak jače potpore reformskim procesima u ovom podsektoru predstavljaju izazov, koji treba biti riješen kroz zajedničke napore svih aktera uključenih u podsektor socijalne zaštite.

Svi akteri aktivni u ovom Sektoru izrazili su potrebu za sinkroniziranom implementacijom postojećih razvojnih strategija, koje trebaju biti usklađene i koordinirane kako na svim institucijskim razinama u Bosni i Hercegovini, tako i sa donatorima, kako bi se ubrzao napredak ekonomskog, političkog i društvenog razvitka Bosne i Hercegovine.

Članice DCF-a aktivne u Sektoru u 2011.-2012.	Švedska/Sida, SAD/USAID, UNDP, Nizozemska, Njemačka, Švicarska/SDC/SECO, Italija/IC, UNICEF, Norveška, Francuska, EU/EC.
Ostale ključne međunarodne organizacije	Organizacija za europsku sigurnost i suradnju (OSCE) i Vijeće Europe (CoE).
Ključni partneri među institucijama vlasti	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice; Ministarstvo pravde FBiH; Ministarstvo za javnu upravu i lokalnu samoupravu RS.
Ukupna izdvajanja DCF članica za potrebe Sektora u 2011. i 2012.	2011: €7,57 milijuna –sve u formi grantova 2012: €6,02 milijuna– sve u formi grantova
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2011. i 2012. godini) <i>Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prenosu prava svojine na kapitalu RS u lokalnim TV stanicama na jedinice lokalne samouprave; Zakon o komunalnim taksama RS; Strategija obuke za zaposlene u jedinicama lokalne samouprave FBiH 2011.-2015.</i> Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije¹³⁶ <i>Zakon o lokalnoj samoupravi RS; Zakon o načelima lokalne samouprave u FBiH ; RS Razvojna Strategije za lokalnu samoupravu 2009.-2015.; Strategija obuke zaposlenih u jedinicama lokalne samouprave u Republici Srpskoj 2011.-2015.</i>
Koordinacija rada donatora	Ne postoji mehanizam koordinacije rada donatora na razini BiH. Donatori sudjeluju na <i>ad-hoc</i> koordinacijskim sastancima u organizaciji Saveza općina i gradova FBiH i Saveza općina i gradova RS, te na drugim neformalnim sastancima radi razmjene informacija. Donatori aktivni u ovom Sektoru redovito sudjeluju na tromjesečnim sastancima Foruma za koordinaciju donatora u organizaciji Ministarstva financija i trezora /Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

¹³⁶ Više informacija o strategijama dostupno je na: http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=76:donor-mapping-report&catid=37:dcf-articles

Pregled

Sektor lokalne uprave obuhvaća lokalnu upravu, politiku zapošljavanja i upravljanje administracijom, višesektorsku pomoć za temeljne socijalne usluge, te urbanistički razvitak i upravljanje.

U Bosni i Hercegovini postoje 142 općine i jedinica lokalne samouprave Brčko distrikt. Republika Srpska ima centraliziranu administrativnu strukturu koja obuhvaća 63 općine, dok Federacija BiH, pored 81 jedinice lokalne uprave obuhvaća i deset *županija*, sa njihovim vlastitim zakonodavstvom, temeljnim zakonima, vladama i ministarstvima.

Lokalna uprava je osnova za razvitak i porast demokracije u Bosni i Hercegovini, posebice iz razloga što su općine razina vlasti koji je najbliži građanima. U tom pogledu, tijekom proteklih godina, posebna pozornost bila je posvećena unapređenju rada općinskih vlada kroz unapređenje komunikacije i suradnje između građana i općinskih vlasti.

Ipak, proces reformi u oblasti lokalne samouprave otežan je zbog odsustva jedinstvenog, središnjeg, pravnog i institucijskog okvira u BiH. Na razini Bosne i Hercegovine još nije uspostavljeno tijelo na koje će koordinirati aktivnosti u ovom Sektoru. U Federaciji BiH, lokalna uprava je u zajedničkoj nadležnosti Federacije BiH i deset županija, gdje je Ministarstvo pravde FBiH nadležno za formuliranje i provedbu pravne regulative i politika, a svaka županija pojedinačno nadležna za pitanja iz oblasti kulture, turizma, komunalnih usluga, dok je u Republici Srpskoj Ministarstvo za upravu i lokalnu samoupravu nadležno za gore navedene entitetske aktivnosti.

Savez općina i gradova FBiH i RS, zastupaju interese gradova i općina i služe kao središnje mjesto za pružanje usluga u sklopu oblasti lokalne samouprave. Ova dva Saveza donatori su označili kao svoje najvažnije partnere na lokalnoj razini u BiH, ističući da je potrebno dalje raditi na jačanju njihovih kapaciteta.

U promatranom razdoblju 2011.-2012., oba entiteta izradila su vlastite strategije obuke za lokalnu upravu. Republika Srpska je u rujnu 2010. usvojila *Strategiju obuke zaposlenih u jedinicama lokalne samouprave* u RS 2011.-2015., dok je *Strategija obuke zaposlenih u jedinicama lokalne samouprave* u FBiH 2011.-2015. usvojena u veljači 2012. Ove strategije predstavljaju prekretnicu u pristupu ka daljoj izgradnji lokalnih vlasti u Bosni i Hercegovini, kroz sustavni i održiv razvitak njihovih kapaciteta. Očekuje se da će Strategije dati doprinos realiziranju cjelokupnog procesa reforme u oblasti lokalne uprave u zemlji.

U navedenom razdoblju, donatori su se u najvećoj mjeri fokusirali na razvitak kapaciteta lokalne uprave, kao i na razvitak integritetnog pristupa na ovoj razini (kao što je jedan od relevantnih aktera naglasio – povezivanje razvitka društvenog sektora sa razvitkom sektora lokalne vodoopskrbe se pokazalo kao dobar inovativni model).

Međutim, unatoč spomenutim nastojanjima, svi akteri aktivni u Sektoru lokalne uprave, primijetili su stagnaciju u reformi ovog Sektora. Razlog za ovo može biti pripisan globalnom finansijskom previranju i konstantnom opadanju odobrene međunarodne pomoći kao i u nezainteresiranosti multilateralnih donatora da se dublje angažiraju unutar ovog Sektora, što je činjenica koja se ne može zanemariti.

Aktivnosti donatora u 2011. i 2012. godini

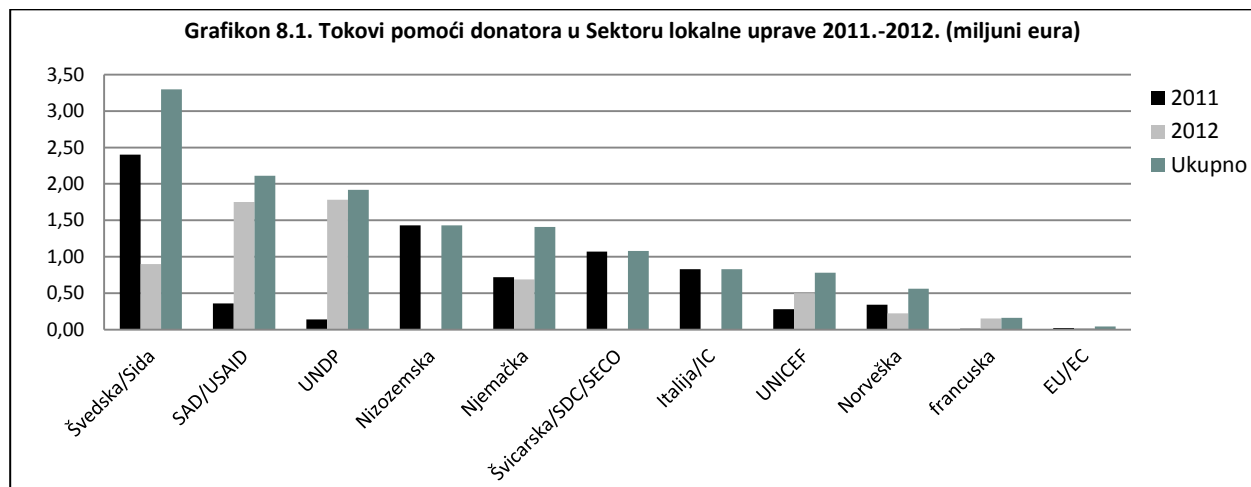
Članice DCF-a aktivne u Sektoru lokalne uprave u 2011.-2012. su Švedska/Sida, SAD/USAID, UNDP, Nizozemska, Njemačka, Švicarska/SDC/SECO, Italija/IC, UNICEF, Norveška, Francuska i EU/EC.

Grafikon 8.1. pokazuje da su vodeći donatori u Sektoru lokalne uprave u **2011. godini** bili Švedska/Sida sa izdvajanjem od €2,40 milijuna, Nizozemska sa izdvajanjem od €1,51 milijuna i Švicarska/SDC/SECO s izdvajanjem od €1,07 milijuna a slijede ih Italija/IC, Njemačka, SAD/USAID, Norveška, UNICEF, UNDP, EU/EC i Francuska.

Vodeći donatori u **2012. godini** u Sektoru lokalne uprave su UNDP sa izdvajanjem od €1,78 milijuna, SAD/USAID sa izdvajanjem od €1,75 milijuna i Švedska/Sida sa izdvajanjem od €0,90 milijuna, a slijede ih Njemačka, UNICEF, Norveška, Francuska, EU/EC i Švicarska/SDC/SECO.

Organizacije koje nisu članice DCF-a, kao što su OSCE i Vijeće Europe, također su pružile potporu reformi i izradi pravnog razvojnog okvira u Sektoru lokalne uprave u Bosni i Hercegovini.

Sva izdvajanja donatora za sektor lokalne uprave u 2011. i 2012. godini bila su u formi grantova.

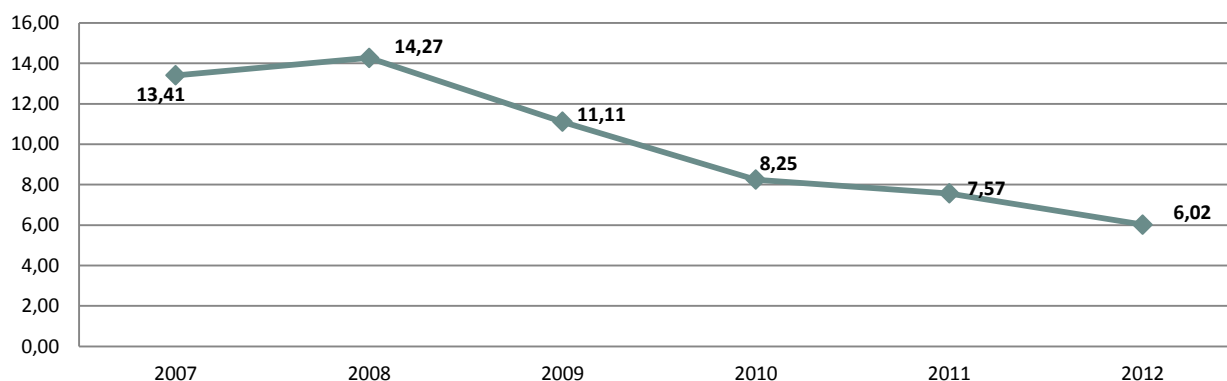
Grafikon 8.2. pokazuje da su ukupna izdvajanja članica DCF-a za sektor lokalne uprave iznosila **€7,57 milijuna u 2011. godini**, a do sada u **2012. godini €6,02 milijuna**. Međutim, za ovaj sektor bi, do kraja 2012. godine, mogla biti izdvojena dodatna finansijska sredstva.

Grafikon 8.2. također pokazuje da se ukupna izdvajanja za sektor lokalne uprave smanjuju od 2008. godine, te se taj trend nastavio i tijekom 2009., 2010. i 2011. godine. Kao što je prethodno objašnjeno, jedan od razloga za to može biti pripisan trenutnom finansijskom previranju na međunarodnoj razini kao i postupnom okončanju pomoći pojedinih bilateralnih donatora. Međutim, uzimajući u obzir da je lokalna uprava prva i najvažnija točka za rješavanje stvarnih problema sa kojim se suočavaju građani, a da složena struktura upravljanja u BiH rješavanje ovih problema još više otežava, negativna percepcija građana u odnosu na lokalnu upravu može dijelom biti povezana sa opadanjem alociranih sredstava u ovaj Sektor¹³⁷.

Za Sektor lokalne uprave je u 2011. godini izdvojeno 1% ukupnih sredstava ODA-e i do danas u 2012. godini 1%.

¹³⁷ Za više informacija, posjetite: <http://www.buka.com/novost/29165/dvije-trecine-gradana-bih-nezadovoljno-lokalnom-vlascu>

Grafikon 8.2. Distribucija pomoći donatora za Sektor lokalne uprave 2007-2012 (milijuni eura)

U rujnu 2011. godine, **SAD/USAID** su započele novi projekt *Jačanje odgovornosti žena i mladih političkih lidera u BiH*, koji ima za cilj osnažiti žene i mladež kako bi mogli preuzeti aktivniju ulogu u političkim procesima. Temeljne ideje Projekta su stvaranje nove i odgovornije generacije političkog vodstva, podizanje svijesti o važnosti uloge žena u političkim procesima i podsticanje njihovog angažmana u političkom životu. Također, SAD/USAID su završili implementaciju GAP II - *Projekt upravne odgovornosti*, koji su sufinancirali Švedska/Sida i Nizozemska, i koji za cilj ima osigurati bolje usluge i učinkovitije upravljanje ljudskim i financijskim sredstvima. Tijekom petogodišnje provedbe, GAP je uspješno uspostavio centre za pružanje usluga građanima (CSCs), procese općinskog akcijskog planiranja (MAP), omogućio građanima da komuniciraju izravno sa općinskim osobljem odgovornim za komunalne usluge i pružateljima komunalnih usluga, itd.¹³⁸

U razdoblju 2011. – 2012., **UNDP** u suradnji sa UNESCO-om i UNICEF-om, dovršio je implementaciju *Programa unapređenja kulturnog razumijevanja u BiH*, koji je financirao Španjolski MDG-fond. Projekt je uspješno izradio nekoliko dokumenata iz oblasti kulturne politike, uveo metodologiju o kulturnoj statistici, unaprijedio međukulturalno razumijevanje i po prvi put industrija kulture je prepoznata kao važan industrijski sektor¹³⁹.

UNDP, sa UNICEF, UNFPA, IOM, UNRCO, UNV i sa svim relevantnim domaćim institucijama u BiH, nastavio je implementaciju *Programa zapošljavanja i zadržavanja mladeži*, koji je također podržan putem Fonda za postizanje Milenijskih razvojnih ciljeva koji je financirala Vlada Španjolske, kao doprinos za unapređenje nacionalnog vlasništva u postizanju Milenijskih razvojnih ciljeva (MDGs). Program je fokusiran na smanjenje visoke stope nezaposlenosti mladeži i prevenciju odliva najvrijednijih resursa iz zemlje. Pored toga, UNDP zajedno sa Švicarskom/SDC/SECO, implementira *Projekt integriranog lokalnog razvitka – ILDP*, koji ima za cilj doprinijeti održivim integriranim i participativnim procesima lokalnog razvitka u BiH. Projekt pruža potporu lokalnim vlastima i njihovim zajednicama da kreiraju integrirane strategije lokalnog razvitka okupljanjem resursa i znanja relevantnih lokalnih aktera.

U siječnju 2011. godine, **Njemačka** je započela projekt *Integrativno pregovaranje*, sa ciljem da se odrede razlozi zbog čega nije bilo trajnog napretka u aktivnostima posredovanja međunarodne zajednice na formiranju gradskih vlasti i ujedinjenju interesa etničkih skupinama. Njemačka je također nastavila implementaciju *Projekta Jačanje lokalne samouprave- faza I*, koji ima za cilj pružiti tehničku pomoć općinama, savezima općina i resornim ministarstvima, da se poboljšaju općinski kapaciteti upravljanja u procesno orijentiranom prostornom planiranju, planiranju proračuna na temelju ravnopravnosti spolova, međuopćinska suradnja i upravljanje znanjem.

¹³⁸ Za više informacija, posjetite: <http://www.bihgap.ba/upload/Usaid%20GAP1.pdf>

¹³⁹ Za više informacija, posjetite: <http://www.mdgfund.org/program/improvingculturalunderstandingbosniaandherzegovina>

U siječnju 2012. godine, **Švicarska/SDC/SECO** u suradnji sa UNDP započela je implementaciju druge faze *Projekta integriranog lokalnog razvitka (ILDP)* u cilju pružanja potpore daljoj konsolidaciji lokalnog strateškog planiranja u BiH, putem olakšavanja njegove vertikalne integracije u okvire strateškog i financijskog planiranja na višim razinama vlasti, pružanje potpore kritičnoj masi lokalnih vlasti da primjene harmoniziran pristup strateškom planiranju i da učinkovito upravlja procesima lokalnog razvitka u partnerstvu sa njihovim lokalnim zajednicama.

U razdoblju 2011.–2012., aktivnosti **UNICEF-a** bile su prvenstveno usmjerene na jačanje koordinacije 13 obrazovnih ministarstava kako bi se poboljšala kvaliteta obrazovanja, unaprijedilo međukulturalno razumijevanje i promicao jedinstveni multikulturalni identitet zemlje. Pored toga, u zajedničkom UN MDG F – *Projektu demokratskog ekonomskog upravljanja*, UNICEF i UNDP podržavali su vlasti BiH i odabrane općine u jačanju uključivanja građana u općinsko upravljanje u oblasti pristupa vodama kao i jačanju kapaciteta vlasti sa ciljem donošenja politika utemeljenih na rezultatima i planiranja resursa za pravedno pružanje usluga vodoopskrbe.

Dvije organizacije koje nisu članice DCF-a također su aktivne u Sektoru lokalne uprave, a to su Organizacija za europsku sigurnost i suradnju (OSCE) i Vijeće Europe (CoE).

U 2005. godini, **OSCE i Vijeće Europe** su zajednički pokrenuli projekt pod nazivom *Beacon scheme BiH*. Ovaj Projekt ima za cilj utvrditi, priznati i promicati inovativnost i uspješan rad na općinskoj razini vlasti u BiH. Početkom 2009. godine, odgovornost nad provedbom Projekta prenesena je u nadležnost RS i FBiH, resornih ministarstava i entitetskih saveza općina i gradova. Članovi Ministarstva pravde FBiH i Ministarstva uprave i lokalne samouprave. Savez općina i gradova FBiH i Savez općina i gradova RS odgovorni su za svakodnevne aktivnosti na rukovođenju ovim Projektom.¹⁴⁰

EU projekt *Socijalna zaštita i inkluzija djece* koji implementira UNICEF, također je bio usmjeren na općinsku razinu, posebice na upostavljanje centara za rani rast i razvitak.

Glavni projekti u Sektoru lokalne uprave navedeni su u tablici koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
(GAP II) Projekt upravne odgovornosti	Švedska/Sida, Nizozemska, SAD/USAID	21,09
Unapređenje kulturnog razumijevanja u BiH (zajednički program MDG-F, Španjolska)	UNDP, UNICEF	5,71
Projekt integriranog lokalnog razvitka - ILDP	Švicarska/SDC/SECO, UNDP	4,33
Program zapošljavanja i zadržavanja mladeži (MDG-F zajednički UN program i Španjolska)	UNDP, UNICEF	3,45
Okviri program za Balkan (FPA): Program potpore regionalnoj suradnji – balkanske države	Italija/IC	2,50
Jačanje lokalne samouprave – faza I	Njemačka	1,90
Projekt razvitka općina u BiH (MDP), faza 3	Švicarska /SDC/SECO	1,65
Razvitak kapaciteta saveza općina i gradova	Švedska/Sida	1,60
Osnovno obrazovanje – faza II	UNICEF	1,04
Jačanje odgovornosti žena i mladih političkih lidera u BiH	SAD/USAID	0,36

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

¹⁴⁰<http://www.oscebih.org/Default.aspx?id=86&lang=EN>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2011.-2012. godini

U prosincu 2011. godine, Narodna skupština Republike Srpske usvojila je *Zakon o komunalnim taksama*¹⁴¹, dok je u srpnju 2012. godine usvojila *Zakon o izmjenama i dopunama i Zakona o teritorijalnoj organizaciji*¹⁴², kao i *Zakon o izmjenama i dopunama zakona o prenosu svojine na kapitalu RS u lokalnim TV stanicama na jedinice lokalne samouprave*¹⁴³. Pored toga, u proceduru je upućen *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj samoupravi RS*.

U veljači 2012. godine, *Strategija obuke za zaposlene u jedinicama lokalne samouprave u FBiH 2011.-2015.*¹⁴⁴ usvojena je od Vlade FBiH¹⁴⁵.

Koordinacija rada donatora

U Sektoru lokalne uprave ne postoji formalni mehanizam na razini BiH koji koordinira rad donatora. Savez općina i gradova FBiH i Savez općina i gradova RS organiziraju koordinacijske sastanke na *ad-hoc* osnovi, na kojima se koordiniraju tekuće i buduće aktivnosti, te vrši njihovo usklađivanje s relevantnim strategijama. Posljednji koordinacijski sastanak na lokanoj razini bio je organiziran u lipnju 2011. godine.

Neformalna koordinacija među donatorskim agencijama u ovom Sektoru se odvija redovito. Unatoč dobroj neformalnoj suradnji svih aktera u ovom Sektoru, donatori sugeriraju potrebu uspostave formalnog mehanizma koordinacije suradnje koji će voditi vlasti BiH. Uspostava takvog mehanizma osigurala bi usklađeni pristup s ciljem povećanja učinkovitosti ukupne pomoći koja se izdvaja za sektor lokalne uprave u BiH.

Donatori koji su aktivni u Sektoru lokalne uprave redovito sudjeluju na sastancima Foruma za koordinaciju donatora (DCF) koje organizira Ministarstvo financija i trezora /Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

Buduće aktivnosti

Sektor lokalne uprave se od 2008. godine suočio sa stalnim padom pomoći, dijelom zbog postupnog okončanja pomoći koju su omogućili bilateralni donatori koji je sada kanaliziraju kroz instrumente EU, kao i globalnim financijskim ograničenjima, što je dovelo do stagnacije u reformi u ovom Sektoru u oba entiteta u BiH.

Domaći i strani akteri koji su aktivni u ovom Sektoru, suglasni su da je uspostava funkcionalnih i učinkovitih koordinacijskih mehanizama/sastanaka u Sektoru lokalne uprave od ključne važnosti za buduća dešavanja unutar sektora. Mehanizam bi pomogao da se osiguraju bolje financijske i programske sinergije između različitih aktera i inicijativa.

Također, dalja pomoć potrebna je za jačanje strateškog, institucijskog i pravnog okvira koji se odnosi na lokalnu upravu u BiH, zajedno sa pomoći za dalji sustavni razvitak kapaciteta lokalnih vlada.

Posebna pozornost treba biti posvećena općinskom rukovodstvu, posebice izgradnji kapaciteta Saveza općina i gradova FBiH i RS. Potpora također treba biti usmjerena na sustavno planiranje lokalnog razvitka i primjenu strategija širom Bosne i Hercegovine, uključujući fokusiranje na kapacitete za apsorpciju EU IPA sredstava, projektno i financijsko upravljanje, kao i na međuopćinsku suradnju i saradnju između lokalne uprave i civilnog društva.

¹⁴¹Službeni glasnik RS br. 4/12

¹⁴²Službeni glasnik RS br. 70/12

¹⁴³Službeni glasnik RS br.70/12

¹⁴⁴Strategija je izrađena uz doprinos predstavnika jedinica lokalne samouprave, Parlamenta FBiH, Ministarstva pravde FBiH, Ministarstva financija FBiH, Saveza općina i gradova FBiH i Agencije za državnu službu FBiH.

¹⁴⁵Službene novine FBiH br. 19/12

Članice DCF-a aktivne u Sektoru u 2011.-2012. godini	SAD/USAID, Svjetska banka, Švedska/Sida, EU/EC, Italija/IC, Republika Češka, Japan/JICA, Norveška.
Ostale ključne međunarodne organizacije	Organizacija za hranu i poljoprivredu (FAO).
Ključni partneri među institucijama vlasti	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa/Sektor za poljoprivredu, hranu, šumarstvo i ruralni razvitak; Agencija za sigurnost hrane BiH; Agencija za zaštitu zdravlja bilja BiH; Ured za veterinarstvo BiH; Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS; Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva FBiH, Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Brčko distrikta BiH.
Ukupna izdvajanja DCF članica za potrebe Sektora u 2011. i 2012.	2011.: €10,23 milijuna - €7,87 milijuna u grantovima i €2,36 milijuna u zajmovima 2012.: €17,60 milijuna- €12,87 milijuna u grantovima i €4,72 milijuna u zajmovima
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2011. i 2012. godini) <i>Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ograničenoj upotrebi duhanskih proizvoda FBiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi FBiH; Zakon o vinu FBiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednim zadrugama RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stočarstvu RS; Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o sadnom materijalu RS; Zakon o izmjenama i dopunama o veterinarstvu u RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu RS; Zakon o mineralnim gnojivima RS; Zakon o zaštiti od požara RS; Zakon o ribarstvu RS; Zakon o duvanu RS.</i> Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije¹⁴⁶ <i>Okvirni Zakon o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvitku BiH; Strateški plan za usklađivanje BiH poljoprivrede, prehrane i ruralnog razvitka BiH 2008.-2011. i Operativni programi za usklađivanje BiH poljoprivrede, prehrane i ruralnog razvitka BiH 2008.-2011.; Strategija FBiH za poljoprivredu i ruralni razvitak; Strategija za ruralni razvitak RS; Strateški plan RS za ruralni razvitak do 2015.</i>
Koordinacija rada donatora	Koordinacijske sastanke donatora u podsektoru poljoprivrede organizira i njima predsjedava Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH. U podsektoru šumarstva ne održavaju se redoviti koordinacijski sastanci. Donatori aktivni u ovom Sektoru redovito sudjeluju na tromjesečnim sastancima Forumu za koordinaciju donatora u organizaciji Ministarstva financija i trezora /Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

¹⁴⁶Više informacija o strategijama dostupno je na: http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=76:donor-mapping-report&catid=37:dcf-articles

Pregled

Sektor poljoprivrede i šumarstva sastoji se od sljedećih elemenata: poljoprivredne politike i administrativnog upravljanja; poljoprivrednog razvitka i agrarne reforme; poljoprivrednih vodnih i zemljišnih resursa; proizvodnje poljoprivrednih prehrambenih proizvoda, agroindustrije i šumarstva; industrijskog bilja i izvoznih usjeva; poljoprivrednih usluga; poljoprivrednih financijskih usluga; poljoprivrednih zadruga; obrazovanja i obuke u oblasti agrikulture; politike šumarstva i administrativnog upravljanja; istraživačkog rada, obrazovanja i obuke u oblasti šumarstva i razvitka šumarstva.

Pitanja poljoprivrede i šumarstva u BiH regulirana su na entitetskim razinama, gdje su Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede u Republici Srpskoj i Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva u Federaciji BiH i Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu u Vladi Brčko distrikta zaduženi za sektor poljoprivrede i šumarstva. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH/Sektor za poljoprivredu, prehranu, šumarstvo i ruralni razvitak nadležno je za obavljanje poslova i zadataka iz nadležnosti BiH koji se odnose na definiranje politike, temeljnih načela, koordiniranje djelatnosti i usklađivanje planova entitetskih tijela vlasti i institucija na međunarodnom planu u područjima poljoprivrede, prehrane, ribarstva, i ruralnog razvitka u Bosni i Hercegovini¹⁴⁷.

Sektor poljoprivrede je jedan od najvažnijih ekonomskih sektora u Bosni i Hercegovini, budući da on osigurava temeljni dohodak za ruralno stanovništvo koje čini skoro 60% populacije BiH, što znači da ovaj Sektor neizravno podržava političku i ekonomsku stabilnost u zemlji.

Međutim, posljednjih godina Sektor poljoprivrede u BiH se smanjuje, budući da se suočava sa širokim spektrom ograničenja. Niske proizvodne cijene, nedostatak objekata za uskladištenje i pakiranje poslije žetve, rascjepkani lanci opskrbe, skupa logistika i ograničen pristup dostupnim financijama je samo dio problema. Novi izvozni režim koji počinje članstvom Hrvatske u EU, dodatno će utjecati na skoro sve proizvođače hrane u BiH.

Situacija je slična i u **podsektoru šumarstva** u Bosni i Hercegovini. Iako šume pokrivaju otprilike 53% teritorije BiH ne koriste se učinkovito, budući da je značajan dio šumskih resursa neiskorišten zbog devastacije i zagađenosti minama.

U razdoblju 2011.-2012., donatorska pomoć za Sektor poljoprivrede i šumarstva uključivala je različite programe i projekte, ali je ostvaren neravnomjeran napredak u različitim područjima ovog Sektora, tj. u područjima poljoprivrede i ruralnog razvitka, sigurnosti hrane, veterinarstva i fitosanitarne politike i ribarstva u Bosni i Hercegovini.

Prema Izvješću o napretku u 2012. godini za Bosnu i Hercegovinu, koji je pripremila EU/EC, malo napretka je postignuto na području **sigurnosti hrane**. Bosna i Hercegovina je usvojila provedbeno zakonodavstvo za rezidue pesticida i radioaktivnih kontaminata i standarde vezane za ove proizvode. Nadležnosti u oblasti sigurnosti hrane su i dalje podjeljene na razini BiH i entitetskoj razini. Potrebno je izraditi strategiju vezanu za mogućnost laboratorijskih kapaciteta da vrše analizu uzoraka iz lanaca hrane i hrane za životinje. Vrlo mali napredak ostvaren je u **sektoru veterinarstva**. Usvojen je jedan dio zakonodavstva koje se odnosi na bolesti životinja i uvjetima vezanim za njihov uvoz. Također, potrebno je uskladiti zakonodavstvo sa *acquis-om* u pogledu higijenskih uvjeta i kontrole hrane, kao i unaprijediti koordinaciju unutar BiH. Potrebno je dalje unaprijediti kapacitete laboratorija radi stjecanja akreditacija i uspostave učinkovitih sustava za kontrolu kvalitete. Napredak je ostvaren u području **fitosanitarnih** aktivnosti. Fitosanitarne kontrole na svim graničnim prijelazima su poboljšane zahvaljujući uvođenju jednoobraznih lista biljaka, biljnih proizvoda i drugih objekata koji su podložni inspekciji zdravlja biljaka. Također se provodi i program za praćenje bolesti krompira. Zakonodavstvo u ovoj oblasti treba dodatno biti usklađeno sa *acquis-om*. U oblasti **poljoprivrede i politike ruralnog razvitka**, ostvaren je mali napredak u usklađivanju sa europskim standardima. U Bosni i Hercegovini još uvijek nije usvojena strategija ruralnog razvitka na razini BiH i nije ostvaren napredak u pripremama za korištenje Instrumenta za predpristupnu pomoć za ruralni razvitak (IPARD). Izrađena je sektorska analiza za pet sektora. Utemeljen je Ured za harmonizaciju i koordinaciju sustava plaćanja u poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvitku BiH, ali nema dovoljno osoblja za izvršavanje njenih zadataka. U Bosni i Hercegovini još uvijek nije usvojena informacijska strategija za poljoprivredu, kao ni zakon o poljoprivrednom popisu. I dalje je potrebno unaprijediti poljoprivrednu statistiku i informacijski sustav za poljoprivredu i izvršiti međusobno usklađivanje postojećih sustava.

¹⁴⁷ Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09 i 103/09)

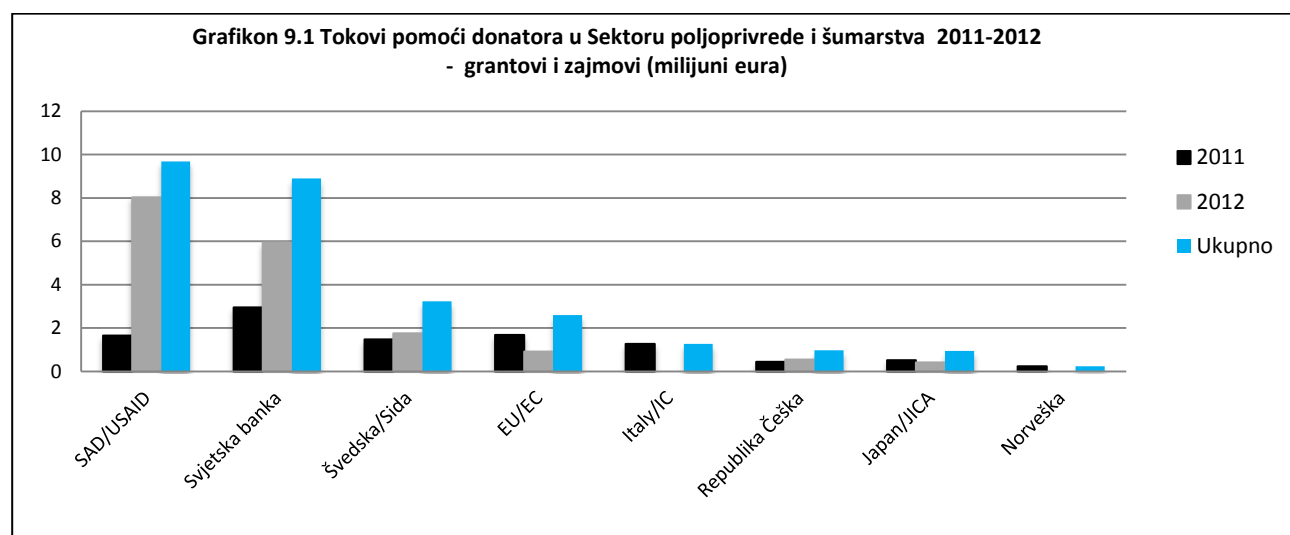
Aktivnosti donatora u 2011. i 2012. godini

Članice DCF-a aktivne u Sektoru poljoprivrede i šumarstva tijekom 2010.-2011. su SAD/USAID, Svjetska banka, Švedska/Sida, EU/EC, Italija/IC, Republika Češka, Japan/JICA i Norveška.

Aktivnosti donatora u Sektoru poljoprivrede i šumarstva obuhvaćaju programe koji su blisko povezani i isprepleteni sa dugim sektorima/podsektorima, kao što su ekonomski razvitak, ravnopravnost spolova, povratak i reintegracija. Iz toga razloga, izdvajanja koja su prikazana u ovom dijelu Izvješća, mogu biti manja, budući da su neke od aktivnosti uključene u poglavlja ekonomskog razvitka, socijalne zaštite i međusobno povezana pitanja.

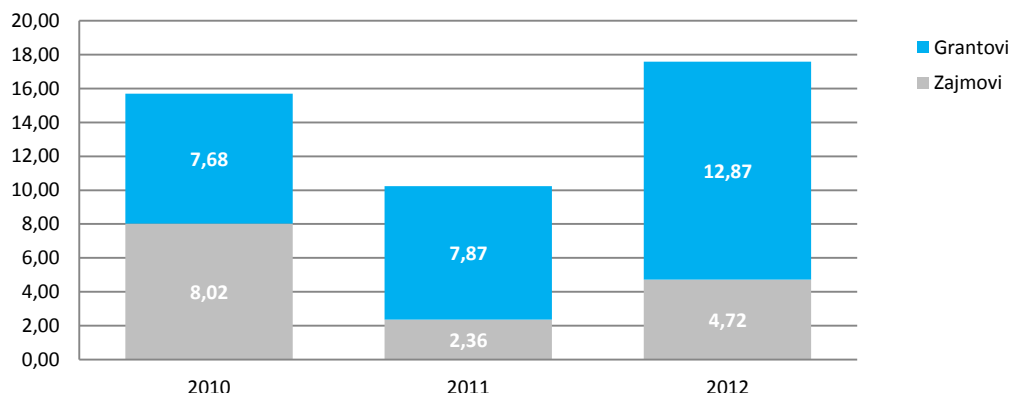
Grafikon 9.1. pokazuje usporedbu ukupnog ulaganja donatora koji su izdvojili sredstva za Sektor poljoprivrede i šumarstva u BiH u obliku grantova i zajmova. Vodeći donatori u Sektoru poljoprivrede i šumarstva u **2011. godini** bili su Svjetska banka sa izdvajanjem od €2,95 milijuna, i EU/EC sa izdvajanjem od €1,68 milijuna, iza kojih slijede SAD/USAID, Švedska/Sida, Italija/IC, Japan/JICA, Republika Češka i Norveška, dok su u **2012. godini** vodeći donatori u ovom Sektoru bili SAD/USAID, sa izdvajanjem od €8,03 milijuna i Svjetska banka sa izdvajanjem od €5,94 milijuna, iza kojih slijede Švedska/Sida, EU/EC, Republika Češka i Japan/JICA.

U 2011.-2012. godini, najveći dio pomoći osiguran je u obliku grantova. Svjetska banka pružila je potporu za ovaj Sektor u obliku zajma.

Grafikon 9.2. pokazuje grantove-zajmove izdvojene za Sektor poljoprivrede i šumarstva od 2010. do 2012. godine, gdje su u 2011. i 2012. godini grantovi imali najveći udjel u financiranju Sektora, u usporedbi sa 2010. godinom, u kojoj su zajmovi imali najveći udjel. Ovo ukazuje na pitanje dugoročne održivosti projekata u ovom Sektoru, zbog činjenice da bi poljoprivreda trebala predstavljati potencijalnu komparativnu prednost BiH.

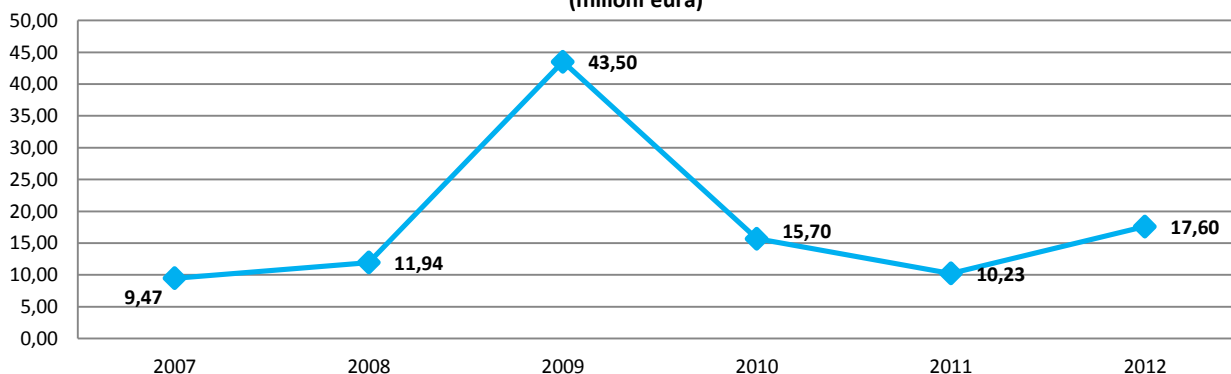
Grafikon 9.2. Udio grantova i zajmova u Sektoru poljoprivrede i šumarstva 2010-2012 (milijuni eura)

Grafikon 9.3. pokazuje da su ukupna izdvajanja članica DCF-a za sektor poljoprivrede i šumarstva bila **€10,23** milijuna u **2011. godini** (€7,87 milijuna u obliku grantova i €2,36 milijuna u obliku zajmova) a do sada u **2012. godini €17,60 milijuna** (€12,87 milijuna u obliku grantova i €4,72 milijuna u obliku zajmova). Međutim, dodatna sredstva mogu biti izdvojena za ovaj Sektor do kraja 2012. godine.

Grafikon 9.3. također pokazuje oscilacije i neujednačenost u izdvajanju ODA sredstava unutar Sektora poljoprivrede i šumarstva. Trend pokazuje značajan porast ulaganja u 2009. godini, sa oštrim padom u 2010. godini, i njegovo ublažavanje u 2011. Važno je da naglasiti da podaci iz 2009. godine uključuju komercijalne zajmove osigurane privatnim poduzećima aktivnim u ovom Sektoru (Bimal, Konzum i VF Komerc). Naredne godine pomoć se značajno smanjila iznova naginjući više ka grantovima nego zajmovima u ovom Sektoru. Razlozi za ovo bili su ili odsustvo dobrih i održivih projekata koji bi mogli započeti ciklus ulaganja i osigurati povoljan povrat sredstava, ili iz razloga što su mnogi poduzetnici napustili ruralna područja zbog bojazni da BiH još nije spremna za izvoz poljoprivrednih proizvoda u EU. Međutim, od 2011. godine nadalje, respektabilan porast u izdvajanju ODA sredstava je primjetan, što pokazuje da će ovaj Sektor opet doći u fokus u godinama koje predstoje.

Grafikon 9.3. Distribucija pomoći donatora/IFI za Sektor poljoprivrede i šumarstva 2007-2012 (milioni eura)

Za ovaj Sektor je u 2011. godini izdvojeno 2% ukupnih sredstava ODA-e i do danas u 2012. godini 4%.

Poljoprivreda

U razdoblju 2011.-2012., potpora donatora u oblasti poljoprivrede bila je usmjerena na unapređenje određenih kultura, proizvodnih tehnologija i pomoć proizvođačima da uspostave veze sa domaćim i stranim tržištima. Većina

donatora pružali su potporu i u oblasti unapređenja institucijskog okvira, marketinških tehnika, te u ostvarenju pristupa finansijskim sredstvima. Neki donatori su, u provedbi aktivnosti u ovom Sektoru, usmjerili svoju potporu na određena područja Bosne i Hercegovine.

U travnju 2011. godine, **SAD/USAID** inicirali su *Projekt promocije poduzetništva u seoskim područjima kroz jačanje konkurentnosti i tržišnog potencijala u BiH* sa ciljem da se poveća konkurentnost u proizvodnji voća i povrća u sjeveroistočnim područjima BiH.

SAD/USAID su nastavili financirati *Projekt aktivnosti za generiranje zaposlenja u ruralnim područjima (REGA)*, sa ciljem da se oformi privatno-javno partnerstvo za razvitak i proširenje sektora jagodičastog voća (trešnje i bobičasto voće). Od projekta se očekuje da će angažirati otprilike 230 poljoprivrednika u oblasti održive proizvodnje jagodičastog voća, kako bi se promicala njihova proizvodnja putem domaćih prerađivača hrane, i osigurao pristup zajmovima kroz mikro kreditnu organizaciju MKO Partner.

SAD/USAID su nastavili implementaciju FARMA projekta kojeg sufinancira Švedska/Sida. FARMA projekt je već ostvario rezultate u obliku povećane konkurentnosti BiH poljoprivrednika i agro biznisa, te je uspješno pronašao i otvorio nova tržišta za BiH proizvode.

Švedska/Sida i Svjetska banka zajedno financiraju *Projekt poljoprivrednog i ruralnog razvitka*. Ovim projektom bi se trebala povećati učinkovitost institucija na razini BiH i entiteta, u oblasti izrade programa razvitka poljoprivrede, te ubrzati pristup BiH ka predpristupnoj pomoći za ruralni razvitak (IPARD).

Švedska/Sida je također nastavila podržavati trgovinu životinjama i stimulaciju izvoza, eliminirajući izvozne barijere za životinje i proizvode životinjskog podrijetla iz BiH, kroz provedbu *Projekta za unapređenje trgovine životinjama i proizvodima životinjskog podrijetla - ITAP*. Cilj projekta je poboljšati zdravlje životinja kao i ljudsko zdravlje u BiH, kroz jačanje kapaciteta Ureda za veterinarstvo u provedbu mjera za suzbijanje zaraznih bolesti životinja.

EU/EC je u veljači 2011. godine, započela Projekt – *Snabdijevanje cijepivima protiv bjesnila i klasične svinjske gripe za Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine*. Sveobuhvatni cilj Projekta je da unaprijedi zdravlje životinja, posebice u odnosu na određene bolesti kao što su bjesnilo ili klasična svinjska gripa, koji pored implikacija na javno zdravlje mogu imati i ozbiljne trgovinske i ekonomske posljedice za BiH.

EU/EC je također započela sa projektom *Upravljanje zdravljem biljaka u BiH*. Sveobuhvatni cilj Projekta je uspostava integriranog sustava fitosanitarne kontrole, koji će moći izraditi i provesti politiku zaštite zdravlja biljaka u BiH, koja će biti usklađena sa zakonodavstvom EU i međunarodnim standardima u ovom području.

U razdoblju 2011.-2012. godina, **Italija/IC** je putem provedbe projekta Institucijske potpore općini Srebrenica nastavila podržavati općinu Srebrenica u procesu socio-ekonomskog razvitka poljoprivredno-prehrambenog podsektora i integriranog razvitka ruralnih područja BiH, povratka izbjeglica i uspostavu multietničke zajednice u području Bratunca.

U siječnju 2012. godine, Italija/IC je također započela provedbu novog projekta *Ruralia– Razvitak žena u ruralnim područjima u Bosni i Hercegovini- faza I*.

U sklopu bilateralnog projekta *Pilot akcije za integrirani ruralni razvitak i revitalizaciju ruralnih područja u BiH*, Italija je podržala pripremu nacrtu i usvajanja nove legislative vezane za proizvodnju i komercijalizaciju vina.

U srpnju 2011. godine, **Republika Češka** se priključila SAD/USAID i Švedskoj/Sida, u realizaciji projekta FARMA. Projekt obuhvaća aktivnosti na unapređenju proizvodnje mliječnih proizvoda u sjeveroistočnoj Bosni, te povećanje proizvodnje bobičastog voća, u cilju pružanja sveobuhvatne potpore razvitku poljoprivrede u BiH.

Također, Republika Češka nastavila je pružati potporu za povećanje proizvodnje mlijeka u BiH. Projekt ima za cilj prenijeti iskustvo i znanje Republike Češke u upravljanju stočarstvom kao i u pogledu ekonomske transformacije potrebne za pristupanje EU.

U travnju 2011. godine, **Norveška** je započela novi projekt *Poljoprivredni razvitak*. Projekt ima za cilj osigurati obrazovanje, znanje i izgradnju kapaciteta u BiH kroz potporu datu poljoprivrednim školama, sa posebnim fokusom na razvitak poslovanja i izgradnju kompetentnosti u sektorima poljoprivrede i obrazovanja.

Japan /JICA nastavio je podržavati poljoprivredni i ruralni razvitak kroz *Projekt izgradnje povjerenja preko razvitka poljoprivrednih i ruralnih poduzeća (SACRED)*, sa ciljem poboljšanja ekonomskog samopouzdanja i izgradnje povjerenja među lokalnim stanovnicima regije Srebrenice.

Šumarstvo

U razdoblju 2011.-2012. godina, šumarstvo je bilo jedna od oblasti koja se najmanje financirala u BiH i u ovom izvještajnom razdoblju nije zabilježilo nikakva ulaganja.

Svjetska banka u predstojećem razdoblju planira pružiti potporu ovom podsektoru, putem Projekta upravljanja održivim šumskim i napuštenim zemljištem, koji je u pripremi. Projekt bi trebao podržati unapređenje i upravljanju šikarom, napuštenim pašnjacima i ogoljelim zemljištem unutar šumskog gazdinstva. Svjetska banka će također nastaviti pružati potporu povećanju površine zaštićenih područja u BiH i upravljanju njima, kroz provedbu Projekta zaštićenih šumskih i planinskih područja.

Glavni projekti u Sektoru poljoprivrede i šumarstva navedeni su u sljedećoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Projekt poljoprivrednog i ruralnog razvitka	Svjetska banka, Švedska/Sida	19,07
Razvojne intervencije za brzo napredovanje na tržištu - FARMA	Švedska/Sida, SAD/USAID	8,65
Projekt za izgradnju povjerenja preko razvitka poljoprivrednih i ruralnih poduzeća (SACRED)	Japan /JICA	2,76
Oснаživanje žena preko organske poljoprivrede u BiH	SAD/USAID	1,48
Poboljšanje kvalitete i tržišne proizvodnje mlijeka u sjeveroistočnoj Bosni i Hercegovini	Republika Češka	1,14
Zaštita i valorizacija visoko kvalitetnih tradicionalnih hercegovačkih proizvoda	Italija/IC	1,10
Projekt promocije poduzetništva u ruralnim područjima kroz jačanje konkurentnosti i tržišnog potencijala u BiH	SAD/USAID	1,01
Pilot aktivnosti za ruralni integrirani razvitak i revitalizaciju teritorije	Italija/IC	0,95
Snabdijevanje cijepivima protiv bjesnila i klasične svinjske gripe za Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine	EU/EC	0,92
Potpora poljoprivredno-prehrambenom proizvodnom lancu jagodičastog voća u Bratuncu	Italija/IC	0,84
Institucijska potpora općini Srebrenica u procesu socio-ekonomskog razvitka poljoprivredno-prehrambenog podsektora	Italija/IC	0,84

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forum za koordinaciju donatora – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2011. i 2012. godini

U srpnju 2011. godine, Parlament FBiH usvojio je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ograničenoj upotrebi duhanskih proizvoda*¹⁴⁸, dok je u isto vrijeme Narodna skupština RS usvojila *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednim zadrugama*¹⁴⁹.

U rujnu 2011. godine, Narodna skupština RS usvojila je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stočarstvu*¹⁵⁰, dok je **u studenom 2011. godine** usvojila *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sadnom materijalu*¹⁵¹.

U prosincu 2011. godine, Narodna skupština RS usvojila je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o veterinarstvu u RS*¹⁵² kao i *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu*¹⁵³.

¹⁴⁸ Službene novine FBiH br. 50/11

¹⁴⁹ Službeni glasnik RS br. 78/11

¹⁵⁰ Službeni glasnik RS br. 100/11

¹⁵¹ Službeni glasnik RS br. 117/11

U veljači 2012. godine, Narodna skupština RS usvojila je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mineralnim gnojivima*¹⁵⁴, dok je u ožujku 2012, Parlament FBiH usvojio je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi*¹⁵⁵, kao i *Zakon o vinu*¹⁵⁶.

U srpnju 2012. godine, Narodna skupština RS usvojila je *Zakon o zaštiti od požara*¹⁵⁷, *Zakon o zaštiti životne sredine*¹⁵⁸, *Zakon o veterinarsko-medicinskim proizvodima*¹⁵⁹, kao i *Zakon o ribarstvu*¹⁶⁰ i *Zakon o duhanu*¹⁶¹.

Koordinacija rada donatora

Koordinacijske sastanke donatora, kao najbolji način razmjene informacija među svim sudionicima u Sektoru poljoprivrede, organizira Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa. Sastanke kvartalno saziva i vodi Radna skupina za planiranje i koordinaciju pomoći donatora u Sektoru poljoprivrede, prehrane i ruralnog razvitka.

Ne postoji formalan koordinacijski mehanizam u Sektoru šumarstva na razini Bosne i Hercegovine.

Donatori koji su aktivni u Sektoru poljoprivrede i šumarstva redovito sudjeluju na sastancima Forumu za koordinaciju donatora (DCF) koje organizira Ministarstvo financija i trezora/Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

Buduće aktivnosti

Prema svim relevantnim akterima koji su aktivni u Sektoru poljoprivrede i šumarstva u Bosni i Hercegovini, prioriteti BiH moraju biti usmjereni na jačanje institucijskih kapaciteta na svim razinama vlasti, kako bi bili osposobljeni za samostalno planiranje i upravljanje poljoprivrednim i ruralnim razvitkom, kao i za učinkovitu provedbu i usklađivanje zakona sa EU zakonodavstvom, iz oblasti veterinarstva, fitosanitarnih pitanja i sigurnosti hrane. Također, poboljšanje konkurentnosti kao i unapređenje i koordinacija između domaćih institucija u sklopu Sektora, od ključne je važnosti za dalji napredak Bosne i Hercegovine, iz kog razloga je neophodno što prije postići dogovor oko jasne sektorske strategije, definiranja sektorskih prioriteta i osiguranja zajedničkih temelja za sve buduće aktivnosti relevantnih aktera.

Uzevši u obzir predstojeće pristupanje Hrvatske u EU, kao i ispunjavanje kriterija za članstvo u EU, BiH institucije i donatori koji su uključeni u rad Sektora, trebaju harmonizirati svoj rad i intenzivirati aktivnosti na donošenju strateških dokumenata, usklađivanju domaćeg zakonodavstva sa *acquis-om* i stavljanju pravnog okvira u funkciju, radi povećanja konkurentnosti lokalnih resursa i proizvoda, kako bi se postigao održiv rast ekonomije i smanjenje siromaštva u Bosni i Hercegovini.

Buduće aktivnosti trebale bi biti usmjerene na razvitak konkurentnijeg Sektora poljoprivrede, kroz značajno prestrukturiranje u sklopu poljoprivredne potrošnje i politike kroz unapređenje upravljanja javnom potrošnjom.

Značajni resursi bi također trebali biti usmjereni na razvitak javnih institucija, instrumenata za korištenje predpristupnih sredstava Europske unije, informacijskih sustava u poljoprivredi i ruralnom razvitku, institucija nadležnih za sigurnost hrane i pratećeg regulatornog okvira, kako zbog pristupanja susjednih zemalja u članstvo EU, tako i zbog priprema BiH za članstvo u EU. Nadalje, BiH mora razviti funkcionalne institucije koje se bave zemljišnom administracijom, kako bi zemljišno tržište moglo funkcionirati na učinkovitiji način i na taj način omogućiti razvitak poslovanja. Neophodne zemljišne reforme uključuju jasno pravo vlasništva i vlasništvo nad zemljištem, sustave registracije i katastra koji dobro funkcioniraju, tražiti će dodatnu angažiranost svih domaćih aktera i predstavnika donatorske zajednice u Bosni i Hercegovini.

¹⁵² Službeni glasnik RS br.6/12

¹⁵³ Službeni glasnik RS br. 5/12

¹⁵⁴ Službeni glasnik RS br. 24/12

¹⁵⁵ Službene novine FBiH br. 27/12

¹⁵⁶ Službene novine FBiH br. 55/12

¹⁵⁷ Službeni glasnik RS br. 71/12

¹⁵⁸ Službeni glasnik RS br. 71/12

¹⁵⁹ Službeni glasnik RS br. 71/12

¹⁶⁰ Službeni glasnik RS br. 72/12

¹⁶¹ Službeni glasnik RS br. 72/12

Članice DCF-a aktivne u Sektoru u 2011.-2012.	SAD/USAID, UNDP, Švedska/Sida, Norveška, Francuska, EU/EC, Austrija/ADC, UNICEF, Njemačka, UK/DFID, Italija/IC, Republika Češka, Nizozemska, Švicarska/SDC/SECO.
Ostale ključne međunarodne organizacije	Ured Ujedinjenih naroda za pitanja žena za Središnju i Istočnu Europu (UN Women CEE); Fond Ujedinjenih naroda za stanovništvo (UNFPA); Volonteri Ujedinjenih naroda (UNV), OSCE.
Ključni partneri među institucijama vlasti	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice; Ministarstvo civilnih poslova / Povjerenstvo za koordinaciju pitanja mladih; Agencija za ravnopravnost spolova; Gender centri FBiH i RS.
Ukupna izdvajanja DCF članica za potrebe sektora u 2011. i 2012. godini	2011.: €7,91 milijuna –sve u obliku grantova 2012.: €5,64 milijuna –sve u obliku grantova
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2011. i 2012. godini) <i>Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o omladinskom organiziranju RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o raseljenim licima, povratnicima i izbjeglicama RS; Strategija za izjednačavanje mogućnosti lica sa invaliditetom FBiH 2011.-2015.</i> Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije¹⁶² <i>Zakon o ravnopravnosti spolova u BiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH; Zakon o volonterstvu RS; BiH Gender akcijski plan; Strategija za prevenciju i borbu protiv nasilja u obitelji u BiH 2009.-2011.; Državna strategija za borbu protiv nasilja nad djecom 2007.-2010.; Strateški plan za borbu protiv nasilja nad djecom 2007.-2010.; Akcijski plan za borbu protiv nasilja u obitelji u RS 2009.-2010.; Omladinska politika RS 2010.-2015.; Strategija za razvitak porodice u RS za razdoblje 2009.-2014.; Zakon o mladima FBiH; Strategija zapošljavanja BiH 2010.-2014.; Revidirana Strategija Bosne i Hercegovine za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma; Akcijski plan za provedbu Rezolucije 1325 Vijeća sigurnosti UN-a o ženama, miru i sigurnosti (UNSCR) u BiH; Akcijski plan za poboljšanje pozicije žena u ruralnim područjima RS do 2015.</i>
Koordinacija rada donatora	Ravnopravnost spolova: donatori sudjeluju na neformalnim sastancima u cilju razmjene informacija. Mladi: Ministarstvo civilnih poslova /Povjerenstvo za koordinaciju pitanja mladih u Bosni i Hercegovini organizira mjesečne sastanke u cilju koordinacije aktivnosti od značaja za mladež. Donatori također prisustvuju neformalnim sastancima organiziranim u cilju razmjene informacija. Povratak i reintegracija: Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice /Državno povjerenstvo za izbjeglice i raseljena lica po potrebi organizira sastanke sa donatorima koji aktivno sudjeluju u radu ovog podsektora. Donatori aktivni u ovom Sektoru redovito sudjeluju na kvartalnim sastancima Foruma za koordinaciju donatora u organizaciji Ministarstva financija i trezora /Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

¹⁶² Za više informacija o strategijama posjetite: http://www.donormapping.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=76:donor-mapping-report&catid=37:dcf-articles

Pregled

Međusobno povezani sektori obuhvaćaju sljedeće podsektore: ravnopravnost spolova, mladež i povratak i reintegracija.

U razdoblju 2011.-2012., ostvaren je neujednačen napredak u pojedinim oblastima u sklopu Međusobno povezanih sektora u Bosni i Hercegovini. Značajan napredak ostvaren je samo u podsektoru ravnopravnosti spolova. Najveći napredak ogleda se u usuglašenoj harmonizaciji zakonodavstva između različitih razina vlasti u Bosni i Hercegovini.

Ravnopravnost spolova i uključivanje žena su postali veoma značajni u svim aspektima socijalnog, ekonomskog i političkog života u BiH. Najvažniji institucijski mehanizam za ostvarenje ravnopravnosti spolova na razini BiH je Agencija za ravnopravnost spolova BiH, koja djeluje u sklopu Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, dok na razini entiteta djeluju *Gender centar* Federacije BiH i *Gender centar* Republike Srpske. Tijekom prethodne dekade centri su razvili institucijski i politički okvir za primjenu mehanizma za ravnopravnost spolova u Bosni i Hercegovini.

Nakon uspostavljanja *Financijskog mehanizma za provedbu Gender akcijskog plana BiH (FIGAP Program 2009.-2014.)*¹⁶³ u studenom 2009. godine, **podsektor ravnopravnost spolova** zabilježio je sveukupan napredak u svim prioritetnim oblastima, koje su definirane u *Gender akcijskom planu BiH*. Najveći napredak ostvaren je u oblastima prevencije i borbe protiv nasilja utemeljenom na spolnoj ravnopravnosti, kroz usvajanje i implementaciju strategija na razini BiH i entitetskoj razini za borbu protiv nasilja u obitelji.

U razdoblju 2011.-2012., podsektor ravnopravnosti spolova zabilježio je dalje unapređenje u oblasti prevencije i borbe protiv nasilja u obitelji. Predstavnici BiH Agencije za ravnopravnost spolova sudjelovali su pripremi Konvencije Vijeća Europe na temu prevencije i borbe protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Istambulska konvencija) koja je usvojena u travnju 2011. godine. Konvencija je prvi međunarodno obvezujući dokument koji uspostavlja sveobuhvatan zakonski okvir za prevenciju nasilja, zaštitu žrtava i gonjenje počinitelja¹⁶⁴. Konvencija je trenutačno u fazi ratifikacije u Bosni i Hercegovini.

U podsektoru mladeži Ministarstvo civilnih poslova/Povjerenstvo za koordinaciju pitanja mladeži- (CCYI)¹⁶⁵ nadležno je za koordinaciju svih skupina koje djeluju u oblasti promocije i zaštite uloge mladeži u Bosni i Hercegovini, u cilju unapređenja uvjeta života mladeži, kao i međunarodne promocije pitanja od značaja za mladež u BiH.

U razdoblju 2010.-2011., ostvaren je napredak u donošenju zakonskih akata značajnih za podsektor mladeži. Narodna skupština Republike Srpske usvojila je *Zakon o izmjenama i dopunama zakona omladinskom organiziranju*, dok je Parlament Federacije BiH usvojio *Strategiju za izjednačavanja mogućnosti za lica sa invaliditetom 2011.-2015.*

U travnju 2011., predstavnici organizacija iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Srbije, koji kao partneri sudjeluju u implementaciji projekta *Jednake mogućnosti za sve mlade ljude*¹⁶⁶, potpisali su *Sporazum o pridruživanju regionalnoj mreži za promociju socijalnog uključivanja mladeži*, sa ciljem podizanja razine svijesti mladeži o važnosti politike socijalne uključenosti, kao i njihovog informiranja o mogućnostima koje im pruža angažman u oblasti društvenog života.

U podsektoru povratka i reintegracije, nadležna institucija na razini Bosne i Hercegovine je Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice, dok je glavno tijelo za koordinaciju povratka Povjerenstvo za izbjegla i raseljena lica, koje upravlja sredstvima Fonda za povratak. Fond za povratak je utemeljen 2004. godine u cilju ostvarenja dosljednog pristupa provedbe politike i koordinaciju aktivnosti vezanih za povratak raseljenih lica.

Pozitivan pomak u sklopu ovog podsektora ostvaren je u oblasti zakonodavstva u Republici Srpskoj, usvajanjem *Zakona o izmjenama i dopunama zakona o raseljenim licima, povratnicima i izbjeglicama* u svibnju 2012. godine. Ali, podsektor povratka i reintegracije u Bosni i Hercegovini još uvijek je opterećen nedostatkom temeljne infrastrukture i pitanjima vezanim za ostvarenje zakonskih prava, što usporava brzi napredak u ovom podsektoru.

¹⁶³ FIGAP je podržan od Švedske/Sida, Austrije/ADC, UK/DFID i Švicarske/SDC/SECO.

¹⁶⁴ Za više informacija posjetite: http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/default_EN.aspx

¹⁶⁵ Vijeće ministara BiH je 2004 uspostavilo Povjerenstvo za koordinaciju pitanja mladeži (CCYI) BiH kao stalno tijelo. Međutim, u 2009. godini isto je rekonstruirano i premješteno u Ministarstvo civilnih poslova BiH, kako bi se povećala njegova učinkovitost.

¹⁶⁶ Projekt je podržan od Europske komisije (IPA-Fond za prekograničnu suradnju).

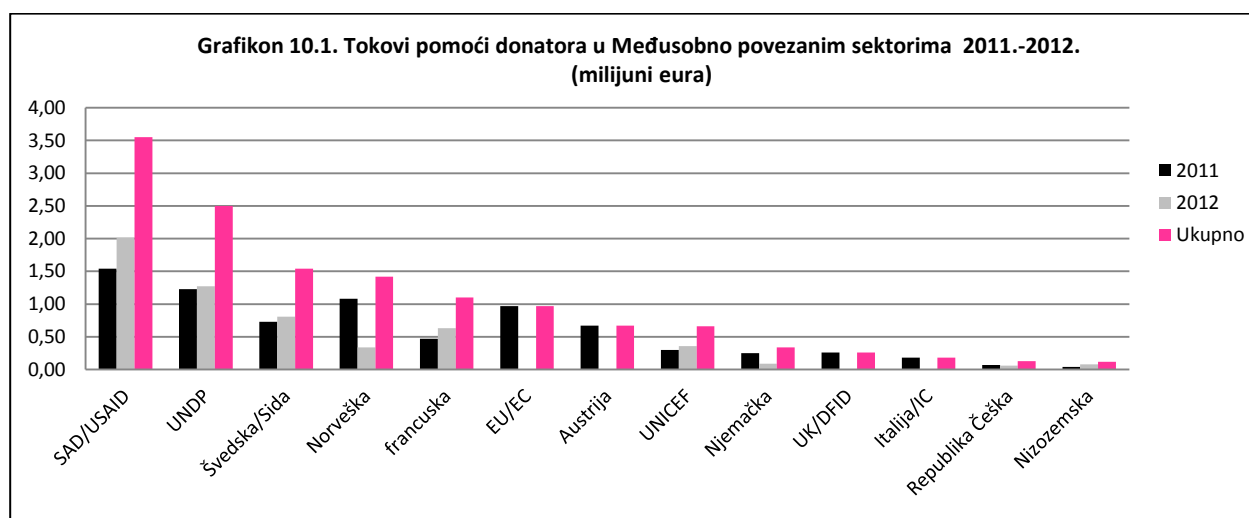
Aktivnosti donatora u 2011. i 2012. godini

Članice DCF-a aktivne u Međusobno povezanim sektorima u razdoblju 2011.-2012. bile su SAD/USAID, UNDP, Švedska/Sida, Norveška, Francuska, EK, Austrija/ADC, UNICEF, Njemačka, UK/DFID, Italija/IC, Češka Republika, Nizozemska i Švicarska/SDC/SECO.

Grafikon 10.1. pokazuje da su vodeći donatori u Međusobno povezanim sektorima u **2011. godini** bili SAD/USAID sa izdvajanjem od €1,54 milijuna, UNDP sa izdvajanjem od €1,23 milijuna i Norveška sa izdvajanjem od €1,08 milijuna, a slijede ih EU/EC, Švedska/Sida, Austrija/ADC, Francuska, UNICEF, UK/DFID, Njemačka, Italija/IC, Švicarska/SDC/SECO, Češka Republika i Nizozemska.

U 2012. godini, vodeći donatori u ovom Sektoru bili su SAD/USAID sa izdvajanjem od €2,01 milijuna i UNDP sa izdvajanjem od €1,27 milijuna, a slijede ih Švedska/Sida, EU/EC, Švicarska/SDC/SECO, Francuska, UNICEF, Norveška, Njemačka i Nizozemska.

Sva donatorska ulaganja u Međusobno povezane sektore u 2011. i 2012. godini su u obliku grantova.

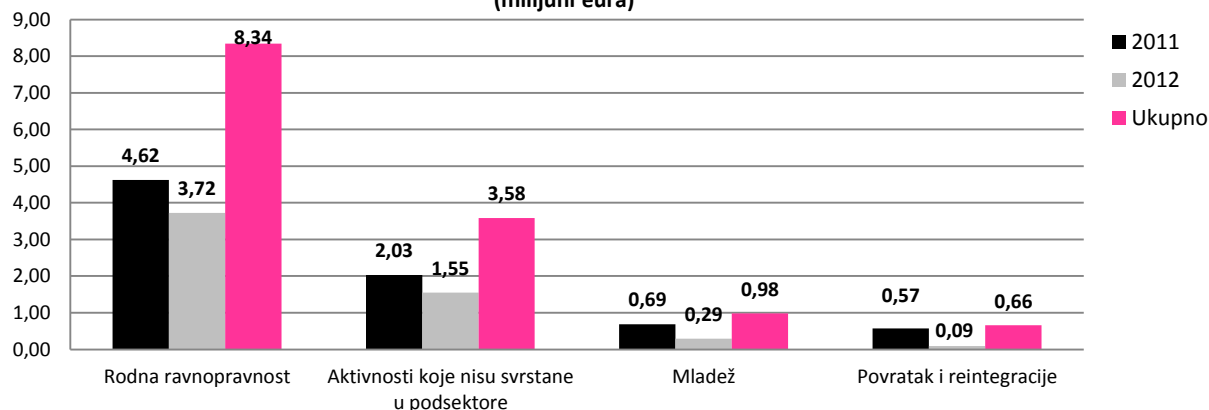
Grafikon 10.2. pokazuje da je za **podsektor ravnopravnosti spolova u 2011. godini** izdvojeno **€4,62 milijuna**, ili **58,42%** od ukupnih ulaganja za Sektor. Do sada u **2012. godini** izdvojeno je **€3,72 milijuna** ili **65,88%** od ukupnih ulaganja za ovaj Sektor.

Za **aktivnosti/projekte koji nisu svrstani u postojeće podsektore u 2011. godini** izdvojeno je **€2,03 milijuna**, odnosno **25,66%** od ukupnih ulaganja za Sektor. Do sada u **2012. godini** za ove aktivnosti izdvojeno je **€1,55 milijuna** ili **27,40%** od ukupnih ulaganja za ovaj Sektor.

Za **podsektor povratak i reintegracije u 2011. godini** izdvojeno je **€0,57 milijuna**, ili **7,16%** od ukupnih ulaganja za Sektor. Do sada u **2012. godini**, izdvojeno je **€0,09 milijuna** ili **1,60%** od ukupnih ulaganja za ovaj Sektor.

Za **podsektor mladeži u 2011. godini** izdvojeno je **€0,69 milijuna**, ili **8,76%** od ukupnih ulaganja za Sektor. Do sada u **2012. godini** izdvojeno je **€0,29 milijuna** ili **5,13%** od ukupnih ulaganja za ovaj Sektor.

Grafikon 10.2. tokovi pomoći po podsektorima Međusobno povezanih sektora 2011.-2012.
(milijuni eura)

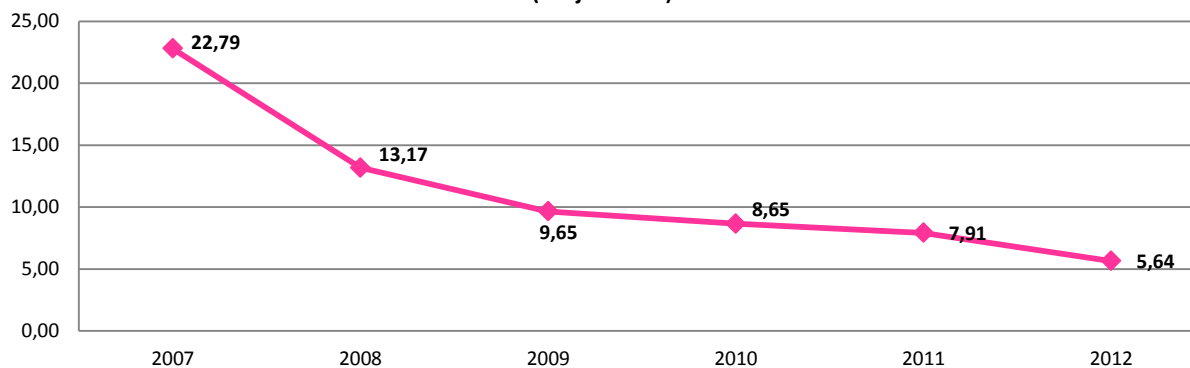

Grafikon 10.3. pokazuje da su ukupna izdavanja članica DCF-a za potrebe Međusobno povezanih sektora bila **€7,91 milijuna u 2011. godini** a do sada **u 2012. godini, €5,64 milijuna**. Međutim, za ovaj Sektor bi do kraja 2012. godine mogla biti izdvojena dodatna finansijska sredstva.

Grafikon 10.3 pokazuje da je u promatranom razdoblju od 2007. do danas zabilježen konstantan pad u sredstvima pomoći koja su usmjeravana u ovaj Sektor.

Za Međusobno povezane sektore u 2011. godini izdvojeno je 1% od ukupnih ODA-e sredstava a do danas u 2012. godini 1%.

Grafikon 10.3. Distribucija pomoći donatora za Međusobno povezane sektore 2007-2012
(milijuni eura)

Ravnopravnost spolova

Članice DCF aktivne u podsektoru ravnopravnosti spolova u razdoblju 2011.-2012. su bili SAD/USAID, UNDP, Švedska/Sida, UNICEF, Norveška, Austrija/ADC i Švicarska/SDC/SECO.

U 2011. godini za podsektor za ravnopravnost spolova izdvojeno je €4,62 milijuna, ili **58,42%** od ukupnih ulaganja za Sektor, dok je do sada **u 2012. godini izdvojeno €3,72 milijuna** ili **65,88%** od ukupnih ulaganja za ovaj Sektor.

U siječnju 2011. godine, **Švedska/Sida** je pokrenula *Treću fazu magistarskih studija na temu ravnopravnosti spolova*. Glavni cilj Projekta je pružanje postdiplomskog obrazovanja studentima iz Bosne i Hercegovine, o različitim aspektima ravnopravnosti spolova, kako bi im se omogućila primjena stečenog znanja u njihovom svakodnevnom radu u institucijama, privatnom sektoru ili nevladinim organizacijama. Također, Švedska/Sida je nastavila realizaciju projekta

*Fondacije pod nazivom Žena ženi*¹⁶⁷ (Kvinna till Kvinna Foundation-KtK). Kroz primjenu Okvirnog sporazuma, Fondacija KtK pruža potporu razvitku građanskog društva u Jugoistočnoj Europi, sa fokusom na sudjelovanju žena u društvenom životu, nasilja nad ženama, žena u sferama obrazovanja i rada, kao i zaštite zdravlja žena. KtK Fondacija pruža potporu u jačanju kapaciteta i pruža financijsku potporu radu lokalnih nevladinih organizacija.

UNICEF je pružio potporu nadležnim ministarstvima na svim razinama vlasti u BiH, BiH Agenciji za Statistiku, entitetskim statističkim institutima/uredima i partnerskim Organizacijama civilnog društva u jačanju prikupljanja i analiziranja podataka vezanih za djecu i obitelji. Razvijeni su kapaciteti za korištenje specifičnih baza podataka kao što su DevInfo, UNESCO-OECD-EUROSTAT obrazovne statistike, TransMoNEE, MICS, ESPAD, i Europski Sustav za statistike za integriranu socijalnu zaštitu (ESSPROS). BiH Agencija za statistiku je poduzela konkretne korake za širu obuku, korištenje i distribuciju podataka kroz korištenje ESSPROS i DevInfo, u suradnji sa drugim BiH institucijama.

U lipnju 2012. godine, UNICEF BiH, u suradnji sa BiH vlastima, je također pokrenuo *BiH 2011 Istraživanje višestrukih pokazatelja 4 (MICS4)*, koje obuhvaća i romsku populaciju, pod vodstvom Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice. Usvajene su *Smjernice za identifikaciju socijalno isključene djece* i biti će korištene kao temelj za zvanično godišnje izvještavanje od strane linijskih ministarstava.

U siječnju 2011. godine, **Norveška** je inicirala projekt *BiH 2011 Ravnopravnost spolova u reformi sektora sigurnosti u Bosni i Hercegovini*, koji za cilj ima izgradnju kapaciteta i pružanje tehničke potpore lokalnim institucijama sigurnosti i pravde, kao i organizacijama civilnog društva u BiH, da pitanja ravnopravnosti spolova u ugrade u svoje politike.

U prosincu 2011. godine, **Austrija/ADC** je započela novi projekt *Aktivna inkluzija i prava Romkinja na Zapadnom Balkanu*. Osnovni cilj Projekta je da doprinese unapređenju društveno ekonomske pozicije romskih žena u Srbiji, Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori, kroz njihovo aktivno sudjelovanje u izradi politika.

Glavni projekti u podsektoru ravnopravnosti spolova su navedeni u slijedećoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Fondacija Žena ženi (KtK)	Švedska/Sida	3,34
(Tax and Fiscal Project – TAF) Poreski i fiskalni projekt	SAD/USAID	2,27
Osnovno obrazovanje- Faza II	UNICEF	1,04
Nasilje nad ženama	UNDP	0,45
BiH 2011 Istraživanje višestrukih pokazatelja stanja 4 (MICS4)	UNICEF	0,27
Ravnopravnost spolova u reformi Sektora sigurnosti u Bosni i Hercegovini	Norveška	0,26
Promocija politika ravnopravnosti spolova u JIE 2011 - 2013	Austrija/ADC	0,23
Program magistarskih studija na temu ravnopravnosti spolova III	Švedska/Sida	0,22

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora– <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Mladež

Članice DCF-a aktivne u podsektoru mladeži u razdoblju 2011.-2012. bile su Francuska, Italija/IC, Nizozemska, UNICEF, Austrija/ADC, Norveška i SAD/USAID.

U 2011. godini za podsektor mladeži je izdvojeno **€0,69 milijuna**, ili **8,76%** od ukupnih ulaganja za Sektor, dok je do sada **u 2012. godini** izdvojeno **€0,29 milijuna** ili **5,13%** od ukupnih ulaganja za ovaj Sektor.

Do kraja 2012. godine, **Francuska** će nastaviti pružati potporu aktivnostima koje provode omladinske NVO organizacije kroz implementaciju projekta *Suradnja na profesionalizaciji i izgradnji kapaciteta u omladinskim mrežama*.

¹⁶⁷ *Fondacija pod nazivom Žena ženi podržava i surađuje sa ženskim organizacijama koje igraju aktivnu ulogu u procesima mira i ponovne izgradnje. Fondacija je trenutačno aktivna u tri regije, Balkan, Južni Kavkaz i Bliski istok i surađuje sa više od 100 organizacija.*
<http://www.kvinnatillkvinna.se/en/article/3032>

U srpnju 2011. godine, **Nizozemska** je pokrenula projekt *Omladinski informacijski centar u Srebrenici 2011.-2014.*, sa ciljem unapređenja društvenog i ekonomskog blagostanja mladeži u multietničkim zajednicama u regiji Srebrenice, posebice u općinama Srebrenica, Bratunac i Milići, kao i promicanja slike i mogućnosti cijele regije.

U svibnju 2011. godine, **Austrija/ADC** je započela novi projekt *Društveni centar umjesto boravak za dnevnu njegu za hendikepirana lica*. Cilj Projekta je da doprinese boljem uključivanju lica sa invaliditetom u život zajednice u BiH, kroz kreiranje okruženja koje je otvoreno za poštivanje prava svakog čovjeka.

U aprilu 2012. godine, **Norveška i UNICEF** pokrenuli su *Projekt za praćenje implementacije Konvencije o pravu djeteta (CRC) na razini lokalne zajednice*. Projekt se fokusirao na 21 općinu u BiH. Cilj Projekta je povećanje kapaciteta struktura lokalnih civilnih društava u vezi sa socijalnom zaštitom i uključivanjem djece i mladeži, kao i povećanju sudjelovanja sektora civilnog društva u procesu donošenja odluka i upravljanja, kao i proširenju mreže organizacija civilnog društva, koje omogućavaju sigurno okruženje za djecu i mladež.

Glavni projekti u podsektoru mladeži su navedeni u sljedećoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Program zapošljavanja mladeži i njihovog zadržavanja u radnom odnosu – MDG-F (Španjoski Fond)	UNDP, UNICEF	3,45
Promocija politike mladeži na lokalnoj razini u sjeveroistočnoj BiH	Italija/IC	0,59
Informativni centar za mladež Srebrenica 2011-2014	Nizozemska	0,23
Program obuke za Srebrenicu	SAD/USAID	0,21
Suradnja za profesionalizaciju i izgradnju kapaciteta u mrežama mladeži	Francuska	0,20
Društveni centar umjesto boravak za dnevnu njegu za hendikepirana lica	Austrija/ADC	0,10
(CRC)- Projekt za praćenje implementacije na nivou lokalne zajednice	Norveška/ UNICEF	0,44

Svi projekti su dostupni u bazi podataka Foruma za koordinaciju donator – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Povratak i reintegracija

Članice DCF-a aktivne u podsektoru povratka i reintegracije u razdoblju 2011.-2012. su bile EU/EC, Francuska, Njemačka i Republika Češka.

Za podsektor povratka i reintegracije u 2011. godini, izdvojeno je **€0,57 milijuna**, odnosno **7,16%** od ukupnih ulaganja za Sektor, dok je do sada **u 2012. godini** za izdvojeno **€0,09 milijuna** ili **1,60%** od ukupnih ulaganja za ovaj Sektor.

Do kraja 2012. godine, **Francuska** će nastaviti podržavati ekonomske projekte za BiH povratnike iz Francuske, kako bi se osigurali osnovni životni uvjeti za povratnike putem projekta *Program za pomaganje integracije povratnika*.

U svibnju 2011. godine, **Republika Češka** pružila je pomoć funkcioniranju Međunarodne komisije za nestala lica u Sarajevu (ICMP), pružajući grant za nabavku opreme za njenu laboratoriju.

Glavni projekti u podsektoru povratka i reintegracije nalaze se u sljedećoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Program za pomaganje integracije povratnika	Francuska	0,61
Rekonstrukcija sitne infrastrukture u cilju potpore održivom povratku (rekonstrukcija kuća u Kotor Varoši)	EU/EC	0,50
Rekonstrukcija kuća	Njemačka	0,16
Pomoć za funkcioniranje i unapređenje Međunarodne komisije za nestala lica u Sarajevu	Republika Češka	0,01

Svi projekti su dostupni u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Aktivnosti koje nisu svrstane i postojeće sektore

Članice DCF-a koje su aktivne u aktivnostima koje nisu svrstane i postojeće podsektore u razdoblju 2011.-2012. bile su SAD/USAID, Norveška, Švicarska/SDC/SECO, EU/EC, Francuska, UK/DFID, Njemačka, Republika Češka i Austrija/ADC.

Za aktivnosti koje nisu svrstane i postojeće sektore u 2011. godini izdvojeno je **€2,03 milijuna**, odnosno **25,66%** od ukupnih ulaganja za Sektor, dok je do sada **u 2012. godini** za ove aktivnosti izdvojeno **€1,55 milijuna** ili **27,40%** od ukupnih ulaganja za ovaj Sektor.

EU IPA projekt pod nazivom "*Unapređenje sustava socijalne zaštite i inkluzije za djecu u Bosni i Hercegovini*" koji provodi UNICEF, pruža potporu za unapređenje sustava socijalne zaštite na svim razinama upravljanja putem jačanja okvirne politike socijalne zaštite i inkluzije djece i kapaciteta pružatelja socijalnih usluga, pri čemu se posebice treba primijeniti pristup utemeljen na potrebama i ljudskim pravima. Projekt se fokusira na izradu modela provedbe socijalne zaštite i inkluzije djece na općinskoj razini, koji će poboljšati međusektorske odgovore na razini zajednice i koji će povećati korištenje postojećih usluga i doprinijeti razvitku kapaciteta svih relevantnih aktera, dok će pozitivni primjeri međusektorskih praksi u pilot općinama (kao što je uspostavljanje Centara za rani rast i razvitak) biti konsolidirani u usklađen kompletiran sažetak pozitivnih praksi utemeljenih na rezultatima (činjenicama) za dalje poboljšanje sustava i okvirne politike socijalne zaštite i inkluzije djece.

U siječnju 2011. godine, **Norveška** je započela projekt *Fond malih grantova Veleposlanstva*. Projekt osigurava grantove Veleposlanstva Norveške za male projekte u vrijednosti od 10 do 50 tisuća KM, u različitim područjima kao što su kultura i umjetnost, unapređenje poslovanja, obrazovanje, mir i pomirenje, sektor sigurnosti, sektor pravosuđa i ljudska prava.

Pored toga, u rujnu 2011. godine, **Norveška** je inicirala Projekt jačanja civilnog društva, sa ciljem jačanja uloge civilnog društva u BiH, pružajući im grantove u iznosu do 250 tisuća KM.

Do kraja 2012., **Francuska** će osigurati subvencije za Kulturni centar Andre Malraux u Sarajevu, kao i za mrežu francuskih kulturnih centara u Tuzli, Mostaru i Banjoj Luci, uključujući plaću zamjenika ravnatelja Centra u Sarajevu, kao i potporu za BiH festivale i kulturne događaje, putem projekta *Suradnja u organizaciji kulturnih manifestacija*.

U rujnu 2011., **Njemačka** je inicirala projekt *Borba protiv diskriminacije*, koji identificira područja, razine i mjere poduzete na lokalnoj razini, kako bi se spriječili različiti vidovi diskriminacije. Nadalje, **u listopadu 2011.**, Njemačka je započela projekt *Potpore za stanovništvo pogođeno zimskim nepravilnostima*, kako bi se osiguralo drvo za ogrijev, kreveti, hrana, itd. najsiromašnijem dijelu stanovništva BiH.

U siječnju 2012., Njemačka je započela *Projekt pitanja koje se odnosi na službene jezike u Bosni i Hercegovini*, kako bi se istražilo pitanje priznavanja službenih jezika u Ustavu BiH i osigurao stručni prijevod Ustava BiH (Aneks 4 Dejtonskog mirovnog sporazuma), sa ciljem da se isti objavi u Službenom glasniku Bosne i Hercegovine.

U ožujku 2012. godine, Njemačka je inicirala projekt *Promocija slobode medija i održivost samoregulacije medija u BiH*. Projekt obuhvaća zaštitu javnosti od neprofesionalnog i manipulativnog novinarskog izvještavanja, zaštitu tiskanih medija od političkog, ekonomskog ili drugog pritiska, obrazovanje mladih novinara, studenata i određenih profesionalnih skupina kao i koordinaciju sa tijelima za samoregulaciju iz regije.

U ožujku 2012. godine, **Republika Češka** inicirala je *Small scale projekt*, kao bi se pružila potpora za male lokalne projekte u BiH.

Glavni projekti u aktivnostima koje nisu svrstane i postojeće podsektore nalaze se u sljedećoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Jačanje sustava socijalne zaštite i uključivanje djece u Bosni i Hercegovini	EU/EC, Norveška, UK/DFID, UNICEF	5,30
Aktivnosti uklanjanja mina i razvitka u područjima zahvaćenim minama u općinama Stolac i Berkovići (projekt PMAD)	Švicarska/SDC/SECO	2,31
SUradnja u organizaciji kulturnih manifestacija	Francuska	1,92
(SIM) Projekt jačanja neovisnih medija	SAD/USAID	1,63
(CCSP II) Održivi razvitak NVO sektora u Bosni i Hercegovini II	SAD/USAID	0,87
Fond malh grantova Veleposlanstva	Norveška	0,76
Fond za jačanje civilnog društva	Norveška	0,66

Svi projekti su dostupni u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2011. i 2012. godini

U prosincu 2011., Narodna skupština Republike Srpske usvojila je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o omladinskom organizovanju*, dok je u **svibnju 2012. godine** usvojen *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o raseljenim licima, povratnicima i izbjeglicama*.

U srpnju 2011., Parlament FBiH usvojio je *Strategiju za izjednačavanje mogućnosti lica sa invaliditetom 2011.-2015.*

Tijekom 2012. godine, Agencija za ravnopravnost spolova planirala je izradu nacrtu novog strateškog dokumenta *Gender akcijski plan BiH za 2013.-2017.*

U tijeku je izrada nacrtu nove petogodišnje *Strategije za prevenciju i borbu protiv nasilja u obitelji (2013.-2017.)* u FBiH.

Koordinacija rada donatora

U podsektoru ravnopravnosti spolova ne postoje formalni mehanizmi koordinacije. Donatori koji aktivno sudjeluju u radu ovog podsektora koordiniraju svoje aktivnosti na *ad-hoc* osnovi. Međutim, intenzivna suradnja među donatorima tijekom izrade *Financijskog mehanizma za implementaciju Gender akcijskog plana 2009.-2014. (FIGAP)* unaprijedila je koordinaciju. Agencija za ravnopravnost spolova BiH, kao i Gender centri FBiH i RS surađuju veoma uspješno putem redovitih sastanka, kao i sastanaka Upravnog odbora, utemeljenog radi praćenja realizacije FIGAP programa.

Na razini BiH, Povjerenstvo za izbjegla i raseljena lica, u sklopu Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice, koordinira aktivnosti na razini BiH i entiteta, odobrava projekte i na *ad-hoc* osnovi organizira sastanke sa donatorima.

Donatori koji su aktivni u Međusobno povezanim sektorima redovito sudjeluju na sastancima Foruma za koordinaciju donatora (DCF) koje organizira Ministarstvo financija i trezora / Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

Buduće aktivnosti

Suradnja između institucija BiH u podsektoru ravnopravnosti spolova je značajno i kvalitativno poboljšala. U narednom razdoblju fokus aktivnosti je na usklađivanju zakona na entitetskoj i razini BiH, koji reguliraju spolnu jednakost u radu, zapošljavanje i poduzetništvo, kao i borbu protiv nasilja, utemeljenog na spolnoj ravnopravnosti.

Unutar podsektora mladeži, u narednom razdoblju institucije BiH trebale bi biti fokusirane na zdravlje mladeži, bolju edukaciju orijentiranu prema tržištu, kao i pristup koji je okrenut u korist mladeži. Iako su donatori još uvijek aktivni u ovom podsektoru, bez jasno definirane politike, provedene od strane institucija BiH, ova pitanja će i dalje ostati dio problema, umjesto da postanu rješenje.

U razdoblju 2011.-2012. ostvaren je neujednačen napredak u podsektoru povratka i reintegracije¹⁶⁸. Svi aktivni sudionici u ovom podsektoru jednoglasni su o potrebi održivosti ovog procesa. Nedostupnost električne energije i opće infrastrukture za povratnike, manjak sredstava za skoro sve aktivnosti koje se odnose na pitanja reintegracije, kao i diskriminacija u ostvarenju socijalnih i mirovinskih prava, zapošljavanju i obrazovanju, predstavljaju glavne prepreke za postizanje boljeg napretka u ovom podsektoru.

¹⁶⁸ Za više informacija posjetite: http://www.mhrr.gov.ba/izbjeglice/Donatorska_konferencija/Default.aspx

- Austrija/Austrijska agencija za razvitak i suradnju (ADC)
- Republika Češka
- Francuska
- Njemačka
- Mađarska
- Italija/Talijanska kooperacija za razvitak (IC)
- Japan/Japanska međunarodna agencija za suradnju (JICA)
- Veleposlanstvo Kraljevine Nizozemske
- Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške
- Španjolska/Španjolska agencija za međunarodnu razvojnu suradnju (AECID)
- Švedska/Švedska međunarodna agencija za razvojnu suradnju (Sida)
- Švicarska/Švicarska agencija za razvitak i suradnju (SDC)/Državno tajništvo za ekonomske poslove (SECO)
- Ujedinjeno Kraljevstvo/Odjel za međunarodni razvitak (UK/DFID)
- Sjedinjene Američke Države/Američka agencija za međunarodni razvitak (SAD/USAID)
- Europska banka za obnovu i razvitak (EBRD)
- Europska komisija (EC)
- Europska investicijska banka (EIB)
- Fond Ujedinjenih naroda za djecu (UNICEF)
- Razvojni program Ujedinjenih naroda (UNDP)
- Svjetska banka (WB)
- Republika Slovenija¹⁶⁹

¹⁶⁹ Republika Slovenija je postala članica DCF-a u srpnju 2012. godine i nije sudjelovala u istraživanju.

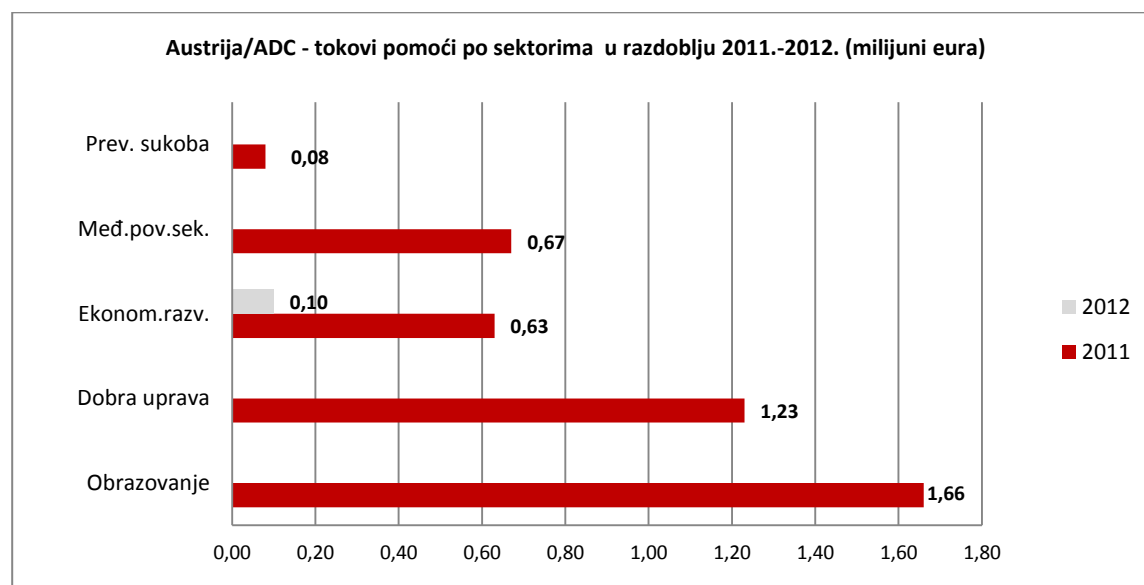
Austrija/Austrijska agencija za razvitak i suradnju (ADC)

Politički pristup

Austrijska agencija za razvitak i suradnju (ADC) svoje djelovanje u Bosni i Hercegovini temelji na Aktu o razvojnoj suradnji Austrije, koji je usklađen sa smjernicama i načelima Strategije razvitka BiH 2008.-2013., Strategije socijalne uključenosti 2008.-2013. i Pariške deklaracije o efektivnosti pomoći iz 2005. godine. ADC blisko surađuje sa predstavnicima vlasti, civilnog društva kao i sa drugim donatorima, u cilju usklađivanja svog razvojnog programa sa razvojnom strategijom BiH i usmjeravanja aktivnosti ka odabranim prioritetnim područjima, kako bi se prevazišao problem financiranja, izbjeglo dupliciranje aktivnosti i realizirala sinergija i nadopunjavanje u implementaciji međunarodne razvojne pomoći u BiH.

Glavne aktivnosti u 2011. i 2012. godini

Austrija/ADC je izdvojila **€4,27 milijuna** u 2011. i **€0,10 milijuna** u 2012. godini u sljedeće Sektore: Obrazovanje; Dobra uprava i institucionalna izgradnja; Ekonomski razvitak i socijalna zaštita; Međusobno povezani sektori; Prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost.

Prioriteti ADC-a za razdoblje 2011.-2013. su Obrazovanje (visoko obrazovanje i strukovno obrazovanje i obuka), Ekonomski razvitak i zapošljavanje i spolna pitanja iz Međusobno povezanih sektora. U skladu sa tim, fokus će i dalje biti usmjeren ka postojećim prioritetima i ADC se neće angažirati u novim sektorima ili aktivnostima. Tekući programi i projekti ADC će do 2013. biti dovršeni i predati partnerima u Bosni i Hercegovini.

Mjere koje su poduzete u Sektoru Obrazovanja trebale bi doprinijeti modernizaciji i orijentaciji obrazovnog sustava BiH prema zahtjevima tržišta rada, poboljšanju mogućnosti zapošljavanja i smanjenju nezaposlenosti, posebno mladeži, što bi općenito trebalo omogućiti održivi ekonomski oporavak i društveni razvitak zemlje.

Potpora koju ADC pruža u pogledu zapošljavanja i unapređenja uvjeta ekonomskog ambijenta, fokusira se na otvaranje novih radnih mjesta i mogućnosti stjecanja dohotka, posebno za mlade poduzetnike, na olakšavanje pristupa komercijalnim finansijskim tržištima i poboljšanje opće klime za investiranje. Sukladno tome, od velikog značaja je potpora koju ADC usmjerava u razvitak kapaciteta u institucijama vlasti na razini BiH, kao što su Direkcija za

ekonomsko planiranje BiH, Ministarstvo civilnih poslova BiH, Agencija za razvitak visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete, Agencija za spolnu ravnopravnost i Gender centri za spolnu ravnopravnost u entitetima.

Razvitak institucijskih kapaciteta u području uprave, uključujući demokratizaciju, vladavina prava, upravljanje konfliktom, civilno društvo i ljudska prava, temeljni su aspekt aktivnosti ADC u Bosni i Hercegovini, kao i pružanje potpore konsolidaciji i jačanju institucija na razini BiH, posebno u oblastima obrazovanja, istraživanja i sudstva.

Od ključnog interesa za ADC je promocija socijalne pravde i održivog razvitka putem smanjivanja spolne nejednakosti u Bosni i Hercegovini. Uključivanje pitanja ravnopravnosti spolova u sve sfere društvenog života (*gender mainstreaming*) stoga predstavlja sastavni dio programa zapošljavanja i obrazovanja. Ovo podrazumijeva i utvrđivanje spolnih pitanja u svim komponentama programa/projekta, kao i mjerenje izvršenja prema pokazateljima rezultata.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Uzimajući u obzir napredak Bosne i Hercegovine u procesu EU integracija, koji nudi šanse za sudjelovanje u različitim razvojnim programima i fondovima EU, Nadzorni odbor Austrijske razvojne agencije (ADA), operativna jedinica Austrijske agencije za razvitak i suradnju (ADC), su donijeli odluku da 30. lipnja 2011. godine zatvore ured za koordinaciju u Sarajevu i da postupno okonča aktivnosti austrijske bilateralne tehničke pomoći zaključno sa 2013. godinom.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Koordinacija donatora u Bosni i Hercegovini se značajno poboljšala uspostavom Foruma za koordinaciju donatora (DCF). Pored toga, Delegacija EU/EC daje redovite ažurirane informacije u svezi procesa programiranja IPA. Najvažniji donatorski partneri ADC u bilateralnoj suradnji u Bosni i Hercegovini su EC, UNDP, WB, Njemačka, Švedska, Nizozemska, UK, Švicarska, Norveška, SAD i Japan.

Kontakt informacije

Austrijska agencija za razvitak i suradnju (ADC)

Adresa: Džidžikovac 7

71000 Sarajevo

Telefon: +387 33 279 425

E-mail: amira.o@bih.net.ba

Web-adrese: Austrijska agencija za razvitak i suradnju (ADC): www.entwicklung.at

BMeiA –Austrijsko ministarstvo za europske i međunarodne poslove: www.bmeia.gv.at

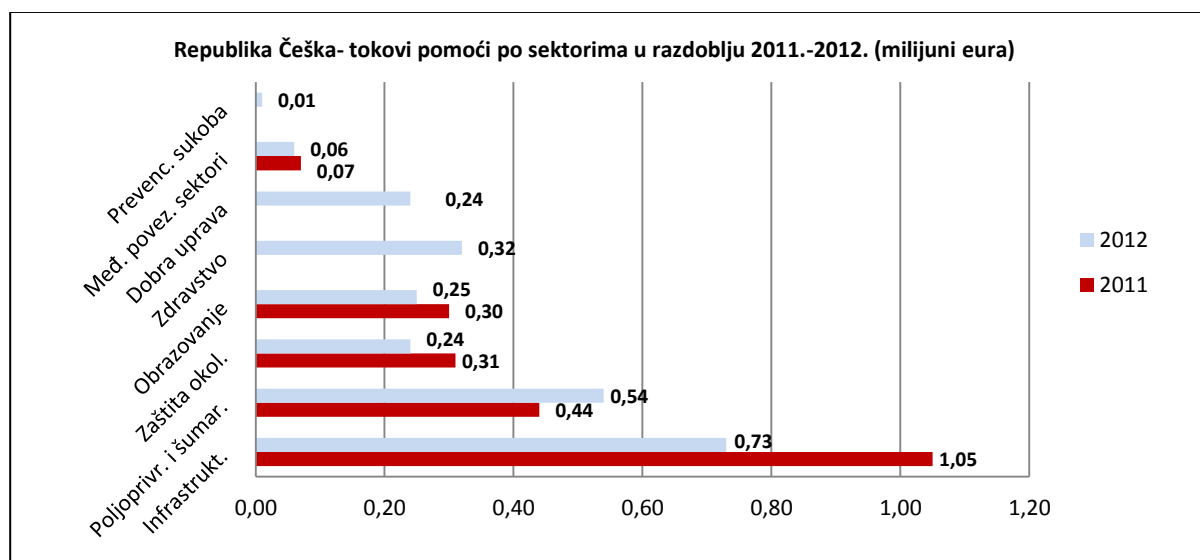
Republika Češka

Politički pristup

Bosna i Hercegovina je svrstana među dugoročne prioritete Republike Češke i u skladu sa tim je uključena u Strategiju razvojne suradnje Republike Češke za razdoblje 2010.-2017., kao jedna od prioriternih zemalja u sklopu njene programske razvojne suradnje. Trenutačno je u primjeni Program razvojne suradnje Republike Češke sa Bosnom i Hercegovinom, lansirani 2011. godine, koji definira sljedeće prioritetne Sektore: Vodoopskrba i zbrinjavanje otpadnih voda; Zaštita okoliša; Proizvodnja i distribucija energije; Institucije vlasti i civilno društvo; Zdravstvo; Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo. Važno je istaći da bi se prilikom suradnje u navedenim sektorima, trebala koristiti iskustva koja je Republika Češka stekla u sopstvenom procesu postkomunističke socio-ekonomske tranzicije i europskih integracija, što daje dodatnu vrijednost pruženoj potpori.

Glavne aktivnosti 2011. i 2012. godine

Republika Češka je izdvojila **€2,17 milijuna** u 2011. i **€2,39 milijuna** u 2012. godini u sljedeće Sektore: Infrastruktura; Poljoprivreda i šumarstvo; Zaštita okoliša; Obrazovanje; Zdravstvo; Dobra uprava i institucionalna izgradnja; Međusobno povezani sektori; Prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost.

Vodoopskrba i zbrinjavanje otpadnih voda

U ovom Sektoru se trenutačno implementiraju dva projekta – *Unapređenje upravljanja otpadom u općinama Doboj i Maglaj* i *Unapređenje vodoopskrbe u Lukavcu*. Implementacija oba projekta je započela u 2011. godini. Planirana razvojna suradnja u ovom polju, za razdoblje 2012.-2014., najvećim dijelom će se fokusirati na vodoopskrbu i zbrinjavanje otpadnih voda.

Zaštita okoliša

Razvojna suradnja u ovom Sektoru će se fokusirati na aktivnosti vezane za očuvanje životne okoliša.

Proizvodnja i distribucija energije

Implementacija projekta *Korištenje obnovljivih izvora energije za sustava centralnog grijanja u Nemili, općina Zenica* je planirana za razdoblje 2011.-2013., kada se očekuje okončanje projekta. Planirani izvor energije potrebne za funkcioniranje sustava centralnog grijanja je obnovljiva energija koja se dobija iz biomase. Razvojna suradnja u ovom Sektoru najvećim dijelom će se fokusirati na lokalne izvore obnovljive energije, i to kroz predstavljanje oglednih modela korištenja izvora obnovljive energije, koji bi kasnije mogli biti replicirani u svim dijelovima Bosne i Hercegovine.

Institucije vlasti i civilno društvo

Razvojna suradnja u ovom Sektoru trebala bi se fokusirati na prijenos iskustva Republike Češke u preoblikovanju državne administracije i izgradnju kapaciteta civilnog društva (planirano za vremensko razdoblje 2012.-2014.), sa posebnim naglaskom na prijenos iskustva Češke u procesima EU integracija. Planirana je realizacija nekoliko projekata unutar ovog Sektora koji se nalaze u različitim fazama pripreme ili implementacije: *Primjena načela o procjeni usklađenosti sa EU u odabranim sektorima, Potpora implementaciji preostalog nacionalnog mehanizma monitoringa i Uspostava Odjela za razvojnu politiku grada Sarajeva*, kroz korištenje iskustava grada Praga.

Zdravstvo

U 2012. godini, počela je implementacija projekta koji se odnosio na tehničku i materijalnu potporu u sklopu vaskularne kirurgije u bolnicama u Sarajevu i Banjoj Luci. Ovaj projekt predstavlja nastavak suradnje koja je započela prethodnih godina, kroz projekt koji je implementiran u suradnji sa bolnicama u Sarajevu, Mostaru i Tuzli.

Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo

Razvojna suradnja u ovom Sektoru se fokusira uglavnom na povećanje konkurentnosti u proizvodnji mlijeka u sjeveroistočnoj Bosni. Projekt koji je trenutačno u tijeku, bi trebao trajati do 2012. godine. Druge aktivnosti u ovom Sektoru se odnose na suradnju sa USAID i Sida u sklopu programa FARMA. Generalno gledajući, razvojna suradnja u ovom Sektoru najvećim dijelom će se fokusirati na potporu poljoprivrednoj proizvodnji.

Razvojna suradnja Republike Češke sa Bosnom i Hercegovinom se ostvaruje na sljedeći način:

Najveći projekti razvojne suradnje kojima upravlja Češka razvojna agencija - ovo su obično projekti koji traju 2-3 godine, i njihove jedinice za implementaciju je odabrala Češka razvojna agencija (CDA).

Mali lokalni projekti, koji omogućavaju male i usmjerene razvojne aktivnosti - za razliku od velikih projekata, mali lokalni projekti su implementirani od strane lokalnih organizacija koje je odabralo Veleposlanstvo Republike Češke u Sarajevu i njihova implementacija se mora provesti u okviru godine za koju su oni odobreni.

Program tranzicije, ima za cilj da podrži demokraciju i ljudska prava, koristeći nedavna iskustva Republike Češke u procesu društvene tranzicije i demokratizacije zemlje. Aplikanti za ovaj program moraju biti organizacije iz Češke, koje tijekom implementacije projekta moraju surađivati sa partnerima iz Bosne i Hercegovine.

Program stipendiranja, nudi više programa stipendiranja za studente iz BiH koji namjeravaju studirati na javnim sveučilištima u Češkoj (na češkom i engleskom jeziku). Programi na češkom jeziku pokrivaju većinu polja studiranja i sva tri stadija sveučilišnih studija.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Cilj postojećeg Programa razvojne suradnje za razdoblje od 2011. do 2017. godine je da se unaprijedi ekonomska i socijalna situacija u Bosni i Hercegovini, u kontekstu njene buduće integracije u EU. Češka razvojna suradnja u BiH će

se stoga sve više fokusirati na prijenos znanja i pružanje pomoći u izgradnji administrativnih kapaciteta koji su neophodni za članstvo u EU, kao i usuglašavanje zakonodavstva i pružanje tehničke pomoći. Status Bosne i Hercegovine kao prioritetne zemlje Programa, kao i obim i vrijednost projekata implementiranih u sklopu Češke razvojne suradnje, ovisiti će od brzine integracije zemlje u Europsku uniju.

Republika Češka će promicati izravnu koordinaciju i suradnju (tj. zajedničko programiranje, projektnu implementaciju i evaluaciju) sa odabranim donatorima kako bi se maksimalno iskoristio njen potencijal koji je predviđen za razvojnu suradnju. Sa tim u svezi, Češka razvojna agencija je 2011. godine potpisala Memorandum o razumijevanju sa USAID-om i Sida-om o suradnji u oblasti poljoprivrede, sa mogućnosti njenog proširenja na druge sektore.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Pored sastanaka DCF kojim predsjedava Ministarstvo financija i trezora BiH, Republika Češka sudjeluje u Sektorskim sastancima koordinacije donatora iz područja poljoprivrede, koje organizira Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i na sastancima donatora koji se bave pitanjima mladeži, koje organizira USAID, kao i na sastancima koje organizira Delegacija EU u Sarajevu i koji se prvenstveno odnose na IPA projekte.

Kontakt informacije

Veleposlanstvo Republike Češke u Sarajevu

Adresa: Franjevačka 19

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 447 525; 446 966

Faks: +387 33 447 526

E-mail: sarajevo@embassy.mzv.cz

Web-adresa: <http://www.mzv.cz/sarajevo>

Francuska

Politički pristup

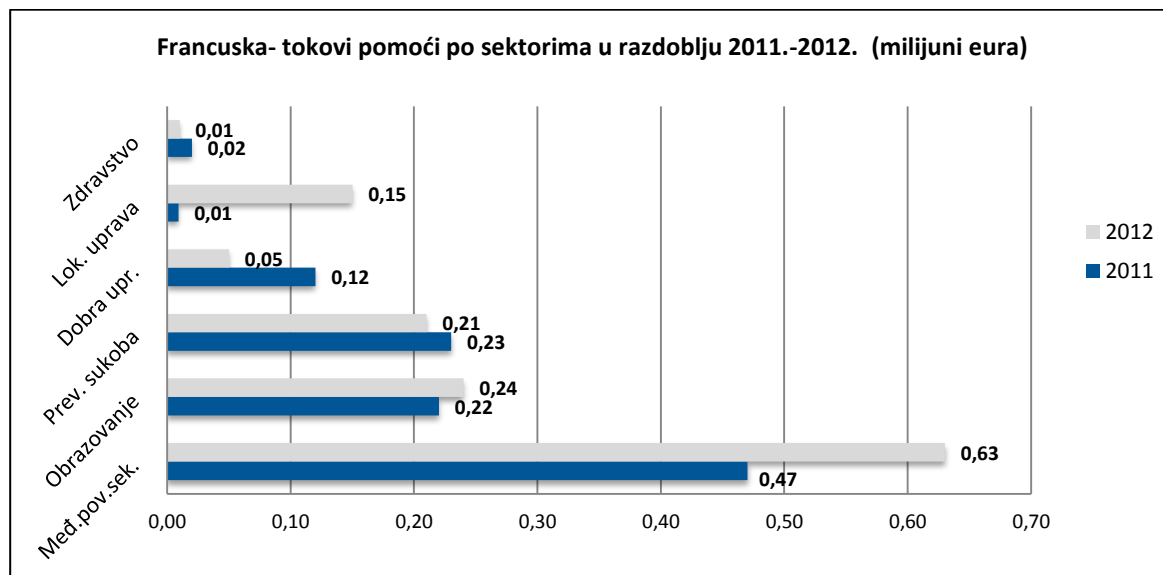
Veleposlanstvo Francuske kombinira različite oblike suradnje u pružanju pomoći Bosni i Hercegovini. Francuska pomoć usmjerena je u oblasti pravosuđa, policije, uprave, civilnog društva, također, potiče razmjenu i *twinning* projekte između francuskih i BH institucija, lokalnih vlasti i sveučilišta, te podržava kulturne aktivnosti kao što su promicanje francuskog jezika, kinematografije, teatra, plesa, vizualnih umjetnosti i književnih događaja.

Sa političkog aspekta, Veleposlanstvo Francuske u BiH ima za cilj jačanje Institucija Bosne i Hercegovine, kroz promicanje vladavine zakona, pružanjem potpore izgradnji institucija i edukacije državnih službenika, sudaca i policijskih službenika.

I dok se pomoć osigurana za civilno društvo fokusira posebno na jačanje mladeži i diskriminiranih skupina, kroz financiranje obrazovnih inicijativa i kreiranje prostora u kojima se mladi ljudi mogu sastajati i podići svoj glas (npr. osnivanje Centara za mladež), Veleposlanstvo Francuske podržava kulturne aktivnosti koje doprinose promoviranju *Frankofonije*.

Glavne aktivnosti u 2011. i 2012. godini

Francuska je u 2011. godini izdvojila **€1,07 milijuna**, dok je **€1,29 milijuna** planirano da bude izdvojeno u 2012. godini, najvećim dijelom u inicijative u sklopu Međusobno povezanih sektora, kao i u konkretna pitanja kao što je cjeloživotno učenje i lokalna uprava. Važno je istaknuti da će aktivnosti vezane za razminiranje, koje je nekoliko prethodnih godina provodila francuska vojna suradnja, biti nastavljene uz prateći odgovarajući proračun.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Ured za suradnju pri Veleposlanstvu Francuske svoj Akcijski plan sve više fokusira na specifične ciljne programe, u skladu sa smanjenjem proračuna: sudjelovanje na Sarajevo Film Festivalu i u nekoliko značajnih kulturnih događaja, jačanje Programa obuke za policajce, vatrogasce, suce i tužitelje i unapređenje gradskih i sveučilišnih *twinning*

projekata. Pored toga, Veleposlanstvo Francuske omogućilo je otvaranje i unapređenje novog Međunarodnog koledža na francuskom jeziku u Sarajevu koji osigurava BH studentima prošireni program stipendiranja, koji im daje mogućnost studiranja u Francuskoj.

Također, Ured za suradnju pokušava izgraditi mostove između sveučilišta, lokalnih vlasti, civilnog društva i privatnog Sektora u cijeloj zemlji kroz potporu koju pruža mreža Francuskog instituta: 3 instituta locirana u Banjoj Luci, Mostaru i Tuzli i Centar Andre Malraux u Sarajevu.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Francuska je uključena u čitav niz oblasti i aktivnosti, pokušavajući popuniti praznine u pojedinim oblastima u koje nisu uključene ni nacionalne niti međunarodne institucije.

Stoga Veleposlanstvo Francuske redovito sudjeluje u radu Foruma za koordinaciju donatora.

Kontakt informacije

Ured za suradnju i kulturu Veleposlanstva Francuske

Adresa: Mehmed-bega Kapetanovića Ljubušaka 16

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 282 700

Faks: +387 33 282 711

E-mail: catherine.constant@diplomatie.gouv.fr

Web-adresa: www.ambafrance-ba.org

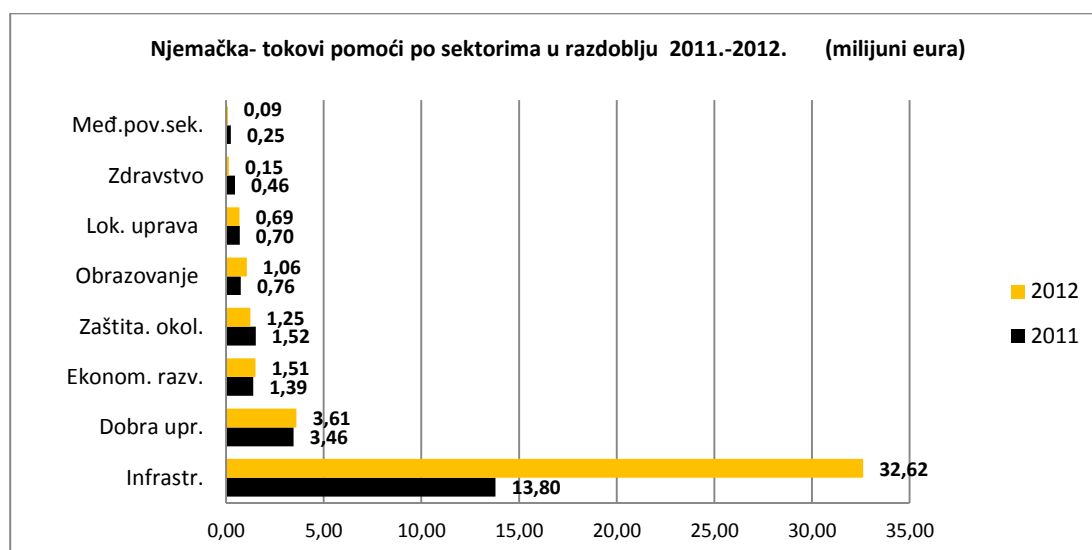
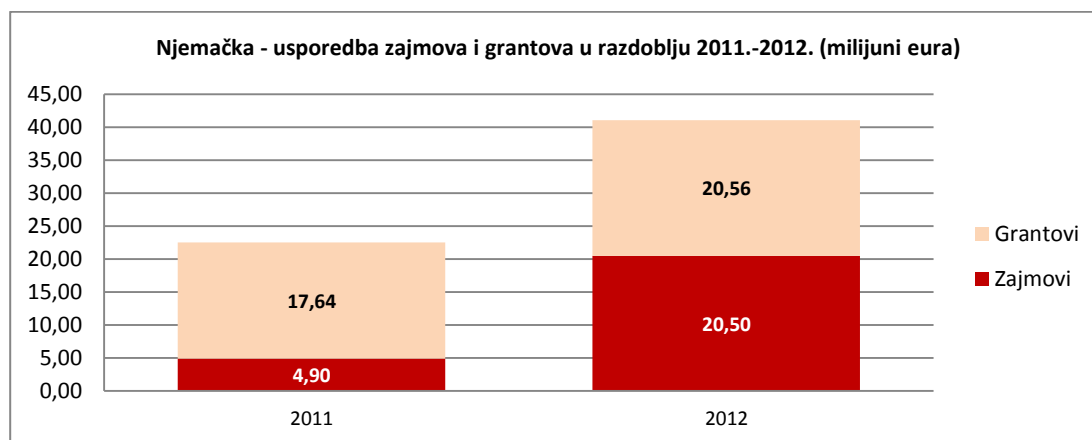
Njemačka

Politički pristup

Njemačka je odlučna da kroz pružanje potpore pomogne Bosni i Hercegovini u njenom nastojanju da razvije funkcionalnu tržišnu ekonomiju, usklađivanju pravnog sustava sa zajedničkim pravnim nasljeđem Europske unije (*acquis-om*), kao i prevazilaženju posljedica rata. U tom smislu, Vlada Njemačke je zadužila više agencija nadležnih za implementaciju pomoći da pruže razvojnu potporu Bosni i Hercegovini, među kojima su najpoznatije KfW Entwicklungsbank (Razvojna banka) i Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ). Pored toga, neki projekti se implementiraju preko integriranih eksperata, *twinning* projekata, političkih fondacija i drugih njemačkih institucija koje su aktivne u BiH. Sve ove aktivnosti koordinira Veleposlanstvo Njemačke koja pored toga, i izravno implementira sredstva iz Pakta stabilnosti za Jugoistočnu Europu kao i *small-scale* projekte.

Glavne aktivnosti u 2011. i 2012.

Njemačka je izdvojila **€22,54 milijuna** u 2011. i **€41,06 milijuna** u 2012. godini u sljedeće Sektore: Infrastruktura; Dobra uprava i institucionalna izgradnja; Ekonomski razvitak i socijalna zaštita; Zaštita okoliša; Obrazovanje; Lokalna uprava; Zdravstvo; Međusobno povezani sektori i Prevencija sukoba.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Dugoročni cilj njemačke pomoći Bosni i Hercegovini je njeno integriranje u Europsku uniju i njena neovisnost od potrebe za daljnjim korištenjem sredstava namijenjenih razvojnoj suradnji u skladu sa čim će Njemačka nastaviti pružati uspješnu potporu Bosni i Hercegovini u definiranim ciljnim područjima. Može se očekivati dalje unapređenje razvojne suradnje, naročito u aktivnostima koje se odnose na unapređenje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije, ekonomsku reformu, vanjsku trgovinu i Sektor obrazovanja.

Financijska suradnja/KfW: sa prvim kvartalom 2012. godine (Q1/2012), projekti u ukupnoj vrijednosti od oko €210 milijuna na temelju bilateralne financijske suradnje između Njemačke i BiH, nalaze se u različitim fazama implementacije. Pored navedenih projekata koji su u fazi implementacije, u načelu su dogovoreni i novi projekti između Savezne Vlade Njemačke i vlasti u BiH, sa obimom financiranja procijenjenim na oko €250 milijuna. Ovi novi projekti su trenutačno u različitim fazama pripreme. Svi novi projekti će se implementirati u postojećim sektorima suradnje, tj. Energije, Vode i Financija. U skladu sa gore navedenim može se naglasiti da će u narednom razdoblju Njemačka biti najveći pružatelj razvojne pomoći za Bosnu i Hercegovinu.

Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, u ime njemačkog saveznog Ministarstva za ekonomsku suradnju i razvitak (BMZ), provodi aktivnosti u Bosni i Hercegovini još od 1995. godine.

Transformacija ekonomije iz centraliziranog sustava planiranja u tržišnu ekonomiju utemeljenu na konkurentnosti, postizanje veće domaće stabilnosti i unapređenje ekonomske integracije sa EU, nalaze se među ciljevima koje su zacrtale BiH vlasti. Održiv ekonomski razvitak (Lokalni i regionalni ekonomski razvitak, konzultantske usluge u svezi energetske učinkovitosti), demokracija i civilno društvo (Jačanje lokalne samouprave, Jačanje javnih institucija, Potpora obrazovanju odraslih), su stoga definirani kao prioritetna područja i daju okvir za razvojnu suradnju sa Bosnom i Hercegovinom.

Pored aktivnosti koje GIZ provodi u sklopu bilateralne suradnje, aktivnosti se sve više fokusiraju na promicanje regionalne suradnje sa drugim zemljama Jugoistočne Europe. Od rujna 2010. godine, ured GIZ-a u Sarajevu je sjedište za regionalne aktivnosti, uključujući Otvoreni regionalni fond¹⁷⁰ koji se fokusira na pravnu reformu, promicanje vanjske trgovine, modernizaciju općinskih službi, energetske učinkovitost i obnovljive energije.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Njemačka aktivno sudjeluje u radu Forum za koordinaciju donatora. Bilateralne aktivnosti su koordinirane i povezane sa aktivnostima drugih donatora.

Financijska suradnja/KfW: koordinacija u sva tri aktivna sektora bilateralne financijske suradnje između Njemačke i BiH (Sektori energije, vode i financija) se odvija izvan DCF-a. U većini slučajeva koordinacija se odvija kroz bilateralne aktivnosti između relevantnih donatorskih agencija /donatorskih zemalja ali ne u formi redovitih radnih skupina.

Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH koordinira sve projektne aktivnosti sa drugim donatorima u zemlji i također u regiji. Postoje zajedničke aktivnosti između GIZ-a i drugih agencija kao što je GIZ projekt *Potpora obrazovanju odraslih* koji je sufinanciran od Švicarske agencije za razvitak i suradnju (SDC).

¹⁷⁰ Gore spomenuti projekt implementiran je putem regionalnih pod-projekata, u kojima je BiH jedna od partnerskih zemalja. Otvoreni regionalni fond provodi aktivnosti regionalne suradnje u Albaniji, BiH, Hrvatskoj, Kosovu, Makedoniji, Crnoj Gori, Srbiji i do izvjesne mjere u Rumunjskoj i Bugarskoj.

Kontakt informacije

Veleposlanstvo Savezne Republike Njemačke u Bosni i Hercegovini

Adresa: Skenderija 3

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 565 300

Faks: +387 33 212 400

E-mail: info@sarajewo.diplo.de

Web-adresa: www.sarajewo.diplo.de

Ured GIZ-a u Bosni i Hercegovini

Adresa: Zmaja od Bosne 7-7a, Importanne Centar O3/IV

71 000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 957 500

Faks: +387 33 957 501

E-mail: jutta.zinnel@giz.de

Web-adresa: www.giz.de

Ured KfW-a u Bosni i Hercegovini

Adresa: Zmaja od Bosne 7-7a, Importanne Centar O3/V

71 000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 592 415/416

Faks: +387 33 592 517

E-mail: stephan.leudesdorff@kfw.de

Web-adresa: www.kfw.de

Mađarska

Politički pristup

Bosna i Hercegovina se nalazi u skupini prioritetnih zemalja u kojima Mađarska realizira razvojne aktivnosti. Vlada Republike Mađarske je usvojila razvojnu strategiju za Bosnu i Hercegovinu, koja se redovito ažurira. Ciljevi razvojne strategije Mađarske su sljedeći:

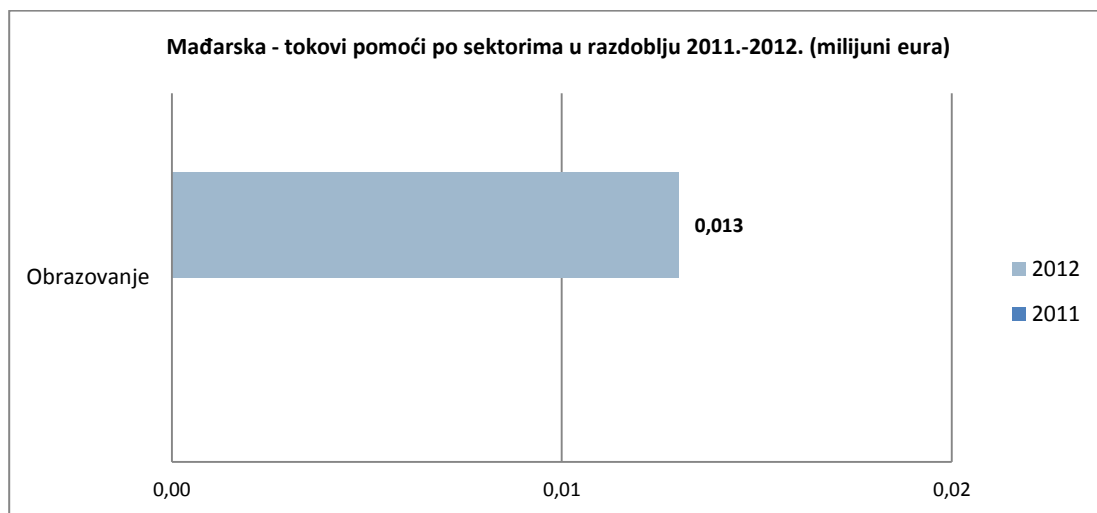
- ojačati institucionalno strukturu Bosne i Hercegovine, u cilju stvaranja funkcionalne i održive demokratske države, uz jačanje vladavine prava,
- pomoći razvitak tržišne ekonomije u Bosni i Hercegovini,
- pomoći razvitak civilnog društva utemeljenog na načelima nacionalne i vjerske nediskriminacije, ravnopravnosti i ljudskih prava,
- iskorijeniti siromaštvo u Bosni i Hercegovini,
- pomoći održivom razvitku koji je od ključnog značaja za političko-ekonomsku stabilnost Bosne i Hercegovine,
- pomoći BiH u procesu euroatlantskih integracija,
- zaštititi životni okoliš.

Ključni element mađarskog pristupa u pružanju potpore ogleda se u korištenju konkretnog iskustva stečenog tijekom demokratske tranzicije Mađarske (tj. prelazak na tržišnu ekonomiju, na funkcionalnu demokratsku državu), kao i njeno iskustvo u procesima Euroatlantskih integracija (tj. EU-integracije, NATO-integracije, regionalna suradnja).

Usljed opće proračunske situacije u Mađarskoj, ograničen je iznos sredstava koja su usmjerena u aktivnosti u sklopu bilateralne razvojne pomoći, u razdoblju koji pokriva ovo izvješće. Sa druge strane, Mađarska aktivno sudjeluje u EU IPA projektima (potpora u provedbi zakona, popis stanovništva).

Glavne aktivnosti u 2012. godini

Mađarska je izdvojila **€0,013 milijuna** u 2012. godini u Sektor Obrazovanja.

Obrazovanje

U Sektoru obrazovanja biće implementiran jedan projekt, koji se može smatrati mikro ili ciljno orijentiranim (*grassroot*) projektom. Mađarska NVO - Fondacija Magosfa, implementirati će projekt koji bi trebao doprinijeti unapređenju obrazovnih metoda (nastavni plan i program) i održivi razvitak u kantonu Tuzla. To uključuje prijevod i prilagodbu publikacije NVO, koja implementira projekat. Također, biće organizirana obuka za 30 pedagoga i trenera koji se bave temama iz oblasti zaštite okoliša. Projekt će biti implementiran tijekom 2012. godine.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Mađarska pretpostavlja da će njena uloga, kao države članice EU, u narednom srednjoročnom razdoblju biti usmjerena na pružanje pomoći Bosni i Hercegovini u njenoj pripremi i uspješnom okončanju euroatlantskih integracija. Kao zemlja iz susjedstva, Mađarska je veoma zainteresirana za stabilizaciju i demokratsko funkcioniranje Bosne i Hercegovine kao i cjelokupne regije zapadnog Balkana. Mađarska drži da je u tom pogledu od ključnog interesa nastavak procesa euroatlantskih integracija, te će sukladno tome i ubuduće svoju razvojnu politiku fokusirati na to pitanje. Mađarska je zainteresirana za pružanje potpore bilateralnim projektima, u sklopu kojih bi eksperti iz Mađarske bili u mogućnosti prenijeti znanja i iskustva političarima, državnim službenicima i studentima sveučilišta u BiH. Iz tog razloga Mađarska će podržati inicijative koje imaju za cilj:

- jačanje kapaciteta institucija Bosne i Hercegovine, u cilju uspješne provedbe i okončanja procesa euroatlantskih integracija;
- jačanje civilnog društva i njegove aktivnosti usmjerene na davanje poticaja ljudima, posebno mladim i obrazovanim osobama, da rade u interesu budućnosti Bosne i Hercegovine;
- prijenos iskustava, koja je Mađarska stekla tijekom vlastite demokratske tranzicije i euroatlantskih integracija;
- pružanje potpore unapređenju obrazovanja mladeži;
- garantirati promicanje Mađarske kao bilateralnog donatora.

Mađarska će i dalje nastaviti pružati potporu realizaciji aktivnosti kojima se smanjuje opasnost od mina u Bosni i Hercegovini, obzirom da ovaj veoma ozbiljan problem izravno utječe na mnoge ljudske živote.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Pored sudjelovanja na sastancima Forumu za koordinaciju donatora, Mađarska također sudjeluje na redovitim sastancima za koordinaciju donatora zemalja članica EU, koji se odnose na IPA i bilateralne donatorske aktivnosti.

Kontakt informacije

Veleposlanstvo Republike Mađarske u Bosni i Hercegovini

Adresa: Splitska 2

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 205 302

Faks: + 387 33 268 930

E-mail: hung.emb@bih.net.ba; mission.sjj@kum.hu

Web-adrese: www.mfa.gov.hu/emb/sarajevo

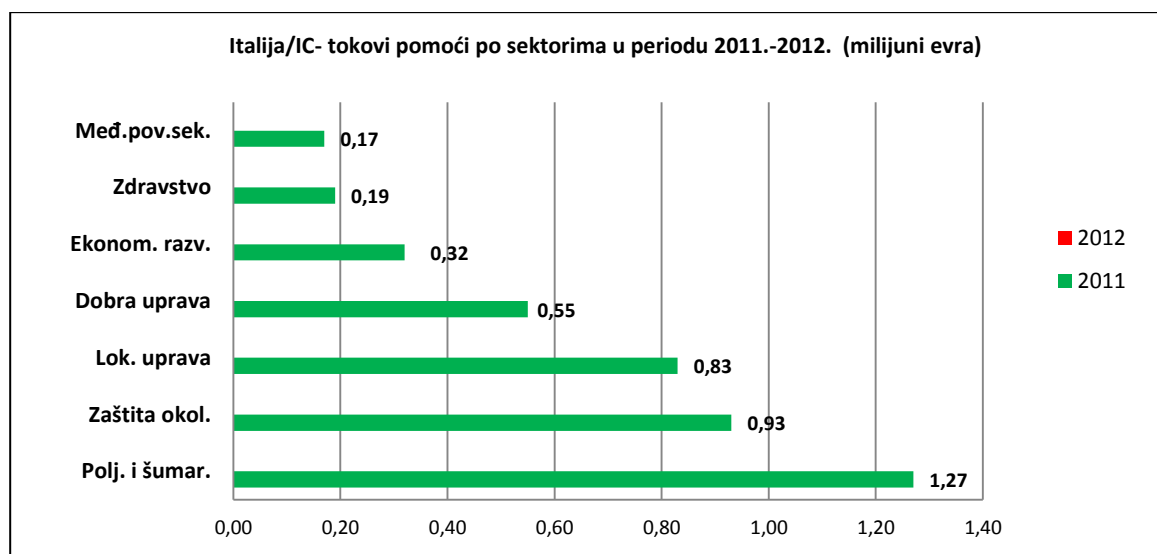
Italija/ Talijanska kooperacija za razvitak (IC)

Politički pristup

Bosna i Hercegovina spada u red prioriternih zemalja u sklopu programa rada Talijanske kooperacije za razvitak (IC). U skladu sa strateškim programom za razdoblje 2011.-2013., Talijanska kooperacija za razvitak namjerava nastaviti pružati poporu koherentnim inicijativama za socijalni i ekonomski razvitak zemlje. Područja aktivnosti Talijanske kooperacije za razvitak su raznovrsna sa fokusom usmjerenim na smanjenje siromaštva i unapređenje društveno-ekonomskih uvjeta. Talijanska kooperacija se fokusira na pružanje potpore održivom razvitku naročito u ruralnom sektoru, institucijskoj izgradnji i zaštiti najugroženijih društvenih kategorija, kroz brojne inicijative na ekonomskom i socijalnom polju. Aktivnosti koje su realizirane do danas predstavljaju potvrdu njene predanosti ostvarenju konsolidacije demokratskih procesa i neizravno zaštiti ljudskih prava, demokraciji, vladavini prava, dobroj upravi i promicanju kulture mira, utemeljene na tradiciji multinacionalnog suživota. Takvi projekti se financiraju kroz bilateralne i multilateralne kanale, sa značajnim sudjelovanjem talijanskih nevladinih organizacija i decentralizirane suradnje (regije, pokrajine i ostale lokalne institucije).

Glavne aktivnosti u 2011. godini

Italija/IC je izdvojila **€4,26 milijuna** u 2011. godini u sljedeće sektore: Poljoprivreda i šumarstvo; Zaštita okoliša; Lokalna uprava; Dobra uprava i institucionalna izgradnja; Ekonomski razvitak i socijalna zaštita; Zdravstvo; Međusobno povezani sektori.

Ruralni razvitak i turizam

Tekuće aktivnosti u Sektoru poljoprivrede i šumarstva imaju za cilj promicanje širenja održivih poljoprivrednih sustava, kao što je uzgoj organske hrane, kako bi se smanjio ekološki utjecaj poljoprivredne proizvodnje u BiH i kako bi se razvili kapaciteti za proizvodni lanac prehrambenih i poljoprivrednih proizvoda. Posebice je značajna potpora koja se pruža sustavu zadruga, dostupnosti tržišta, kreditnim linijama za poljoprivrednike, i jačanju kapaciteta lokalnih uprava na polju strateškog planiranja i zaštite teritorije, kao i olakšavanju pristupa EU fondovima u poljoprivrednom sektoru.

Socijalne politike sa posebnim naglaskom na maloljetnike

Jedno od prioriteta polja djelovanja Talijanske kooperacije u Bosni i Hercegovini je pružanje potpore programima usmjerenim na promicanje i zaštitu ljudskih prava, posebno rizičnih skupina maloljetnika i maloljetnika u uvjetima ugroženosti. Talijanska kooperacija izravno rukovodi implementaciju dva značajna projekta u ovom Sektoru: *Jačanje maloljetničkoga pravosuđa* i *Potpora rizičnim skupinama maloljetnika i maloljetnicima u uvjetima ugroženosti*. Prvi projekt, podržava institucije BiH u procesu primjene Državne strategije protiv maloljetničkoga prijestupništva, kroz pružanje pomoći, obuku, istraživački rad i podizanje svijesti. Aktivnosti u sklopu drugog projekta usmjerene su na rizične skupine maloljetnika i maloljetnike u uvjetima posebne ugroženosti i obuhvaćaju obuku o poboljšanju mentalnoga zdravlja i socijalne uključenosti lica s invaliditetom kroz sport i kulturne aktivnosti.

Institucije vlasti i civilno društvo

Unapređenje profesionalnih kapaciteta predstavnika javne administracije i socijalnih radnika prožima gotovo sve razvojne aktivnosti preko organiziranja obuka, edukacije i podizanja svijesti. U sklopu aktivnosti koje se trenutno implementiraju, sljedeće su od posebnoga značaja: pomoć/obuka radi poboljšanja dostupnosti i kvalitete usluga na polju mentalnog zdravlja; postdiplomski studij na regionalnoj razini iz demokracije i ljudskih prava; potpora dobrom rukovođenju unutar uprave na regionalnoj razini i početak suradnje na polju civilne zaštite. Talijanska kooperacija također financira projekt u Srebrenici koji je usmjeren na komunikaciju kao sredstvo društvenog i kulturnog razvitka i promiče međuetničku integraciju i interkulturalni dijalog među mladim generacijama u cilju izgradnje novog BiH društva utemeljenog na poštivanju razlika.

Razvitak lokanih institucija

Sa više od 20 milijuna eura proračunskih sredstava, Talijanska kooperacija podržava dva programa decentralizirane suradnje, koji uključuju više država Balkana. Programi za cilj imaju jačanje rukovodnih kapaciteta institucija i stimuliranje razvitka na lokalnoj razini: FPA Balkan i SEENET, faza II. Proračun namijenjen aktivnostima u Bosni i Hercegovini iznosi oko 5,5 milijuna eura. Talijanske regije koje su pokazale najveći interes za provedbu ova dva projekta su Toskana, Piemonte, Puglija i Sicilija.

Ostalo

U sklopu 6 preostalih inicijativa koje su u tijeku, a koje ne spadaju u jedan od četiri ključna sektora, od posebnoga značaja je inicijativa koja se tiče humanitarnih operacija razminiranja, koja je dodijeljena talijanskoj NVO, Intersos. Potpora koju već nekoliko godina pruža Talijanska kooperacija na razminiranju, a koju koordinira BHMACH, od ključne je važnosti za poljoprivredu, industrijski i turistički razvitak širokih područja koja su minirana tijekom proteklog sukoba. Od 2005. godine do danas, u te aktivnosti je usmjereno više od 2 milijuna eura razvojnih sredstava.

Srednjoročni i dugoročni pristup

U pogledu budućih perspektiva, Talijanska kooperacija za razvitak namjerava nastaviti djelovati u sklopu gore spomenuta četiri sektora, a ima za cilj potporu proširiti na još dva polja djelovanja: potpora malim i srednjim poduzećima i pomoć kod pristupanja IPA sredstvima.

Kada je u pitanju potpora malim i srednjim poduzećima, nedavno priznavanje dijela duga bivše Jugoslavije koji pripada BiH stvorilo je uvjete za odobrenje povoljnih zajmova za BiH (*soft loans*) od strane Italije/IC. Takve inicijative su sukladne prioritetom Italije - unapređenjem ekonomskog rasta i poduzetničkog kapaciteta u ovom području.

U pogledu EU integracija, Ured talijanske kooperacije za razvitak u Sarajevu namjerava i dalje aktivno sudjelovati na sastancima koordinacije država članica EU, kao i povećati pomoć koju pruža talijanskim i BH akterima koji žele

aplicirati na IPA tenderima, posebice kada je u pitanju *twinning*, kroz pružanje informacija i potporu u uspostavljanju suradnje s partnerima iz BH institucija.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Pored sudjelovanja u radu DCF, Talijanska kooperacija je sudjelovala u sljedećim koordinacijskim aktivnostima:

- sastanci koordinacije država članica EU (Delegacija Europske komisije);
- koordinacija donatora za pružanje potpore radu Suda BiH i Ureda tužiteljstva Bosne i Hercegovine.
- međunarodni sastanci o Sektorskom pristupu EU u Jugoistočnoj Europi.

Kontakt informacije

Talijanska kooperacija za razvitak

Adresa: Čekaluša 51

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 560 170

Faks: +387 33 667 227

E-mail: segreteria@utlsarajevo.org

Web-adresa: www.utlsarajevo.org

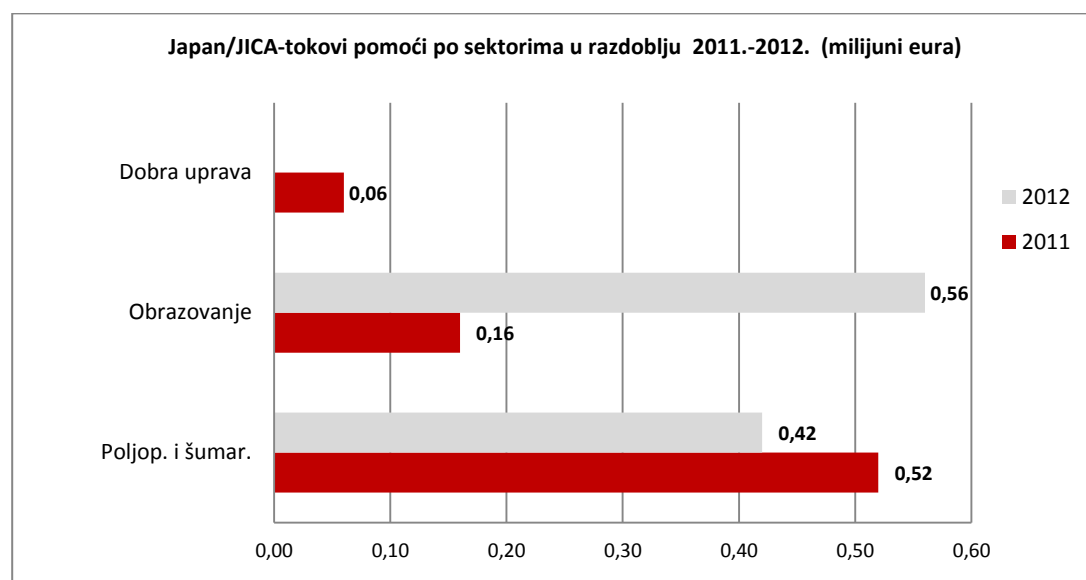
Japan/Japanska međunarodna agencija za suradnju (JICA)

Politički pristup

Prioritetni Sektori vezani za ekonomsku suradnju Japana i Bosne i Hercegovine su sljedeći: (1) konsolidacija mira/pomirenje među narodima, (2) razvitak privatnog Sektora i (3) zaštita okoliša.

Glavne aktivnosti u 2011. i 2012. godini

Japan/JICA je izdvojio **€0,74 milijuna** u 2011. i **€0,98 milijuna** u 2012. godini u sljedeće sektore: Poljoprivreda i šumarstvo; Obrazovanje; i Dobra uprava i institucionalna izgradnja.

Obrazovanje

Japan je u prethodnom razdoblju podržao aktivnosti u Bosni i Hercegovini na moderniziranju informatičkih planova i programa rada, putem programa pomoći financiranih iz grant sredstava i projekata tehničke suradnje. U skladu sa navedenim, u kolovozu 2010. godine počela je implementacija projekta pod nazivom *Projekt za modernizaciju informatičkih planova i programa, Faza 2*.

Okoliš

U cilju smanjenja zagađenosti zraka, izgradnjom postrojenja za odsumporavanje dimnih gasova (FGD) u Termoelektrani Ugljevik, smanjeni su zagađivači zraka (SO₂ i prašina). To bi trebalo doprinijeti unapređenju zaštite okoliša u Bosni i Hercegovini i u isto vrijeme pomoći ispunjavanje zahtjeva EU regulative iz oblasti zaštite okoliša, koje sve zemlje na putu ka Europskoj uniji trebaju ispuniti.

Turizam

Kao potporu daljem unapređenju socijalnih potreba Bosne i Hercegovine na putu ekonomske obnove i unapređenja životnog standarda, JICA je potporu usmjerila u Sektor turizma. Novi projekt pod nazivom *Projekt za razvitak međunarodnog koridora turizma i zaštite okoliša za Hercegovinu*, će pružiti pomoć interesnim skupinama u BiH da

implementiraju aktivnosti koje su vezane za formiranje međunarodnog turističkog koridora i uspostavljanje kružnih ruta, koje povezuju turistički interesantne lokacije.

Poljoprivreda

Projekt za izgradnju povjerenja u Srebrenici putem razvitka poljoprivrednog i ruralnog poduzetništva (SACRED) je implementiran u cilju stvaranja uvjeta za izgradnju međusobnog povjerenja i promociju lokalnog razvitka, kroz provedbu aktivnosti na unapređenju poljoprivrednog i ruralnog razvitka.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Kako Bosna i Hercegovina spada u kategoriju zemalja na gornjoj granici srednje dohodovne klase, dodjela zajmova po osnovu službene razvojne pomoći (ODA) Japana, biti će ograničena na sljedeća područja: Okoliš, Razvitak, Sprečavanje katastrofa i Uklanjanje nejednakosti.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Japan/JICA sudjeluje u radu Foruma za koordinaciju donatora i na sastancima koordinacije donatora na projektnoj razini u Sektoru turizma.

Kontakt informacije

Ured Japanske međunarodne agencije za suradnju Sarajevo

Adresa: Bistrik 9

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 220 190

Faks: +387 33 220 192

E-mail: jicabh@smartnet.ba

Web-adresa: www.jica.go.jp/balkan/english/office/about/index.html

Veleposlanstvo Kraljevine Nizozemske

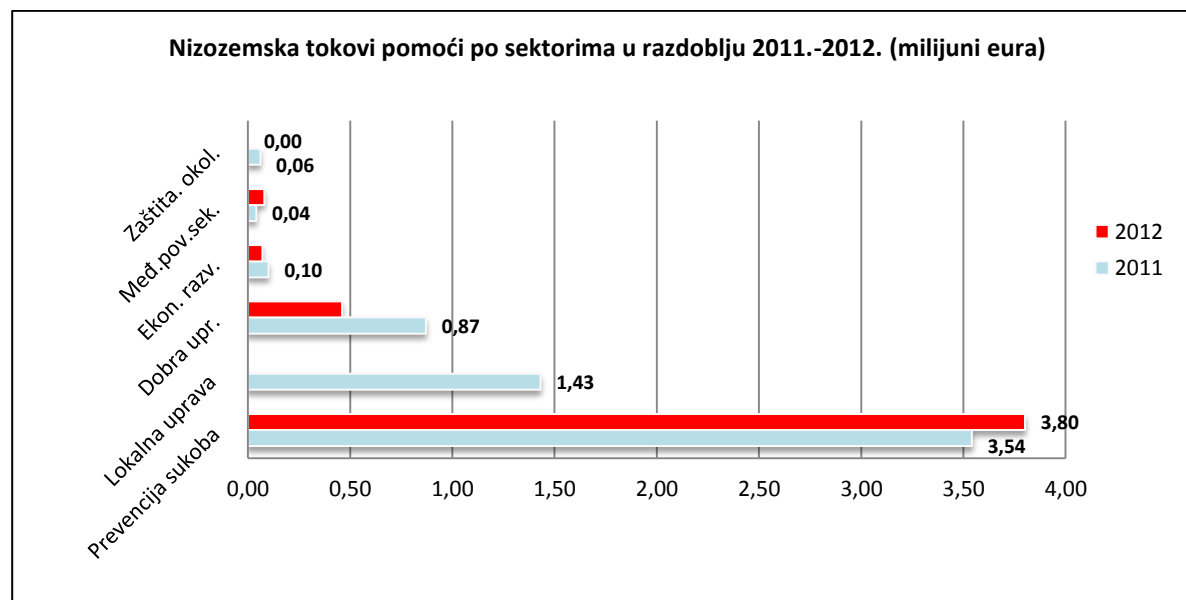
Politički pristup

Bosna i Hercegovina je jedna od 36 partnerskih država u svijetu u kojoj Nizozemska provodi značajan program bilateralne razvojne suradnje. Nizozemska se u prošlosti uglavnom fokusirala na pružanje potpore povratku pripadnika manjina i uspostavi stabilnosti nakon okončanja rata. U posljednje tri godine programske aktivnosti su se preusmjerile na kreiranje održivih, transparentnih i odgovornih struktura vlasti, sukladno kriterijima koji su postavljeni u procesu pridruživanja EU, a sa fokusom na razvitak poslovne klime pogodne za razvitak privatnog Sektora i stranih izravnih ulaganja.

Zaključno sa 31.12.2011. godine, bilateralna razvojna pomoć Bosni i Hercegovini se postupno okončala i transformirala iz tradicionalnog odnosa pružanja razvojne potpore u odnos koji je usmjeren ka pridruživanju EU. Ovaj novi odnos sa sobom donosi i sopstvene instrumente djelovanja, kao što je program društvene transformacije (MATRA), za koji se Bosna i Hercegovina kvalificirala u siječnju 2008. godine.

Glavne aktivnosti u 2011. i u 2012. godini

Nizozemska je izdvojila **€6,04 milijuna** u 2011. i **€4,41 milijuna** u 2012. godini u sljedeće sektore: Prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost; Lokalna uprava, Dobra uprava i institucionalna izgradnja; Ekonomski razvitak i socijalna zaštita; Međusobno povezani sektori; Zaštita okoliša.

Aktivnosti u polju dobre uprave/lokalne uprave

Veleposlanstvo Nizozemske nastoji blisko surađivati sa ostalim donatorima aktivnim u BiH kako bi stvorilo sinergiju između programa i spriječilo preklapanje. U 2007. godini, Veleposlanstvo Nizozemske se pridružilo drugoj fazi *Projekta upravne odgovornosti (GAP)*, zajedničkoj inicijativi USAID-a i Sida-e u polju dobre uprave. Drugi značajni programi u kojima Nizozemska zajednički sa drugim donatorima vrši financiranje uključuju Fond za reformu javne

uprave (PARF) i potporu Sudu Bosne i Hercegovine koji je odgovoran za progon ratnih zločina i slučajeve organiziranog kriminala.

Aktivnosti koje se odvijaju preko Programa MATRA

U sklopu ovog programa provode se aktivnosti na jačanju uloge civilnog društva, pružanju potpore za unapređenje komunikacije/suradnje između organizacija civilnog društva (CSOs) i institucija vlasti, posebice u onim područjima relevantnim za pristupanje EU. Teme u sklopu ovog programa su: Pravosuđe i unutarnji poslovi (zakonodavstvo i zakon/javna uprava/javni red/policija/korupcija; Ljudska prava; Tisak i mediji.

Godišnji proračun: 395.000€. Rok za podnošenje poziva za projektne prijedloge u Veleposlanstvo Kraljevine Nizozemske za 2012. godinu je 16. svibanj 2012.

Aktivnosti u polju Ljudskih prava

Kako bi se pružila potpora ostvarenju ljudskih prava u BiH, Veleposlanstvo je do kraja 2012. godine imalo pristup Jedinici za ljudska prava. Premda je mnogo pitanja koja bi se mogla ili trebala rješavati, Veleposlanstvo se fokusiralo na položaj žena i manjina, slobodne medije, korupciju i demokratizaciju i vladavinu prava.

Aktivnosti u polju ekonomskog razvoja

Za unapređenje ekonomskog razvitka BiH, sljedeći instrumenti EU su dostupni Veleposlanstvu Nizozemske:

- **(MMF)- Program jedinice za posredovanje** je namijenjen stimuliranju posredovanja između kompanija MSP-a i nizozemskih poslovnih partnera. Cilj programa je da se stimuliraju zajednički poslovni odnosi.
- **(PSI)-Program investiranja u privatni Sektor** je program kojim Ministarstvo vanjskih poslova pruža subvenciju za potporu inovativnim investicijskim projektima na tržištima u razvitku. Inovativni investicijski projekt implementira nizozemska kompanija zajedno sa domaćom kompanijom.
- **(PUM)- Nizozemski program za upravljanje konzultantskim uslugama** preko koga nizozemski viši eksperti osiguravaju da profesionalni volonteri (viši eksperti) prenose svoje znanje na učinkovit način, tako promičući samoodrživost, poduzetništvo i održivi razvitak malih i srednjih poduzeća u zemljama i na tržištima u razvitku.
- **(ORIO)-Jedinica za razvitak infrastrukture** koju financira Ministarstvo vanjskih poslova Nizozemske kako bi podstakao razvitak javne infrastrukture u zemljama u razvitku. Jedinica doprinosi razvitku, implementaciji (izgradnji i/ili proširenju), funkcioniranju i održavanju javne infrastrukture u zemljama u razvitku. U 2012. godini, Bosna i Hercegovina se kvalificirala za ORIO program. Biti će dva poziva za podnošenje projektnih prijedloga u 2012. godini. Više informacija o tome može se naći na: www.orio.nl
- **(CBI)- Centar za promociju uvoza iz zemalja u razvitku** je Agencija Ministarstva vanjskih poslova Nizozemske. Centar pruža potporu proizvođačima/izvozniciima za ulazak na nizozemsko tržište, također pruža potporu Organizacijama koje podržavaju poslovne aktivnosti, kroz unapređenje njihovih kapaciteta, i nastupa kao posrednik između dobavljača i kupaca.

Aktivnosti u sklopu potpore Konstitucije

- **Potpore Konstitucije iz 2008. godine, projekt br. KGS08/BA/3/1, proračun 515.000 EUR**

Cilj projekta je pružanje potpore Ministarstvu financija i trezora BiH u jačanju njegove organizacije koja se odnosi na implementaciju Sustava upravljanja javnim zaduženjima Bosne i Hercegovine kao i aktivnosti vezanih za Monitoring i registraciju državne imovine.

- **Potpore Konstitucije iz 2010. godine, projekt br. KGS10/BA/3/1, proračun 420.000 EUR**

Cilj projekta je da se pruži potpora Ministarstvu financija i trezora BiH u jačanju njegove organizacije koja se odnosi na Razvoj integriranog, funkcionalnog i transparentnog informacijskog sustava za upravljanje javnim investicijama (PIMIS) i Razvitak software-a za evidenciju i praćenje ugovora zaključenih sa međunarodnim finansijskim institucijama.

Dodatne aktivnosti Veleposlanstva

- **Mali ODA grantovi** –na ovaj način moguće je u sklopu razvojne suradnje podržati čitav niz projekata sa fokusom na ugrožene skupine, pomirenje. Godišnji proračun: 67.000 €.
- **Mali grantovi za kulturu**– su osigurani za promociju nizozemske kulture u Bosni i Hercegovini. Godišnji proračun: 15.000 €.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Od 2012. godine, Veleposlanstvo će svoju razvojnu pomoć u iznosu od 5.000.000 € godišnje fokusirati na regiju Srebrenice. Područja od posebnog interesa u sklopu ove pomoći su: identifikacija žrtava genocida iz 1995. godine u Srebrenici, potpora licima koja su preživjela genocid, sudski progon krivaca, sjećanje i potpora za stvaranje klime koja omogućava poslovanje (putem izgradnje kapaciteta lokalne uprave).

Osim toga, Veleposlanstvo će nastaviti pružati potporu društvenom preobražaju BH društva preko svog MATRA programa.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Pored sudjelovanja u sastancima DCF, Veleposlanstvo ostvaruje dobru suradnju sa drugim donatorima koji aktivno djeluju u sektorima od zajedničkog interesa. Posebice dobra suradnja uspostavljena je sa agencijama koje sufinanciraju projekte sa Nizozemskom, kao što su GAP, PARF, Pravosuđe.

Kontakt informacije

Veleposlanstvo Kraljevine Nizozemske

Adresa: Grbavička 4

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 562 600

Faks: +387 33 223 413

E-mail: sar@minbuza.nl

Web-adresa: www.minbuza.nl; www.mfa.nl/sar

Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške

Politički pristup

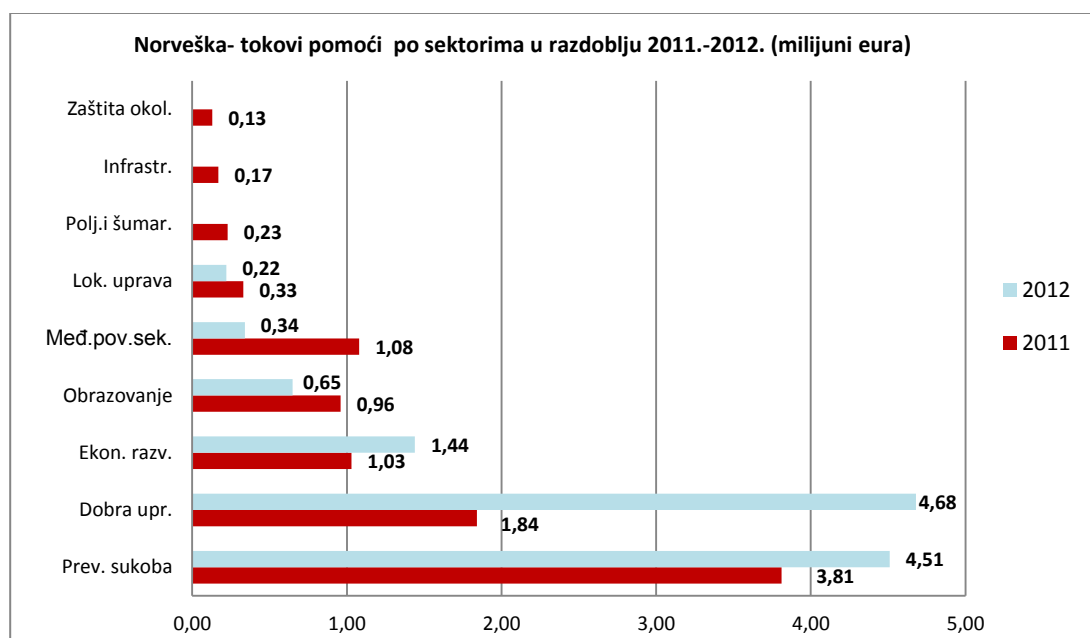
Veliki dio aktivnosti međunarodne razvojne suradnje Norveške obuhvaća dugoročnu razvojnu pomoć u formi grantova. Norveška dugoročna razvojna suradnja generalno potencira, kako pružanje bilateralne pomoći, koja se upućuje izravno vladama država partnera, tako i multilateralnu pomoć koja se upućuje putem sustava UN-a kao i putem razvojnih banaka. Norveška također pruža i značajnu pomoć preko međunarodnih, lokalnih i norveških nevladinih organizacija.

Norveška razvojna suradnja sa Bosnom i Hercegovinom je tijekom godina evoluirala od pružanja humanitarne pomoći, obnove i rekonstrukcije do potpore usmjerene ka političkim i administrativnim reformama i procesima euroatlantskih integracija. Ovo konkretno podrazumijeva pružanje potpore izgradnji institucija i reformi pravosuđa u BiH. Vlada Norveške namjerava nastaviti pružati pomoć Bosni i Hercegovini u trenutačnom obimu.

Sljedeći sektori su definirani kao prioritetni: Dobra uprava (uključujući Sektor pravosuđa), reforma Sektora obrane i sigurnosti, Ekonomski razvitak, Obrazovanje i jačanje Civilnog društva.

Glavne aktivnosti u 2011. i 2012. godini

Norveška je u 2011. izdvojila **€9,58** milijuna i **€11,84** milijuna do svibnja 2012. godine u sljedeće sektore: Prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost; Dobra uprava i institucionalna izgradnja; Ekonomski razvitak i socijalna zaštita; Obrazovanje; Međusobno povezani sektori; Lokalna uprava; Poljoprivreda i šumarstvo; Infrastruktura i Zaštita okoliša.

Sektor Prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost

Razvojna potpora pružena je kroz izgradnju kapaciteta u Ministarstvu obrane, putem izgradnje kompetentnosti za nadležnost u Sektoru sigurnosti i jačanja Centra za obuku i potporu mirovnim operacijama (PSOTC).

NATO povjerenički fond je dobio potporu za reintegraciju viška vojnog osoblja nastalog tijekom procesa reforme obrane u BiH u razdoblju od 2010.-2012., te za jačanje domaćih kapaciteta za rješavanje sličnih promjena u

budućnosti. Norveška je jedna od vodećih nacija u Povjereničkom fondu, zajedno sa Nizozemskom i Slovenijom. Izvršitelj ovog projekta je Međunarodna organizacija za migracije (IOM), koja radi u koordinaciji sa Ministarstvom obrane Bosne i Hercegovine.

DIFI (Norveška agencija za javnu upravu i e-vladu) je dobila potporu za predprojekt koji se odnosi na Program reforme Sektora obrane i sigurnosti.

Značajan iznos grant sredstava je dat za nastavak razminiranja putem sredstava *Norveške narodne pomoći*. Također, već nekoliko godina pruža se potpora Međunarodnoj komisiji za nestala lica (ICMP) u njihovom radu na identifikaciji žrtava rata. Rješavanje sukoba i pomirenje primaju potporu putem *Mreža Nansen dijaloga*.

Sektor dobra uprava i institucionalna izgradnja

Ključni prioritet u ovom Sektoru je pružanje potpore reformi i jačanju sustava pravosuđa, uglavnom preko Visokog sudske i tužiteljske vijeća (HJPC) i Ureda Registara. Norveška također pruža potporu Uredu visokog predstavnika (OHR).

Jačanje kapaciteta Odjela za praćenje prava djece u uredu Ombudsmana kao i socijalna inkluzija žena izbjeglica, također spadaju u projekte koji se implementiraju u ovom Sektoru.

Međunarodna komisija za nestala lica je dobila potporu u njenom radu koji ima za cilj da osigura održiv nacionalni mehanizam za rješavanje pitanja lica nestalih tijekom konflikta u Bosni i Hercegovini, bez obzira na njihovo etničko, vjersko i nacionalno podrijetlo.

Međusobno povezani sektori

Potpora je pružena lokalnom civilnom društvu za niz projekata kao i u oblasti dječjih prava putem UNICEF-a i oblasti rodne pitanja u reformi Sektora sigurnosti.

Sektor ekonomskog razvitka i socijalne zaštite

Norveška pruža potporu *Inovacijskom centru u Banjoj Luci* kako bi pomogla malim kompanijama i promovirala inovativna poduzeća. Potpora je također osigurana i Centru za promociju izvoza poljoprivrednih proizvoda. Ovaj centar omogućava malim i srednjim poljoprivrednim poduzećima pristup informacijsko-komunikacijskim tehnologijama (ICT).

Sektor obrazovanja

Potpora integriranom obrazovanju se implementira putem norveških i međunarodnih NVO-a, koje su aktivne u sklopu Sektora obrazovanja. Na sveučilišnoj razini, potpora je usmjerena na obrazovanje u sklopu tranzicijskog pravosuđa i vjerskih studija.

Sektor poljoprivrede i šumarstva

Tekuće aktivnosti koje se provode u Sektoru poljoprivrede imaju za cilj promicanje zadruga i pružanje pomoći proizvođačima u postupku atestiranja (certificiranja) proizvoda.

Sektor zaštite okoliša

Izgradnja kapaciteta za lokalnu implementaciju *Štokholmske konvencije* predstavlja jedan od prioriteta na koji se fokusira suradnja Norveške u ovom Sektoru.

Sektor infrastrukture

Suradnja u Sektoru infrastrukture je fokusirana na elektrifikaciju područja gdje je realiziran povratak. Ove aktivnosti se realiziraju u suradnji sa UNDP.

Sektor lokalne uprave

Razvojna suradnja u Sektoru lokalne uprave je fokusirana na jačanje lokalne uprave putem izgradnje kapaciteta u općinama.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Tranzicijska pomoć koju Vlada Norveške pruža Bosni i Hercegovini se mijenjala u suglasnosti sa promijenjenim potrebama u zemlji. Promatrano u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju, Norveška očekuje uspostavu stabilnosti i provedbu reformi i procesa koji Bosnu i Hercegovinu trebaju približiti euroatlantskim integracijama. Sukladno tome, važan cilj Norveške pomoći biti će usmjeren na promicanje konsolidacije Bosne i Hercegovine.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Norveška će nastaviti sudjelovati u aktivnostima na koordinaciji rada donatora i u dijalogu na razini generalnih politika kao i unutar specifičnih sektora kao što je reforma Sektora pravosuđa.

Kontakt informacije

Veleposlanstvo Kraljevine Norveške u Bosni i Hercegovini

Adresa: Ferhadija 20

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 254 000

Faks: +387 33 666 505

E-mail: emb.sarajevo@mfa.no

Web-adresa: www.norveska.ba

Španjolska/Španjolska agencija za međunarodnu razvojnu suradnju (AECID)

Skoro 20 godina španjolske suradnje sa BiH

Na temelju odluke Vijeća ministara Španjolske, donesene u prosincu 2010. godine, Španjolska agencija za međunarodnu razvojnu suradnju - AECID je, nakon skoro dvadeset godina rada, posvećenosti, truda i kompromisa prema Bosni i Hercegovini, zatvorila svoj ured u Sarajevu, držeći da je ispunila svoj zadatak u BiH. AECID je završila svoju misiju zadovoljna obavljenim poslom, iza kojeg ostaju dobri rezultati i sa ubjeđenjem da Bosna i Hercegovina, dan za danom, čvrsto napreduje ka željenom cilju, statusu punopravne članice Europske unije.

Tijekom skoro 20 godina pomoći Bosni i Hercegovini, španjolska suradnja sa Bosnom i Hercegovinom prošla je kroz tri jasno definirana razdoblja:

1. Humanitarna pomoć (1992.-1996.);
2. Podrška obnovi zemlje (1996.-2000.);
3. Razvojna suradnja. Tranzicijsko razdoblje i ekonomska obnova se podudaraju sa otvaranjem Ureda za tehničku suradnju sa Balkanom, od 2001. do 2010. godine, koja se bavila pitanjima vezanim za razvojne aktivnosti u zemlji.

Bosna i Hercegovina je zemlja na koju je Španjolska agencija za međunarodnu razvojnu suradnju najviše pozornosti usmjerila na Balkanu. Ovaj angažman rezultirao je sa više od **56 milijuna eura bespovratne pomoći**¹⁷¹.

Budući oblik španjolske suradnje sa BiH

Zatvaranjem ureda AECID-a u BiH, tzv. Ureda za tehničku suradnju sa Balkanom (OTC), Španjolska više neće pružati pomoć BiH na bilateralnoj razini, međutim španjolska pomoć Bosni i Hercegovini u budućnosti će se odvijati na multilateralnoj osnovi, kroz institucije Europske unije ili UN-a.

Multilateralna suradnja: Španjolska - Bosna i Hercegovina, kroz Ujedinjene narode

Španjolska i Ujedinjeni narodi (pod vodstvom UNDP-a) su u prosincu 2006. godine utemeljili Fond za postizanje milenijskih razvojnih ciljeva (MDG-F) na globalnoj razini, sa doprinosom Vlade Španjolske, u iznosu od 528 milijuna eura, namijenjenih za investiranje razvojnih programa u različitim zemljama.

Aktivnosti i projekti u sklopu razvojnih programa trebaju biti usmjereni ka postizanju milenijskih razvojnih ciljeva, provedbi Pariške deklaracije i jačanju reformskih procesa u sklopu Ujedinjenih naroda.

Bosni i Hercegovini su odobrena četiri programa, u iznosu od skoro 24 milijuna američkih dolara, koji se implementiraju kroz zajedničko partnerstvo institucija BiH i entitetskih institucija i nekoliko agencija Ujedinjenih naroda u BiH (UNFPA, UNESCO, UNICEF, UNDP, UNEP, FAO, IOM).

Ovi programi traju 3 godine i biti će završeni do kraja 2012. godine.

Radi se o razvojnim programima, u sljedećim sektorima:

1. **Kultura i razvitak** za program *Unapređenje kulturnog razumijevanja u BiH* (MDG-F zajednički program UN-a, Španjolski fond) Vlada Španjolske je uložila ukupno 8 milijuna USD, od čega je u 2012. godini izdvojeno 631.578 USD (499.335 €).

¹⁷¹ Prikazani iznos predstavlja izravnu pomoć Vlade Španjolske za BiH, nije uključena pomoć pružena kroz Ujedinjene narode, jer sukladno Pariškoj deklaraciji nju prikazuje implementator, u ovom slučaju UN.

2. **Mladež, zapošljavanje i migracija;** Ovaj Program ima za cilj odgovoriti na visoku stopu nezaposlenosti mladeži i spriječiti odliv najvrijednijih resursa iz zemlje, pri čemu je Vlada Španjolske za *Program zapošljavanja i zadržavanja mladeži* (MDG-F zajednički program UN-a, Španjolski fond) uložila 6 milijuna USD. Iznos od 1.504.349 USD (1.189.472 €) izdvojen je u 2012. godini.
3. **Očuvanje okoliša i klimatske promjene;** Ovim programom se nastoji podržati i unaprijediti lokalno upravljanje resursima okoliša, kao i pružiti usluge kroz poboljšanje upravljanja okolišem na lokalnoj razini. Ukupni iznos izdvojen za *Program očuvanje okoliša i klimatske promjene* (MDG-F zajednički program UN-a, Španjolski fond) je 5,5 milijuna USD, a za 2012. godinu je izdvojeno 1.565.796 USD (1.237.897 €).
4. **Demokratska ekonomska uprava;** za program *Osiguranje pristupa vodoopskrbi kroz institucijski razvitak* (MDG-F zajednički UN program, Španjolski fond), Vlada Španjolske je izdvojila 4,5 milijuna USD. Program nastoji detektirati slabo upravljanje u oblasti ekonomije i slabu infrastrukturu u Sektoru vodoopskrbe u Bosni i Hercegovini. Ova pitanja otežavaju nositeljima dužnosti (vlade) i pružateljima komunalnih usluga da na zadovoljavajući način isporučuju usluge vodoopskrbe nositeljima prava (građanstvo). Također, nedostatak adekvatnog sudjelovanja građana u procesima donošenja odluka u Sektoru voda negativno utječe na lokalne zajednice i lokalni razvitak. Za 2012. godinu, izdvojen je iznos od 627.134 USD (495.803 €).

Švedska/Švedska međunarodna razvojna agencija (Sida)

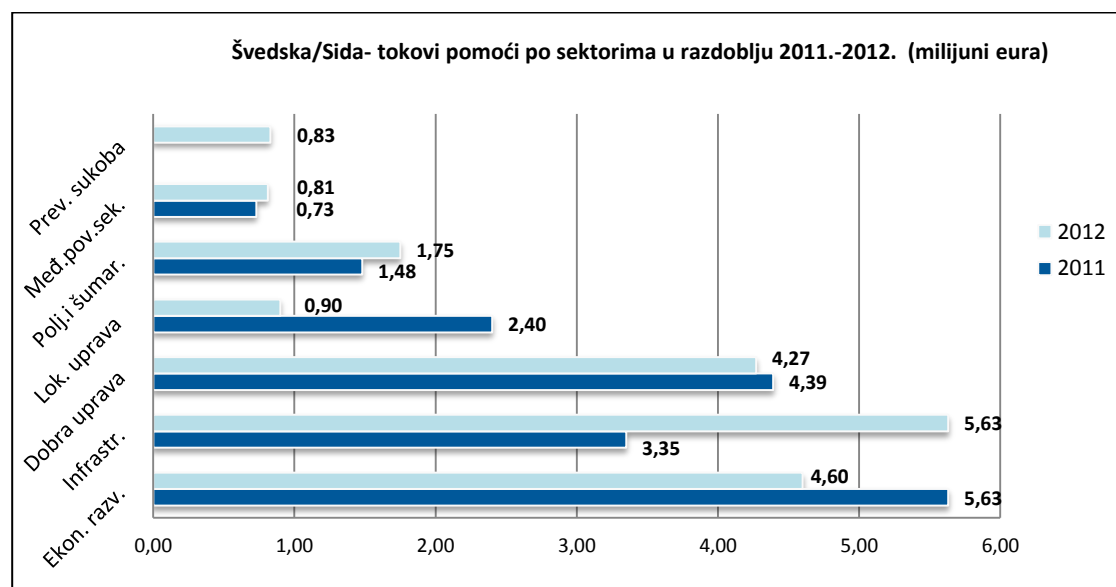
Politički pristup

Suradnja Švedske i Bosne i Hercegovine u oblasti reformi u razdoblju 2011.-2014., ima za cilj postizanje demokratskog, pravednog i održivog razvitka, zajedno sa ispunjenjem uvjeta za pridruživanje Europskoj uniji. Sida se fokusira na tri glavna područja: demokracija, ljudska prava i ravnopravnost spolova, razvitak tržišta i održiva infrastruktura. Pored toga, potpora je također pružena aktivnostima u sklopu Međusobno povezanih sektora (civilno društvo, ravnopravnost spolova i manjine). U cilju povećanja učinkovitosti pomoći i potpore pridruživanju europskim integracijama, strategijom suradnje se promiče sljedeće:

- bolja koordinacija u sklopu zajedničkih aktivnosti sa Europskom komisijom i u sklopu programa IPA;
- veći stupanj korištenja sopstvenih sustava zemlje za planiranje, provedbu i prateće aktivnosti;
- povećana uporaba pristupa utemeljenog na programima.

Glavne aktivnosti u 2011. i 2012. godini

Švedska/Sida je izdvojila **€17,98 milijuna** u 2011. i **€18,79 milijuna** do svibnja 2012. godine za aktivnosti u sljedećim sektorima: Ekonomski razvitak i socijalna zaštita, Infrastruktura; Dobra uprava i institucionalna izgradnja; Lokalna uprava, Poljoprivreda i šumarstvo; Međusobno povezani sektori, Prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost. Procjenjuje se da će u 2012. godini biti dostupno oko €20 milijuna.

Demokracija, ljudska prava i ravnopravnost spolova

Švedska Strategija suradnje sa BiH za razdoblje 2011.–2014. fokusirana je na razvitak središnje i lokalne uprave s ciljem postizanja učinkovitijeg poštivanja prava građana i ispunjenja uvjeta za pridruživanje EU integracijama. Švedska pruža potporu u oblasti Reforme javne uprave, u aktivnostima na provedbi Strategije integracije i tranzicije ureda Registrara Suda BiH, Tužiteljstvu BiH, te Visokom sudskom i tužilačkom vijeću (HJPC). Švedska je također pružila potporu Braniteljima civilnih prava i Centru za istraživačko novinarstvo.

Lokalna demokratska uprava je i dalje u fokusu aktivnosti. *Projektom upravne odgovornosti (GAP)* pruža se potpora polovini općina u BiH u oblasti poboljšanja rada službi, te pravnih, regulatornih i finansijskih uvjeta. Pored ovoga, Sida je u 2011. godini financirala i tri međusobno komplementarna projekta:

- Izgradnja kapaciteta na razini općinskih saveza Bosne i Hercegovine.
- *Sustav obuke za jedinice lokalne samouprave (MTS)*, koji implementira UNDP, a ima za cilj izradu i institucionaliziranje održivoga modela obučavanja službenika vlasti na lokalnoj razini.
- *Oснаživanje razvitka u ruralnim područjima (PERA)* je projekt jačanja uprave na lokalnoj razini koji se prvo vodi u 100 sela, sa ciljem njihovoga integriranja u ukupni razvitak Bosne i Hercegovine.

Razvoj tržišta

Fokus je usmjeren na ekonomski razvitak kroz unapređenje konkurentnosti i bolje regulatorne uvjete, u cilju podsticanja razvitka malih i srednjih poduzeća. Veliki projekti pod nazivom FIRMA i FARMA, koje sufinancira USAID, usmjereni su na manja poduzeća u sklopu pet strateški odabranih Sektora (poljoprivreda, prehrambena, šumska i drvnoprerađivačka industrija, prerada metala i plastike, turizam). Sida i USAID formirali su i sustav kreditnih jamstava kako bi poboljšali kapacitet banaka za davanje investicijskih zajmova malim i srednjim industrijskim poduzećima. Uspješno se održava i suradnja sa lokalnim razvojnim organizacijama, kao što su NERDA iz Tuzle i REDAH iz Mostara. *Projekt sigurnosti hrane* ima za cilj pomoći BiH institucijama u prilagodbi standardima EU u oblasti sigurnosti hrane i kontrole kvalitete. Osim navedenog, Švedska je u prethodnom razdoblju pružala potporu sljedećim oblastima:

- Reforma inspekcije;
- Ruralni razvitak i sanacija poslije poplava;
- Investicijska klima – pojednostavljenje procedura;
- Poboljšanje trgovine životinjama i proizvodima.

Infrastruktura zaštite okoliša

Potpora ima za cilj da doprinese unapređenju općinske infrastrukture za zaštitu okoliša s naglaskom na upravljanje otpadom, vodama i kanalizacijskim sustavom. Obuhvaća kako izgradnju kapaciteta tako i ulaganje na općinskoj razini. Komponente koje financira Švedska imaju za cilj nadopuniti zajmove međunarodnih finansijskih institucija. Projekt koji ima za cilj unapređenje sustava upravljanja čvrstim otpadom u općinama u BiH pokrenut je 2010. godine. Ovaj projekt za zaštitu okoliša je sukladno statističkim standardima svrstan u Sektor infrastrukture.

Međusobno povezani sektori (uključujući i civilno društvo)

Sida je potporu Sektoru izgradnje civilnog društva najvećim dijelom pružila putem dvije švedske nevladine organizacije: Centar za promociju civilnog društva (*The Civil Society Promotion Centre*) i Žena ženi (*Kvinna till Kvinna*). Švedska također pruža potporu i Međunarodnoj komisiji za nestala lica (ICMP) kako bi se obiteljima i društvu pomoglo u utvrđivanju identiteta nestalih lica, te kako bi ispunili svoja prava na pouzdane i nepristrane informacije o ratnim zbivanjima i posljedicama rata. Švedska također podupire i rad Agencije za ravnopravnost spolova BiH kroz nedavno osnovani Fond za provedbu Akcijskog plana BiH za ravnopravnost spolova. Potpora se pruža i Centru za interdisciplinarne postdiplomske studije namijenjene studentima iz BiH na temu ravnopravnosti spolova, kako bi im se omogućilo da stečeno znanje primjenjuju u praksi.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Švedska će i u narednom razdoblju nastaviti biti najveći donator u BiH, sa godišnjim proračunom od oko €19 milijuna. Nova strategija suradnje stupila je na snagu 2011. godine. Naglasak će i dalje biti na pružanju potpore Bosni i Hercegovini na njenom putu ka statusu zemlje kandidata EU i njenog članstva u EU. Dobra uprava i ekonomski razvitak

će i dalje biti prioritetni Sektori. Treći prioritetni Sektor je infrastruktura za zaštitu okoliša sa naglaskom na potpori općinskoj infrastrukturi u oblasti upravljanja vodama, otpadnim vodama i čvrstim otpadom. Također, biti će istražene i druge mogućnosti koje mogu utjecati na strukturne čimbenike važne za stvaranje poslovne klime, za pristup europskim tržištima, te zapošljavanje i sudjelovanje žena u razvitku ekonomije.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Švedska sudjeluje u aktivnostima na koordinaciji rada donatora na razini svih gore spomenutih Sektora, sa posebnim naglaskom na Sektor pravde, reformi javne uprave i pitanjima u oblasti ravnopravnosti spolova. Sida je inicirala potporu za uspostavu fonda Strategije Sektora pravde, zajedno sa Španjolskom i Velikom Britanijom. Cilj je postići viši stupanj učinkovitosti finansijske pomoći u oblasti reforme Sektora pravde. Sida je tijekom razdoblja 2011.-2012. pružila finansijsku potporu Ministarstvu financija i trezora BiH u pripremi publikacije „*Pregled aktivnosti donatora 2010-2011*“

Kontakt informacije

Švedska međunarodna razvojna agencija (Sida)

Adresa: Veleposlanstvo Švedske, Ferhadija 20

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 276 030

Faks: +387 33 267 060

E-mail: ambassaden.sarajevo@foreign.ministry.se

Web-adrese: www.sida.se; www.swedenabroad.se

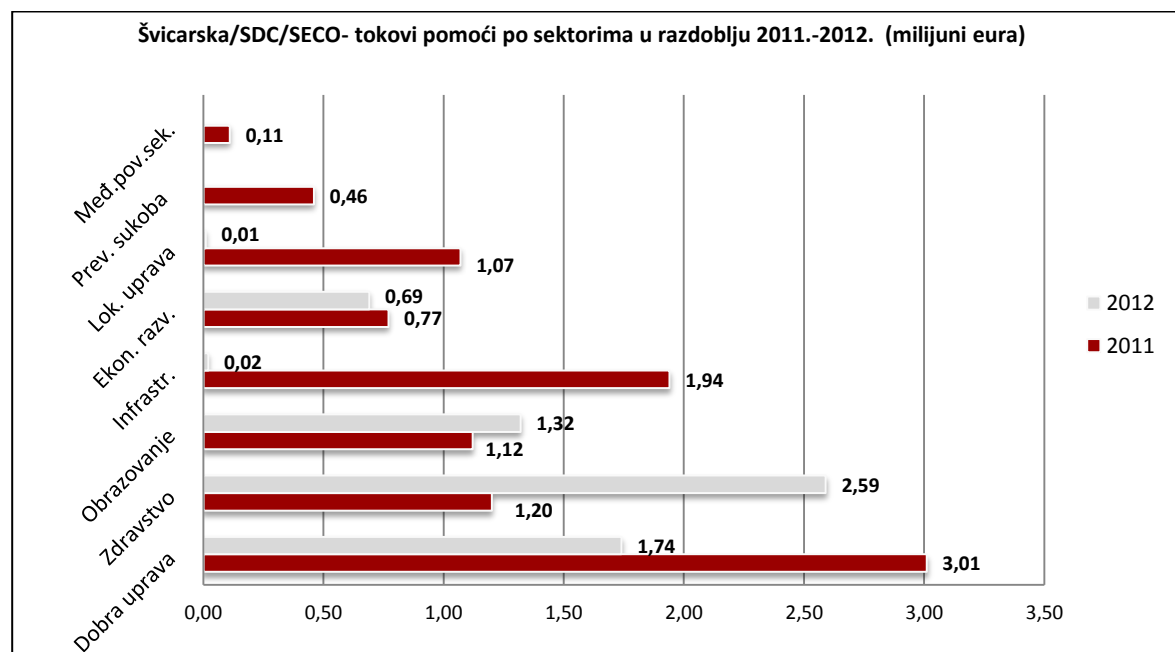
Švicarska /Švicarska agencija za razvitak i suradnju (SDC)/ Državno tajništvo za ekonomske poslove (SECO)

Politički pristup

Strategija suradnje Švicarske agencije za razvitak i suradnju (SDC) i Državnog tajništva za ekonomske poslove (SECO) je izrađena u skladu sa relevantnim BiH strateškim dokumentima, kao što su *Strategija razvitka BiH* i *Strategija socijalne uključenosti*. Strategija suradnje predstavlja opredijeljenost Švicarske da podrži tranziciju BiH na putu prema funkcionalnoj demokratskoj državi i socijalno održivoj tržišnoj ekonomiji. Usljed strateškog značaja koji BiH ima za regionalni razvitak i stabilnost na zapadnom Balkanu kao i velike dijasporu i njene snažne povezanosti sa Švicarskom, u BiH su takođe aktivne i druge švicarske federalne agencije. Koordinirane programe implementiraju IV i I Odjeljenje za politička pitanja (PD IV; PD I), Federalni ured za migracije (FOM), kao i Federalno odjeljenje za obranu, civilnu zaštitu i sport (DDPS). Švicarska također pruža financijska sredstva za rješavanje prekograničnih pitanja sa regionalnim pristupom i planom.

Glavne aktivnosti u 2011. i 2012. godini

Švicarska /SDC/SECO je izdvojila **€9,68 milijuna** u 2011. i **€6,37 milijuna** u 2012. godini u sljedeće Sektore: Dobra uprava i institucionalna izgradnja; Zdravstvo; Obrazovanje; Infrastruktura; Ekonomski razvitak i socijalna zaštita; Lokalna uprava: Prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost; i Međusobno povezani sektori.

Decentralizacija i Lokalna uprava

SDC je u 2011. godini intenzivno radila na definiranju i izradi koncepta nove srednjoročne strateške orijentacije njenog portfelja za Decentralizaciju i Lokalnu upravu. Poslije finalizacije dugoročne potpore za općinsku upravu u široj regiji Doboja (Projekt MDP), SDC će u 2012. nastaviti njen angažman u druga dva područja aktivnosti: u unapređenju dobre općinske uprave u Sektoru sanitacije voda i okoliša u sjeverozapadnom dijelu zemlje, i u suradnji sa UNDP, u potpori općinskom strateškom planiranju širom zemlje. Tematska orijentacija u Sektoru sanitacije voda i okoliša je dodatno

proširena uvođenjem novih tehnologija decentraliziranog tretmana otpadnih voda u županiji Una-Sana, u suradnji sa Slovenijom. Uvezivanje će biti nastavljeno širom zemlje u Sektoru voda, sa fokusom na postizanje njegove održivosti. U oblasti strateškog planiranja na razini općina, bit će poboljšana daljnja konsolidacija okvira lokalnog planiranja u sklopu sveukupnog planiranja i financijskog sustava BiH a u skladu s EU politikama.

Pravosuđe

Glavni fokus u oblasti pravosuđa u 2012. će ostati u područjima jačanja kapaciteta tužitelja u sustavu krivičnog pravosuđa i poboljšanja pravnog i institucijskog okvira u oblasti maloljetničkog pravosuđa i primjeni alternativnih mjera u skladu s međunarodnim standardima. SDC je dala aktivnu potporu domaćim vlastima u njihovom nastojanju da nadalje unaprijede postojeće strateške, administrativne i regulatorne okvire. Akcijski planovi sa integriranim pristupom u Maloljetničkom pravosuđu su razvijeni i usvojeni u devet odabranih općina, a sobe koje su prilagođene potrebama djece i maloljetnika su uspostavljene u odabranim policijskim postajama.

Ekonomija

SECO će u 2012. nastaviti pružati potporu ekonomiji BiH preko angažmana u unapređenju razvitka privatnog Sektora. Ova potpora trenutačno uključuje projekte na regionalnoj razini i na razini zemlje koje implementiraju IFC, WB i MMF. Također će biti nastavljen pristup financiranju preko SIFEM aktivnosti i pristup tržištima preko SIPPO aktivnosti. Suradnja sa IFC u promicanju dobrih praksi korporativnog upravljanja i potpori unapređenja mikro financijskog Sektora će biti proširena na pružanje popore reformi izravnog oporezivanja. Nekoliko regionalnih inicijativa nastavljanju pružati potporu u područjima upravljanja javnim financijama, modernizaciji poreske uprave, izgradnji kapaciteta i zaštiti potrošača u sektorima bankarstva i mikrofinanciranja, kao i u osiguranju rizika od katastrofe.

Temeljna infrastruktura

Strateške intervencije SECO-a u Sektoru unapređenja i modernizacije infrastrukture koji se orijentira na praktičan pristup, fokusira se na obnovu sustava vodoopskrbe, temelji se na grantovima i integrira korporativno upravljanje, obuku i praktičnu izgradnju kapaciteta u općinskim komunalnim službama, povezanih sa sestrinskim organizacijama u zemlji. Poslije uspješnog dovršetka aktivnosti na vodoopskrbi u RS u 2011. godini, trenutačno se u Federaciji BiH u suradnji sa KfW-om, priprema studija izvedivosti za novi projekt iz oblasti vodoopskrbe. Aktivnosti na obnovi u Sektoru električne energije u Federaciji BiH su završene u 2011. godini.

Zdravstvo

Posebno značajan napredak je napravljen u 2011. godini u oblasti mentalnog zdravlja koji se odnosi na postavljanje administrativnih i zakonodavnih osnova za učinkovitiji rad u sustavu mentalnog zdravlja na općinskoj razini. Izrađen je nastavni plan i priručnik za kontinuiranu profesionalnu obuku sestara u sklopu oblasti mentalnog zdravlja, te je organizirana obuka sestara koje će provoditi daljnju obuku osoblja. Menadžeri 55 općinskih domova zdravlja i centara za mentalno zdravlje iz čitave BiH su prošli kroz obuku za organizaciju i unutarsektorsku i međusektorsku suradnju na unapređenju mentalnog zdravlja. Predviđena potpora pružena je Ministarstvu zdravlja i socijalne zaštite RS za obuku 150 sestara obiteljske medicine prema novom službeno usvojenom nastavnom planu, koji integrira obrazovanje o zdravstvenoj njezi unutar zajednice, koji je razvijen u sklopu *Projekta implementacije obiteljske medicine*, financiranom od strane SDC-a. U travnju 2011. godine završio se veoma uspješan *FaMI Projekt*. U pogledu buduće potpore SDC-a za reformu zdravstvene zaštite, pripremljen je i odobren novi projekt iz područja zdravstvene zaštite i trebao bi početi 2012. godine.

Zapošljavanje mladeži

Švicarska je u 2011. značajno povećala potporu unapređenju zapošljavanja mladeži u BiH. U siječnju je lansiran projekt *Vještine za posao (Skills for Job)*. U njegovoj početnoj fazi, projekt je kroz participativni proces obuhvatio skoro 200

neformalnih aktera u oblasti obrazovanja i temeljem toga identificirao 41 poslovne sposobnosti koje su najviše tražene od BiH poslodavaca. Projekt je također podržao razvitak 12 koncepata projekata vođenih potražnjom, usmjerenih na jačanje usluge razvitka lokalnih vještina za nedostajuće sposobnosti u pet sektora/oblasti (drvni, metalski, gastronomija, građevina i *soft skills*). Od prosinca 2011. godine, SDC također sufinancira *GIZ Projekt za potporu obrazovanja odraslih*, koji provodi njemačka Agencija za međunarodnu suradnju.

U pogledu ostvarenih rezultata, Švicarska je u protekloj godini omogućila zapošljavanje za više od 900 mladih ljudi, od kojih su oko polovine bile žene. Plasiranje poslova je ostvareno preko *Projekta zapošljavanja mladeži u BiH* (YEP) putem različitih kanala: bliske suradnje sa privatnim agencijama za zapošljavanje i NVO agencijama namijenjenim za zapošljavanje mladeži i uvođenjem takozvanih Klubova za traženje posla (*Job Clubs*) – kao učinkovitog instrumenta da se dugoročno nezaposlenim mladim ljudima osigura intenzivan razvitak vještina i potpora u traženju posla unutar javnih službi za zapošljavanje oba entiteta. Sa javnim službama za zapošljavanje je dogovoreno lansiranje Klubova za traženje posla u oba entiteta (10+10), te će isto biti realizirano u 2012. godini. Organizirano je 48 radionica o mogućnosti zapošljavanja na tržištu rada u ruralnim i urbanim područjima širom zemlje, na kojima je sudjelovalo više od 1000 mladih nezaposlenih ljudi. Program za upravljanje karijerom koji je uveden kroz Projekt za zapošljavanje mladeži u BiH (YEP), pohađalo je 1276 učenika finalne godine srednjih škola.

Migracija

Nastavljen je dijalog o migraciji sa nadležnim vlastima u zemlji, Ministarstvom sigurnosti i Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice. Kneževina Liechtenstein je također potpisala Memorandum o razumijevanju o Migracijskom partnerstvu sa BiH, koje će biti zastupano od strane Švicarske. Uspješno su implementirani projekti koji daju potporu implementaciji Akcijskih planova za rješavanje pitanja Roma, *Povratak neregularnih migranata koji su bez sredstava u BiH*. Novi projekti koji se odnose na jačanje institucija na razini zemlje: *Potpora za sustav upravljanja imigracijom u BiH*, tj. izrada nacrt politika i strategija, su finalizirani i stavljeni u proceduru za usvajanje. U tijeku je obnova Centra za prihvrat u Mostaru i izrada nacrt potrebnih zakona i podzakonskih akata za prijem i reintegraciju prihvaćenih BiH državljana.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Zapadni Balkan biti će i dalje regija od strateškoga prioriteta u kontekstu vanjske politike Švicarske. U tijeku je većina aktivnosti u sklopu Strategije iz 2009.-2012. koje se koncentriraju na četiri tematske oblasti (Vladavina prava i demokracija; Ekonomija i zapošljavanje; Zdravstvo i Osnovna infrastruktura). Planirano je da do kraja godine bude izrađena i predstavljena nova Strategija za razdoblje 2013.-2016.

Na temelju već postojeće, dugotrajne intenzivne suradnje, izrađena je Strategija o švicarskom migracijskom partnerstvu za zapadni Balkan za razdoblje 2012.-2015. Strategija se fokusira na BiH, Srbiju i Kosovo. Projekti koji se posebice bave imigracijom i emigracijom su ključni elementi migracijskog partnerstva. Drugi obuhvaćeni aspekti su promicanje dobrovoljnog povratka i reintegracije, konsolidiranje struktura vlasti, regularne migracije, prevencija neregularne migracije, migracija i razvitak i ostalo. Za implementaciju Strategije Švicarskog migracijskog partnerstva za zapadni Balkan, Švicarska je izdvojila 15.719 milijuna EUR- a a Kneževina Liechtenstein 1.65 milijuna EUR-a.

Nadalje, pojačani je naglasak na *Program regionalne suradnje* i aktivnosti kako bi se poboljšala regionalna integracija i stvorile sinergije i potaknulo upravljanje znanjem u području: kulture, akademskog i primijenjenog istraživanja, policijskog programa. Pod okriljem Regionalnog vijeća za suradnju (RCC), Švicarska pruža potporu regionalnim inicijativama koje se fokusiraju na suradnju u lokalnoj upravi, obrazovanju, zdravstvu, zapošljavanju i migraciji. Određeni projekti SECO su izričito napravljeni kao regionalni programi i implementirani od međunarodnih agencija kao što su IFC ili FIAS.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Švicarska sudjeluje u Forumu za koordinaciju donatora kao i u aktivnostima Sektorske koordinacije, posebno u Sektoru pravosuđa i pitanju vještina i obrazovanja za odrasle. Dobri rezultati su ostvarivi ukoliko se može uspostaviti partnerstvo među istomišljenicima. Švicarska je angažirana u nizu inicijativa i promiče zajednički financirane projekte (UNDP, Sida, GIZ) kao što su Maloljetničko pravosuđe, Integrirani lokalni razvitak, FIGAP i Obrazovanje odraslih.

Kontakt informacije

Švicarski ured za suradnju u Bosni i Hercegovini

Adresa: Piruša 1, 71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 233 408

Faks: +387 33 271 500

E-mail: sarajevo@sdc.net

Web - adresa: www.swiss-cooperation.admin.ch/bosniaandherzegovina

Ujedinjeno Kraljevstvo / Odsjek za međunarodni razvitak (UK/DFID)

Politički pristup

Vlada UK pruža političku i finansijsku potporu Bosni i Hercegovini od njene neovisnosti. Pomoć koju osigurava Vlada UK određena je prioritetima i ciljevima koje je Vlada Njenog Visočanstva utvrdila za Bosnu i Hercegovinu u sveobuhvatnom Poslovnom planu za BiH.

Ured DFID-a u BiH pri Veleposlanstvu Ujedinjenog Kraljevstva zatvorena je 11. veljače 2011. godine, ali Vlada UK i dalje pruža programsku pomoć preko Ureda za vanjske poslove i poslove Commonwealtha pri Ministarstvu obrane.

U srpnju 2011. godine, Vlada UK objavila je novu strategiju koja definira način na koji će Ujedinjeno Kraljevstvo promicati stabilnost i prosperitet u zemljama i regijama u sklopu njene interesne sfere. Strategiju za izgradnju stabilnosti u inostranstvu (*The Building Stability Overseas Strategy / BSOS*) zajednički su izradili Ured za vanjske poslove i poslove Commonwealtha (FCO), Odjel za međunarodni razvitak (DFID) i Ministarstvo obrane (MOD). Strategija utvrđuje kako UK može poboljšati svoju sopstvenu sigurnost i prosperitet, putem identificiranja, sprečavanja i okončanja konflikta u inozemstvu, koristeći svoja diplomatska, razvojna, vojna i sigurnosna sredstva, kao i jedinstveno britansko iskustvo, odnose, ugled i vrijednosti. Strategija u cjelini može biti preuzeta sa:

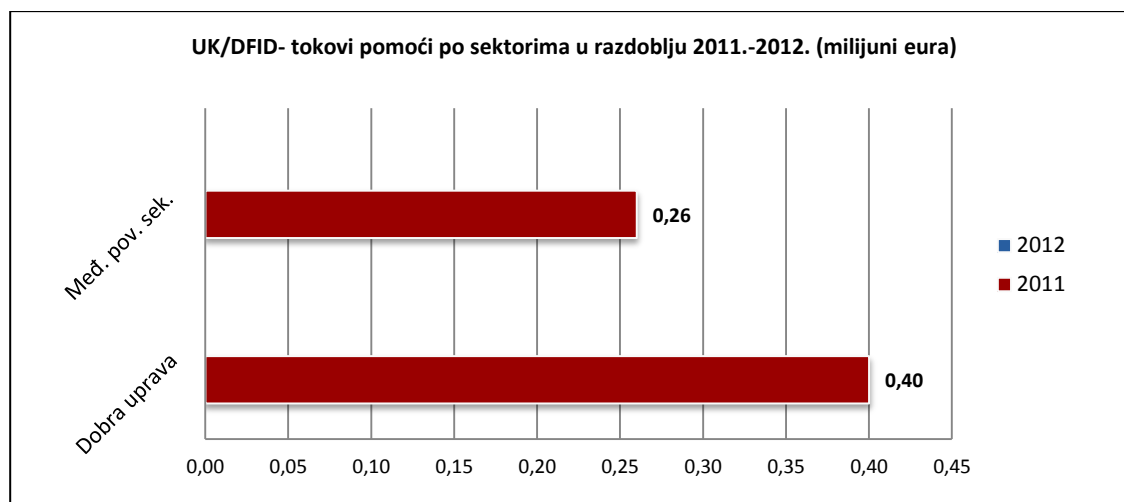
<http://www.fco.gov.uk/resources/en/pdf/publications/annual-reports/bsos-july-11>

U interesu Vlade UK je da očuva zamah procesa proširenja i napretka koji donosi mir i stabilnost Zapadnom Balkanu. Program *Ponovno ujedinjenje Europe* pomaže u održavanju vizije izgradnje učinkovite i globalno konkurentne EU u sigurnom susjedstvu. Program to postiže pružajući potporu proširenju EU i pomažući europskim partnerskim zemljama da provedu reforme nužne za pristupanje EU. Program se posebno fokusira na stabilne institucije koje garantiraju demokraciju, vladavinu zakona, ljudska prava i poštivanje i zaštitu manjina. Strategija u cjelini može biti preuzeta sa:

<http://www.fco.gov.uk/resources/en/pdf/about-us/what-we-do/diplomatic-influence-values-fund-2011-12>

Glavne aktivnosti u 2011. godini

UK/DFID je u 2011. godini izdvojio **€0,66 milijuna** u sljedeće Sektore: Dobra uprava i institucionalna izgradnja i Međusobno povezani sektori.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Veleposlanstvo Ujedinjenog Kraljevstva u Sarajevu trenutačno radi na dva programa, kao i na programu stipendiranja. Ovi programi se već nekoliko godina realiziraju a revidiraju se na godišnjoj osnovi. Dva najvažnija programa, kao i program stipendiranja su sledeći:

- **Fond za diplomatski utjecaj i vrijednosti – Ponovno ujedinjenje Europe**

Temeljna svrha programa *Ponovno ujedinjenje Europe* je da pruži poporu partnerskim zemljama u provedbi reformi neophodnih za pristupanje u EU ili bliskije partnerstvo sa EU.

Program se fokusira na:

1. Pružanje potpore političkim reformama u ključnim sektorima, uključujući Sektor pravosuđa i poduzimanje političkog propagiranja;
2. Unapređenje političke transparentnosti i dobre uprave;
3. Izgradnju kapaciteta u javnoj upravi.

Ukupna vrijednost godišnjeg programa je oko £ 500.000 za FY 2012-2013.

- **Prevenција sukoba**

UK financira aktivnosti u sklopu prevencije sukoba, stabilizacije i održavanja mira. Pored toga, UK pruža potporu aktivnostima koje imaju za cilj spriječiti budući konflikt, kroz stvaranje uvjeta koji su potrebni za učinkovitu izgradnju institucija vlasti BiH i ekonomski razvitak.

Glavni fokus BiH programa je sledeći:

1. Održiv i transparentan Sektor pravosuđa kreiran sa unapređenim pristupom pravosuđu i pomirenju i u krivičnom i u civilnom Sektoru;
2. Učinkovit, transparentan i odgovoran Sektor sigurnosti, uključujući i reformu oružanih snaga;
3. Potpora pomirenju putem unapređenja međuetničkih odnosa i smanjenjem nacionalističke retorike;

Trenutačna vrijednost ovog programa iznosi oko £1,40 milijuna za FY 2012-2013. (utemeljeno na sredstvima koja se kvalificiraju kao inozemna razvojna pomoć).

- **Chevening stipendije**

Od 1985. godine do sada, Chevening stipendije su bile dodijeljene za preko 100 BH studenata (Napomena: postojao je prekid u dodjeli stipendija između 1989. i 1995. zbog rata). Stipendije su namijenjene najboljim studentima, koji se planiraju vratiti u Bosnu i Hercegovinu i koristiti nove vještine u korist svoje zemlje u raznim sektorima - BiH vlastima, politici, poslovanju i zanimanjima. Neki od bivših studenata trenutačno zauzimaju odgovorne pozicije kako u institucijama BiH vlasti tako i međunarodnim institucijama u Bosni i Hercegovini.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Radeći u partnerstvu sa drugim donatorima, institucijama vlasti u BiH, parlamentima, civilnim društvom, pripadnicima akademskog svijeta i medijima, cilj Ujedinjenog Kraljevstva je pružiti potporu i promicati reforme koje će pomoći Bosni i Hercegovini u procesu euroatlantskih integracija.

Pored sudjelovanja u radu DCF, predstavnici Vlade/Veleposlanstva Ujedinjenog Kraljevstva aktivno sudjeluju u Sektorskim aktivnostima na koordinaciji donatora koje vode lokalne institucije i donatori, u svim ključnim sektorima, ali sa posebnim naglaskom na Sektore pravosuđa i sigurnosti.

Po zatvaranju Ureda DFID-a u BiH, predstavnici Veleposlanstva Ujedinjenog Kraljevstva u Sarajevu će i dalje ostati članovi upravnog odbora Fonda za reformu javne uprave i vršiti nadzor provedbe projekta koji financira DFID (preostala sredstva iznose približno: £1 milijun).

Kontakt informacije

Veleposlanstvo Ujedinjenog Kraljevstva u Sarajevu

Adresa: Tina Ujevića 8

71000 Sarajevo

Telefon: +387 33 282 200

Faks: +387 33 282 203

Web-adresa: <http://ukinbih.fco.gov.uk/>

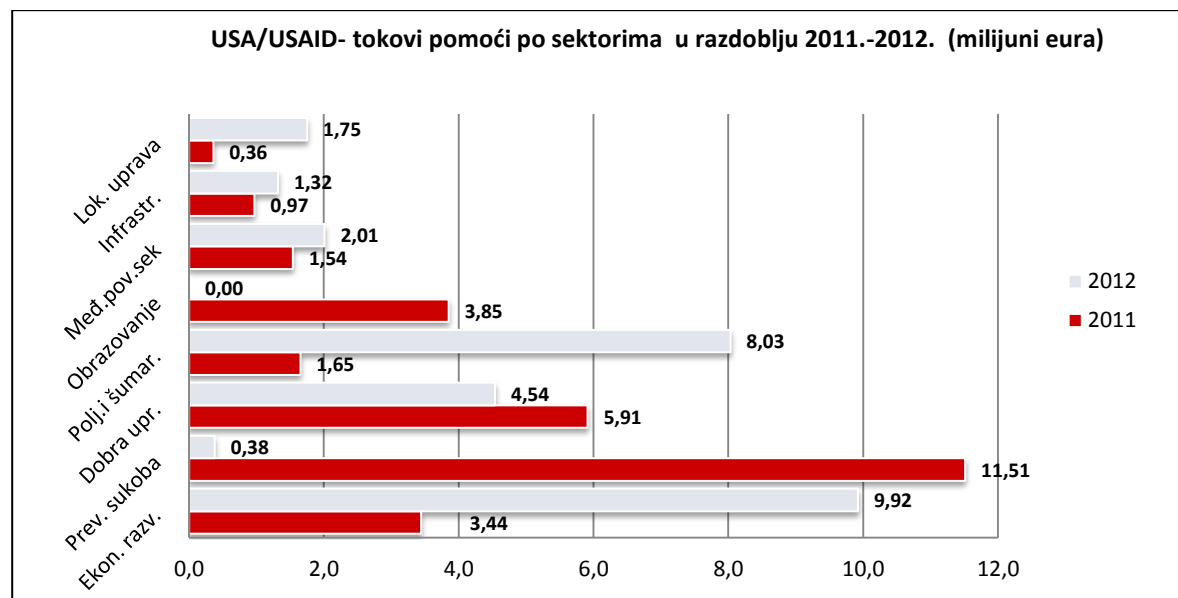
Sjedinjene Američke Države / Američka agencija za međunarodni razvitak (SAD/USAID)

Politički pristup

Vlada Sjedinjenih Američkih Država nastavlja svoj snažni angažman usmjeren na unapređenje razvitka i stabilnosti Bosne i Hercegovine. Nova *USAID Strategija razvitka i suradnje sa Bosnom i Hercegovinom 2012.-2016.* doprinosi ostvarenju spomenutih ciljeva Vlade SAD-a u Bosni i Hercegovini, kroz implementiranje programa pomoći koji podržavaju napredak Bosne i Hercegovine prema usklađenom ekonomskom prostoru, učinkovitim i transparentnim institucijama vlasti BiH sa snažnim civilnim društvom i multietničkim tolerantnim društvom. Strateški cilj je da Bosna i Hercegovina bude stabilnija zemlja bliža euroatlantskim integracijama, što uključuje funkcionalne institucije na razini BiH, uključivanje manjina u politički proces, poštivanje Europske konvencije o ljudskim pravima, rast BDP-a, povećanu ekonomsku konkurentnost i jasnu strategiju za pristupanje u EU.

Glavne aktivnosti u 2011. i 2012. godini

Vlada SAD-a je izdvojila **€29,23 milijuna** u 2011. i **€27,95 milijuna** u 2012. godini u sljedeće Sektore: Ekonomski razvitak i socijalna zaštita; Prevencija i rješavanje sukoba, Mir i sigurnost; Dobra uprava i institucionalna izgradnja; Poljoprivreda i šumarstvo; Obrazovanje; Međusobno povezani sektori i Lokalna uprava.

Dobra uprava i institucionalna izgradnja

Programi Vlade SAD-a unapređuju učinkovitost i organizaciju sustava pravosuđa u Bosni i Hercegovini (BiH) i poboljšavaju kapacitet tužitelja i sudaca za rješavanje važnih slučajeva koji uključuju terorizam, organizirani kriminal i ratne zločine. Programi unapređuju institucijski kapacitet Parlamenta BiH za izradu zakonodavstva, pripremu proceduralnih reformi i doseganje do glasača. Programi također razvijaju sposobnost lokalnih NVO-a da utječu na donošenje politika i da povećaju profesionalizam medija. Fond za jačanje uloge žena osigurava male grantove organizacijama civilnog društva za projekte koji potiču ekonomsko i političko jačanje uloge žena. Neki od ovih projekata osiguravaju obuku u rukovođenju i unapređenju vještina žena kako bi se povećalo njihovo sudjelovanje u

vlasti; poslovanju i akademskom svijetu; dok se drugi programi bave borbom protiv nasilja utemeljenog na spolnoj pripadnosti sa potporom za žrtve nasilja u obitelji i/ili žrtve silovanja. Drugi programi također pružaju potporu za ekshumaciju i identifikaciju žrtava rata.

Lokalna uprava

Programi Vlade SAD-a promiču učinkovitu, transparentnu lokalnu upravu širom BiH. Programi pomažu općinskim vladama da unaprijede korisničke usluge i isporuku usluga, da ojačaju općinske zajedničke aktivnosti lobiranja, racionaliziranje i kontrolu prihoda i rashoda i osiguranje financiranja od komercijalnih institucija.

Ekonomski razvitak i socijalna zaštita

Projekti Vlade SAD-a promiču odgovoran, transparentan i moderan poreski sustav koji pojednostavljuje pridržavanje poreskih zakona i regulative. Programi pomažu državi i entitetima da usklade zakone o duhu kako bi isti zadovoljili zahtjeve donatora. Programi usklađuju legislativu i izvozne standarde, smanjuju korupciju, angažiraju žene i mladež i povećavaju konkurentnost privatnog Sektora (posebno u preradi drveta, lakoj proizvodnji, turizmu i poljoprivredi). Vlada SAD-a također pruža potporu za nekoliko aktivnosti vezanih za smanjenje neto vrijednosti emisija stakleničkih gasova u industrijskim i gradskim područjima i promovira obnovljivu energiju, energetske učinkovitost i ulaganje u kapacitete za klimatski prihvatljivu proizvodnju. Pomoć Vlade SAD-a daje potporu političkoj i institucijskoj reformi i osigurava praktično iskustvo u izgradnji energetske djelotvornih postrojenja.

Poljoprivreda i šumarstvo

USAID i Švedska međunarodna razvojna agencija (Sida) zajednički provode razvojne projekte u oblasti agro-poslovanja kako bi proizveli brz, održiv i široko utemeljen ekonomski rast. Ovi programi unapređuju konkurentnost i ekološki održivu proizvodnju, obradu, domaću i izvoznu prodaju i proizvodnju sa dodatnom vrijednosti.

Prevenција i rješavanje sukoba, mir i sigurnost

Eksperti SAD-a obučavaju i savjetuju službenike iz BiH u oblastima provedbe zakona i pravosuđa. Programi povećavaju kapacitet BiH agencija za provedbu zakona u borbi protiv terorizma i organiziranog kriminala. Programi omogućavaju usavršavanje vojske BiH sukladno NATO standardima. Programi Vlade SAD-a također jačaju međuetničku suradnju na svim razinama vlasti BiH i podržavaju građanske inicijative kao i suradnju među mladeži, roditeljima, građanskim vođama i poslovnoj zajednici.

Inicijativa Međusobno povezanih Sektora: Mladež

Programi Vlade SAD-a promiču toleranciju i socijalnu uključenost među mladeži BiH. Ovi programi povećavaju građansko sudjelovanje mladeži i ekonomske mogućnosti putem aktivnosti pomirenja i izgradnje tolerancije, unapređenja vještina i obuke za zapošljavanje. Programi jačaju vještine rukovođenja, poboljšavaju međuetničku komunikaciju i potiču politički i ekonomski angažman mladeži. Pomoć Vlade SAD-a će također i dalje podržavati veleposlanikove male grant inicijative za pružanje potpore aktivnostima koje su fokusirane na mladež u područjima obrazovanja, kulture, zaštite okoliša, sporta, rukovođenja, poduzetništva i novinarstva. Ovaj fond, koji je lansiran u 2011. godini, pokazao je dobre rezultate u mobiliziranju mladeži iz manjih i izoliranih sredina. Povjerenstvo za demokratiju Veleposlanstva SAD-a će podržati grantove od kojih izravno ili neizravno ima koristi mladež, dok bi grantovi za jačanje uloge žena trebali potaknuti sudjelovanje djevojaka u sportovima kao i zaštitu mladeži od nasilja u obitelji.

Inicijativa Međusobno povezanih sektora: Žene

U Međusobno povezanim sektorima, jačanje uloge žena predstavlja prioritet pomoći SAD-a u BiH. Pomoć SAD-a promiče napredak žena putem višestrukih opsežnijih programa jačanja uloge žena kako bi se povećalo njihovo sudjelovanje u upravljanju i proširile ekonomske mogućnosti. Žene i djevojke će i dalje biti obuhvaćene u programiranju Veleposlanstva SAD-a, uključujući i preko programa Ureda za demokratiju javnih poslova i obrazovanje o ljudskim pravima, preko Veleposlanikovog fonda malih grantova za mladež i Povjerenstva za demokratiju. Ured za demokratiju javnih poslova i obrazovanje o ljudskim pravima će i dalje naglašavati jednaka prava bez obzira na spol ili etničku pripadnost. Fond za jačanje uloge žena osigurava male grantove organizacijama civilnog društva za projekte koji potiču ekonomsko i političko jačanje žena. Nekoliko programa USAID namijenjeno je unapređenju ekonomskih mogućnosti žena, posebice putem inicijativa u oblasti poljoprivrede i malih poduzeća, i demokratskog sudjelovanja žena.

Obrazovanje

Programi Vlade SAD-a promiču međuetničku suradnju među mladima i odgovornim građanstvom preko izrade i primjene kvalitetnih obrazovnih programa i materijala za podučavanje od predškolske do sveučilišne razine. Programi također podržavaju međuetničke srednjoškolske studijske programe i razmjene učenika kako u SAD tako i unutar BiH. Vlada SAD-a će također podržati savjetodavne usluge namijenjene većem broju prijavljivanja BH studenata na obrazovne programe SAD.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Projekti će se i dalje razvijati sukladno promjenjivim potrebama Bosne i Hercegovine, a promovirati će se inicijative koje će obuhvaćati i sredstva drugih donatora. Očekuje se da će projekti potpore pomoći dalje približavanje BiH ka euroatlantskim integracijama. Osoblje Misije Sjedinjenih Država i dalje će sudjelovati na sastancima koordinacije donatora i konkretnim Sektorskim sastancima u oblastima civilnog društva, vladavini prava i energije.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Osoblje Vlade SAD sudjeluje na sastancima opće koordinacije, bilateralnim sastancima i drugim forumima. SAD/USAID također blisko koordinira sa drugim donatorima preko konkretnih sektorskih sastanaka uključujući civilno društvo, vladavinu prava i donatorske skupine iz oblasti energije, da se izbjegne preklapanje ili udvostručenje napora. USAID sufinancira i zajednički razvija programe sa nekoliko bilateralnih i multilateralnih donatora.

Kontakt informacije

Veleposlanstvo Sjedinjenih Američkih Država

Adresa: Robert C. Frasure 1
71000 Sarajevo, BiH
Telefon: +387 33 704-000
Faks: +387 33 659-722
E-mail: Bayerl@state.gov
Web-adresa: <http://sarajevo.usembassy.gov>

Američka agencija za međunarodni razvitak (USAID)

Adresa: Robert C. Frasure 1
71000 Sarajevo, BiH
Telefon: +387 33 704 000
Faks: +387 33 219 298
E-mail: echallenger@usaid.gov
Web-adresa: www.usaid.gov; www.usaid.ba

Europska banka za obnovu i razvitak (EBRD)

Politički pristup

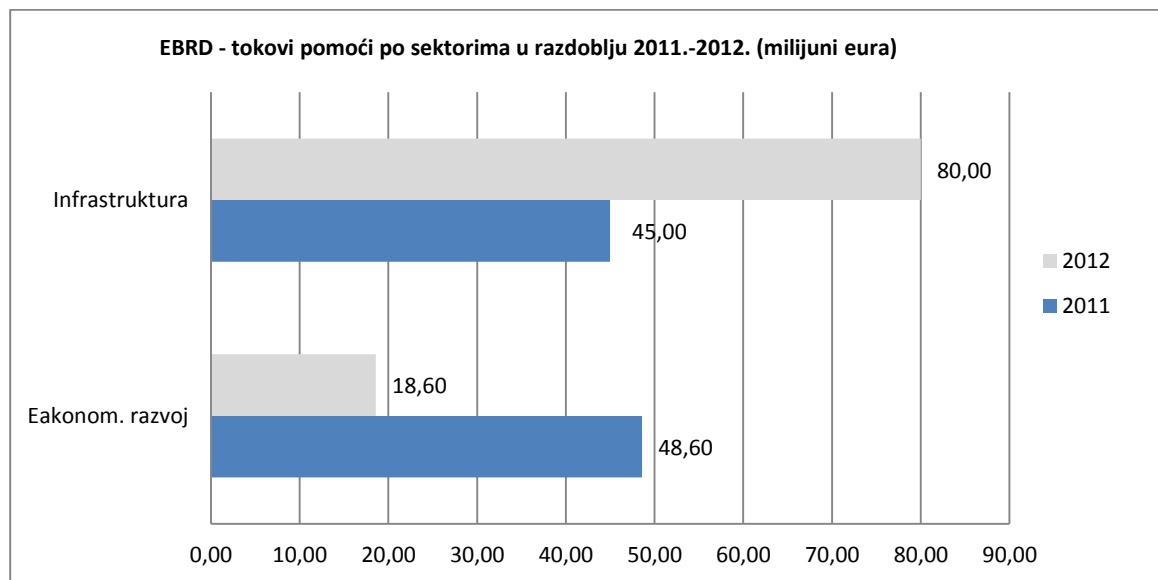
Europska banka za obnovu i razvitak utemeljena je 1991. godine za financiranje strukturnih projekata u bivšim socijalističkim zemljama Središnje i Istočne Europe, u cilju potpore njihovoj tranziciji ka tržišnoj ekonomiji. Banka je u vlasništvu 60 država i dvije međuvladine institucije (Europske zajednice i Europske investicijske banke), sa upisanim kapitalom čija vrijednost iznosi više od 30 milijardi eura.

Ciljevi Europske banke za obnovu i razvitak usmjereni su na promidžbu tranzicije prema tržišnoj ekonomiji putem ulaganja, najvećim dijelom u privatni Sektor, na mobilizaciju značajnih izravnih stranih investicija i potporu privatizaciji i na restrukturiranje i unapređenje rada općinskih službi, sa ciljem poboljšanja kvalitete života građana. Važno je istaknuti da u sklopu svih svojih aktivnosti, EBRD promiče ekološki snažan i održiv razvitak.

Pristup EBRD-a u rješavanju složenih izazova tranzicije utemeljen je na strategijama, politikama i procedurama. Regionalna raznolikost među državama u kojima ova banka posluje je velika, i Banka svoje proizvode i fokus po sektorima prilagođava, kako bi zadovoljila specifične tržišne potrebe svake pojedinačne države. Za svaku od 27 država u kojima banka posluje, izrađene su i primjenjuju se pojedinačne strategije.

Glavne aktivnosti u 2011. i 2012. godini

EBRD je izdvojio **€93,60 milijuna** u zajmovima u 2011. i **€98,60 milijuna** u 2012. godini u sljedeća dva sektora: Ekonomski razvitak i socijalna zaštita, i Infrastruktura.

U 2011. godini EBRD je odobrio 12 novih projekata u Bosni i Hercegovini u ukupnoj vrijednosti od €93.60 milijuna. Banka se više fokusirala na privatni Sektor, kroz odobrenje zajmova kako financijskim institucijama tako i poduzećima direktno.

U 2012. godini (od siječnja do lipnja) EBRD je osigurao €98,60 milijuna od čega je €80 milijuna usmjerio u dvije suverene operacije u infrastrukturi, a €18,60 milijuna u 5 operacija za ekonomski razvitak privatnog sektora. Važno je istaći da u drugoj polovini 2012. godine EBRD planira osigurati značajan iznos sredstava za oba gore navedena sektora.

U sektorima industrije, trgovine i poljoprivrede, EBRD je podržao nekoliko vodećih kompanija. Banka je pomogla Natron Hayat-u, jedinom proizvođaču celuloze i papira u zemlji, da proširi proizvodnju i poveća izvoz. Banka je također pomogla Telemach-u, najvećem kablovskom operateru, da konsolidira Sektor kablovske TV i proširi obim njihovih dostupnih usluga, uključujući i pružanje kombiniranih paketa fiksne telefonije, kablovske TV i interneta. U financijskom sektoru, Banka se fokusirala na financiranje malih i srednjih poduzeća (MSP-a) putem zajma od €5 milijuna za Sparkassen, za unapređenje konkurentnosti MSP i zajma od €5 milijuna Prizmi za mikro-financije. U javnom sektoru, EBRD je osigurao financiranje za Brčko zaobilaznicu, kao prvi angažman Banke u javnom sektoru u Distriktu Brčko. Banka je također financirala sanaciju gradskih cesta u Sarajevu. Oba projekta su obuhvaćala opsežne komponente tehničke potpore koje imaju za cilj jačanje relevantnih institucija na lokalnoj razini.

Srednjoročni i dugoročni pristup

U 2012. godini, EBRD će se i dalje fokusirati na financiranje investicija u privatnom sektoru, posebice u izvozno-orijentiranom agro-poslovnom sektoru i industrijskim poduzećima, investicijama u energetske učinkovitost i pružanje potpore financijskom posredništvu (kako putem bankarstva tako i putem specijaliziranih nebankarskih financijskih institucija). EBRD će se također nastaviti baviti investicijama kako bi unaprijedila infrastrukturu u sektorima transporta, općinskoj infrastrukturi i infrastrukturi u Sektoru zaštite okoliša i energetske učinkovitosti. EBRD će nastaviti blisku koordinaciju svojih aktivnosti u zemlji sa drugim međunarodnim financijskim institucijama, Europskom unijom, Međunarodnim monetarnim fondom i ostalim donatorima. Banka će se također angažirati u sveobuhvatnom političkom dijalogu kako bi poboljšala poslovnu klimu, korporativno upravljanje, politike koncesija i javnu nabavku.

Posebna pozornost biti će posvećena društvenim i ekološkim pitanjima kao i utjecaju klimatskih promjena na operacije EBRD-a, ponajprije putem pružanja tehničke pomoći u područjima obnovljive energije, energetske učinkovitosti i ukupne legislative koja se odnosi na energiju.

Kako putem financiranja tako i putem intenzivnog političkog dijaloga, u sljedeće tri godine fokus EBRD-a biti će na sljedećim operativnim prioritetima:

Infrastruktura i energija

- U Sektoru **transporta**, pružanje potpore kako izgradnji nove tako i obnovi postojeće infrastrukture i omogućavanje komercijalnijeg pristupa sa većim sudjelovanjem privatnog sektora;
- U Sektoru **općinske infrastrukture i infrastrukture zaštite okoliša**, fokus će biti kako na reformama sektora sa lokalnim vlastima kao i na institucijskom jačanju na razini poslovnih kompanija;
- U Sektoru **energije**, potpora obnovi ili zamjeni postojećih termalnih kapaciteta kako bi se povećala njihova učinkovitost i pouzdanost, i zadovoljili EU standardi emisije ispušnih gasova, potpora daljnjem unapređenju mreža prijenosa i distribucije energije i jačanje komercijalizacije energetske sektora u cilju promocije boljeg funkcioniranja tržišta; i
- U području **energetske učinkovitosti**, odobravanje komercijalnih zajmova komunalnim poduzećima radi financiranja mjera energetske učinkovitosti i investicija, i korištenje postojećih mogućnosti za izvršavanje malih projekata iz domena energetske učinkovitosti i obnovljive energije, uključujući i potporu putem *Kreditne linije za održivu energiju za Zapadni Balkan (WeBSECLF)*.

Financijski sektor

- Pružanje potpore mikro, malim i srednjim poduzećima (MSME) putem lokalnih banaka, *leasing* kompanija i nebankarskih mikrofinancijskih institucija kao i ponuda mehanizama za dijeljenje rizika; i

- Osiguranje pred-privatizacijskih investicija u bankarskom sektoru i sektoru osiguranja kao i pružanje potpore manjim bankama u lokalnom vlasništvu i mikrofinancijskim institucijama (MFI), uključujući dionički kapital, kako bi se omogućio ulazak novih strateških investitora i potakla daljnja konsolidacija.

Sektor industrije, trgovine i agro-poslovanja

- Pružanje potpore strateškim lokalnim i međunarodnim investitorima, posebno za velika poduzeća koja prolaze kroz privatizaciju ili restrukturiranje. Banka će aktivno tražiti projekte u Sektoru agro-poslovanja, industrijskom, imovinskom i turističkom sektoru i sektorima obrade drveta i metala;
- Pružanje potpore malim i srednjim lokalnim i stranim privatnim kompanijama putem dugoročnog duga ili dioničkog kapitala, koristeći kreditnu olakšicu EBRD-a (Italija) za lokalna poduzeća (LEF);
- Osigurati nastavak programa (*Turn-around Management/TAM, Business Advisory Services /BAS*) kako bi se nastavilo pružanje savjetodavnih usluga restrukturiranja i poslovnog savjetovanja MSP-a.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

EBRD intenzivno surađuje sa drugim multilateralnim financijskim institucijama, Svjetskom bankom i Europskom investicijskom bankom u zajedničkim financiranju velikih infrastrukturnih projekata. EBRD je u prethodnom razdoblju zajednički radio sa međunarodnim financijskim institucijama i bilateralnim donatorima u sektorima energetike i cestovnog transporta. Pored toga, suradnja sa bilateralnim donatorima je koordinirana preko foruma namijenjenog osiguranju financiranja tehničke suradnje, u stožeru u Londonu.

Kontakt informacije

Europska banka za obnovu i razvitak

Adresa: Fra Anđela Zvizdovića 1, B/15

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 667 945

Faks: +387 33 667 950

E-mail: linkesd@ebrd.com

Web-adresa: <http://www.ebrd.com>

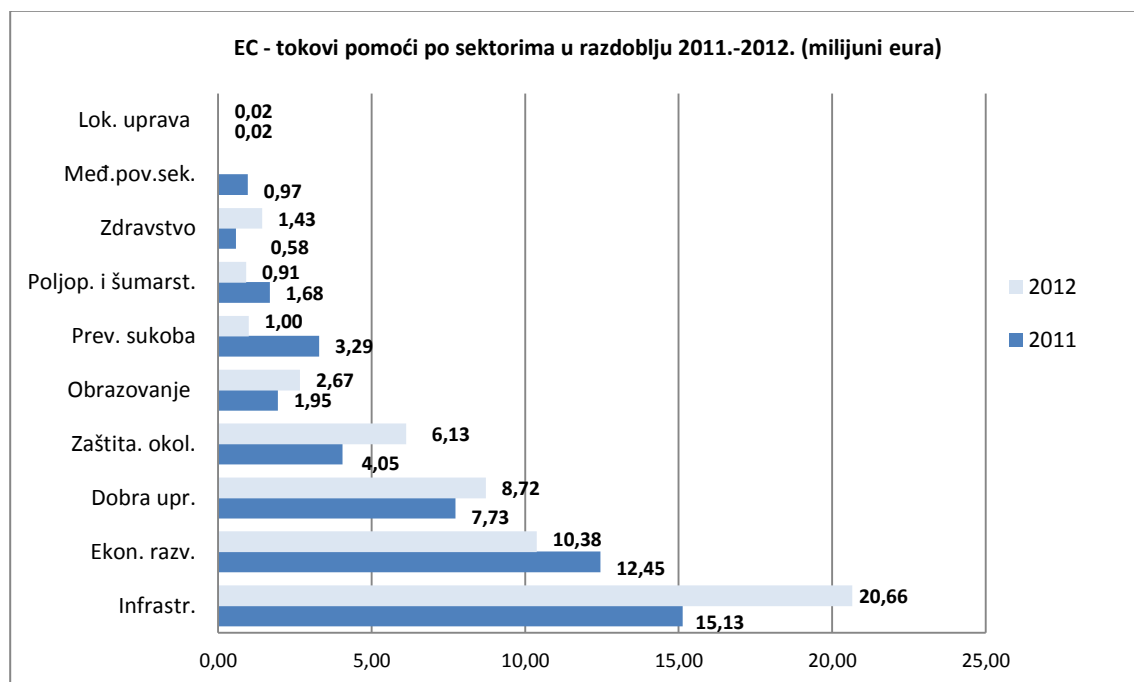
Europska komisija (EC)

Politički pristup

Glavni strateški cilj trenutne pomoći Bosni i Hercegovini je potpora državi u njenoj tranziciji iz statusa potencijalnog kandidata, preko kandidatskog statusa, do punopravnog članstva u Europskoj uniji. Kao potencijalni kandidat za prijem u EU, Bosna i Hercegovina koristi prve dvije komponente Instrumenta za predpristupnu pomoć (IPA), koje su joj na raspolaganju od 2007. godine: Komponenta I za potporu u tranziciji i institucijskoj izgradnji i Komponenta II za prekograničnu suradnju. Tijekom razdoblja 2007.-2011., Europska komisija izdvojila je za BiH ukupno 439 milijuna eura, dok je iznos od 220 milijuna eura predviđen za razdoblje 2012.-2013.

Glavne aktivnosti u 2011. i 2012. godini

Europska komisija je izdvojila je iznos od **€47,8 milijuna** u 2011. godini i **€51,92 milijuna** u 2012. godini, za implementaciju potpore u sljedećim sektorima:¹⁷²Infrastruktura; Ekonomski razvitak i socijalna zaštita; Dobra uprava i institucionalna izgradnja; Zaštita okoliša; Obrazovanje; Prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost; Poljoprivreda i šumarstvo; Zdravstvo; Međusobno povezani sektori; i Lokalna uprava.

Pored nacionalnih programa, BiH ima mogućnost korištenja i višekorisničkih programa (CARDS i IPA) kojima se pruža popora mjerama od zajedničkog interesa za zemlje zapadnog Balkana i Tursku, poput razvitka infrastrukture, institucijske izgradnje, provedbe Sporazuma o slobodnoj trgovini u Jugoistočnoj Europi (CEFTA), borbe protiv organiziranog kriminala, zaštite okoliša, energije, regionalne trgovinske integracije, te prekogranične suradnje.

¹⁷²Treba se napomenuti da što se tiče statistike EK, zbog promjene metodologije za unos podataka u DMD bazu podataka u 2010., godišnja alokacija sredstava predviđenih za implementaciju u 2011. i 2012. odražava samo sredstva ugovorena od 2010. do travnja 2012.

Višekorisnički programi pružaju potporu područjima od ključnoga interesa za europske integracije kao što su oporezivanje i carine, statistike, javna uprava putem inicijative Organizacije za ekonomsku suradnju i razvitak (OECD) - *Potpora promicanju uprave i rukovođenja u državama (SIGMA)*, te horizontalne potpore putem Ureda za razmjenu informacija o tehničkoj pomoći (TAIEX). Značajni rezultati višekorisničkih programa uključuju, između ostaloga, suradnju tužitelja u regiji, te uzajamnu pravnu pomoć između sudova, poboljšanu policijsku suradnju, integrirano upravljanje granicama i suradnju po pitanjima migracija.

Još od 2007. godine, IPA instrument se kroz svoje nacionalne i multikorisničke programe, bavi ispunjavanjem političkih i ekonomskih uvjeta u sklopu Procesa stabilizacije i pridruživanja (SAP) i usuglašavanjem sa europskim standardima, kroz potporu Bosni i Hercegovini u uspostavi regulatornih sustava i njenu pripremu za predstrukturalne IPA fondove kao i pružanjem potpore njenom sudjelovanju u programima prekogranične suradnje sa susjednim državama i državama članicama EU.

BiH je ostvarila ograničen napredak u provedbi preostalih reformi koje zahtijeva SAP, počev od pripreme prethodnih strateških dokumenata Europske komisije (Višegodišnji indikativni dokumenti za razdoblje 2011.-2013.). Ispunjavanje političkih preduvjeta koji su definirani SAP-om, kroz veću učinkovitost izvršnih i zakonodavnih tijela, unapređenje koordinacije između države i entiteta, te dogovor u svezi sa reformom policijskih struktura predstavlja kontinuiran i značajan izazov za BiH. IPA pomaže jačanje administrativnih, odnosno kapaciteta uprave, te osigurava potporu Bosni i Hercegovini u aktivnostima na ustavnoj reformi, kao i reformi policije i pravosuđa.

Kako bi nastavila potporu po pitanju ispunjenja političkih kriterija, Europska komisija dodatni naglasak stavlja na dijalog s civilnim društvom, razvitak neovisnih i profesionalnih medija i očuvanje kulturne baštine. IPA pomaže i u borbi protiv korupcije, te Bosni i Hercegovini osigurava potporu u ispunjenju njenih obveza prema povratnicima, manjinama i ugroženim kategorijama.

Nekoliko ekonomskih pokazatelja daju razloga za zabrinutost, uključujući visoku stopu nezaposlenosti i vanjske deblanse. Pored toga, negativni trendovi u javnoj potrošnji stvaraju prepreke društvenom i ekonomskom oporavku. Kako bi se državi pomoglo u ispunjavanju ekonomskih kriterija SAP-a, IPA osigurava potporu za stabiliziranje makroekonomskog okruženja, te smanjenje javne potrošnje i unapređenje njene kvalitete, kako bi se stvorilo povoljno poslovno okruženje. Povećanju zaposlenosti trebala bi doprinijeti i reforma sustav obrazovanja i tržišta rada, te razvitak istraživačke politike. Potpora vezana za ispunjenje ekonomskih uvjeta, se također pruža i sektorima trgovine, zdravstva, malim i srednjim poduzećima, te lokalnom ekonomskom razvitku. Ukupno 103,9 milijuna eura u sklopu IPA-e namijenjeno je ublažavanju učinaka financijske i ekonomske krize u BiH, kroz suradnju sa međunarodnim financijskim institucijama, te realizacijom aktivnosti vezanih za razvitak MSP-a, kao i potporu institucijskoj izgradnji regulatornih tijela i tijela zaduženih za nadzor u financijskom sektoru.

BiH je do sada postigla samo ograničen napredak u približavanju i usuglašavanju svoga zakonodavstva i politika rada sa *acquisom*. Kako bi se državi pomoglo u ispunjavanju uvjeta iz SAP-a, koji se odnose na *acquis*, IPA pomaže u izradi i implementaciji strategija i politika približavanja i usuglašavanja sa europskim *acquisom* u oblasti unutarnjeg tržišta, sektorskih politika djelovanja i pravde, slobode i sigurnosti. IPA naglasak stavlja na poljoprivredu i ruralni razvitak, transport i energiju. Potpora se osigurava i u oblasti zaštite okoliša, infrastrukturne kvalitete, carina i oporezivanja.

Pomoć u sklopu komponente koja se odnosi na prekograničnu suradnju, pruža se u svrhu potpore sudjelovanju BiH u suradnji sa svojim susjedima (Hrvatskom, Crnom Gorom i Srbijom), te u prekograničnom IPA programu suradnje u jadranskoj regiji sa članicama EU i drugim zemljama zapadnog Balkana (Albanija, Hrvatska, Crna Gora i Srbija), te transdržavnim programima *Jugoistočna Europa* i *Mediteran* Europskoga fonda za regionalni razvitak (ERDF).

Srednjoročni i dugoročni pristup

Europska komisija nastavit će pružati potporu Bosni i Hercegovini u njenim nastojanjima na polju reforme i usklađivanja sa zakonima EU kako bi postala potpuno spremna za preuzimanje obveza u sklopu članstva u Europskoj uniji.

Pored toga, *Agenda Europe 2020.* nudi državama u sklopu proširenja značajnu inspiraciju za provedbu reformi. Bosna i Hercegovina je pozvana da razmotri prioritete unutar strategije i izvrši prilagođavanje glavnim izazovima u nacionalnom kontekstu. Putem politike proširenja pruža se potpora Strategiji Europe do 2020. godine u dijelu koji se odnosi na proširenja unutarnjeg tržišta i bolje suradnje u područjima u kojima je prekogranična suradnja od ključnog značaja.

Kako bi se povećao utjecaj pomoći IPA-e i snažnije usmjerio naglasak na rezultate koje je moguće postići, Europska komisija se odlučila usmjeriti na ciljne sektore. Sektorski pristup će omogućiti suradnju između donatora i korisnika, po mogućnosti pod vodstvom vlasti BiH, uklonivši time dupliciranje aktivnosti i osiguravši bolju učinkovitost i djelotvornost. Ovo bi, s druge strane, trebalo pružiti mogućnost svim stranama da usmjere veću pozornost na rezultate postignute zajedničkim trudom.

Utvrđeni su sljedeći prioriteti potpore IPA-e za razdoblje 2011.-2013.:

- Potpora jačanju vladavine prava putem pružanja pomoći državi u njenim aktivnostima na reformi Sektora pravde i na polju borbe protiv organiziranog kriminala i korupcije.
- Poboljšanje kapaciteta i učinkovitosti javne uprave i uspostava profesionalne državne službe kako bi se poduprli naponi koje država ulaže u unapređenje rada institucija na svim razinama vlasti.
- Potpora društvenom i ekonomskom razvitku, posebno pružanje pomoći državi u njenim aktivnostima na razvitku sektora malih i srednjih poduzeća kako bi se smanjila stopa nezaposlenosti i izvršila reforma obrazovnoga sustava, kako bi se okvir stručne spremne uskladio sa zahtjevima tržišta, i ostvarila ulaganja u oblasti transporta i okolišne infrastrukture.

Kako bi se ispunili prioriteti programa u razdoblju 2011.-2013., Europska komisija će fokusirati svoju pomoć prvenstveno na sljedeće sektore: pravosuđe i unutarnji poslovi, reforma javne uprave, razvitak privatnoga sektora, transport, okolišne i klimatske promjene, te društveni razvitak.

Dužina trajanja procesa, kojim se neka država približava EU, ovisi o tempu političkih, ekonomskih, te reformi zakonodavstva i uprave, koje ta država provodi. EU ove napore podržava, ne samo kroz financijsku pomoć, nego i kroz intenzivne savjete i dijalog u oblasti politika. Ipak odgovornost za ove promjene je na samoj državi, i ne ovisi isključivo od dostupnosti pomoći donatora.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

U cilju unapređenja učinkovitosti i djelotvornosti u pružanju pomoći, kroz koordinaciju rada donatora, Europska komisija i zemlje članice EU osiguravaju koordinaciju programa pomoći za koje su nadležne. Ta se koordinacija proširila i na međunarodne financijske institucije i na ostale donatore izvan EU. Na razini BiH se redovito organiziraju sastanci koordinacije sa međunarodnim financijskim institucijama, kao i sa donatorima iz i izvan EU. Fokus je, uglavnom, usmjeren na stratešku orijentaciju i regionalnu dimenziju IPA planiranja i programiranja. Pored toga se, u kontekstu IPA odbora, redovito se održava koordinacija između Europske komisije i država članica EU.

Bliska koordinacija se održava i sa Svjetskom bankom, EBRD-om, Europskom investicijskom bankom (EIB), te Njemačkom razvojnom bankom (KfW), posebno u oblasti transporta, energije i okolišne infrastrukture u sklopu kojih Europska komisija financira projektiranje, studije, radove i tehničku pomoć koja je potrebna, kako bi se ispunili uvjeti

za dobivanje finansijskih sredstava od međunarodnih finansijskih institucija. Pored toga, Europska komisija i međunarodne finansijske institucije surađuju i u sklopu Investicijskog okvira za zapadni Balkan (WBIF).

Aktivnosti na suradnji sa EIB-om, EBRD-om i KfW-om znatno su unapređene u sklopu aktivnosti koje se poduzimaju na ublažavanju finansijske i ekonomske krize. To je dovelo do izrade paketa mjera protiv krize u sklopu IPA-e za 2009. i 2010. godinu, sa ciljem ublažavanja učinaka međunarodne ekonomske i finansijske krize na BiH, u skladu s zahtjevom Bosne i Hercegovine.

Pored toga, Delegacija Europske unije održava redovitu koordinaciju sa drugim donatorima, kroz bilateralne sastanke, sektorske radne skupine i druge sektorske forume u oblastima poput regionalnoga razvitka i razvitka MSP, turizma, reforme pravosuđa i maloljetničkog pravosuđa, reforme javne uprave, decentraliziranog sustava implementacije, poljoprivrede, povratka, sigurnosne reforme, zdravstva, spolne ravnopravnosti, socijalne zaštite i obrazovanja, pitanja mladeži, ljudskih prava, informacijskog društva i medija, te brojnih drugih oblasti. Opisani mehanizmi koordinacije osiguravaju da pomoć koju pruža Europska komisija i drugi donatori, djeluju u sinergiji, te da se u najvećoj mogućoj mjeri, međusobno nadopunjuju.

Delegacija Europske unije, pored toga, pruža potporu i Direkciji za europske integracije BiH i Ministarstvu financija i trezora BiH u njihovim nastojanjima i aktivnostima na koordinaciji rada donatora.

Europska komisija je, skupa sa drugim donatorima u Bosni i Hercegovini i korisničkom institucijom, nedavno odlučila postupno uvesti sektorski pristup planiranju i programiranju IPA pomoći kako bi se unaprijedio učinak predpristupne pomoći i učinkovitost koordinacije rada donatora.

Kontakt informacije

Delegacija Europske unije u Bosni i Hercegovini

Adresa: Skenderija 3a

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 254 700

Faks: +387 33 666 037

E-mail: delegation-bih@eeas.europa.eu

Web-adresa: <http://www.europa.ba/>

Europska investicijska banka (EIB)

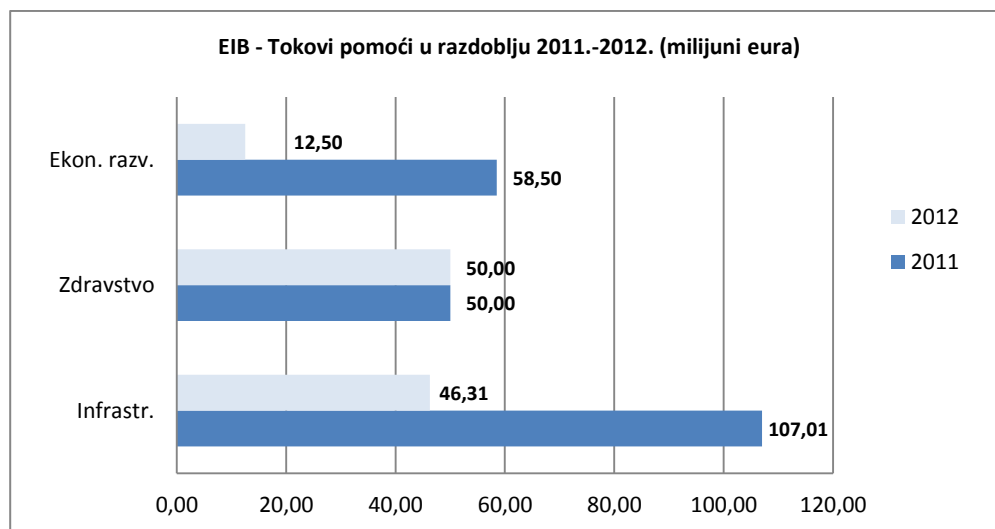
Politički pristup

Europska investicijska banka je financijska institucija Europske unije za dugoročno financiranje investicijskih projekata. Zadatak Banke je da daje doprinos integraciji, uravnoteženom razvitku i ekonomskom i društvenom jedinstvu zemalja članica EU. Europska investicijska banka prikuplja značajan obim financijskih sredstava na tržištima kapitala, koje zatim posuđuje pod povoljnim uvjetima za implementiranje projekata koji unapređuju ciljeve definirane politikom EU. EIB kontinuirano usklađuje svoje aktivnosti sa dešavanjima i promjenama u politikama EU. Operativni plan za razdoblje 2012.-2014. je odgovor na okolnosti u okruženju u kome Europa ima težak zadatak da procijeni negativni utjecaj ekonomske krize dok u isto vrijeme pokušava ubrzati svoju tranziciju ka mudrijoj, ekološki odgovornijoj i održivoj ekonomiji.

EIB je na zapadnom Balkanu aktivan od 1977. godine i danas je jedan od najvećih međunarodnih financijera u toj regiji. EIB je u prosincu 2009. godine zajedno sa Europskom komisijom, Razvojnou bankom Vijeća Europe i Europskom bankom za obnovu i razvitak uspostavio Investicijski okvir za zapadni Balkan (WBIF), kao zajednički fond za dodjelu grantova i zajedničko kreditiranje prioritetnih investicija u regiji. Cilj je pojednostaviti pristup kreditnim sredstvima putem udruživanja i koordiniranja različitih izvora financijskih sredstava i tehničke pomoći.

Glavne aktivnosti u 2011. i 2012. godini

Europska investicijska banka je izdvojila **€215,51 milijuna** u 2011. i **€108,81 milijuna** u 2012. godini. Sva sredstva su izdvojena u obliku zajmova za pružanje potpore u sljedećim sektorima: Infrastruktura; Zdravstvo; Ekonomski razvitak i socijalna zaštita.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Europska investicijska banka je odobrila €30 milijuna odnosno €60 milijuna zajmova za podsektor MSP-a, i to za financiranje projekata malih i srednjih poduzeća (uključujući projekte iz područja turizma), malih i srednje velikih kompanija, infrastrukturnih projekata male i srednje veličine koje su promicale lokalne vlasti, kao i investiranje u industrijske projekte bilo koje veličine u oblastima ekonomskih znanja, energije i zaštite okoliša, sa ciljem olakšanog pristupa sredstvima dugoročnog financiranja po pristupačnim kamatnim stopama.

Također, Europska investicijska banka trenutačno razmatra kreditni sporazum sa Elektroprivredom Bosne i Hercegovine, Elektroprivredom Republike Srpske AD i Elektroprivredom Hrvatske Zajednice Herceg Bosne za investiranje u transformaciju i unapređenje distribucijske mreže.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Europska investicijska banka, zajedno sa drugim međunarodnim finansijskim institucijama, posebice sa EBRD, Svjetskom bankom i Razvojnomo bankom Vijeća Europe kao i drugim bilateralnim donatorima, sufinancira značajne projekte u regiji. Banka također nastavlja blisku suradnju sa Europskom komisijom i Europskom agencijom za obnovu, u cilju pripreme i sufinanciranja projekata sa proračunskim sredstvima EU koja su osigurana kroz novi EU Instrument za predpristupnu pomoć (IPA).

Kontakt informacije

Europska investicijska banka

Adresa: 98-100, boulevard Konrad Adenauer, L-2950 Luxembourg

Telefon: (+352) 43 79 1

Faks: (+352) 43 77 04

Web-adresa: www.eib.org

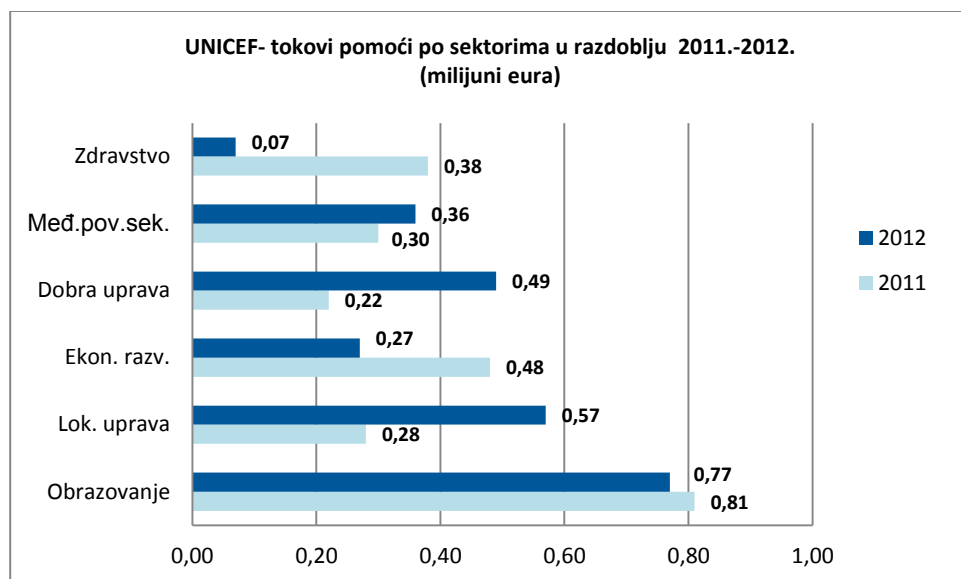
Fond Ujedinjenih naroda za djecu (UNICEF)

Politički pristup

Akcijski plan Programa UNICEF-a za Bosnu i Hercegovinu za razdoblje 2010.-2014. namijenjen je rješavanju tri ključna razvojna pitanja vezana za ispunjenje prava djece u Bosni i Hercegovini: siromaštvo, socijalna isključenost i slabosti sustava. Opći cilj ovog Programa predstavlja pružanje potpore prioritetima i planovima vlasti BiH namijenjenih jačanju socijalne uključenosti i društvene kohezije kako bi se smanjila diskriminacija i nejednakost među djecom i povećao potencijal za razvijanje njihovog ljudskog i društvenog kapitala.

Glavne aktivnosti u 2011. i 2012. godini

Pored sredstava navedenih pod *ostali donatori*¹⁷³, UNICEF je izdvojio **€2,47 milijuna** u 2011. i **€2,53 milijuna** u 2012. godini u sljedeće sektore: Obrazovanje; Lokalna uprava; Ekonomski razvitak i socijalna zaštita; Dobra uprava i institucionalna izgradnja; Međusobno povezani sektori; Zdravstvo.

Program UNICEF-a za BiH za razdoblje 2010.-2014. obuhvaća **dvije programske komponente** koje su fokusirane na **socijalnu uključenost**:

1) Socijalne politike i monitoring dječjih prava

Svrha ove programske komponente je rješavanje nedostataka u institucijskom kapacitetu za kreiranje, provedbu i planiranje socijalnih politika utemeljenih na činjenicama, na različitim razinama vlasti u BiH. Program osigurava potporu reformi socijalnog sektora i formuliranje politika i poraćuna usmjerenih ka ugroženoj i socijalno isključenoj djeci, na temelju kvantitativne i kvalitativne analize pojedinačnih podataka i pregleda politika kroz sve socijalne sektore. Glavna područja programa uključuju socijalnu zaštitu i uključenost, izradu i analizu socio-ekonomske politike, komunikacije za razvoj (C4D) i uspostavljanje partnerstava za dječja prava.

¹⁷³Projekti implementirani od strane UNICEF-a a financirani od strane Europske komisije (EC), Švedske/Švedske međunarodne razvojne agencije (Sida), Švicarske/Švicarske agencije za razvitak i suradnju (SDC), Ministarstva vanjskih poslova Kraljevine Norveške i Ujedinjenog Kraljevstva/Odsjeka za međunarodni razvitak (DFID). Relevantni iznosi su navedeni zasebno pod stavkom ovih donatora.

Socijalna zaštita i uključenost je ključno područje kako na (I) razini politike i na razini strategije sa stalnom potporom u međusektorskim i međuvladinim mehanizmima vezanim za socijalnu zaštitu i uključenost, (II) tako i na općinskoj razini u kontekstu izrade i implementacije akcijskih planova i modela na ovom području. Primjenom pristupa utemeljenog na poštivanju ljudskih prava i metodologije aktivnog istraživanja, djeci, obiteljima i organizacijama civilnog društva omogućeno je sudjelovanje, davanje doprinosa i sopstveni razvitak. Podrška Europske unije (EU) ima za cilj jačanje *Sustava socijalne zaštite i uključenosti (SPIS)* za obitelji u Bosni i Hercegovini.

U svezi sa **socijalnom i ekonomskom politikom rada**, UNICEF radi na jačanju kapaciteta vlasti na svim razinama uprave, kako bi se na učinkovit način izdvajalo dovoljno sredstava za potrebe djece. Program također pruža tehničku pomoć za izradu integriranih politika i strategija za rješavanje problema isključenosti ugrožene djece i obitelji i povećava njihov pristup temeljnim uslugama socijalne zaštite.

UNICEF također pruža potporu odjelima za socijalnu zaštitu u državnim i entitetskim ministarstvima i statističkim zavodima u korištenju pouzdanih i po spolu razvrstanih podataka o djeci. Ova organizacija pomaže u razvitku kapaciteta, uspostavi **partnerstava u monitoringu zaštite dječjih prava**, na temelju strategija u polju **komunikacija za razvitak**, društvene mobilizacije i medija.

2) Integrirani i inkluzivni sustavi za djecu i obitelji

Ova programska komponenta ima za cilj unapređenje i jačanje integriranih i inkluzivnih sustava za ugroženu djecu i njihove obitelji.

U oblasti Zdravlje i razvitak djece u ranom djetinjstvu, UNICEF radi sa vlastima BiH na izradi politika rada, uspostavi integriranih službi među sektorima i rješavanja nedostataka koji pogađaju marginaliziranu djecu i obitelji. Projekti pružaju potporu ministarstvima zdravstva, obrazovanja i socijalne zaštite, te civilnom društvu kako bi se osposobili za primjenu inkluzivnih politika rada i strategija i poboljšao rad dječjih zdravstvenih službi i službi za razvitak u ranom djetinjstvu; kako bi se proveli akcijski planovi za imunizaciju; i razvile sposobnosti za dalje jačanje kapaciteta za poboljšanje nutritivnog statusa. *Integrirani pristup razvitku djece u ranom djetinjstvu* (IESD) postao je dio razvojnih aktivnosti na razini zemlje, distribuirane su analize stanja na entitetskoj razini, usvojene su entitetske politike rada u oblasti razvitka djece u ranom djetinjstvu (ESD) i IESD Centri za integrirani pristup se fokusiraju na marginalizirane skupine djece i obitelji.

U oblasti **Zaštite djece**, UNICEF svoje aktivnosti fokusira na jačanje sustava zaštite kroz decentralizirane službe za uključenje i mehanizme za upućivanje. Aktivnosti imaju za cilj zaštititi djecu i žene od nasilja, očuvati djecu unutar njihovih obitelji i promicati alternativna rješenja u odnosu na slanje u popravne institucije ili pritvaranje. Projekt pod nazivom *Pravda za djecu*, kojega financiraju SDC, Sida i UNICEF, podržava izradu strategija i uspostavu službi za najugroženije. UNICEF pruža tehničku pomoć nadležnim ministarstvima na izradi politika rada i provedbi zakona, i također, djeci koja su došla u sukob sa zakonom pruža pomoć koja je sukladna međunarodnim standardima.

U sklopu Sektora **Obrazovanja**, UNICEF surađuje sa svim partnerima na pružanju potpore ministarstvima obrazovanja, općinama i organizacijama civilnog društva u provedbi politike rada i strategija na unapređenju kvalitete osnovnog obrazovanja, kroz izgradnju institucijskog kapaciteta i unapređenje standarda pripreme za školovanje. U oblasti predškolskog obrazovanja, UNICEF radi na mobiliziranju partnera i razvitku svijesti o važnosti ranog učenja (u veljači 2012. je održana međunarodna konferencija), sa naglaskom na razvitku školskih standarda i kapaciteta i pružanju potpore predškolskim programima na lokalnoj razini. Više projekata ima za cilj promociju inkluzivnog i međukulturalnog obrazovanja. Program također radi na jačanju sposobnosti **mladeži** preko aktivnosti na lokalnoj razini, a ulažu se napor i na jačanju veza između Sektora obrazovanja i tržišta rada. Dva zajednička projekta financirana iz UN Fonda za postizanje milenijjskih ciljeva (MDG-F) su već implementirana u dvije tematske oblasti: (I)

‘Kultura za razvitak’ gdje se na temelju kulturnog nasljeđa promiče međuetnički dijalog, rješavanje sukoba i socijalna uključenost, i (II) Mladež, zapošljavanje, zadržavanje mladeži’.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Postojeći Program UNICEF-a za BiH nastavlja se na rezultate koji su postignuti tokom prethodnog ciklusa, te je usmjeren na sektore od komparativne prednosti: obrazovanje, rano djetinjstvo i razvitak (ESD), socijalnu zaštitu i inkluziju, pravdu za djecu, zaštitu i zdravlje djece. Program koristi strategije u kojima UNICEF ima opće priznatu stručnost. Program podržava unapređenje politika i inovativnih pristupa na jačanju sustava i na poboljšanju pružanja usluga. UNICEF kombinira funkcionalne preglede u području izrade poraćuna, analize zakonodavstva i sustava monitoringa i evaluacije u sektorima zdravstva, obrazovanja, socijalne zaštite i pravosuđa, vezano za zaštitu djece. Razvijen je domaći kapacitet za modeliranje i povećanje određenog broja isplativih intervencija. Postoje također i intervencije usmjerene na praćenje dječjih prava koje se odnose na cilj Komunikacije za razvitak, za pokretanje pozitivnih promjena u ponašanju i stavovima. Omogućeno je zagovaranje aktivnog sudjelovanja na lokanim razinama da se pojača jačanje mjesta i uloge djece, žena i mladeži. Učvršćeni su postojeći partnerski odnosi i nastali novi savezi kako bi se stvorile programske sinergije, utjecalo na dodatna sredstva namijenjena djeci i osiguralo učinkovito rješavanje pitanja iz oblasti ljudskih prava i spolne ravnopravnosti. Osigurana je potpora da se povežu tijela za implementaciju sa međunarodnim mrežama, dobrim praksama i izvorima tehničke pomoći, i da se okupe partneri, donositelji odluka i druge interesne skupine u sklopu nadležnih Sektora. Također je osigurana potpora u postavljanju mehanizama koordinacije i planova za spremnost i način djelovanja u izvanrednim situacijama.

Program UNICEF-a za BiH podržava prioritete definirane *Razvojnou strategijou BiH za razdoblje 2009.-2013.*, *Strategijou socijalne uključenosti za razdoblje 2008. -2013.*, i *Državnim akcijskim planom za djecu 2002.-2010.* Program je usuglašen sa definicijama BiH prioriteta koje je potrebno ispuniti za pristupanje Europskoj uniji (EU). Program također podržava i Milenijsku deklaraciju, Milenijske razvojne ciljeve kao i načela i ciljeve programa ‘*Svijet po mjeri djeteta*’. On odgovara na zahtjeve koji se odnose na ispunjenje međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine, uključujući Konvenciju o pravima djeteta, UN Odbor za eliminaciju diskriminacije protiv žena (CEDAW) i zaključke Regionalnih konzultacija iz Ljubljane za studiju Ujedinjenih naroda o nasilju protiv djece u Europi i središnjoj Aziji. Program također odražava prioritete srednjoročnog strateškog plana UNICEF-a za razdoblje 2006.-2013. Naglasak je stavljen na smanjenje dispariteta i dosezanje do najviše marginaliziranih skupina djece i žena kao odgovor na preporuke UN Odbora za prava djeteta.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

UNICEF sudjeluje u aktivnostima na sastancima koordinacije donatora radi jačanja partnerskih odnosa, stvaranja sinergija, optimizacije programskih rezultata kako bi pitanja iz oblasti ljudskih prava i spolne ravnopravnosti bila učinkovito zastupljena u sklopu razvojnih aktivnosti.

Suradnja sa Delegacijom EU i predstavnicima svih razinama vlasti u BiH, bila je od ključne važnosti za jačanje Sustava socijalne zaštite i uključenosti (SPIS) u BiH. UNICEF je sudjelovao u zajedničkoj Inicijativi za uspostavu sustava pravednog obrazovanja u BiH i predsjedava sastancima Međunarodnog foruma za koordinaciju obrazovanja. UNICEF također blisko surađuje sa vlastima BiH na svim razinama, Švedskom/Sida, Švicarskom/SDC, Visokim sudskim i tužiteljskim vijećem kao i drugim partnerima, u jačanju sustava pravosuđa u BiH (tj. preko međuresorne skupine za maloljetničko pravosuđe i upravnog odbora za projekt maloljetničkog pravosuđa).

U klopou Sektora Zdravstva, UNICEF pruža potporu i sudjeluje u radnoj skupini ili sastancima koordinacije koji se odnose na imunizaciju, razvitak u ranou djetinjstvu, intervencije u ranou djetinjstvu (da se otkriju zastoji u razvitku) i ishranu.

UNICEF sudjeluje u međuresornim koordinacijskim mehanizmima UN-a (kao što su sastanci UN-ovog tima u zemlji) i inicijativama u sklopu zajedničkih programa. Ovo uključuje zajedničke programe financirane od MDG Fonda koje podržava Vlada Španjolske u oblastima demokratske ekonomske uprave; kulture i razvitka; i zapošljavanja i zadržavanja mladeži.

UNICEF predsjedava radnom skupinom UN-a koja se bavi pitanjima Roma, te se povezuje sa ključnim akterima u toj oblasti.

UNICEF također pruža potporu u uspostavljanju mehanizama koordinacije i rezervnih planova za djelovanje u slučaju izvanrednih situacija u zemlji.

Kontakt informacije

Fond Ujedinjenih naroda za djecu (UNICEF)

Adresa: Kolodvorska 6

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 723 300

Faks: + 387 33 642 970

E-mail: sarajevo@unicef.org

Web-adrese: www.unicef.org/bih; www.unicef.ba

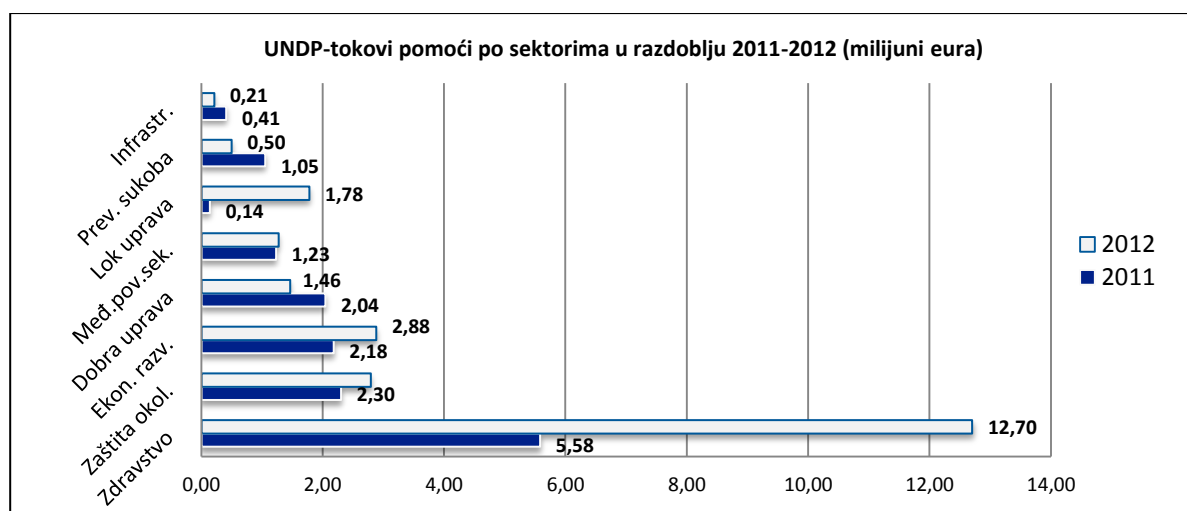
Razvojni program Ujedinjenih naroda (UNDP)

Politički pristup

Politički pristup UNDP-a je u potpunosti usuglašen sa Akcijskim planom Programa UNDP-a za BiH (CPAP), dogovorenim Okvirom Ujedinjenih naroda za razvojnu pomoć (UNDAF), te sa prioriternim područjima koje su domaće vlasti definirale *Strategijom razvitka BiH* i *Strategijom socijalne uključenosti*. UNDP će nastaviti pružati potporu vlastima BiH u procesu njenog pristupanja Europskoj uniji i u tom procesu će se usmjeriti na područja u kojim UNDP ima komparativne prednosti, sa naglaskom na razvitak kapaciteta, razvitak privatnoga sektora kroz inkluzivni tržišni pristup, spolnu ravnopravnost, održivi razvitak i pristup razvitku utemeljenom na poštivanju ljudskih prava. Akcijski plan Programa UNDP-a za BiH za razdoblje 2010.-2014., usvojen od strane svih razina vlasti BiH, rezultat je širokog konzultativnog procesa sa relevantnim partnerima na svim razinama vlasti, civilnog društva i drugim partnerima. Akcijski plan predstavlja načelni okvir provedbe aktivnosti UNDP-a u Bosni i Hercegovini. CPAP je podijeljen u četiri temeljne programske oblasti: regionalni i ruralni razvitak, uprava i socijalna uključenost, okoliš i energija, te sigurnost ljudi i pravosuđe. Sektori prikazani u grafikonu ispod ugrađeni su u spomenute četiri oblasti CPAP-a.

Glavne aktivnosti u 2011. i 2012. godini

UNDP je izdvojio **€14,93 milijuna** u 2011. godini i **€23,58 milijuna** u 2012. godini u sljedeće sektore: Zdravstvo, Zaštita okoliša; Ekonomski razvitak i socijalna zaštita; Dobra uprava i institucionalna izgradnja, Međusobno povezani sektori; Lokalna uprava; Prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost; te Infrastruktura.

Ruralni i regionalni razvitak

Kao dio njegovog Klastera za ruralni i regionalni razvitak, UNDP i dalje nastavlja sa aktivnostima usmjerenim ka smanjenju nezaposlenosti, siromaštva i socijalne isključenosti putem ekonomskog razvitka i stvaranja dohotka, na unapređenje lokalne uprave kao i integracije najugroženijih skupina stanovništva u razvojnim procesima.

Potpora ekonomskom razvitku u najvećoj mjeri se odnosi na ruralni razvitak, uključujući inicijative za stvaranje dohotka utemeljene na metodologiji vrijednosnih lanaca, kroz pružanje tehničke pomoći prehrambenim i poljoprivrednim proizvođačima kako bi povećali svoju konkurentnost, kao i aktivnosti koje se odnose na unapređenje ruralne infrastrukture. Osim toga, potpora se pruža za unapređenje kvalitete hrane i sigurnosnih standarda, povećanje izvoznog kapaciteta i omogućavanje lakšeg pristupa tržištu EU

U svezi lokalne uprave, potpora se pruža za konsolidaciju lokalne razine strateškog planiranja u sveukupne strateške okvire i okvire strateškog planiranja viših razina vlasti, kako bi se omogućila učinkovita realizacija lokalnih društveno-ekonomskih prioriteta. Pored toga, kapaciteti i vještine lokalne uprave se sustavno unapređuju kako bi doprinijeli boljem pružanju usluga, upravljanju lokalnog razvitka i učinkovitoj apsorpciji sredstava EU-e.

Poseban naglasak stavljen je na jačanje dijaloga i suradnju između lokalne uprave i civilnog društva, kao bi se potakao glas građana u razvojnim procesima i podržale građanske inicijative koje doprinose boljoj kvaliteti života. Potrebe i prioritete najugroženijih skupina, uključujući povratnike i raseljena lica se rješavaju putem obnove temeljne infrastrukture i stvaranjem prilika za njih da mogu da ostvare dohodak i da sudjeluju na tržištu.

Informacija vezana za sredstva ruralnog i regionalnog Klastera

Sredstva utrošena u 2011. godini:

- Ekonomski razvitak: USD 3,761,636
- Međusobno povezani sektori: USD 735,088
- Lokalna uprava: USD 1,855,143

Sredstva planirana u 2012. godini:

- Ekonomski razvitak: USD 4,000,000.00
- Međusobno povezani sektori: USD 1,000,000.00
- Lokalna uprava: USD 1,700,000.00

Socijalna uključenost i Demokratska uprava

Ova programska oblast sastoji se od kombinacije inicijativa na polju strateške politike rada, sustavne izgradnje kapaciteta i ciljnih službi koje podržavaju ugrožene skupine. Kroz program koji kombinira dva komplementarna sektora, UNDP pruža potporu vlastima na razini BiH, entiteskim i lokalnim vlastima da postignu više standarde učinkovitosti, posebice u oblasti donošenja politika, javnim financijama i upravljanju ljudskim resursima.

Putem provedbe inkluzivnijih politika usmjerenih na građane i zakonodavstvo koje je vezano za pristupanje EU, ovaj Sektor pruža potporu aktivnostima usmjerenim na socijalno isključene i ugrožene skupine, uključujući siromašne u ruralnom području, invalidna lica, povratnike, starije, Rome, itd.

Poseban naglasak je bio i biti će stavljen na mladež, lica sa invaliditetom i Rome, kao i na dalje jačanje socijalnih usluga na lokalnoj razini. Pored toga, putem ovog programskog područja, UNDP će i dalje pružati potporu vlastima BiH u ispunjenju njihovih obveza u provedbi međunarodnih konvencija i ugovora kao što su Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima lica sa invaliditetom i Dekada Roma, kao i u provedbi predstojećih izazova i obveza iz procesa pristupanja EU.

Iako je Bosna i Hercegovina zemlja sa niskom učestalošću HIV/AIDS i tuberkuloze (za obe bolesti učestalost je ispod 1%), još uvijek postoji potreba sa fokusiranim aktivnostima u ovom polju kako bi se na najučinkovitiji način preveniralo širenje zaraza u zemlji. Kao glavni primatelj GFTAM grantova, UNDP je proširio svoju potporu institucijama BiH da uspostave potrebne sustave za prevenciju i tretman HIV/AIDS i tuberkuloze, uključujući podizanje svijesti i edukaciju stanovništva. Glavni izazov koji je potrebno riješiti u predstojećem razdoblju je da se osigura trenutačna razina dostupnih usluga za ciljno stanovništvo u razdoblju poslije isteka GFTAM grantova (kraj 2015. godine) i dovoljno financiranje iz domaćih izvora.

Informacija u svezi sredstava Socijalne uključenosti i Demokratske uprave

Sredstva utrošena u 2011. godini:

- Ekonomski razvitak: USD 1,608,319.62
- Dobra uprava i institucionalna izgradnja: USD 630,766.31

- Zdravstvo: USD 7,793,072.17

Sredstva planirana u 2012. godini:

- Ekonomski razvitak: USD 1,671,382.20
- Dobra uprava i institucionalna izgradnja: USD 93,184.44
- Zdravstvo: USD 17,747,233.14

Energija i zaštita okoliša

Energija i zaštita okoliša su temeljne komponente napretka kada se referira na zemlje kao što je Bosna i Hercegovina. Kako je svjesnost u pogledu povezanosti između okoliša i razvitka na niskoj razini, aktivnosti u ovom području su prilično ograničene u BiH. Klaster energije i zaštite okoliša je prepoznao ovaj problem i fokusirao potporu na razvitak ljudskih i finansijskih resursa, kako bi osigurali da Bosna i Hercegovina može da očisti i zaštiti svoj okoliš na održiv način, iskoristi svoje prirodne resurse kako bi ostvarila siguran ekonomski rast i održiv izvor prihoda svom stanovništvu, kao i da ispuni uvjete iz EU *acquis-a*.

Krajnji cilj UNDP-ovog Klastera energije i zaštite okoliša u Bosni i Hercegovini je da u temelju promijeni odnos prema pitanjima koja se odnose na zaštitu okoliša i održivu energiju, sa sadašnje percepcije da to predstavlja problem i teret, na percepciju da to predstavlja važan razvojni potencijal u budućnosti. Posebice, ovo uključuje pružanje potpore Bosni i Hercegovini u sljedećem:

1) Klimatske promjene

- Priprema lokaliziranog modela klimatskih promjena za BiH
- Priprema mjera *Razvitak niske emisije ugljičnog dioksida (LED)/Odgovarajućih mjera za ublažavanje na nacionalnoj razini (NAMAs)* za ključne Sektore i *Strategije adaptacije za BiH*
- Priprema Drugog nacionalnog izvješća za UNFCCC
- Ispunjavanje ostalih međunarodnih obveza prema konvencijama i sporazumima

2) Energetska učinkovitost i obnovljiva energija

- Uvođenje sustava upravljanja energijom u javnim zgradama na općinskoj razini
- Provedba projekata za uštedu energije i energetska učinkovitost u javnim zgradama
- Uklanjanje prepreka i demonstracija koristi od većeg korištenja obnovljivih izvora energije kao što su biomasa i solarna energija
- Uključivanje energetske učinkovitosti u sve aktivnosti UNDP-a u zemlji

3) Kapaciteti za upravljanje i planiranje okoliša

- Povećanje općinskih kapaciteta za planiranje, prioritizaciju i financiranje okoliša i energije
- Povezivanje aktivnosti koje se odnose na okoliš i energiju, na lokalnoj, entitetskoj i razini BiH vlasti.
- Osiguranje dostupnih, sigurnih i održivih sustava vodoopskrbe i sanitacije voda u BiH općinama
- Omogućavanje prilika za ekonomsku dobit iz bioraznolikosti i prirodnih vrijednosti za građane BiH
- Učinkovito upravljanje i iskorištavanje ekonomskih potencijala zaštićenih područja
- Priprema i usvajanje opsežnih studija za vodoopskrbu općina
- Razvoj kapaciteta za poboljšano upravljanje kompanija za vodoopskrbu i kanalizaciju

4) Održivo financiranje prioriteta u oblasti zaštite okoliša

- Izmjene legislative o sredstvima namijenjenim zaštiti okoliša u Federaciji BiH i Distriktu Brčko
- Usklađivanje legislative entiteta i Distrikta Brčko u ovom polju, kao i njena prilagodba EU *acquis-u*.

Informacija vezana za sredstva Klastera energije i zaštite okoliša

Sredstva utrošena u 2011. godini:

- Ekonomski razvitak i socijalna zaštita: USD 1,631,863
- Zaštita okoliša: USD 1,126,445
- Lokalna uprava: Akcijsko planiranje lokalne zaštite okoliša: USD 779,949

Sredstva planirana u 2012. godini:

- Ekonomski razvitak i socijalna zaštita: USD 913,702
- Zaštita okoliša: USD 2,856,164
- Lokalna uprava: USD 222,276

Pravosuđe i sigurnost

Cilj Programa je da se osiguraju neovisne i učinkovite pravosudne institucije, pristup pravdi i zadovoljenju pravde, te na poboljšanju sigurnosti građana u Bosni i Hercegovini, sukladno zahtjevima procesa euroatlantskih integracija, kako je definirano Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju i Strategijom europskoga partnerstva. Njegov cilj je trostruk i podrazumijeva sljedeće:

- izgradnja kapaciteta institucija BiH i unapređenje pravosudnih službi, službi za provedbu zakona, te službi za zaštitu ljudskih prava, što podrazumijeva stvaranje sigurnijih životnih zajednica;
- potpora građanima Bosne i Hercegovine, u prvom redu, žrtvama, svjedocima i ugroženim skupinama; smanjenje rizika i prijetnji od prirodnih nesreća i najizravnijih ratnih nasljeđa, poput oružja, ostataka eksplozivnih sredstava i mina.
- projekti u oblasti sigurnosti i pravosuđa provode se u partnerstvu sa institucijama BiH koje su primarni korisnici inicijativa, a uključuju institucije na BiH i na entitetskoj razini. Konkretni aktivnosti podrazumijevaju i biti će fokusirane na sljedeće:
- izgradnja odgovornih i učinkovitih sudskih kapaciteta, institucija tužitelja i zaštite ljudskih prava kako bi mogle procesuirati ratne zločine, nasilje utemeljeno na spolu i seksualno nasilje, te druge složene predmete kroz specijalizirane obuke i urede za potporu svjedocima na lokacijama prioritarnih sudova i ureda tužitelja i uspostava Centara za besplatnu pravnu pomoć na 4 lokacije;
- potpora u izradi Državne strategije u oblasti tranzicijskog pravosuđa i politika tranzicijskog pravosuđa koje podrazumijevaju definiranje mehanizama za govor istine i utvrđivanje činjenica, naknade i sjećanja na žrtve rata;
- specijalizirane obuke za agencije koje provode zakon u cilju povećanja učinkovitosti i rješavanja velikog broja predmeta nasilja utemeljenog na spolu i seksualnog nasilja, te jačanje preventivnih mjera;
- potpora mjerama prevencije protiv oružanog nasilja putem uspostavljanja mehanizama upućivanja i foruma za sigurnost zajednice i ekonomsko osnaživanje žrtava nasilja koji uključuju projekte generiranja prihoda za skloništa;
- izgradnja nacionalnih kapaciteta za razminiranje i kazetnu municiju putem izrade inkluzivnog revidiranog Zakona o razminiranju BiH i uspostave kapaciteta za nacionalni tender za razminiranje i raščišćavanje zemljišta ;
- smanjenje vojnih zaliha i količina nestabilne municije kroz industrijsku demilitarizaciju i uništenje nestabilne municije;
- unapređenje lokalnih kapaciteta kako bi se učinkovito riješilo smanjenje rizika od prirodnih nesreća putem tehničke potpore najviše pogođenim općinama i zajednicama kako bi se povećala prevencija i odgovornost u odnosu na poplave.

Informacija vezana za sredstva Klastera pravosuđa i sigurnosti:

Sredstva utrošena u 2011. godini:

- Prevencija sukoba: USD 5,097,662.74

Sredstva planirana u 2012. godini:

- Prevencija sukoba: USD 2,284,982.98

Generalna informacija UNDP-a u svezi sredstava utrošenih u 2011. godini i planiranih za 2012. godinu:

Sredstva utrošena u 2011. godini:

- Ekonomski razvitak i socijalna zaštita: USD 7,000,818.62
- Međusobno povezani sektori: USD 735,088.00
- Lokalna uprava: USD 2,635,092.00
- Dobra uprava i institucionalna izgradnja : USD 630,766.31
- Zaštita okoliša: USD 1,126,445.00
- Zdravstvo: USD 7,793,072.17
- Prevencija sukoba: USD 5,097,662.74

Sredstva planirana u 2012. godini:

- Ekonomski razvitak i socijalna zaštita: USD 6,585,084.20
- Međusobno povezani sektori: USD 1,000,000.00
- Lokalna uprava: USD 1,922,276.00
- Dobra uprava i institucionalna izgradnja: USD 93,184.44
- Zaštita okoliša: USD 2,856,164.00
- Zdravstvo: USD 17,747,233.14
- Prevencija sukoba: USD 2,284,982.98

Srednjoročni i dugoročni pristup

Kao što je prethodno navedeno, naglasak programa UNDP-a detaljno je definiran Akcijskim planom Programa za BiH, koji su odobrile vlasti BiH. Sve inicijative spomenute u navedenom dokumentu od ključne su važnosti za postizanje srednjoročnih i dugoročnih razvojnih ciljeva, u svezi sa mandatom UNDP-a.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Suradnja Ureda UNDP-a u BiH sa međunarodnim organizacijama, uključujući Europsku komisiju, Sida-u, SDC i Vlade Nizozemske, Španjolske i Norveške, nastavlja se u sklopu niza projekata, koji će se provoditi tijekom i nakon 2012. godine. Četiri projekta MDG-Fonda ulaze u finalnu fazu i očekuje se da će biti okončani u 2013. godini. Daljnja konsolidacija suradnje i koordinacije u sklopu tima UN-a u BiH rezultirala je osmišljavanjem izvjesnog broja novih zajedničkih aktivnosti i programa.

Kontakt informacije

Razvojni program Ujedinjenih naroda (UNDP)

Adresa: Maršala Tita 48

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 563 800

Faks: +38733 552 330

E-mail: info@undp.ba

Web-adresa: www.undp.ba; www.undp.org

Svjetska banka

Politički pristup

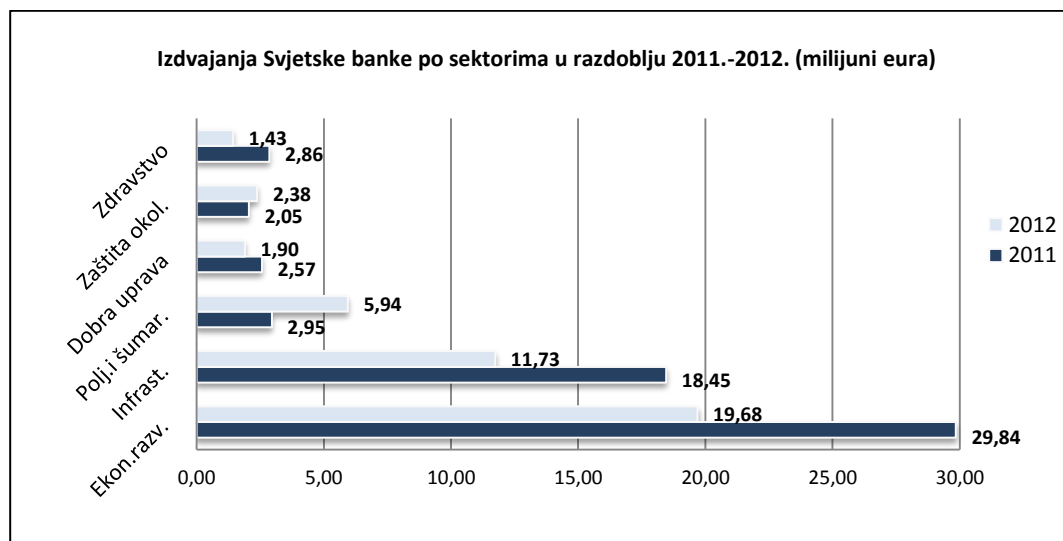
Nakon realizacije uspješne suradnje sa BiH tijekom razdoblja postkonfliktne rekonstrukcije, Grupacija Svjetske banke ostaje posvećena nastavku kontinuiranog partnerstva sa BiH vlastima, u nastojanju iznalaženja rješenja ekonomskih i društvenih izazova, sa kojim se zemlja trenutačno suočava. Novom Strategijom partnerstva sa BiH za razdoblje 2012.-2015., Grupacija Svjetske banke potporu planira usmjeriti u tri oblasti koje se međusobno podržavaju:

- **Konkurentnost:** potpora ekonomskom rastu kroz rješavanje uskih grla u ostvarivanju konkurentnosti i brzem proizvodnom rastu (kao što su potpora makroekonomskoj stabilnosti, investicije u navodnjavanju, zemljišna registracija, regionalni transport i kroz olakšavanje pristupa MSP-a izvorima financiranja);
- **Socijalna uključenost:** nastavak potpore poboljšanju životnog standarda, što uključuje primarnu zdravstvenu zaštitu i lakši pristup temeljnim uslugama za šire slojeve društva, potpora reformi programa socijalne pomoći što bi trebalo omogućiti usmjeravanje pomoći prema istinski ugroženim dijelovima populacije i jačanje mirovinskog sustava;
- **Održivost okoliša:** potpora projektima koji bi trebali osigurati održivo korištenje prirodnih resursa, kao što su voda i šume, sa kojima je BiH neuobičajeno obdarena, kao i priprema za sve veći rizik od poplava i suša.

Glavne aktivnosti u 2011. i 2012. godini

Svjetska banka je izdvojila **€58,72 milijuna** u 2011. i **€43,06 milijuna** u 2012. godini (do svibnja) u sljedeće sektore: Ekonomski razvitak i socijalna zaštita; Infrastruktura; Poljoprivreda i šumarstvo; Dobra uprava i institucionalna izgradnja; Zaštita okoliša; Zdravstvo.

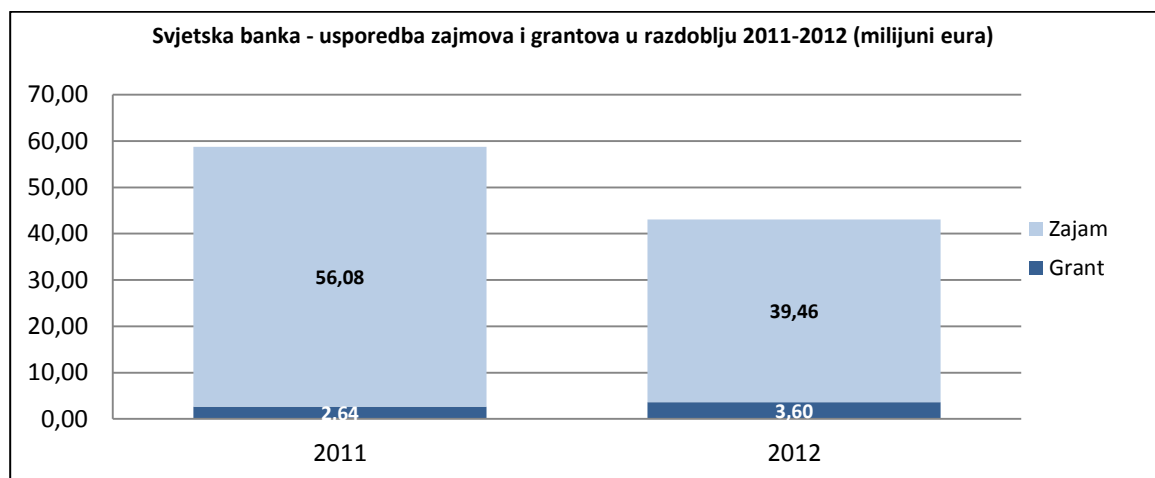
Portfelj aktivnih projekata Svjetske banke u BiH se trenutačno sastoji od 10 investicijskih operacija sa izdvojenim sredstvima u ukupnom iznosu od 386,3 milijuna USD. Portfelj se sastoji od 5 IDA¹⁷⁴ zajmova (103 milijuna USD), tri IBRD¹⁷⁵ zajma (265 milijuna USD), i tri GEF¹⁷⁶ granta (18,3 milijuna USD).

¹⁷⁴ Međunarodna asocijacija za razvoj (IDA) – zajmovi bez kamata sa dugoročnom otplatom.

¹⁷⁵ Međunarodna banka za obnovu i razvitak (IBRD) – dugi rok otplate i kamatna stopa vezana za LIBOR.

¹⁷⁶ Globalni fond za zaštitu okoliša (GEF)

Zaštita okoliša

Trenutačno se u BiH implementiraju tri projekta financirana iz GEF grant sredstava u skladu sa definiranim prioritetima zemlje iz oblasti zaštite okoliša: *Zaštita kvalitete vode* (8,90 milijuna USD), sufinancirana od Sida-e u iznosu od 3.5 milijuna USD, i 1.5 milijuna USD od strane EU) koji će pomoći da se zaštite rijeke Neretva i Bosna od gradskog zagađenja; *Zaštićena šumska i planinska područja* (3,40 milijuna USD) i *Projekt upravljanja Neretvom i Trebišnjicom* (6 milijuna USD). Posljednji je regionalni projekt koji ima za cilj osigurati mehanizme za učinkovitu i pravednu distribuciju vode među korisnicima na prekograničnoj razini i poboljšati ekosustave i bioraznolikost slivova putem poboljšanog upravljanja vodnim resursima. Svjetska banka je također vodeća agencija u pružanju potpore reformi upravljanja čvrstim otpadom u BiH. Kao nastavak uspješno provedenih aktivnosti *Projekta upravljanja čvrstim otpadom*, u sklopu kojeg je izgrađeno šest regionalnih deponija u korist 1,7 milijuna građana, *Drugi projekt upravljanja čvrstim otpadom* (40 milijuna USD, sufinanciran od EU u iznosu od 10.2 milijuna EUR, i paralelno sufinanciran od Sida-e u iznosu od 10 milijuna EUR) nastavlja poboljšavati dostupnost, kvalitetu, sigurnost okoliša i financijsku održivost službi za upravljanje čvrstim otpadom u BiH. *Sarajevski projekt upravljanja otpadnim vodama* (35 milijuna USD, sufinanciran od EU u iznosu od 13 milijuna EUR) će pomoći u unapređenju sustava upravljanja otpadnim vodama u Kantonu Sarajevo, i smanjiti zagađenost rijeke Miljacke i rijeke Bosne. Trenutačno je u pripremi *Program ekologije Jadranskog mora* financiran iz GEF granta (20 milijuna USD), regionalni Projekt za smanjenje istjecanja hranjivih sastojaka (nutrienata) na aktivnim mjestima putem upravljanja otpadnim vodama i tretmana filtriranja čvrstog otpada. Projekt će izravno doprinijeti smanjenju zagađenja i poboljšanju kvalitete vode u priobalnim vodama izuzetno osjetljive mediteranske podregije.

Infrastruktura i energija

Dva nedavno okončana projekta u ovom Sektoru uključuju: *Projekt ECSEE APL3* (36 milijuna USD) koji je omogućio sudjelovanje BiH u Energetskoj zajednici Jugoistočne Europe (ECSEE), kroz ulaganja u poboljšanja sigurnosti riječnih brana, smanjenje štetnog utjecaja na okoliš i obnovu sustava distribucije; i projekt *Infrastruktura i sigurnost cesta* (25 milijuna USD) koji je omogućio obnovu 240 km cesta u BiH.

Poljoprivreda

Projekt poljoprivrednog i ruralnog razvitka (21 milijun USD) ima za cilj pomoći BiH da ojača kapacitet institucija na razini BiH i entitetskoj razini, kako bi se unaprijedile usluge koje se pružaju poljoprivrednicima. Nedavno odobreni *Projekt razvitka navodnjavanja* (40 milijuna USD) trebao bi poboljšati učinak sustava navodnjavanja i rad institucija za navodnjavanje koje pružaju potporu poljoprivrednim proizvođačima.

Zdravstvo

Svjetska banka nastavlja pružati potporu reformama u Sektoru zdravstva. *Projekt unapređenja Sektora zdravstva* (27 milijuna USD) ima za cilj poboljšati učinkovitost zdravstvenog sustava kroz restrukturiranje i jačanje primarne zdravstvene zaštite sukladno modelu obiteljske medicine.

Dobra uprava

Većina aktivnosti koje financira Svjetska banka u BiH, obuhvaća aktivnosti koje se odnose na jačanje upravljanja u javnom Sektoru. Posebice, *Projekt zemljišnih knjiga* (15 milijuna USD) omogućio je razvitak transparentnih zemljišnih tržišta kroz registriranje prava na nekretnine i komplementarne politike rada. Projekt *Investicijske klime i institucijskog jačanja* (ICIS), u iznosu od 4.9 milijuna USD, radi na promicanju uvjeta za unapređenje konkurentnosti u BiH da se omogući poduzetnički rast i razvitak putem unapređenja sustava inspekcije. Projekt *Jačanja zaštite potrošača u bankarskom i Sektoru mikrofinanciranja* (249,900 USD) je sudjelovao u izradi i implementaciji programa koji za cilj ima unapređenje zaštite potrošača, kroz jačanje pravnog i regulatornog okvira za zaštitu potrošača i unapređenje institucijskog okvira za rješavanje ovih pitanja u bankarstvu i mikrofinancijama.

Ekonomski razvitak i socijalna zaštita

Projekt pod nazivom *Socijalna sigurnosna mreža i potpora zapošljavanju* (15 milijuna USD) implementira se u cilju jačanja kapaciteta institucija zaduženih za ciljane gotovinske transfere i osiguranja učinkovitih usluga službi za zapošljavanje na iznalaženju radnih mjesta za 10,000 ugroženih lica, koje aktivno traže posao. Također, kreditna linija od 190 milijuna USD (izvorni zajam u iznosu od 70 milijuna USD, i dodatno financiranje u iznosu od 120 milijuna USD) ima za cilj osiguranje lakšeg pristupa financijskim sredstvima za MSP-a; omogućavajući bankama da nastave davati zajmove MSP-a u okruženju ograničenog financiranja zbog utjecaja krize iz Eurozone na financijski sektor.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Projekti koji su trenutačno u fazi pripreme i koji su planirani da budu odobreni u fiskalnoj 2013. godini (FG) obuhvaćaju: nastavak *Projekta registracije zemljišta* (30 milijuna USD), i projekt regionalnog transporta *Sanacija vodotoka rijeke Save* (31 milijun USD, sufinanciran od strane EU u iznosu od 5.6 milijuna EUR) i regionalni *Program ekologije Jadranskog mora* financiran iz GEF granta (20 milijuna USD). U skladu s regionalnom *Inicijativom Zapadnog Balkana za upravljanje poplavama i sušom* koja je u fazi pripreme, očekuje se da će u FG 13 započeti pripreme *BiH Projekta za kratkoročnu zaštitu od poplava i ublažavanje posljedica od poplava*. Pored ovoga, Svjetska banka je spremna pomoći vlastima BiH u provedbi strukturalnih reformi za ublažavanje utjecaja ekonomske krize putem Zajma za razvojnu politiku (u iznosu do 200 milijuna USD). Projekti u koje će biti usmjerena potpora u 2014. i 2015. godini biće identificirani nakon konzultacija sa BiH vlastima.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Pored sudjelovanja u kvartalnim sastancima Foruma za koordinaciju donatora, Svjetska banka također sudjeluje i u nekoliko aktivnosti na koordinaciji donatora na razini Sektora. Posebice treba spomenuti Sektorsku koordinaciju u sklopu energetskeg sektora, za koji su koordinirano osigurana značajna financijska sredstva donatora. Sektor poljoprivrede također predstavlja dobar primjer koordinacije donatora. U oba sektora domaće institucije su igrale vodeću ulogu u koordinaciji rada donatora.

Pored ovoga, Svjetska banka održava neformalne periodične sastanke koordinacije sa međunarodnim financijskim organizacijama aktivnim u Bosni i Hercegovini (EBRD, EIB, KfW, CEB, MMF, Svjetska banka) kao i sa drugim razvojnim partnerima, ponajprije sa Sida-om i USAID-om, kako bi kroz bolju koordinaciju i partnerski odnos postigla optimalne rezultate u sklopu različitih programa.

Kontakt informacije

Svjetska banka

Adresa: Fra Anđela Zvizdovića 1, B17
71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 251 500

Faks: +387 33 226 945

E-mail: mailto:bosnia@worldbank.org

Web-adresa: www.worldbank.ba

Izvršće *Pregled aktivnosti donatora 2011 - 2012* daje sveobuhvatan pregled projekata i programa, financiranih od strane članova Foruma za koordinaciju donatora (DCF), kao i analizu stanja i reformi koje se provode u sklopu deset sektora u Bosni i Hercegovini za razdoblje siječanj 2011. - srpanj 2012. godine.

Globalna financijska i ekonomska kriza odrazila se na ekonomiju BiH i u razdoblju 2011.-2012. godine dodatno utjecala na smanjenje Službene pomoći za razvitak (ODA pomoć) dodjeljene Bosni i Hercegovini.

Članovi Foruma za koordinaciju donatora (DCF) u BiH izdvojili su u **2011. godini €541,36 milijuna** ODA pomoći, od čega **€171,26 milijuna u obliku granta**, i **€ 370,10 milijuna u obliku zajma** a **do kraja srpnja 2012. godine €443,68 milijuna** od čega **€176,31 milijun u obliku granta**, a **€267,37 milijuna eura u obliku zajmova**.

Izdavanja ODA pomoći u 2011. godini pokazuje veliki pad u odnosu na prethodno razdoblje, pri čemu je samo u usporedbi sa 2010. godinom, došlo do smanjenja pomoći za €133,37 milijuna.

Bilateralni donatori su u 2011. godini izdvojili €108,27 milijuna, odnosno 20% od ukupnog iznosa ODA pomoći, a multilateralni donatori, uključujući međunarodne financijske institucije, €433,09 milijuna, odnosno 80%. Sličan trend zabilježen je i u 2012. godini.

U razdoblju siječanj 2011. - srpanj 2012. godine najveći udjel ODA pomoći usmjeren je u *sektore infrastrukture, ekonomskog razvitka i socijalne zaštite i zdravstva*, čije financiranje su kreditnim sredstvima osigurale EIB, EBRD i Svjetske banka, tri najveće međunarodne financijske institucije, kao i bilateralni donator, Njemačka. Najviše pomoći u obliku grantova osigurali su EU/EC, SAD/USAID, Švedska/Sida, Njemačka i UNDP.

U izvještajnom razdoblju zabilježena je neujednačena razina napretka u provedbi reformi u sklopu deset sektora u Bosni i Hercegovini, pri čemu je u većini sektora pozitivan pomak zabilježen u oblasti zakonodavstva, i njegove harmonizacije sa *acquis*-om.

Izvješće *Pregled aktivnosti donatora 2011 - 2012* pripremio je Ministarstvo financija i trezora /Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći, u saradnji sa predstavnicima institucija Bosne i Hercegovine i donatora u BiH, članova Forum za koordinaciju donatora (DCF).

Izvješće je usmjeren na aktivnosti i finansijske portfelje DCF članica i zbog toga ne obuhvaća aktivnosti svih donatora u Bosni i Hercegovini.

Informacije i statistički podaci predstavljeni u *Izvješću* temelje se na finansijskim podacima o projektima/programima, koje su DCF članice unijele u DCF bazu podataka, kao i odgovorima na upitnike, dostavljene od strane institucija Bosne i Hercegovine i donatora u BiH. Iako su finansijske podatke, kao i narativni dio, potvrdili sudionici u pripremi Izvješća, ipak postoji mogućnost pogreške.

- Studija o politici poljoprivrednog Sektora u Bosni i Hercegovini, Svjetska banka
- Analiza vanjskotrgovinske razmjene Bosne i Hercegovine za 2011. godinu, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
- BiH Beacon Scheme, prospekt, VI krug, Savez općina i gradova Republike Srpske i Savez općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine
- Bilten Ministarstva obrane i Oružanih snaga BiH, travanj 2012.
- Bilten Ministarstva obrane i Oružanih snaga BiH, rujan 2012.
- Brošura Ministarstva obrane i Oružanih snaga BiH, travanj 2011.
- Civilno društvo u Bosni i Hercegovini - Kako naprijed, Program volontera Ujedinjenih naroda (UNV)
- Konkurentnost u poljoprivrednom Sektoru u Bosni i Hercegovini – Švedska / Sida
- Ekonomski i fiskalni program 2011.-2013., Direkcija za ekonomsko planiranje Vijeća ministara BiH
- Ekonomski trendovi, siječanj-lipanj 2012., Direkcija za ekonomsko planiranje Vijeća ministara BiH
- Federalni plan upravljanja otpadom 2012.-2017., Federalno ministarstvo okoliša i turizma
- Konačna procjena: Unapređenje kulturnog razumijevanja u Bosni i Hercegovini, UNDP, UNICEF i UNESCO
- Financijska pismenost u Bosni i Hercegovini: analitičko izvješće Svjetska banka
- Izvješće o napretku u BiH u 2012., Europska komisija
- Izvješće o provedbi Aarhuske konvencije, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
- Glavni rezultati Projekta upravne odgovornosti SAD/USAID, Švedska/Sida i Veleposlanstvo Kraljevine Nizozemske
- Mapa puta i plan aktivnosti za uključivanje BiH u EU programe za cjeloživotno učenje i mladež u akciji (do 2013. godine)
- BiH Mit i stvarnost civilnog društva, IBHI / Fondacija za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini
- Odluka o usvajanju Okvirne politike unapređenja ranog rasta i razvoja djece u Bosni i Hercegovini, Službeni glasnik BiH 36/12
- Osnove kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini, Ministarstvo civilnih poslova
- Plan aktivnosti za jačanje temeljnih kapaciteta za djelotvornu implementaciju Međunarodnih zdravstvenih propisa (2005) u Bosni i Hercegovini 2011-2013, Ministarstvo civilnih poslova
- Strategija obuke za jedinice lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine 2011.-2015., Vlada Federacije Bosne i Hercegovine
- Strategija protuvminskog djelovanja Bosne i Hercegovine 2009. – 2019., Ministarstvo civilnih poslova
- Strategija u oblasti migracija i azila i Akcijski plan za razdoblje 2012. – 2015. godina, Ministarstvo sigurnosti
- Strategija učenja o poduzetništvu u obrazovnim sustavima u Bosni i Hercegovini, Službeni glasnik BiH 31/12
- Strategija upravljanja vodama Federacije Bosne i Hercegovine 2010. -2022., Federalno ministarstvo okoliša i turizma
- Strategija uspostave CERT-a u Bosni i Hercegovini, Ministarstvo sigurnosti BiH
- Strategija za odgovor na HIV i AIDS u Bosni i Hercegovini 2011.-2016., Ministarstvo civilnih poslova BiH
- Strategija za prevenciju, tretman i kontrolu malignih neoplazmi u Federaciji Bosne i Hercegovine 2012.-2020., Federalno ministarstvo zdravstva
- Strategija za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine 2008.-2018., Federalno ministarstvo okoliša i turizma
- Strateški plan razvitka zdravstva u Federaciji Bosne i Hercegovine u razdoblju od 2008. do 2018. godine, Federalno ministarstvo zdravstva
- Strateški pravci razvitka obrazovanja u Bosni i Hercegovini, sa planom implementacije 2008.-2015., Službeni glasnik BiH 63/08
- Usporedna analiza pristupa pravima izbjeglica i raseljenih lica, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice
- Utjecaj krize na plaće u Bosni i Hercegovini, Međunarodna organizacija rada (ILO)

- Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju invalida u Republici Srpskoj, Službeni glasnik RS 37/12
- Zakon o zdravstvenoj zaštiti u Federaciji Bosne i Hercegovine, Službene novine FBiH 46/10